

BETÆNKNING

VEDRØRENDE

EN SÆRLIG UDDANNELSE AF LEDERE OG MEDARBEJDERE INDENFOR BØRNEFORSORGEN

AFGIVET AF

DET AF ARBEJDS- OG SOCIALMINISTERIET DEN
8. MARTS 1947 NEDSATTE UDVALG VEDRØRENDE
UDDANNELSE AF LEDERE OG MEDARBEJDERE
TIL BØRNEFORSORGENS INSTITUTIONER

BETÆNKNING NR. 128

1955

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
I. Indledning	5
II. Statistiske oplysninger om trangen til uddannelse af ledere og medarbejdere indenfor børnefor- sorgen	10
III. Uddannelse af ledere og medarbejdere til opdragelseshjem i udlandet	12
IV. Uddannelse af ledere og medarbejdere til børnehaver og fritidshjem	17
1. Børnehavelærerindeuddannelsen	17
2. Fritidshjemslæreruddannelsen	18
3. Supplerende uddannelse af uuddannede ledere og medarbejdere ved børnehaver og fritids- hjem	19
4. Videregående uddannelse af børnehavelærerinder og fritidshjemslærere	19
5. Udvalgets bemærkninger til spørgsmålet om yderligere uddannelse af børnehavelærerinder og fritidshjemslærere	20
a) Børnehavelærerinder	20
b) Fritidshjemslærere	22
V. Udvalgets bemærkninger og forslag til udbygning af de gældende regler for særlig uddannelse af ledere og medarbejdere ved opdragelseshjem og vuggestuer	24
A. Almindelige betragtninger vedrørende uddannelsens mål og midler	24
B. Barneplejerskeuddannelsen	25
1. Ordningen i henhold til arbejds- og socialministeriets bekendtgørelse af 10. oktober 1951	25
2. Udvalgets bemærkninger til de gældende uddannelsesregler	26
3. Forslag til udvidelse af barneplejerskeuddannelsen	28
4. Forslag til oprettelse af supplerende kursus for autoriserede barneplejersker og syge- plejersker ved børneforsorgsinstitutioner	32
5. Forslagets økonomiske konsekvenser	35
a) Uddannelsen til autoriseret barneplejerske	35
b) Den supplerende uddannelse af autoriserede barneplejersker og sygeplejersker.	37
6. Andre forslag vedrørende barneplejerskeuddannelsen	37
a) Barneplejeskolens ledelse	37
b) Barneplejerskeuddannelsen på Dronning Louises børnehospital	38
c) Indførelse af en særlig kontrakt mellem barneplejeelever og den spædbørneinstitution, der modtager eleven til uddannelse til autoriseret barneplejerske	38
d) Spørgsmålet om udarbejdelse af en særlig lægeattest til brug ved optagelse af elever på barneplejeskolen	38
e) Regler for barneplejeelevs sygdom under uddannelsen	39
C. Grunduddannelsen af medarbejdere ved opdragelseshjem, bortset fra spædbørnehjem ..	40
1. De gældende regler for grunduddannelsens varighed	40
2. Udvalgets bemærkninger til de gældende uddannelsesregler	40
3. Forslag til udvidelse af grunduddannelsen	41

	Side
4. Hindholm højskole	44
5. Oprettelse af en ny børneforsorgsskole ved Jægerspris	45
6. Andre forslag vedrørende grunduddannelsen	49
D. Børneforsorgens videregående uddannelse for medarbejdere ved opdragelseshjem	50
1. De gældende regler for uddannelsens varighed	50
2. Udvalgets bemærkninger til de gældende uddannelsesregler	50
3. Forslag til udvidelse af uddannelsen	51
4. Forslagets økonomiske konsekvenser	52
5. Andre forslag vedrørende den videregående uddannelse	53
E. Forslag af almindelig karakter vedrørende de foran omhandlede uddannelsesformer	54
1. Reglerne for tilskud til afholdelse af vikarudgifter under deltagelse i børneforsorgsuddannelsen	54
2. Forslag til ændrede betegnelser for vidnesbyrd ved de afsluttende prøver	55
VI. Udvalgets forslag med hensyn til hvilke stillinger de enkelte former for uddannelse bør kvalificere til	57
VII. Andre forslag	60
1. Oprettelsen af et kollegium ved Den social Skole for medarbejdere indenfor børneforsorgen	60
2. Forslag til oprettelse af et særligt skoleudvalg til at forestå børneforsorgens videregående uddannelse og barneplejerskeuddannelsen på Den sociale Skole m. v.	61
VIII. Sammendrag	64

Bilag.

1. Udkast til bekendtgørelse angående særlig uddannelse af ledere og medarbejdere indenfor børneforsorgen	73
2. Statistisk undersøgelse af personaleforholdene ved de anerkendte opdragelseshjem og vuggestuer	92
3. Statistisk undersøgelse af personaleforholdene pr. 1. januar 1953 ved anerkendte børnehaver og fritidshjem med supplement pr. 1. marts 1955	108
4. Oversigt over omfanget af de forskellige uddannelsesformer indenfor børneforsorgen	118
5. Redegørelse vedrørende de i betænkning, afgivet under 21. april 1954 af det af indenrigsministeriet under 9. februar 1946 nedsatte udvalg om sygeplejerskemanglen, fremsatte forslag til ændrede regler vedrørende uddannelse af sygeplejersker m. m.	119
6. Forslag til ændring af barneplejerskeuddannelsen udarbejdet af en gruppe indenfor skoleudvalget vedrørende barneplejerskeuddannelsen	122
7. Udkast til normal-ansættelseskontrakt for barneplejeelever, der har gennemgået den 1-årige barneplejerskeuddannelse	125
8. Udkast til oplysningsskema til brug ved optagelse til 1. års uddannelsen på barneplejerskolen	128
9. Redegørelse vedrørende uddannelsen af lærere til folkeskolen efter gennemførelse af lov nr. 220 af 11. juni 1954	129
10. Skrivelse af 30. januar 1955 fra bestyrelsen for Hindholm højskole til udvalget angående en forbedring af Hindholm højskoles bygningsmæssige forhold	131

I.

Indledning.

Ved skrivelse af 8. marts 1947 nedsatte arbejds- og socialministeriet udvalget vedrørende uddannelse af ledere og medarbejdere til børneforsorgens institutioner med den opgave at afgive indstilling til ministeriet om anvendelsen af de på de årlige finanslove optagne bevillinger til uddannelse af ledere og medarbejdere til børneforsorgens institutioner og i det hele at være rådgivende for ministeriet i uddannelsesspørgsmål.

Udvalget har ved nærværende betænkningens afgivelse følgende sammensætning:

Direktøren for den sociale særforborg *Erik Leuning* (formand),
kontorchef i socialministeriet *H. Horsten*, leder af udvalgets sekretariat med bistand af sekretær i socialministeriet *P. Loft*,
kontorchef *F. Krøncke*, overinspektionen for børneforsorgen,
dr. med. *C. J. Møllenbach*, sundhedsstyrelsen,
cand. psych. *Poul W. Perch*, socialministeriets undervisningskonsulent vedrørende opdragelseshjemmene,
forstander *M. Knudsen*, som udpeget af Børnesagens fællesråd,
forstander *Agner Olsen*, som udpeget af Danske børnesagsarbejderes sammenslutning,
borgerrepræsentant, fru *Mathilde Nielsen*, som udpeget af landsforeningen forebyggende børneværn,
børnehaveleder *Margrete Jensen* som udpeget af Dansk børnehaveråd, samt
forstanderinde *Karen Petersen* som personligt medlem.

Efter at der af tipsmidlerne, første gang i finansåret 1954—55, er ydet udvalget et beløb af 18 000 kr. til uddeling af stipendier

til ledere og medarbejdere ved børne- og særforborgsinstitutioner til foretagelse af studierejser, er kredsens af udvalgets medlemmer ved behandlingen af sager om fordeling af rejsestipendier udvidet til også at omfatte repræsentanter for særforborgen.

Disse repræsentanter er ved betænkningens afgivelse:

kontorchef i socialministeriet *Asger Friis*, kst. forstander *Peter Knudsen*, statens kostskole for døve i Fredericia.

Udvalget er bemyndiget til, i det omfang det skønnes påkrævet, at tilkalde særlig sagkyndige, for så vidt der i udvalget er spørgsmål til drøftelse, der særlig vedrører disses forhold.

I henhold til denne bemyndigelse tilkaldes for tiden bl. a. fritidshjemsleder *L. Rasmussen*, Dansk fritidshjemsråd, og godsejer *A. Horsens*, Ungdomsringen, såfremt der til drøftelse i udvalget foreligger spørgsmål om uddannelse til fritidshjem og fritids- og ungdomsklubber.

I den siden udvalgets nedsættelse forløbne tid har udvalget afgivet indstilling til ministeriet dels angående fordeling af den omtalte på finansloven optagne kursusbevilling til uddannelse af børneforsorgsmedarbejdere, dels om anvendelse af de særlige ligeledes på de årlige finanslove optagne bevillinger til dækning af vikarudgifter for børneforsorgsmedarbejdere, der søger videregående, faglig uddannelse.

Under arbejdet med fordelingen af kursusbevillingen har udvalget haft opmærksomheden henledt på, at en mere systematisk uddannelse af ledere og medarbejdere til børneforsorgens institutioner måtte anses for påkrævet, og udvalget har efter ministeriets anmodning udtalt sig angående spørgs-

målet om fastsættelse af uddannelsesplaner for forskellige grupper af børneforsorgsmedarbejdere, herunder kurserne for børneforsorgsmedarbejdere på Hindholm højskole, samt de af et af undervisningsministeriet nedsat udvalg afgivne betamkninger angående uddannelsen på de anerkendte børnehaveseminarier og fritidshjemsseminarier.

For at tilvejebringe faste regler for uddannelsen af barneplejersker nedsatte udvalget den 21. september 1950 et arbejdsudvalg med den opgave at fremkomme med forslag om eventuelle påkrævede ændringer af barneplejerskeuddannelsen.

Arbejdsudvalget afgav under 1. oktober 1951 en enstemmig indstilling til uddannelsesudvalget, hvori man foreslog, at betingelserne for optagelse i barneplejerskolen skærpedes, og at den teoretiske undervisning udvidedes noget. Derimod fandt man ikke grundlag for at foreslå hospitalsuddannelsen — $\frac{1}{2}$ år på et børnehospital — udvidet. Yderligere foreslog man en ordning, hvorefter barneplejeelever, der har gennemgået den 2-årige barneplejerskeuddannelse på Dr. Louises børnehospital, og som i dette tidsrum har gennemgået en teoretisk uddannelse, svarende til den af udvalget foreslåede normale barneplejerskeuddannelse, når de efter uddannelsens afslutning gennemgår 1 års yderligere praktik, $\frac{1}{2}$ år i et spædbørnehjem eller en vuggestue og $\frac{1}{2}$ år i en børnehave, kan få autorisation som barneplejersker. Efter de af arbejdsudvalget foretagne beregninger var det nødvendigt, at der årligt uddannedes ca. 80 barneplejersker. Hvad endelig angår spørgsmålet om den teoretiske undervisnings henlæggelse til en dagskole udtalte udvalget, at man anså en sådan ordning for ønskelig, såfremt de fornødne lokaler og lærerkræfter til dagundervisning kan fremskaffes, og eleverne kan frigøres fra deres arbejde på institutionerne på et passende tidspunkt, uden at dette går ud over elevernes praktiske uddannelse. Man anbefalede derfor, at det blev pålagt skoleudvalget for barneplejerskolen at arbejde videre med dette spørgsmål.

I overensstemmelse med arbejdsudvalgets indstilling vedtog uddannelsesudvalget i et møde den 9. oktober 1951 at indstille til arbejds- og socialministeriet i medfør af forsorgslovens §§ 128 og 157, stk. 7, at ud-

færdige en bekendtgørelse af regler angående barneplejerskeuddannelsen. Denne indstilling blev fulgt af ministeriet, som under 10. oktober 1951 har udfærdiget en bekendtgørelse, ligelydende med det af udvalget til godkendelse indstillede udkast.

I mødet den 21. september 1950 nedsatte uddannelsesudvalget yderligere et arbejdsudvalg til undersøgelse af spørgsmålet om, i hvilket omfang der er trang til tilrettelæggelse af en supplerende teoretisk uddannelse for ledere og medarbejdere i børnehaver og fritidshjem, der i nogen tid har været beskæftiget ved institutioner af denne art uden at have modtaget den sædvanlige uddannelse. Endvidere fik udvalget den opgave at undersøge, om der er trang til oprettelse af flere uddannelsessteder for børnehavelærerinder og fritidshjemslærere.

På arbejdsudvalgets foranledning er der tilvejebragt statistiske oplysninger om antallet af de ved børnehaver og fritidshjem pr. 1. januar 1951 og 1953 ansatte henholdsvis uddannede og ikke-uddannede medarbejdere. Udvalget har afgivet indstilling om, at der søges oprettet yderligere to børnehaveseminarier, og at disse søges placeret henholdsvis i Aabenraa og Aalborg, og et fritidshjemsseminarium, der foresloges placeret i København.

Endvidere afgav dette arbejdsudvalg indstilling til socialministeriet om, at der oprettes kursus til meddelelse af supplerende uddannelse til ledere og medarbejdere ved anerkendte børnehaver og fritidshjem, der i en årrække har været ved arbejdet, og som ikke har gennemgået den fulde 2-årige uddannelse, jfr. undervisningsministeriets bekendtgørelser af 24. september og 25. september 1953 om uddannelse på henholdsvis anerkendte børnehaveseminarier og anerkendte fritidshjemsseminarier, således at de ledere og medarbejdere, der gennemførte kurset på tilfredsstillende måde, kunne opnå ligestilling med ledere og medarbejdere, der har gennemgået den fulde 2-årige uddannelse.

I overensstemmelse med udvalgets indstilling blev der herefter på socialministeriets foranledning på Den sociale Skole i tiden 16. august til 15. december 1954 afholdt 2 kursus for ledere og medarbejdere henholdsvis ved børnehaver og ved fritidshjem, der ikke havde gennemgået den 2-årige

uddannelse, således at de, der har gennemført kursus på tilfredsstillende måde, herefter opfylder de i § 9 i arbejds- og socialministeriets bekendtgørelse af 11. juli 1951 af regler om ansættelsesforholdene for det fast ansatte personale ved anerkendte institutioner for forebyggende børneforsorg fastsatte betingelser for bestridelse af stillinger indenfor den forebyggende børneforsorg uden lønfradrag i henhold til stk. 2 i nævnte bestemmelse.

Endelig nedsatte uddannelsesudvalget ved et møde den 9. oktober 1951 et arbejdsudvalg med den opgave at revidere det i 2. betænkning, afgivet under 31. maj 1939 af det af socialministeriet under 18. juli 1936 nedsatte udvalg angående forskellige forhold vedrørende åndssvageforsorgen, børneforsorgen m. v., fremsatte forslag til uddannelsesplan for ledere og medarbejdere ved opdragelseshjem samt eventuelt fremkomme med ændret forslag til en særlig uddannelse for sådanne børneforsorgsmedarbejdere.

På grundlag af den af arbejdsudvalget afgivne indstilling, afgav uddannelsesudvalget herefter betænkningen af 27. februar 1952 indeholdende forslag til bekendtgørelse om en særlig uddannelse af ledere og medarbejdere til opdragelseshjem, og i overensstemmelse med udvalgets forslag udfærdigede socialministeriet herefter i medfør af forsorgslovens § 157, stk. 7, under 8. marts 1952 bekendtgørelse angående særlig uddannelse af ledere og medarbejdere til opdragelseshjem ligelydende med udvalgets forslag.

Efter at denne bekendtgørelse havde været i kraft i godt 3 år, og efter at bekendtgørelsen angående barneplejerskeuddannelsen har virket i over 3 år, har uddannelsesudvalget anset det for rigtigst at tage op til overvejelse, hvorvidt der på grundlag af erfaringerne i den forløbne tid måtte være anledning til at foretage ændringer i de ved nævnte bekendtgørelse fastsatte regler. Dette fandt udvalget så meget mere nødvendigt, som de i bekendtgørelsen af 8. marts 1952 fastsatte regler i vidt omfang måtte tilrettelægges, uden at der forelå erfaringer med hensyn til omfanget og tilrettelæggelsen af sådanne kurser, ligesom udvalget allerede på dette tidspunkt var klar over, at de fremsatte forslag måtte

anses for absolutte minima for, hvad der burde gennemføres. Udvalget fandt det imidlertid den gang rigtigst at fremkomme med et forslag, der hurtigt kunne gennemføres, for derefter efter forholdsvis kort tid at tage spørgsmålet om en revision og yderligere udbygning af undervisningen op til fornyet overvejelse.

For barneplejerskeuddannelsen gør der sig endvidere det særlige gældende, at udvalget, som anført, allerede i 1951 var opmærksomt på, at uddannelsen efter udvalgets forslag var et minimum, og at det var nødvendigt snarest muligt at få udbygget denne uddannelse bl. a. gennem indførelsen af dagundervisning, og erfaringen fra de forløbne år har yderligere underbygget dette, idet den teoretiske undervisning for tiden er tilrettelagt ved siden af barneplejeelevernes praktiske arbejde, således at undervisningen, da barneplejeelevernes arbejde svarer til en normal arbejdsdag, i vidt omfang må lægges om aftenen eller koncentrerer på enkelte dage. Da denne ordning ikke har virket tilfredsstillende, idet det ikke har været muligt at give eleverne den fornødne teoretiske undervisning, har udvalget i samråd med skoleudvalget for barneplejeskolen fundet det rettest, at mulighederne for en ændring af den teoretiske undervisning undersøges, således at der kan indføres dagundervisning. Man har herved været opmærksom på, at det siden fastsættelsen af lønningsreglerne for autoriserede barneplejersker i 1946 har vist sig, at institutionerne for spæde børn i højere grad end forudsat drives af et begrænset normeret personale og et større antal barneplejeelever, hvorfor det, for at en sådan ordning kan være forsvarlig, er nødvendigt, at det normerede personale har en betydeligt større teoretisk viden, end det i øjeblikket er muligt at give.

Den 5. maj 1954 nedsatte udvalget derfor et arbejdsudvalg med den opgave på grundlag af de i tiden siden 27. februar 1952 indvundne erfaringer at fremkomme med forslag om eventuelt påkrævede ændringer i bekendtgørelsen af 8. marts 1952 angående en særlig uddannelse af ledere og medarbejdere til opdragelseshjem, samt iøvrigt fremkomme med forslag vedrørende uddannelsesmæssige problemer indenfor børneforsorgen.

Som medlemmer af *arbejdsudvalget vedrørende grunduddannelsen af medarbejdere ved opdragelseshjem bortset fra spædbørnehjem og den videregående uddannelse for medarbejdere til opdragelseshjem* udpegedes følgende:

1. Kontorchef *H. Horsten*, socialministeriet (formand),
2. Kontorchef *F. Kroncke*, overinspektionen for børneforsorgen.
3. Undervisningskonsulent *Poul W. Perch*.
4. Forstander *M. Knudsen*, Roskilde Hvide.
5. Forstander *Agner Olsen*, Emdrupgård.
6. Dr. med. *C. J. Møllenbach*, sundhedsstyrelsen, der imidlertid på grund af studierejse til USA først har kunnet deltage i udvalgets møder efter 15. december 1954.

Under forstander Knudsens fravær har dels forstander *G. Petersen*, iagttagelseshjemmet Egevang, dels pastor *Haldor Hald* deltaget i arbejdsudvalgets møder.

I overensstemmelse med den udvalget givne bemyndigelse til at forhandle med sagkyndige, har nedennævnte endvidere deltaget i arbejdsudvalgets arbejde:

Forstander *K. Mølbak*, Hindholm højskole, forstander *Erik Eriksen*, Den sociale Skoles afdeling vedrørende børneforsorgens videregående uddannelse, titl. kst. skoleleder for Den sociale Skole, nu kst. fuldmægtig i socialministeriet, frk. *K. Grundtvig-Poulsen*.

Endvidere har rektor for Den sociale Skole, *R. Watt Boolsen* siden sin udnævnelse i nævnte stilling pr. 1. november 1954 deltaget i arbejdsudvalgets møder.

Herudover har arbejdsudvalget ført forhandlinger med fuldmægtig *Carl Hansen*, arbejdsdirektoratet, samt medlemmerne af bestyrelsen for den planlagte børneforsorgsskole på Jægerspris, professor, dr. theol. *Hal Koch*, forstanderinde ved husassistenternes fagskole *Alma Andersen* samt den designerede leder af denne børneforsorgsskole, skolepsykolog *H. Chr. Rasmussen*. Endelig har udvalget angående Hindholm højskole forhandlet med medlemmerne af denne højskoles bestyrelse, redaktør *Andreas Boje* og borgerrepræsentant fru *Mathilde Nielsen*.

Endvidere nedsatte uddannelsesudvalget

den 9. oktober 1954 yderligere et arbejdsudvalg med det formål at fremkomme med forslag til udvidelse af barneplejerskeuddannelsen samt udarbejde planer for gennemførelsen af supplerende kurser i henhold til § 28 i arbejds- og socialministeriets bekendtgørelse af 10. oktober 1951 af regler om barneplejerskeuddannelsen for uddannede barneplejersker, som efter barneplejerskeuddannelsen har haft mindst 3 års praktisk arbejde i spædbørnehjem, vuggestuer eller børnehaver bl. a. med henblik på overtagelse af stillinger ved opdragelseshjem for større børn eller som ledere af institutioner for spæde børn.

I arbejdsudvalget vedrørende barneplejerskeuddannelsen fik foruden de ovennævnte G af udvalgets medlemmer også forstanderinde frk. *Karen Petersen* sæde.

Endvidere har nedennævnte sagkyndige deltaget i arbejdsudvalgets arbejde:

Pastor *H. Plensmark* (formand for barneplejerskolens skoleudvalg).

Inspektør frk. *J. Kofoed Hansen*, overinspektionen for børneforsorgen.

Inspektør *A. Jacobsen*, inspektoratet for Københavns kommunes børneinstitutioner.

Forstander *Erik Eriksen*, Den sociale Skoles afdeling vedrørende børneforsorgens videregående uddannelse.

Forstanderinde, frk. *Gudrun Larsen*, Barneplejerskolen.

Forstanderinde, frk. *B. Fleischer*, Margrethegården, som repræsentant for Dansk Barneplejeråd.

Forstanderinde, frk. *E. Jørgensen*, som repræsentant for Foreningen af sygeplejersker ved forebyggende børneinstitutioner.

Endvidere har rektor for Den sociale Skole, *R. Watt Boolsen* siden sin udnævnelse i nævnte stilling pr. 1. november 1954 deltaget i arbejdsudvalgets møder.

Yderligere har formanden for Danske Børnesagsarbej deres sammenslutning, fraktion III, spædbørnehjemmene, forstanderinde, frk. *Erna Dinesen* og formanden for Dansk barneplejeråd, fru *Thora Juhl*, samt medlemmerne af skoleudvalget vedrørende barneplejerskolen, ekspeditionssekretær *O. Lissner*, overinspektionen for børneforsorgen, læge *Sigrid Holm* og forstanderinde,

frk. A. Kjældgaard deltaget i 4 af arbejdsudvalgets møder.

Som sekretær for begge arbejdsudvalg har sekretær i socialministeriet *Per Loft* fungeret.

Yderligere har arbejdsudvalget forhandlet med sundhedsstyrelsens konsulent i pædiatri professor, dr. med. *Oluf Andersen*, forstanderinde *Maja Foget*, sundhedsstyrelsen, og forstanderinde *Gudrun Andersen*, Dronning Louises børnehospital, ligesom udvalget har indhentet udtalelse angående de foreslåede undervisningsplaner fra en række af barneplejeskolens lærere.

Arbejdsudvalget vedrørende grunduddannelsen og den videregående uddannelse for ledere og medarbejdere til opdragelseshjem har afholdt ialt 11 møder, medens arbejdsudvalget vedrørende barneplejeuddannelsen har afholdt ialt 9 møder.

Under arbejdet i begge arbejdsudvalg har det vist sig formålstjenligt at sammenfatte udvalgenes forslag henholdsvis vedrørende grunduddannelsen for medarbejdere ved opdragelseshjem bortset fra spædbørnehjem og den videregående uddannelse og vedrørende barneplejerskeuddannelsen i et fælles udkast til bekendtgørelse angående uddannelse af ledere og medarbejdere til opdragelseshjem og vuggestuer, hvilket udkast til bekendtgørelse er optrykt som bilag 1 til betænkningen.

Endvidere har arbejdsudvalgene fundet det rettest at fremkomme med nogle bemærkninger angående uddannelsen ved børnehave- og fritidshjemsseminarierne, herunder et af undervisningsministeriet fremsat forslag til oprettelsen af en videregående uddannelse af børnehavelærerinder med henblik på overtagelsen af ledende stillinger ved børnehaver og kombinerede institutioner for forebyggende børneforsorg, samt det af ungdomskommissionen i betænkningen af 1952 angående den tilpavningsvanskelige ungdom fremsatte forslag

angående gennemførelsen af supplerende kurser for børnehavelærerinder og fritidshjemslærere, hvis uddannelse er afsluttet på et sådant tidspunkt, at den ikke har givet dem kendskab til de særlige områder indenfor psykologi og pædagogik samt mentalhygiejne og børnepsykiatri, der er af betydning for børnehave- og fritidshjemsarbejdet.

Ved et fællesmøde den 12. maj 1955 er begge arbejdsudvalgs medlemmer herefter enedes om at indstille til uddannelsesudvalget, at uddannelsen af ledere og medarbejdere til opdragelseshjem og vuggestuer fremtidig sker i overensstemmelse med de i nedenstående betænkning foreslåede regler, ligesom man har indstillet til uddannelsesudvalget, at betænkningens forslag vedrørende oprettelse af et kollegium fortrinsvis for børneforsorgsmedarbejdere, der søger uddannelse ved Den sociale Skole, søges gennemført.

Der har i denne forbindelse været forhandlet med bestyreren for landsnævnets bidragsfond, rådsformand *O. Garde*, der overfor udvalget har erklæret sig indforstået med, at bidragsfonden yder de efter udvalgets forslag nødvendige lån til planernes gennemførelse jfr. nærmere udvalgets redegørelse i afsnit VII.

Endelig har man forhandlet med formanden for Den sociale Skoles bestyrelse, departementschef *H. H. Koch*, dels angående udvalgets forslag med hensyn til børneforsorgens videregående uddannelses og barneplejerskeuddannelsens forhold til Den sociale Skole, dels angående forslaget om at oprette et kollegium fortrinsvis for børneforsorgsmedarbejdere i tilknytning til skolen.

Denne betænkning er behandlet i uddannelsesudvalget i tre den 1., 16. og 17. juni 1955 afholdte møder.

Uddannelsesudvalget tiltrådte i disse møder eenstemmigt nedenstående betænkning.

II.

Statistiske oplysninger om trangen til uddannelse af ledere og medarbejdere indenfor børneforsorgen.

Med henblik på at konstatere behovet for uddannelse af ledere og medarbejdere har udvalget på grundlag af udsendte spørgeskemaer til samtlige anerkendte opdragelseshjem og vuggestuer udarbejdet en statistik over dette behov. Idet man herom nærmere henviser til den som bilag 2 optrykte statistiske redegørelse bemærkes, at undersøgelsen har været tilrettelagt som en undersøgelse af personaleforholdene dels ved anerkendte spædbørnehjem og vuggestuer og dels ved andre anerkendte opdragelseshjem.

Undersøgelsen af personaleforholdene ved anerkendte spædbørnehjem og vuggestuer, der har omfattet 59 spædbørnehjem og 109 vuggestuer, har vist, at der ved spædbørnehjemmene og ved vuggestuerne pr. 1. december 1954 var beskæftiget ialt 509 barneplejeelever, hvoraf 345 var 1-års elever og 164 2-årselever. Det er imidlertid sandsynligt, at det faktiske antal af barneplejeelever er større, idet barneplejeskolen overfor udvalget har oplyst, at der i perioden 1. januar til 31. december 1954 er udleveret diplomer til ialt 620 1-års elever, og at der i samme periode er udleveret 95 autorisationer til 3-års elever, der har fuldstændt deres undervisning. Når der er denne forskel på antallet af 1-års elever, kan det skyldes, at institutionerne på det udsendte spørgeskema har anført 1-års elever som barneplejersker uden autorisation, hvilket har medført, at disse medarbejdere er medregnet i statistikken under gruppen ikke-normeret personale. Derimod synes de fra barneplejeskolen modtagne oplysninger om meddelte autorisationer i det store og hele at stemme med de i statistikken anførte tal for fuldt uddannede barneplejersker.

Den statistiske undersøgelse har iøvrigt vist, at der til spædbørnehjem og vuggestuer årligt skal bruges 66 uddannede barneplejersker. Hertil kommer, at der for tiden findes en del ledige stillinger (21 ved opdragelseshjem for spæde børn og 138 ved vuggestuer) og efterhånden som disse stillinger skal besættes, må tilgangen af uddannede barneplejersker selvsagt øges. Endelig må det ved opgørelsen af trangen til uddannelse af barneplejersker tages i betragtning på den ene side, at autoriserede barneplejersker også beskæftiges ved andre opdragelseshjem for mindre børn end de egentlige spædbørnehjem, og på den anden side, at det må forventes, at også i fremtiden nogle autoriserede sygeplejersker vil søge beskæftigelse ved spædbørnehjem og vuggestuer. Resultatet af undersøgelsen må herefter skønnes at være, at der er et samlet behov for uddannelse af ca. 100 autoriserede barneplejersker årligt.

For så vidt angår personaleforholdene ved andre anerkendte opdragelseshjem, har undersøgelsen omfattet ialt 270 hjem. Undersøgelsen har vist, at der ved disse hjem er et årligt behov på 157 medarbejdere fordelt med 80 ved opdragelseshjem for vanskelige eller svagt begavede børn og 77 ved almindelige børnehjem og optagelseshjem. Af disse medarbejdere bør mindst 35—40 gennemgå børneforsorgens videregående uddannelse for medarbejdere ved opdragelseshjem, medens resten — knapt 120 — bør gennemgå grunduddannelsen af medarbejdere ved opdragelseshjem bortset fra spædbørnehjem. Disse tal må dog anses for et absolut minimum, idet der ikke herved er taget i betragtning, at der ved opdragelseshjemmene pr. 1. december 1954 ialt var

193 stillinger, der enten var ubesatte eller ikke besatte med egentlig normeret personale, og med hensyn til antallet af medarbejdere, der bør gennemgå børneforsorgens videregående uddannelse kan yderligere anføres, at en række medarbejdere ved hjem for vanskelige børn, f. eks. afdelingsledere, af hensyn til deres arbejde bør tage denne uddannelse, uden at der egentlig kan stilles krav herom.

Det forudsættes ved det således opgjorte behov for nye børneforsorgsmedarbejdere, at institutionernes antal samt afgangskvotienten ikke væsentlig ændres. Afgangskvotienten er iøvrigt for medarbejdere ved spædbørnehjem og vuggestuer beregnet til henholdsvis ca. 24 og ca. 19. For medarbejdere ved opdragelseshjem for vanskelige eller svagt begavede børn er afgangskvotienten beregnet til ca. 20 og for medarbejdere ved andre opdragelseshjem til ca. 21. Afgangskvotienten for ledere er i alle tilfælde langt lavere.

Med hensyn til uddannelsesforholdene for det nuværende personale på de undersøgte opdragelseshjem og vuggestuer, der er beskæftiget ved det opdragende arbejde, fremgår det af undersøgelsen, at 84 pct. af det normerede personale ved opdragelseshjem for spæde børn og 73 pct. af det normerede personale ved vuggestuer er fuldt uddannede, d. v. s. autoriserede barneplejersker eller autoriserede sygeplejersker, medens uddannelsesprocenten for det ikke normerede personale er langt mindre (2,8 pct. ved opdragelseshjem for spæde børn og 1,4 pct. ved vuggestuer).

Ved andre opdragelseshjem viste undersøgelsen, at halvdelen af lederne af hjem for vanskelige eller svagt begavede børn og 15 pct. af medarbejderne havde seminarieuddannelse eller lignende, medens det tilsvarende tal for ikke-normeret personale var ca. 8 pct.

Ved almindelige børnehjem og optagelseshjem for ikke-vanskelige børn havde 29 pct. af lederne seminarieuddannelse, medens 15 pct. havde gennemgået børneforsorgens grunduddannelse eller børneforsorgens videregående uddannelse. Af det normerede personale havde knapt 5 pct. seminarieuddannelse, knapt 7 pct. uddannelse på børnehave- eller fritidshjemsseminarium, medens 27 pct. havde gennemgået grunduddannelsen og (eller) børneforsorgens videregående uddannelse. Sidstnævnte uddannelse er dog kun gennemgået af enkelte. Af det ikke-normerede personale havde kun ganske få gennemgået en pædagogisk uddannelse.

I oversigten er der endelig gjort rede for antallet af ledere og medarbejdere ved opdragelseshjem uden seminarieuddannelse, som ikke har gennemgået børneforsorgens grunduddannelse eller børneforsorgens videregående uddannelse fordelt bl. a. efter alder.

Det fremgår heraf, at ved opdragelseshjem for vanskelige eller svagt begavede børn har ialt 10 ledere, 54 egentlige faglærere, 44 andre faglærere og 120 praktiske medhjælpere under 45 år ikke gennemgået nogen af de omhandlede uddannelsesformer. For så vidt angår almindelige børnehjem og optagelseshjem for ikke-vanskelige børn har 21 ledere og 156 medarbejdere under 45 år ikke gennemgået nogen af disse uddannelsesformer. Da i hvert fald en del af disse ledere og medarbejdere af hensyn til deres arbejde bør gennemgå enten børneforsorgens videregående uddannelse eller grunduddannelsen, er det reelle behov for pladser på disse kurser større end foran angivet.

Efter de således tilvejebragte statistiske oplysninger må udvalget være af den opfattelse, at der findes et påtrængende behov for uddannelse af personale ved opdragelseshjem og vuggestuer.

III.

Uddannelse af ledere og medarbejdere til opdragelseshjem i udlandet.

I den af uddannelsesudvalget under 27. februar 1952 afgivne betænkning vedrørende en særlig uddannelse af ledere og medarbejdere til opdragelseshjem er der i kapitel IV gjort rede for uddannelsen af ledere og medarbejdere til opdragelseshjem i udlandet. Da der imidlertid i den siden da forløbne tid er sket en udvikling på dette felt i de forskellige lande, har udvalget ved overvejelserne i forbindelse med spørgsmålet om ændring af uddannelsesreglerne tilvejebragt oplysninger om, hvilken udvikling, der er sket i de andre nordiske lande samt i nogle vesteuropæiske lande med hensyn til uddannelse af ledere og medarbejdere til opdragelseshjem. På grundlag af de modtagne oplysninger skal gives nedenstående oversigt over uddannelsen, såvel af ledere og medarbejdere til hjem, der svarer til vore børnehjem og optagelseshjem for ikke-vanskelige børn, som til hjem der svarer til vore skole- og ungdomshjem, sinke- og fredshjem for vanskelige og svagt begavede børn og unge. Oversigten tilsigter en å jourføring af den i betænkningen af 27. februar 1952 givne oversigt.

1) Norge.

Det i betænkningen af 27. februar 1952 omtalte 1-årige kursus til uddannelse af personale, der har arbejdet i børnehjem i en årrække, var en rent midlertidig ordning, som sikkert afsluttes med udgangen af 1955. Herefter findes der ikke særlige uddannelsesskoler for ledere og medarbejdere ved opdragelseshjem, idet man hidtil har ladet personalet uddanne på skoler, der er oprettet til uddannelse af andre medarbejdere

indenfor det sociale arbejde, som Norges kommunal- og socialskole o. lign.

Under 24. september 1954 er der imidlertid blevet nedsat et udvalg med det formål at undersøge spørgsmålet om uddannelse af børneforsorgsarbejdere til de under socialdepartementet sorterende børnehjem m. v. Endvidere arbejdes der med planer for oprettelsen af en specialuddannelse for lærere ved de under kirke- og undervisningsdepartementet sorterende skole- og ungdomshjem. Når de forskellige uddannelsesformer for lærere ved de under dette departement sorterende specialskoler er igangsat, er det tanken at søge dem samordnet i en fælles institution. Plejepersonalet ved specialskolerne får for tiden deres uddannelse ved de fornævnte kurser for personale ved børnehjem, sociale skoler m. v., men der arbejdes med planer om oprettelse af en særlig uddannelse for specialskolernes plejepersonale.

2) Sverige.

Uddannelsen af ledere og medarbejdere til *optagelseshjem* og *børnehjem*, der hidtil har været varetaget af Svenska Socialvårdsförbundet, har siden 1953 været varetaget af Sociala Barnavårdsseminariet og er tilrettelagt på grundlag af forslag fremsat i en under 20. juni 1952 afgiven betænkning.

Uddannelsen omfatter dels en 17 måneders foruddannelse og dels en hoveduddannelse af 36 måneders varighed. Foruddannelsen består af 5 måneders kursus på husholdningsskole, 6 måneders barneplejekursus, 4 måneders praktik i børnehaver eller

private hjem med børn, samt 2 måneders praktik i institutionskøkkener.

Hoveduddannelsen indledes med 3 måneders forsøgstjeneste på et børnehjem, hvorefter følger et 2 måneders teoretisk grundkursus på seminariet. Eleven har herefter 9 måneders praktik på børnehjem, børnesygehus og epidemisugehus, der efterfølges af det teoretiske hovedkursus af 8 måneders varighed. Herefter har eleven påny 6 måneders praktik dels på sygehus, dels på børnehjem, sindssygehospital eller særforsorgsinstitution, hvorefter uddannelsen afsluttes med et teoretisk kursus af 4 måneders varighed. Ind imellem må eleverne påregne ledighed i uddannelsen af ialt 4 måneders varighed.

Under den 36 måneders uddannelse gives der teoretisk undervisning i følgende fag:

	Timer
Sygdomslære	88
Ernæringslære	20
Madlavning	14
Indretning af hjem	38
Syning m. v.	40
Mundtlig og skriftlig fremstilling. . .	60
Sociallovgivning	120
Psykologi	200
Pædagogik	150
Psykopatologi	100
Institutionslære	100
Sløjd	100
Sang, musik og rytmik	70
Modellering	70
Metodik	30
Specialforelæsninger, studiebesøg m.v.	178

Ialt. . . 1378

En noget tilsvarende uddannelse finder sted på fagskolen i Uppsala, der gennemfører 3 års kursus til uddannelse af ledere og medarbejdere ved børnehjem. Uddannelsen omfatter dels ca. 8 måneders teoretisk undervisning og dels ca. 24 måneders praktik på vuggestuer, børnehjem, sygehus na. v.

Ved uddannelsen af ledere og medarbejdere ved *Ungdomsvårdsskolerne* (der svarer til vore skole- og ungdomshjem) er der ikke sket ændringer for så vidt angår det ved det terapeutiske arbejde beskæftigede personale og det undervisende personale.

Derimod er der sket visse ændringer med hensyn til uddannelsen af de praktiske med-

arbejdere og afdelingslederne. For så vidt angår de praktiske medarbejdere (Vårdara) kræves foruden et 3 ugers specialkursus, at medarbejderne under ledelse af hjemmets forstander foretager selvstudier vedrørende børne- og ungdomsforsorgen, samt gennemgår korrespondancekursus i ungdomspsykologi med eksamen. For afdelingslederne (Tillsynsmänn) kræves følgende:

1. godkendt specialkursus for „vårdare“
2. selvstudier i børneforsorg,
3. korrespondancekursus i praktisk menneskekundskab,
4. korrespondancekursus i praktiske ungdomsspørgsmål,
5. korrespondancekursus i svensk socialpolitik,
6. 14 dages gymnastikkursus,
7. 3 ugers fortsættelseskursus.

Der afholdes eksamen i 2—5.

3) *Finland.*

Der er ikke sket særlige ændringer i uddannelsen af ledere og medarbejdere til opdragelseshjem i Finland siden februar 1952.

4) *England.*

Hovedpunktet i udviklingen i England siden 1952 er, at der foruden de almindelige 14 måneders kurser for afdelingsledere og praktiske medarbejdere ved børnehjem, der er beskrevet i betænkningen fra 1952, er oprettet korte heldagskursus, fortrinsvis beregnet for medarbejdere, som har været i arbejdet i en årrække, og som har nået en vis alder. Det er således en betingelse for optagelse på disse kurser, at deltagerne er fyldt 25 år og har været i arbejdet i mindst 3 år.

Formålet med disse kortere kurser, der er af 3 ugers varighed, er at give deltagerne adgang til at genopfriske og forny den viden, deltagerne tidligere har erhvervet ved 14 måneders kurserne. De korte kurser er inddelt i forskellige grupper for de forskellige kategorier af medarbejdere. Der er således kursus for medarbejdere ved almindelige børnehjem, ved spædbørnehjem, ved skole- og ungdomshjem samt for børneforsorgsmedarbejdere udenfor opdragelseshjemmene. De tilrettelægges med bestemte emner som udgangspunkt for undervisnin-

gen, f. eks. problemer i forbindelse med behandlingen af sinker, det normale barns udvikling, dets helbreds- og almindelige problemer, forsorgen for spædbørn i spædbørnehjemmene, problemer i forbindelse med førstegangsanbringelsen af børn og unge, børneforsorgsarbejdernes praktiske arbejde o. s. v.

Under deltagelsen i disse kurser gives der i visse tilfælde deltagerne orlov med løn, i andre tilfælde gives der deltagerne valget imellem at få orlov under deltagelsen med halv løn eller fuld løn mod at stille en vikar. Man venter sig megen udbytte af disse korte kursus, ikke alene hos deltagerne, men også hos lærerne, der ofte er ældre medarbejdere, som netop gennem meddelelsen af denne undervisning får et videre udsyn indenfor deres felt. Endvidere mener man ad den vej at kunne optræne ældre medarbejdere til at medvirke ved oplæringen af yngre medarbejdere.

De almindelige 14 måneders kurser er blevet yderligere udviklet, således at der nu er 8 skoler, der kan modtage ca. 160 elever om året. Man har gjort sig store anstrengelser for at opnå bedre kontakt mellem det praktiske arbejde på de enkelte institutioner og den teoretiske undervisning på skolerne, hovedsagelig gennem afholdelse af konferencer mellem lærerne ved skolerne og de ledere og medarbejdere ved institutionerne, der er tilsynsførende ved det praktiske arbejde, og det er indtrykket, at den rette forståelse mellem disse grupper nu er ved at opstå.

5) Belgien.

Udviklingen i Belgien er fortsat på grundlag af de regler, hvorom der er gjort rede i betænkningen fra 1952. På to punkter er der dog sket en udvikling.

a. Den kombinerede teoretiske og praktiske uddannelse er således blevet yderligere udviklet i retning af, at hovedvægten lægges på det praktiske arbejde, idet erfaringerne viste, at den hidtidige uddannelse ikke gav helt gode resultater. Endvidere er der til undervisningen knyttet psykiatere, som redegør for konkrete tilfælde med det formål for øje at give eleverne oplysning om behandlingsmulighederne ved psykiatriske tilfælde, samt hvilke forholds-

regler der kan træffes for at undgå fejltagelser.

b. For at fremme kontakten mellem personalet ved de forskellige opdragelsesinstitutioner arrangeres der studierejser for børneforsorgsmedarbejdere til forskellige institutioner, ved hvilke lejligheder aktuelle børneforsorgsproblemer samtidig tages op til drøftelse.

6) Frankrig.

Uddannelsen af ledere og medarbejdere til opdragelseshjem hviler stadig på de samme principper som dem, der er anført i betænkningen fra 1952.

De franske opdragelseshjem består dels af private statsanerkendte hjem og dels af hjem, der drives direkte af staten.

a. Private hjem.

Bestyrelsen og lederen kan frit vælge deres personale, og der er ikke fastsat egentlige krav om personalets uddannelse. I praksis stilles der dog visse krav i henseende til uddannelse, og mange hjem tager sig selv af personalets uddannelse.

Herudover driver religiøse og sociale sammenslutninger til værn for børn og unge uddannelsesskoler, hvis virksomhed er omtalt i betænkningen fra 1952. Flere af disse skoler er egentlige universitetsinstitutter, der udsteder universitetsdiplomer ved uddannelsens afslutning. Der findes gode skoler af denne type i Montpellier, Bordeaux, Strassbourg, Lyon samt Montesson.

b. De under staten hørende hjem.

Undervisningsmyndighederne har oprettet en særlig skole for pædagogik i Beaumont sur Oise, hvor der modtages lærere, der ønsker at specialisere sig i undervisningen af sinker. Skolen udsteder et særligt diplom, der giver adgang til undervisning af sinker.

Endvidere har justitsministeriet oprettet det i betænkningen fra 1952 omtalte undersøgelses- og forskningsinstitut i Vancresson, hvortil alle vordende lærere indenfor børneforsorgen sendes for at gennemgå uddannelsen.

Selve udvælgelsen af personalet sker blandt studenter (som har taget både 1. og 2. del af studentereksamen) efter en kon-

kurrence, der omfatter psykologiske og psykiatriske prøver med henblik på at udskille neurotiske kandidater. Konkurrencen omfatter desuden en skriftlig prøve (prøve i almindelige kundskaber og prøve i psykologi) en mundtlig prøve (i psykologi og pædagogik) samt en praktisk prøve, hvorunder man bedømmer kandidatens evne til at skabe kontakt med børn.

Der er ret god tilfredshed med ordningen, der fra i år at regne skal udvides til også at omfatte personer, der fører tilsyn med unge mennesker, der har fået en betinget dom.

7) Holland.

Uddannelsen af børneforsorgsarbejdere i Holland gives som en grunduddannelse (A-kurser), der er beregnet for elever, der ikke er i besiddelse af en afsluttende skoleuddannelse. Optagelse på disse kursus er afhængig af en tilfredsstillende udtalelse efter 2 års praktik i en børneinstitution. Endvidere gives der en videregående uddannelse (B-kurser), der er anlagt på at uddanne institutionsledere, hvorfor der til optagelse på disse kræves en afsluttende skoleuddannelse eller gennemgang af A-kurset.

I store træk finder undervisningen sted efter tilsvarende timeplaner som anført i betænkningen af 1952. Derimod er kravene for at opnå certifikat for bestået eksamen blevet skærpet, idet den hollandske afdeling af International Union for Child Welfare, der uddeler certifikaterne, fører kontrol med eksamenskravene. Desuden er der indført særlige eksamenskrav med hensyn til rekreative fag som sang, musik, håndarbejde, sport m. v.

B-kurserne er iøvrigt nu tilrettelagt således, at den teoretiske undervisning, der tidligere var på 1 år, nu varer 1½ år. Efter 1 års forløb kan de studerende vælge, om de ønsker at fortsætte undervisningen på skolen eller ønsker at overgå til praktisk arbejde ved institutioner for unge, der uden egentlig inddragelse under forsorg dog trænger til særlig behandling.

A-kursets varighed er 235 timer fordelt på følgende fag:

	Timer
Pædagogik og psykologi	50
Børneforsorgslovgivning m. v.	30
Behandling af forskellige typer af børn, dels normale, dels unormale.	15

	Timer
Forsorg for børn udenfor deres egen familie	40
Hygiejne	25
Fritidsbeskæftigelse	75
Ialt...	235

B-kurset omfatter følgende teoretisk undervisning:

	Timer
Psykologi	85
Seksuallære	10
Pædagogik	30
Gruppepsykologi	40
Metodik	85
Børneforsorg	20
Praktisk børneforsorg	40
Arbejdslovgivning (Erhvervsvejledning)	20
Sociologi	50
Spædbørnepleje	15
Hygiejne	30
Sociallovgivning	30
Socialøkonomi	65
Kulturhistorie	50
Administration	10
Ialt	655

Undervisning i tilknytning til socialrådgiveruddannelsen:

Lovkundskab	10
Politisk viden	20
Sociallovgivning	30
Økonomisk og politisk historie	50
Engelsk	100
Ialt	210

Ialt teoretiske fag . . . 865

Endvidere omfatter uddannelsen følgende praktiske fag:

	Timer
Indledende foredrag	30
Manuelt arbejde	140
Særligt manuelt arbejde for mænd.	120
Musik	140
Sport og spil	140
Syning	100
Dilettantkomedie	160
Børnelitteratur	40
Dans	160
Kinetik	20
Indendørslege	20
Dukketeater	20
Specialtimer	100

Ialt praktiske fag. . . 1190

Der er i skemaet angivet en teoretisk undervisning af 210 timer sammen med socialrådgiveruddannelsen. Dette er indført for at uddannelsen på B-kurset også kan være til nytte for børneforsorgsmedarbejdere, der ønsker at gå over til andet socialt arbejde.

Det fremhæves fra hollandsk side, at er-

faringerne fra undervisningen af børneforsorgsmedarbejdere har vist, at det er af stor betydning, at teori og praksis følges ad, hvorfor der lægges vægt på at etablere en ordning, hvorefter eleverne kan have praktik ved siden af undervisningen, således at den praktiske og den teoretiske uddannelse kan følges ad.

IV.

Uddannelse af ledere og medarbejdere til børnehaver og fritidshjem.

Regler for uddannelsen af ledere og medarbejdere til børnehaver og fritidshjem er fastsat i 2 af undervisningsministeriet under henholdsvis 24. september og 25. september 1953 udstedte bekendtgørelser om uddannelse på de anerkendte børnehaveseminarier og om uddannelse på de anerkendte fritidshjemsseminarier.

1. Børnehavelærerindeuddannelsen.

Børnehaveseminarierne formål er gennem en 2-årig uddannelse at meddele eleverne de almene og pædagogiske kundskaber og praktiske færdigheder, som er nødvendige for virksomheden i børnehaver, idet der samtidig lægges vægt på gennem denne uddannelse at udvikle og modne elevernes personlighed, således at de bliver sig børnehavegerningens pædagogiske og sociale ansvar bevidst.

Undervisningen forudsættes gennemført i løbet af et sammenhængende tidsrum på 2 år, men hvor særlige forhold taler derfor, kan seminariet tillade, at uddannelsesperioden afbrydes mellem 1. og 2. klasse, dog således at afbrydelsen ikke bør udstrækkes ud over 2 år.

For at et børnehaveseminarium skal kunne *godkendes* til at meddele undervisningen, skal seminariet opfylde en række i bekendtgørelsen opregnede betingelser med hensyn til undervisningsplan, lokaler, leders og lærerkræfternes kvalifikationer m.v. Med godkendelsen, der meddeles af undervisningsministeren, følger adgang til at oppebære statstilskud til undervisningen efter de herfor fastsatte regler.

Med hensyn til optagelse i *børnehaveseminarierne* er det udtalt, at eleven skal være

fyldt 20 år (under særlige omstændigheder 19 år) samt kunne fremlægge tilfredsstillende vidnesbyrd om forhold og vandel. Endvidere skal eleven have gennemgået en almindelig undervisning, der ligger udover den almindelige folkeskoleuddannelse, såsom gennemgang af 5 måneders kursus på en folkehøjskole eller anden lignende uddannelse, samt have gennemgået praktisk virksomhed af mindst 1 års varighed, heraf et halvt år i en børnehave, et børnehjem for børn i alderen 2—7 år, eller lignende, og et halvt år som husassistent i et privat hjem. Det tilrådes elever, der har lejlighed dertil, tillige at gennemgå den 1-årige barneplejerskeuddannelse, jfr. herom nærmere afsnit V. B. Endelig skal eleverne præstere lægeattest, der godtgør, at de ikke lider af nogen sygdom eller legemlig mangel, der gør pågældende uskikket til at være børnehavelærerinde, eller som bevirker, at hun kan smitte eller skade andre elever.

Den teoretiske undervisning har til hovedformål at give eleverne forståelse af barnaturens legemlige og sjælelige behov samt viden om, hvorledes disse behov tilfredsstilles, og barnets naturlige sunde udvikling derved fremmes.

Herudover tilsigter den teoretiske undervisning at give eleverne kendskab til det danske samfunds struktur, den sociale lovgivning, særligt vedrørende børn, administrationen af institutioner for forebyggende børneværn samt til familiens placering i samfundet, dens opgaver, ansvar, pligter og rettigheder. Endelig har undervisningen til formål at bibringe eleverne den for gerningen nødvendige almindelse.

Der gives undervisning i de nedennævnte fag, og til vejledning for børnehavesemina-

rierne er der udarbejdet en normaltimeplan med angivelse af, hvor mange ugentlige undervisningstimer der formentlig at burde tillægges hvert enkelt fag.

	Timer
Psykologi	144
Pædagogik	72
Børnehavelære	144
Sociale fag og børnelovgivning	90
Etik	18
Sundheds- og sygdomslære	72
Naturkundskab	36
Dansk, børnelitteratur	72
Sang og sanglege	108
Tegning	72
Rytmik og gymnastik	108
Manuelt arbejde, herunder træsløjd	216
Valgfri fag	72

1224

Hertil kommer institutionsbesøg og foredrag.

Ved undervisningens *afslutning* udfærdiger faglærerne på grundlag af deres kendskab til elevernes kundskaber og evner et vidnesbyrd angående elevernes helhedsstandpunkt i de teoretiske, herunder de manuelle fag. Endvidere fremlægger eleverne en skriftlig årsopgave over et selvvalgt emne indenfor fagene psykologi-pædagogik samt de udførte arbejder i de manuelle fag; der gives dog ingen særskilt bedømmelse af disse arbejder.

Der afholdes følgende afsluttende prøver:

- a) en mundtlig fremstilling over et opgivet almindeligt emne indenfor den psykologisk-pædagogiske fagkreds, således at der gives eleven 2 timers forberedelse til en selvstændig fremstilling, der efterfølges af en samtale om emnet, der ledes af seminariets lærer i faget.
- b) en skriftlig opgave i børnehavelære (4 timer).
- c) en mundtlig prøve i sociale fag med y₂ times forberedelse.

Angående elevernes praktiske uddannelse afgiver lederne af denne uddannelse i de enkelte semestre hver en bedømmelse af elevens arbejde og evner ved besvarelse af en række bestemte, for alle elever fælles spørgsmål.

På grundlag af disse udtalelser og se-

minarielederens egne erfaringer fra besøg på praktikstederne affatter seminariets leder en hovedbedømmelse af elevens standpunkt og evner i det praktiske arbejde.

Efter afslutningen af prøven modtager eleverne et afgangsbetrag, der underskrives af seminariets forstander. Betraget skal indeholde oplysning om de meddelte vidnesbyrd angående kundskaber og evner i de forskellige fag, samt de ved de afsluttende prøver opnåede bedømmelser.

På afgangsbetraget anføres derhos de af de pågældende praktikledere afgivne udtalelser om elevens praktiske arbejde.

2. Fritidshjemslæreruddannelsen.

Fritidshjemsseminariernes *formål* er på tilsvarende måde som børnehaveseminari-erne gennem en 2-årig uddannelse at meddele eleverne de almene og pædagogiske kundskaber og praktiske færdigheder, der er nødvendige for virksomheden i fritidshjem.

Med hensyn til oprettelse af *fritidshjemsseminarier*, disses *godkendelse* samt *optagelse på seminarierne* gælder der tilsvarende regler som ved børnehaveseminarierne.

Den *teoretiske undervisning* har til hovedformål at give eleverne forståelse af det 7—14 årige barns legemlige og sjælelige behov, samt vejledning i, hvorledes disse behov tilfredsstilles, og barnets sunde og naturlige udvikling fremmes. Undervisningen må ved sit stof og sin form sigte både på faglig dygtighed og almindelse samt personlighedsudvikling.

Der er i bekendtgørelsen optaget følgende timeplan over de fag, der gives undervisning i, med angivelse af, hvor mange ugentlige undervisningstimer, der formentlig at burde tillægges hvert enkelt fag:

	Timer
Psykologi	144
Pædagogik	108
Fritidshjemslære	144
Sociale fag og børnelovgivning	90
Etik	18
Sundheds- og sygdomslære	54
Naturkundskab	46
Dansk, herunder navnlig børnelitteratur samt bibliotekskundskab	72
Sang og musik	72
Tegning	72
Rytmik og gymnastik	108

	Timer
Manuelt arbejde og andre fritidsinter-	
esser.	288
Valgfri fag.	80
	1296

Hertil kommer institutionsbesøg og foredrag.

Undervisningens *afslutning* finder sted efter tilsvarende regler som fastsat for børnehavelærerindeuddannelsen.

3. Supplerende uddannelse af uuddannede ledere og medarbejdere ved børnehaver og fritidshjem.

Ved en af uddannelsesudvalget foretaget undersøgelse af antallet af ikke-uddannede ledere og medarbejdere ved børnehaver og fritidshjem blev det konstateret, at der ved anerkendte børnehaver og fritidshjem var beskæftiget så mange uuddannede ledere og medarbejdere, at der var trang til oprettelsen af et kursus een gang for alle til meddelelse af en supplerende uddannelse af ledere og medarbejdere ved børnehaver og fritidshjem, der i en årrække har været i arbejdet, og af hvem man på grund af deres alder ikke med rimelighed kunne forlange, at de gennemgik den fulde uddannelse. Udvalget anså det nemlig for uomgængelig nødvendigt, at der skabtes mulighed for, at de pågældende ikke-uddannede ledere og medarbejdere opnår den nødvendige teoretiske uddannelse.

Socialministeriet, der tiltrådte uddannelsesudvalgets standpunkt, tog herefter initiativ til, at der i efteråret 1954 på Den sociale Skole gennemførtes 2 parallelle 4 måneders kursus for henholdsvis børnehavelærerinder og fritidshjemslærere, der ikke tidligere har gennemgået den fulde uddannelse.

Undervisningen omfattede på hvert hold 254 timers teoretisk undervisning, hvortil kom foredrag og institutionsbesøg. Kurset for børnehavelærerinder omfattede således psykologi (46 timer), pædagogik (10 timer), praktisk børnehavelære (42 timer), sundhedslære (12 timer), børnepsykiatri (8 timer), børnelovgivning (24 timer), familiekundskab og boligspørgsmål (10 timer), regnskabsføring (10 timer), børnelitteratur (8 timer), sang og musik i børnehaver (28 timer), manuelt arbejde (45 timer) samt orientering

i sociale hjælpeforanstaltninger (11 timer). Kurset for fritidshjemslærere var af samme omfang og adskilte sig kun fra børnehavelærerindekurset ved de ændringer i undervisningen, der skyldes aldersforskellen med hensyn til de børn, som deltagerne beskæftiger sig med i deres arbejde. På kurset for fritidshjemslærere var der endvidere lagt mere vægt på pædagogik, der omfattede 20 timer, hvorhos fritidshjemslære omfattede 48 timer. Omvendt omfattede sundhedslære og sang og musik i fritidshjemmet kun henholdsvis 10 timer og 24 timer. Samtidig med den teoretiske undervisning deltog eleverne den halve dag i praktik på henholdsvis børnehaver og fritidshjem. Det er udvalgets indtryk, at undervisningens omfang var udmærket afpasset efter de behov, eleverne havde for supplerende uddannelse.

Udgifterne ved gennemførelsen af de omhandlede 2 kursus har ialt udgjort ca. 11 500 kr. Udgiften er afholdt med hjemmel i forsorgslovens § 65, stk. 9, således at der i henhold til samme bestemmelses stk. 11 er ydet statskassen refusion fra den fælleskommunale udligningsfond samt det mellemkommunale refusionsforbund med halvdelen af beløbet.

Det bemærkes, at der ikke blev ydet eleverne stipendier eller vikarhjælp under kurset, men socialministeriet godkendte, at eleverne oppebar løn i kursustiden, således at denne udgift blev godkendt som berettiget til driftstilskud fra stat og kommuner. Herudover ydedes der tilskud af socialministerens rådighedssum i henhold til forsorgslovens § 127, stk. 4, til dækning af den del af lønudgiften, som det normalt påhviler børnenes forældre at udrede, d.v. s. 30 pct. for børnehavelærerinder og 20 pct. for fritidshjemslærere.

4. Videregående uddannelse af børnehavelærerinder og fritidshjemslærere.

I henhold til § 31 i ovennævnte bekendtgørelse om uddannelse på børnehaveseminarier kan der indrettes en videregående uddannelse til uddybning og supplerung af det ved den 2-årige lærerindeuddannelse lærte bl. a. med henblik på overtagelse af stillingerne som ledere af børnehaver eller kombinerede institutioner for forebyggende børneforsorg. Denne uddannelse, der er

1-årig, kan kun søges af uddannede børnehavelærerinder, som efter afslutningen af børnehavelærerindeuddannelsen har haft mindst 3 års praktisk arbejde i en børnehave eller anden institution for børn i alderen 2—14 år.

Med henvisning til denne bestemmelse har undervisningsministeriet overfor de bevilgende myndigheder rejst spørgsmål om oprettelsen af sådanne supplerende kurser, idet der er henvist til, at den grundlæggende uddannelse for de fleste børnehavelærerinders vedkommende finder sted i 20—25 års alderen, og at eleverne ikke i den alder kan have det udbytte af alle sider af uddannelsen, som den senere alder og praktiske erfaring giver mulighed for. Endvidere har undervisningsministeriet anført, at den grundlæggende undervisning må være fælles for alle og ikke kan tage særligt hensyn til de elever, som senere viser evner til at overtage de største og vanskeligste opgaver. Endelig er der henvist til den betydning, det vil have, at de mest interesserede og bedste blandt børnehavelærerinderne kan få en fornyelse af deres arbejde ved en supplerende uddannelse, som de gennem deres erfaringer i det praktiske arbejde har fået særlige forudsætninger for at modtage.

Uddannelsen tænkes tilrettelagt som et 10 måneders kursus på Danmarks lærerhøjskole og skal omfatte følgende fag:	
Børnehavelære	210
Psykologi og pædagogik	280
Hygiejne, sygdomsbekæmpelse og ernæringslære	35
Øvelser i skabende arbejde	105
Rytmik	70
Musikalsk arbejde med børn og dramatisering	35
	735
Valgfri forelæsninger	105
Ialt...	840

Udgifterne til gennemførelsen af kursus er ved forslaget udarbejdelse i 1953 anslået til 21 600 kr. Hertil kommer udgifterne til vikarhjælp og stipendier, der på grundlag af en forventet deltagelse af ca. 25 elever, hvoraf 15 er berettiget til vikarhjælp og resten til stipendium, er anslået til 81 000 kr., således at de samlede udgifter

ialt vil udgøre 102 600 kr., der alene tænkes afholdt gennem en bevilling fra statskassen.

I undervisningsministeriets bekendtgørelse angående fritidshjemsuddannelsen er der ligeledes hjemmel til at gennemføre videregående uddannelse til uddybning og supplerig af det ved den 2-årige uddannelse lærte bl. a. med henblik på overtagelse af stillinger som ledere af fritidshjem, fritidsklubber eller kombinerede institutioner for forebyggende børneforsorg.

Der er imidlertid endnu ikke fremsat forslag om gennemførelse af sådan supplerende uddannelse af fritidshjems lærere.

5. Udvalgets bemærkninger til spørgsmålet om yderligere uddannelse af børnehavelærerinder og fritidshjems lærere.

a. Børnehavelærerinder.

I den af ungdomskommissionen i september måned 1952 afgivne betænkning angående den tilpasningsvanskelige ungdom har ungdomskommissionen i kapitel 8 angående institutioner for forebyggende børneforsorg rejst spørgsmål om gennemførelsen af supplerende kurser for *børnehavelærerinder*, hvis uddannelse er gennemført på et tidspunkt, hvor uddannelsen ikke har givet dem fornødent kendskab til børnepsykologi m. v.

Ungdomskommissionen har herved henvist til, at den omstændighed, at de fleste børnehaver har åbent hele dagen, gør det særligt vigtigt, at lederne og deres medarbejdere har den nødvendige uddannelse i pædagogiske spørgsmål. Ved den uddannelse, der nu er gennemført på de anerkendte børnehaveseminarier (jfr. undervisningsministeriets ovennævnte bekendtgørelse af 24. september 1953) undervises der således indenfor den 2-årige uddannelse i 144 timer i psykologi, og denne undervisning skal være tilrettelagt med særligt henblik på de specielle pædagogiske og psykologiske opgaver overfor børnene i børnehaverne. Uddannelsen i pædagogik, der omfatter 72 timer, tilsigter at bibringe eleverne kendskab til opdragelsens mål og midler, herunder forståelse af opdragerens ansvar for tilvejebringelse af det rette miljø under barnets opvækst. Endvidere gives der i faget sundhedslære, der omfatter 72 timer,

eleverne en kort orientering i børnepsykiatri, eventuelt ved en børnepsykiater.

Da mange af de nuværende ledere og børnehavelærerinder er uddannet på et tidspunkt, hvor man ikke lagde så stor vægt på, at eleverne på børnehaveseminarierne fik kendskab til børnepsykologi m. v., finder ungdomskommissionen det ønskeligt, at der gennemføres supplerende kurser for de børnehavelærerinder, hvis uddannelse ikke har givet dem kendskab til disse problemer.

Efter at der på regeringens foranledning af socialministeriet er nedsat et udvalg til undersøgelse af, hvorvidt de i ungdomskommissionens ovennævnte betænkning angående den tilpasningsvanskelige ungdom fremsatte forslag vil kunne gennemføres, har uddannelsesudvalget efter henstilling fra dette udvalg undersøgt, i hvilket omfang der måtte være behov for, at ungdomskommissionens forslag om oprettelsen af særlige kurser for børnehavelærerinder i børnepsykologi m. v. gennemføres.

Efter de for udvalget foreliggende oplysninger er der gradvis sket en forbedring af børnehavelærerindeuddannelsen siden tiden omkring 1940, og man kan i hvert fald regne med, at de børnehavelærerinder, der har begyndt deres uddannelse efter krigens afslutning, har en uddannelse, der opfylder de af ungdomskommissionen stillede krav. Som det fremgår af den som bilag 3 optrykte oversigt over det normerede personale ved anerkendte børnehaver og fritidshjem, har ialt 498 ved børnehaverne pr. 1. marts 1955 ansatte afsluttet deres uddannelse senest i 1946 og heraf var 336 ledere, 3 afdelingsledere og 159 andre medarbejdere.

Efter udvalgets opfattelse må man være enig med ungdomskommissionen i, at i hvert fald en del af disse tiltrænger en yderligere supplerende uddannelse i de specielle pædagogiske og psykologiske opgaver overfor børnene i børnehaver. Udvalget må nemlig med ungdomskommissionen være enig i, at da børnenes opdragelse i så stor en del af dagen er betroet børnehaverne, må det være nødvendigt, at disse får de bedste muligheder for at udføre et forsvarligt pædagogisk arbejde. Det er målet, at der i børnehaverne skabes mulighed for, at børnenes naturlige aktivitetstrang kan komme til udfoldelse, helst under så hjemlige forhold som muligt,

således at børnehaverne kan være en hjælp for forældrene i opdragelsen og ikke et surrogat for hjemmet. Endvidere må udvalget være enig med ungdomskommissionen, når denne tillægger det så stor betydning, at ledere og medarbejdere ved børnehaverne kan være opmærksomme på særligt vanskelige tilfælde blandt børnene, der kræver særbehandling, idet udvalget kan tiltræde nødvendigheden af at få tilpasningsvanskeligheder erkendt på et så tidligt tidspunkt som muligt og få påbegyndt den nødvendige behandling.

De i ovennævnte oversigt anførte ledere og medarbejdere, som der kan være tale om at give en supplerende uddannelse i overensstemmelse med ungdomskommissionens forslag, må fortrinsvis vælges blandt dem, som befinder sig i aldersgrupperne 35—55 år, d. v. s. ca. 335 kvinder.

Da det omtalte årskursus alene sigter på at uddanne yngre medarbejdere, om hvem man forventer, at de skal glide ind i lederstillinger og lignende, vil der herefter tillige være brug for et kortere supplerende kursus til at give den i ungdomskommissionen omhandlede uddannelse af ældre medarbejdere ved børnehaver.

Dette kortere supplerende kursus bør formentlig tilrettelægges efter lignende retningslinier, som de fornævnte allerede i efteråret 1954 på Den sociale Skole afholdte supplerende kurser, dog med fornøden hensyntagen til, at de heromhandlede medarbejdere allerede tidligere har gennemgået den sædvanlige 2-årige uddannelse på et børnehaveseminarium efter de dagældende retningslinier. Sådanne kurser må gennemføres gennem flere år, således at alle, der måtte ønske det, og som skønnes at ville få fornødent udbytte af deltagelse i et kursus, kan få lejlighed til at deltage.

Udvalget har ikke ment på nærværende tidspunkt at burde udarbejde nærmere forslag til supplerende 4 måneders kursus for børnehavelærerinder, der har gennemgået grunduddannelsen for flere år siden, og som fortsat står i arbejdet. Man har heller ikke ment at burde udarbejde et budget for kursus af denne art, men man skal dog fremhæve, at der formentlig indtil videre hvert år bør afholdes 1 evt. 2 kursus af denne art. Udgifterne, der vil være forbundne hermed, vil blive af nogenlunde samme størrelse

som de udgifter, der vil være forbundet med gennemførelse af de nedenfor i afsnit V. B. omhandlede supplerende kursus for autoriserede barneplejersker og sygeplejersker, d. v. s. for et 4-måneders kursus godt 10 000 kr. Heri er ikke medregnet eventuelle udgifter til vikarhjælp o. lign., der, såfremt kurserne betragtes som fagkursus, principielt bør afholdes af vedkommende børnehaver og fordeles mellem staten og vedkommende kommune efter de for almindelige lønudgifter gældende regler. Der bør dog være adgang til af socialministerens rådighedssum i henhold til forsorgslovens § 127, stk. 4, at yde et supplerende tilskud til dækning af den del af lønudgifterne, som normalt skal bæres gennem forældrenes betaling.

Det bemærkes, at udvalget for sit vedkommende er af den overbevisning, at disse kurser må betragtes som fagkurser, og at de følgelig — på samme måde som de tidligere afholdte supplerende kurser — bør gennemføres ved vedkommende fagministeriums (socialministeriets) foranstaltning. I så fald vil kurserne kunne henlægges til Den sociale Skole, der har de nødvendige lokaler og lærerkræfter til rådighed til deres gennemførelse. Det kan i denne forbindelse bemærkes, at det kursus, der afholdes ved Århus universitet for sundhedsplejersker og for ledende og undervisende sygeplejersker, oprindelig fik sit statstilskud gennem undervisningsministeriet, men at ydelse af dette tilskud i finansåret 1949—50 overgik til vedkommende fagministerium (indenrigsministeriet).

Udvalget har endelig på grundlag af de i bilag 3 anførte oplysninger om personaleforholdene ved anerkendte børnehaver undersøgt, hvilket behov der må antages at være blandt personalet ved børnehaverne for deltagelse i de af undervisningsministeriet planlagte årskurser. Under forudsætning af, at samtlige ledere af børnehaver samt de børnehavelærerinder, der bliver i arbejdet i en årrække, men ikke avancerer til en lederstilling, skal have den videregående uddannelse som foreslået af Dansk Børnehaveråd i en skrivelse af 7. marts 1947, der er optrykt som bilag 6 i betænkningen vedrørende uddannelse på de anerkendte børnehaveseminarier, må der fremtidigt årligt uddannes 45—50 kvinder. Er det derimod

alene de nye ledere, som skal gennemgå denne uddannelse, skulle det være tilstrækkeligt at uddanne ca. 35 kvinder årligt.

Såfremt det kun skønnes nødvendigt, at ledere af børnehaver til 50 børn og derover (213 børnehaver) samt ledere af de mindre børnehaver (126), der er godkendt som praktiksteder, gennemgår årskurset, vil der være et gennemsnitligt årligt behov for uddannelse af ca. 20 kvinder.

Udvalget finder, at det er af stor betydning, at dette årskursus gennemføres snarest, og man må lægge vægt på, at det gennemføres forud for et eventuelt supplerende 4-måneders kursus.

b. Fritidshjemslærere.

Også for så vidt angår uddannelsen af *fritidshjemslærere* har ungdomskommissionen i sin ovennævnte betænkning angående den tilpasningsvanskelige ungdom fremsat forslag til gennemførelsen af supplerende uddannelse.

Ungdomskommissionen har herved henvist til, at ifølge en af et af undervisningsministeriet nedsat udvalg i maj 1949 afgiven betænkning vedrørende uddannelse af fritidshjemslærere bør denne uddannelse omfatte kendskab til psykologi i tilsvarende omfang som uddannelsen af børnehavelærerinder, og der bør ligeledes gives fritidshjemslærerne orientering i mentalhygiejniske og børnepsykiatriske problemer. Da de nuværende ledere og medarbejdere ved fritidshjem har en højst forskelligartet og i visse tilfælde meget ufuldstændig uddannelse, ialt fald for så vidt angår mentalhygiejniske problemer, anbefaler ungdomskommissionen, at personalet ved fritidshjemmene også får lejlighed til at gennemgå supplerende kurser vedrørende disse spørgsmål.

Efter henstilling af det ovenfor omtalte af socialministeriet nedsatte udvalg til undersøgelse af, hvorvidt de i betænkningen angående den tilpasningsvanskelige ungdom fremsatte forslag vil kunne gennemføres, har uddannelsesudvalget undersøgt, i hvilket omfang der er behov for, at sådanne supplerende kurser gennemføres.

Som anført ovenfor under 4. er der i undervisningsministeriets bekendtgørelse af 25. september 1953 om uddannelsen på de anerkendte fritidshjemsseminarier hjemmel til at gennemføre videregående uddannelse,

men dette kursus, til hvis oprettelse der iøvrigt endnu ikke er fremsat forslag, tilsigter navnlig at uddybe og supplere det ved den 2-årige uddannelse lærte, bl. a. med henblik på overtagelse af stillinger som ledere af fritidshjem, fritidsklubber eller kombinerede institutioner for forebyggende børneforsorg. Denne uddannelse, der normalt skal være 1-årig, skal kun kunne søges af uddannede fritidshjemsledere, der efter endt uddannelse har haft mindst 3 års praktisk arbejde i fritidshjem m. v.

Udvalget må anse det for ønskeligt, at et årskursus for fritidshjemsledere snarest forberedes og iværksættes.

Udvalget er endvidere enig med ungdomskommissionen i, at der er behov for en supplerende uddannelse, idet fritidshjemmene som anført af ungdomskommissionen har stor indflydelse på barnets opdragelse. Da børnene i fritidshjemmene oftest kommer fra hjem, hvor begge forældre eller den af forældrene, der er eneforsørger, er på arbejde, og hovedsageligt kommer fra de dårligst stillede hjem, vil børnene ofte tilhøre grupper, der på forhånd er særligt truede, og det er derfor af vigtighed, at lederne og deres medarbejdere er opmærksomme på og tager hensyn til særlige opdragelsesvanskeligheder hos børnene.

Efter udvalgets opfattelse vil den del af fritidshjemmenes medarbejdere, der er tænkt på i ungdomskommissionens forslag, ikke opfylde betingelserne for at deltage i kursus af så omfattende varighed som forudsat i undervisningsministeriets bekendtgørelse af 25. september 1953. Det må til opnåelse af det af ungdomskommissionen fastsatte mål være tilstrækkeligt, at de pågældende deltager i 4-måneders kursus, der tilrettelægges efter lignende retningslinier, som det for nævnte i efteråret 1954 på Den sociale Skole afholdte supplerende kursus, dog med fornøden hensyntagen til, at de heromhandlede medarbejdere i forvejen har gennemgået den fastsatte uddannelse.

Med hensyn til behovet for gennemførelsen af en sådan supplerende uddannelse af fritidshjemsledere bemærkes, at det af den som bilag 3 optrykte statistiske undersøgelse af personaleforholdene ved aner-

kendte børnehaver, fritidshjem og fritidsklubber fremgår, at pr. 1. januar 1953 havde af 105 uddannede ledere 64 egentlig uddannelse fra fritidshjemsseminarier, medens 26 havde læreruddannelse og 15 uddannelse som børnehavelærere. Af 133 uddannede medarbejdere havde ca $\frac{3}{4}$ eller 100 uddannelse fra fritidshjemsseminarier, medens resten havde enten læreruddannelse eller uddannelse som børnehavelærere.

Efter de for udvalget foreliggende oplysninger er fritidshjemslederuddannelsen siden omkring 1946 forbedret i en sådan grad, at uddannelsen opfylder de af ungdomskommissionen stillede fordringer, og man kan derfor regne med, at de fritidshjemsledere, der har fulden deres uddannelse efter 1946, opfylder disse krav. Som det fremgår af den som bilag 3 optrykte oversigt, har ialt 78 ved fritidshjemmene pr. 1. marts 1955 ansatte afsluttet deres uddannelse senest i 1946, og heraf var 48 ledere, 4 afdelingsledere og 26 andre medarbejdere. Af disse ledere og medarbejdere bør fortrinsvis de i aldersgrupperne 35—55 gennemgå den supplerende uddannelse, d. v. s. ca. 66 medarbejdere. Der er ved disse tal set bort fra de ledere og medarbejdere, der har egentlig lærereksamen, idet disse allerede på grundlag af denne uddannelse må forudsættes at opfylde de krav, der med rimelighed må stilles.

Udvalget har heller ikke for disse kursers vedkommende ment på nærværende tidspunkt at burde stille nærmere forslag til gennemførelsen af supplerende kurser for fritidshjemsledere, ligesom man ej heller har opstillet noget budget for kursus af denne art. Udgifterne vil dog formentlig blive af nogenlunde samme størrelsesorden som ovenfor angående supplerende kursus for børnehavelærere angivet.

Også disse supplerende kursus bør efter udvalgets opfattelse af de samme grunde som angivet ved kurset for børnehavelærere betragtes som fagkurser, der bør gennemføres ved vedkommende fagministeriums (socialministeriets) foranstaltning, og Den sociale Skole vil også for disse kursers vedkommende være i stand til at stille de nødvendige lokaler og lærerkræfter til rådighed.

V.

Udvalgets bemærkninger og forslag til udbygning af de gældende regler for særlig uddannelse af ledere og medarbejdere ved opdragelseshjem og vuggestuer.

A. Almindelige betragtninger vedrørende uddannelsens mål og midler.

Forinden udvalget gør rede for de ændringer af reglerne for uddannelsen af ledere og medarbejdere til børneforsorgen, som det finder påkrævet, ønsker det at fremkomme med nogle almene betragtninger om uddannelsens mål og dens praktiske tilrettelæggelse. Disse bemærkninger gælder samtlige uddannelsesskoler indenfor børneforsorgen.

Der har i udvalget været enighed om, at skolernes opgave er at uddanne ledere og medarbejdere, så de bliver egnede til at give børneværnseleven en opdragelse, der i så høj grad som muligt svarer til opdragelsen i et naturligt hjem.

Opdragelsens *mål* må være at fremme den harmoniske udvikling hos børnene og de unge, og at give dem gode betingelser for at tilpasse sig samfundet.

Som *midler*, der kan føre til opdragelsens mål, bør man ikke blot interessere sig for det direkte pædagogiske arbejde, men også for den indirekte påvirkning fra hele det omgivende milieu, hvori hjemmet (opdragelseshjemmet) og dets livsholdning spiller en afgørende rolle. Uddannelsesskolerne må derfor løse en dobbelt opgave.

Dels skal der gives eleverne mulighed for at tilegne sig et bestemt kundskabsstof og visse praktiske færdigheder, som kan være dem til nytte i deres direkte pædagogiske arbejde. Dels bør skolerne give eleverne mulighed for at udvikle en personlig indstilling til arbejdet og inspirere dem til et livssyn.

For at skolerne kan løse denne opgave, bør der bag kundskabsmeddelelsen ligge

et livsbekræftende grundsyn. Der er i udvalget enighed om, at det ikke vil være rigtigt eller muligt nærmere at foreskrive et bestemt grundsyn, da man mener, at der både for læreres og elevers vedkommende bør være plads for forskellige anskuelser indenfor den enkelte skole og mellem skolerne indbyrdes. Det ligger dog i sagens natur, at det må bunde i en åben indstilling til de værdier, der er nedlagt i ethvert menneske, og en tolerant anerkendelse af dets behov og dets ret til de gunstigst mulige udviklingsvilkår.

Konsekvensen af dette syn på uddannelsen er, at der efter udvalgets opfattelse ikke fra ministeriets side bør afstikkes snævre rammer for undervisningens tilrettelæggelse. Således bør valg af undervisningsformer (lærer- eller elevforedrag, gruppearbejde, individuelt arbejde, studiekredse, samtaltimer, studieophold) overlades til de enkelte skoler.

De i timeplanerne angivne ugentlige timetal i de enkelte fag bør betragtes som gennemsnitstal, således at den enkelte skole i et vist omfang er frit stillet med hensyn til fordelingen af disse. Udvalget er på den anden side enig i, at det vil være betænkeligt, om den frihed, skolerne herved får, skulle medføre, at kundskabsmeddelelsen på sideløbende skoler på samme undervisningstrin blev af væsentligt forskelligt omfang, hvorfor det må mene, at større ændringer af de angivne timetal for enkelte fag såvel som for det samlede kursus kun må finde sted efter forudgående tilladelse fra det i afsnit VII. 2. omhandlede skoleudvalg.

B. Barneplejerskeuddannelsen.

1. Ordningen i henhold til arbejds- og socialministeriets bekendtgørelse af 10. oktober 1951.

I henhold til § 1 i ovennævnte bekendtgørelse er barneplejerskeuddannelsen delt i en 1-årig og en 3-årig uddannelse.

Den 1-årige uddannelse sigter dels på at danne grundlag for uddannelsen som autoriserede barneplejersker, dels på at give unge kvinder, der vil søge at kvalificere sig til at passe deres egne børn, eller som vil søge pladser ved børnepasning i private hjem, en almindelig uddannelse i barnepleje, medens den 3-årige uddannelse har til formål at uddanne medarbejdere og ledere til børneforsorgens institutioner for spæde børn og småbørn.

Barneplejerskeuddannelsen meddeles gennem barneplejerskolen, der ledes af en deltidsbeskæftiget forstanderinde samt et særligt af socialministeriet beskikket skoleudvalg.

Som elever kan antages kvinder, der er fyldt 18 år, men som normalt ikke må være over 25 år, og som ønsker en praktisk og teoretisk uddannelse i barnepleje. Elever i alderen indtil 28 år kan dog optages med skoleudvalgets godkendelse, medens ældre elever kun kan optages efter indstilling fra skoleudvalget og med socialministeriets godkendelse.

Det er en forudsætning for at kunne deltage i uddannelsen til autoriseret barneplejerske, at eleven efter den 1-årige uddannelse har bestået en afsluttende prøve med et tilfredsstillende resultat, at der foreligger tilfredsstillende udtalelser fra den institution, hvor pågældende har været 1. års elev, samt eventuelt yderligere et tilfredsstillende udfald af psykoteknisk prøve.

Endvidere er det en forudsætning for at deltage i den afsluttende teoretiske uddannelse, at eleverne har gennemgået et kursus i klipning og syning af børnetøj.

Uddannelsen omfatter dels teoretisk undervisning dels en praktisk uddannelse.

Den teoretiske undervisning omfatter for den 1-årige uddannelse ialt 54 timer fordelt på følgende fag:

	Timer
Sundhedslære	12
Teoretisk barnepleje og sygdomslære. .	16

	Timer
Børnepsykologi	12
Beskæftigelse af småbørn	10
Etik	4

Uddannelsen som autoriseret barneplejerske omfatter ialt 100 timer fordelt på følgende fag:

	Timer
Pædiatri	20
Børnepsykologi	20
Børneforsorg	28
Regnskabs- og bogføring	20
Etik	12

Den praktiske uddannelse foregår i 1. og 2. elevår på de af overinspektionen for børneforsorgen særligt dertil godkendte, anerkendte vuggestuer og spædbørnehjem, optagelseshjem for spæde børn og særlige afdelinger for spæde børn på optagelseshjem. Elever, der deltager i uddannelsen som autoriserede barneplejersker, kan dog højst gennemgå det ene års praktiske uddannelse ved vuggestuer. Endvidere skal eleverne have 6 måneders praktikanttjeneste i en af de af overinspektionen dertil godkendte børnehaver samt 6 måneders praktikanttjeneste på et af sundhedsstyrelsen dertil godkendt børnehospital. Pr. 1. december 1954 deltog i uddannelsen ialt ca. 900 barneplejeelever, fordelt med ca. 600 1. års elever, 164 2. års elever og 136 3. års elever. Der er truffet aftale med ialt 48 af overinspektionen dertil godkendte børnehaver i hovedstadsområdet om modtagelse af ialt 116 barneplejeelever årligt til praktikanttjeneste. Endvidere er der truffet aftale med ialt 18 af sundhedsstyrelsen godkendte børnehospitaler m. v. fordelt over hele landet om modtagelse af ialt 98 barneplejeelever årligt til praktikanttjeneste.

Endelig er der i bekendtgørelsens § 28 hjemmel til at gennemføre *supplerende uddannelse* for uddannede barneplejersker, som efter barneplejerskeuddannelsen har haft mindst 3 års praktisk arbejde i spædbørnehjem, vuggestuer eller børnehaver, supplerende kurser til uddybning af det ved den 3-årige barneplejerskeuddannelse lærte, blandt andet med henblik på overtagelse af stillinger som ledere af institutioner for spæde børn. Sådanne supplerende kursus er dog endnu ikke indført.

2. Udvalgets bemærkninger til de gældende uddannelsesregler.

Ved fastsættelsen af reglerne for barneplejerskeuddannelsen i arbejds- og socialministeriets ovennævnte bekendtgørelse af 10. oktober 1951, der er blevet til på grundlag af en af det i indledningsafsnittet til nærværende betænkning omtalte af uddannelsesudvalget nedsatte arbejdsudvalg afgiven indstilling, var det i første række tanken at fastsætte uddannelsens omfang på grundlag af de igennem en længere årrække i praksis udviklede uddannelsesplaner, idet man ville imødekomme et ønske om indførelse af faste regler for denne uddannelse. Udvalget var allerede dengang klar over, at de fastsatte regler for uddannelsen var et minimum, og udvalget forbeholdt sig da også, når der forelå nærmere erfaringer for, hvorledes uddannelsen efter denne bekendtgørelse havde virket, at fremkomme med forslag til udbygning af uddannelsen, idet det var udvalgets tanke, at en sådan udbygning af uddannelsen måtte foretages snarest muligt.

Efter at udvalget var blevet bekendt med, at der fra forskellig side var rejst kritik mod den således fastsatte ordning af barneplejerskeuddannelsen, har udvalget derfor fundet det rettest at undersøge, hvorledes en rimelig ordning af barneplejerskeuddannelsen bedst vil kunne tilrettelægges. Spørgsmålet om en ændring af de gældende regler har bl. a. været drøftet ved det af landsforeningen Forebyggende Børneværn i forening med Dansk Barneplejeråd afholdte møde den 9. maj 1954, hvor der var enighed om, at det efter de indvundne erfaringer ville være ønskeligt, at den teoretiske uddannelse blev udvidet noget. Fra Dansk Barneplejeråds side er det endvidere blevet foreslået, at man måske burde give de unge barneplejeelever adgang til et højskolekursus.

Når barneplejerskeuddannelsen så forholdsvis hurtigt har vist sig utilstrækkelig, hænger dette sammen med, at det siden fastsættelsen af lønningsreglerne for barneplejersker i 1946 har vist sig, at de uddannede barneplejersker har fået en betydelig mere ansvarsfuld gerning end dengang forudsat. Det har nemlig vist sig, at institutionerne for spæde børn i højere grad end for-

udsat ved lønordningen drives af et begrænset normeret uddannet personale samt et større antal 1. og 2. års elever. Ved et almindeligt spædbørnehjem er der således sædvanligvis normeret en assistent for hver 15 børn og en elev for hver 3—4 børn. Til eksempel kan nævnes, at et bestemt spædbørnehjem med plads til 27 børn har et personale bestående af 1 forstanderinde, 1 førsteassistent, 1 barneplejerske og 7 barneplejeelever. Ved en vuggestue med plads til 35 børn vil der normalt være 1 forstanderinde, 1 førsteassistent, 2 barneplejersker samt 3—4 elever. De autoriserede barneplejerskers arbejde ved vuggestuer og spædbørnehjem er derfor forbundet med et ret stort selvstændigt ansvar ikke alene derved, at de deltager 1 børnenes pasning og pleje, men også gennem deltagelse i oplæringen af eleverne i den praktiske uddannelse. En forudsætning for, at denne ordning kan være forsvarlig, er det, at det normerede personale, der således skal instruere barneplejeeleverne og tilrettelægge arbejdet på institutionerne, har en fyldestgørende uddannelse.

Endvidere var det en forudsætning for fastsættelsen af lønordningen og senere af uddannelsesreglerne, at en meget væsentlig del af det instruerende personale ville have sygeplejeuddannelsen, hvad der bl. a. har givet sig udslag i, at de faste assistenter ved vuggestuerne, hvor der var beskæftiget en del sygeplejersker, aflønnes i lønklasse 2 100—2 820 kr., hvilket er væsentligt højere end aflønningen af barneplejersker ved spædbørnehjem, der lønnes i lønklasse 1 800—2 550 kr. Imidlertid har det vist sig, at både barneplejerskestillingerne og de faste assistentstillinger ved vuggestuerne nu i det væsentlige besættes med uddannede barneplejersker, idet kun få sygeplejersker bl. a. som følge af den lønmæssige placering i de senere år har søgt stillinger af denne art. Pr. 1. december 1954 var der således i normerede stillinger som assistenter ved vuggestuer ansat 116 autoriserede barneplejersker og 12 sygeplejersker, og ved spædbørnehjem var 43 autoriserede barneplejersker og 6 sygeplejersker ansat i lønklasse 1 800—2 550 kr.

Endvidere har den i den seneste tid foretagne forskning om betydningen af barnets første år for dets senere udvikling vist, at det er af største betydning, at ikke blot de

hygiejniske og sundhedsmæssige forhold er i orden, men at der også må skabes en heldig pædagogisk atmosfære. Det ligger derfor nær at antage, at uddannelsen af de børneforsorgsmedarbejdere, der skal tage sig af barnet i dets første leveår, ikke kan være meget mindre end den uddannelse, der gives børneforsorgsmedarbejdere, der skal tage sig af barnet i dets senere leveår f. eks. i alderen 3—6 år. Sammenligner man imidlertid den gældende barneplejerskeuddannelse med den ved undervisningsministeriets bekendtgørelse af 24. september 1953 fastsatte undervisningsplan for børnehavelærerindeuddannelsen, viser det sig, at timeplanen for den teoretiske undervisning af børnehavelærerne omfatter 1 224 timer, medens den teoretiske uddannelse af barneplejeelever kun omfatter 154 timer. Der henvises herom nærmere til den som bilag 4 optrykte oversigt over omfanget af forskellige uddannelsesformer indenfor børneforsorgen. Det er derfor nødvendigt, at der sker en udvidelse af barneplejeuddannelsen, og at denne bliver mere småbørns-pædagogisk orienteret end hidtil, således at barneplejeeleverne efter endt uddannelse kan være fuldt udrustet til at påtage sig den ansvarsfulde gerning med pasning og pleje af spæde børn og småbørn i institutioner for børneforsorg.

Udvalget er iøvrigt bekendt med den af det af indenrigsministeriet i 1946 nedsatte udvalg til undersøgelse af mulighederne for at råde bod på sygeplejerskemanglen, den 21. april 1954 afgivne betænkning, hvori der er fremsat forslag til forbedring af de autoriserede sygeplejerskers uddannelse. Efter dette forslag, hvorom der nærmere henvises til den som bilag 5 optrykte oversigt over forslagets omfang, vil sygeplejerskerne komme til at gennemgå en teoretisk uddannelse af langt større omfang, end den i arbejds- og socialministeriets bekendtgørelse af 10. oktober 1951 fastsatte vedr. barneplejersker.

De af udvalget ovenfor anførte synspunkter fører til, at der for fremtiden bør lægges større vægt end hidtil på udvælgelsen af de elever, der optages på barneplejeskolens 2. og 3. hold til uddannelsen til autoriseret barneplejerske. Foruden at stille forslag om en udbygning af denne uddannelse har udvalget da også stillet forskellige forslag, der dels skal sikre en talmæssig forsvarlig til-

gang af barneplejersker og dels sikre, at kun elever, der opfylder de nødvendige krav med hensyn til egnethed og evner, optages på skolen. For at sikre en rimelig tilgang af elever, foreslås det således, at overinspektionen med tilslutning fra det skoleudvalg, om hvis oprettelse der stilles forslag i afsnit VII, skal godkende det antal barneplejeelever, institutionerne vil kunne modtage til praktisk uddannelse med autorisation for øje. For at sikre, at ikke-egnede elever ikke optages med denne uddannelse for øje, foreslår udvalget indført en regel om, at ingen institution endeligt må antage 2-års elever til uddannelse uden skoleudvalgets godkendelse, ligesom kravene for optagelse på skolen foreslås skærpede. For sådanne elever, der kun har gennemgået den almindelige folkeskoleundervisning, må det således kræves, at de ved deltagelse i et 5 måneders højskolekursus ell. lign. videregående almenkulturel uddannelse har skaffet sig en viden, der gør dem i stand til at klare uddannelsens teoretiske undervisning.

Udvalget skal iøvrigt påpege, at barneplejerskeuddannelsen omfatter såvel en praktisk som en teoretisk undervisning, og at det, for at barneplejeeleverne skal få det rette udbytte af uddannelsen, er lige vigtigt at begge dele foregår på tilfredsstillende måde, og at uddannelsen er tilrettelagt således, at tilegnelsen af det teoretiske og praktiske kundskabsstof følges ad.

Det er udvalgets opfattelse, at de i bekendtgørelsen af 10. oktober 1951 fastsatte regler for den praktiske uddannelse stort set har virket upåklageligt og giver eleverne tilstrækkeligt kendskab til det praktiske arbejde, som eleverne kommer ud for som ledere og medarbejdere ved børneforsorgens institutioner for spæde børn og småbørn. Udvalget finder det dog uheldigt, at det efter de gældende regler er muligt at gennemføre den praktiske uddannelse til autoriseret barneplejerske i 1. og 2. elevår udelukkende på opdragelseshjem for spæde børn, idet det har vist sig, at assistenter, der i elevtiden kun har været ansat på disse hjem, først skal optrænes i vuggestuearbejdet, når de efter endt uddannelse ansættes som assistenter ved vuggestuer. Udvalget skal derfor foreslå, at det fremtidigt kræves, at barneplejeelever, der gennemgår uddannelsen til autoriseret barneplejerske,

skal have 1 års praktik både ved opdragelseshjem for spæde børn og ved vuggestuer.

Derimod bør, som det vil fremgå af det foranstående, den teoretiske uddannelse underkastes ret gennemgribende forandringer. Man henviser herom til det følgende afsnit.

3. Forslag til udvidelse af barneplejerske-uddannelsen.

Som anført i det foregående afsnit går udvalgets forslag hovedsagelig ud på en ændring af den teoretiske del af barneplejerskeuddannelsen.

Med hensyn til den *1-årige uddannelse* har udvalget overvejet, om der var grundlag for at udvide den teoretiske undervisning, der, som det fremgår af det foranstående, kun omfatter 54 timer. Af hensyn til elevernes praktikanttjeneste vil dette kun kunne lade sig gøre gennem en udvidelse af varigheden til 15 måneder. Dette vil imidlertid af praktiske grunde være vanskeligt for skolen at gennemføre som følge af de skiftende tidspunkter, på hvilke elever måtte antages til uddannelsen. Hertil kommer, at uddannelsen tager sigte på, dels at danne grundlag for uddannelsen til autoriseret barneplejerske, og dels på at give unge kvinder, der vil søge at kvalificere sig til at passe deres egne børn, eller som vil søge pladser ved-børnepasning i private hjem, en almindelig uddannelse i barnepleje. Man finder, at uddannelsen i den foreliggende form er tilstrækkelig for den sidste gruppes vedkommende. Endvidere finder udvalget, at det ikke kan volde eleverne større vanskeligheder at tilegne sig dette forholdsvis lidet omfattende læsestof indenfor de fastsatte rammer. Udvalget er dog af den opfattelse, at det er nødvendigt, at timetallet i psykologi, der i bekendtgørelsen af 10. oktober 1951 er fastsat til 12 timer, bør udvides med 4 timer til 16 timer for at lette tilegnelsen af dette ret vanskelige fag.

Timeplanen for den 1-årige uddannelse vil herefter få følgende omfang:

	Timer
Sundhedslære	12
Teoretisk barnepleje og sygdomslære . . .	16
Børnepsykologi	16
Beskæftigelse af småbørn	10
Etik	4
Ialt...	58

Selvom den 1-årige uddannelse som nævnt blandt andet tager sigte på at danne grundlag for uddannelsen til autoriseret barneplejerske, og et tilfredsstillende resultat af den 1-årige uddannelse er en forudsætning for deltagelse i uddannelsen til autoriseret barneplejerske, finder udvalget dog under hensyn til det forholdsvis ringe omfang, den teoretiske uddannelse til 1-årig barneplejerske har, at burde stille forslag om, at den mundtlige prøve i de enkelte fag afskaffes. I stedet skal man foreslå, at der afholdes en fælles skriftlig prøve bestående af en række mindre spørgsmål omfattende sundhedslære, teoretisk barnepleje og sygdomslære samt børnepsykologi under eet samt en mundtlig prøve i eet af disse fag. Den mundtlige prøve bør tilrettelægges således, at eleverne ikke forinden prøven får kendskab til, hvilket fag prøven afholdes i. Udvalget skal i denne forbindelse også fremhæve nødvendigheden af, at forstanderinderne på de institutioner, hvor pågældende har været 1. års elev, afgiver en udførlig udtalelse om elevens anlæg for arbejdet, indsats i praktikanttiden samt egnethed for videre uddannelse.

Med hensyn til den teoretiske undervisning ved uddannelsen til *autoriseret barneplejerske* finder udvalget derimod grundlag for en væsentlig udvidelse af uddannelsen. For at denne undervisning kan opfylde sit formål at uddanne ledere og medarbejdere til børneforsorgens institutioner for spæde børn og småbørn, er det nødvendigt, at eleverne har et mere indgående kendskab til fagene: pædiatri, børnepsykologi, børneforsorg samt regnskabs- og bogføring, og det er udvalgets opfattelse, at dette ikke er muligt indenfor rammerne af en undervisning, der omfatter ialt 100 timer. Det er da også af lærerne i forskellige fag udtalt, at en udvidelse af den teoretiske undervisning til et betydeligt større antal timer vil være nødvendigt, for at eleverne kan få en forsvarlig teoretisk uddannelse.

Hertil kommer, at det vil være ønskeligt, om der kunne optages flere fag under den teoretiske undervisning. Det er nemlig udvalgets opfattelse, at undervisningen, således som den er tilrettelagt i henhold til bekendtgørelsen af 10. oktober 1951, ikke er tilstrækkeligt omfattende. Udvalget finder det således nødvendigt, at barneplejer-

skerne også modtager nogen undervisning i pædagogik, selvom denne ikke behøver at være af samme omfang som den undervisning, der meddeles børnehavslærere på børnehaveseminarierne. Endvidere er det erfaringen fra den hidtidige undervisning, at barneplejeeleverne har behov for undervisning i almindennende fag som litteratur og samfundslære samt til fag som hygiejne, ernæringslære og bakteriologi.

Det er derfor nødvendigt at udvide den teoretiske undervisning, og udvalget er klar over, at dette ikke kan ske gennem en udvidelse af den teoretiske undervisning indenfor hele uddannelsestiden, således som denne er tilrettelagt i henhold til bekendtgørelsen af 10. oktober 1951. Det vil således ikke være muligt at udvide antallet af teoretiske timer under elevernes praktikanntjeneste på vuggestuer og spædbørnehjem samt på hospitaler.

Med hensyn til spørgsmålet om, hvorledes en udvidelse af den teoretiske uddannelse vil kunne finde sted, har en gruppe indenfor skoleudvalget vedrørende barneplejerskeuddannelsen for udvalget indbragt et forslag, hvorefter teoriundervisningen foreslås henlagt til et 3 måneders højskoleophold på Krogerup højskole ved Humlebæk. Ordningen tænkes tilrettelagt således, at højskoleopholdet finder sted om sommeren mellem 2. og 3. års praktikundervisning, og således at eksamen afholdes i forbindelse med et repetitionskursus på barneplejerskolen i København under 3. års praktikanntjeneste. Gennemførelsen af dette forslag, der er optrykt som bilag 6 til nærværende betænkning, ville forudsætte, at der i forhold til de nuværende bevillinger til barneplejerskolens drift, tilvej ebragtes en merbevilling på henved 100 000 kr. årligt, nemlig ca. 30 000 kr. til merudgifter til honorarer til lærere og 73 000 kr. årligt til andre udgifter.

Efter udvalgets opfattelse er der her tale om et forslag, der i visse henseender indeholder en værdifuld løsning af problemerne, idet man, som udvalget kommer ind på ved drøftelserne angående grunduddannelsen på Hindholm højskole og børneforsorgsskolen på Jægerspris, må være af den opfattelse, at en uddannelse af børneforsorgsmedarbejderne under kollegielivets former, vil have sin store værdi. Når man dog ikke

mener at kunne gå ind for dette forslag, skyldes det ikke blot de store udgifter, der er forbundet med dets gennemførelse, men først og fremmest, at man mener, at eleverne på så relativt kort tid som 3 måneder vil have vanskelighed ved at tilegne sig det ret betydelige teoretiske stof, hvortil en autoriseret barneplejerske bør have kendskab, idet de pædagogiske erfaringer viser, at jo længere tid der er til at tilegne sig et læsestof, des bedre muligheder er der for tilegnelsen. Hertil kommer, at det vil være forbundet med store praktiske vanskeligheder at få forslaget gennemført. Man skal således pege på, at det formentlig vil være umuligt at skaffe de fornødne speciallærere fra København, idet disse på grund af deres øvrige virksomhed ikke vil være i stand til at afse den nødvendige tid dertil, og der vil i hvert fald fra disse blive stillet betydelige krav om honorering af den tid, der måtte bruges til at rejse til og fra Krogerup.

I denne forbindelse skal man pege på, at det voldte Den sociale Skole de største vanskeligheder at formå de udpegede lærere til at overtage og fortsætte med undervisningen af eleverne, der deltog i det første hold af børneforsorgens videregående uddannelse, så længe skolen havde til huse i Vanløse. Det viste sig nødvendigt at søge forskellige mere centralt beliggende undervisningslokaler stillet til rådighed til stort besvær for eleverne, der på denne måde ikke fik noget fast tilholdssted.

Udvalget finder det derfor rigtigst at arbejde med en videreførelse af de retningslinier, der hidtil har ligget til grund for barneplejerskeuddannelsen, hvorefter teori og praksis følges ad. Erfaringerne har nemlig vist, at der netop ved barneplejerskeuddannelsen, hvor der ikke stilles særlige eksamensmæssige krav med hensyn til optagelse på barneplejerskolen, er meget væsentlige fordele ved denne form for undervisning, der letter elevernes tilegnelse såvel af den teoretiske som af den praktiske viden. Man skal i denne forbindelse henvise til det i redegørelsen angående uddannelsesforholdene i Holland i afsnit III udtalte, hvorefter det fra hollandsk side er fremhævet, at erfaringerne fra undervisningen af børneforsorgsmedarbejdere har vist, at det er af stor betydning, at teori og praksis følges ad, hvorfor man i Holland lægger

vægt på at etablere en ordning, hvorefter eleverne kan have praktik ved siden af undervisningen.

Udvalget finder herefter, at man bør vælge en ordning, hvorefter den teoretiske undervisning udbygges i forbindelse med praktikanttjenesten på børnehaver, der i henhold til bekendtgørelsen er fastsat til et halvt år. Det vil dog, for at den teoretiske undervisning vil kunne udvides i tilstrækkeligt omfang, være nødvendigt at udvide denne praktikanttjeneste til 9 måneders varighed, og dette vil også være af stor værdi, såfremt barneplejerskerne skal kunne være bedre egnede til at påtage sig stillinger ved almindelige børnehjem og optagelseshjem, jfr. herom nærmere udvalgets bemærkninger i afsnit VI.

Udvalget skal derfor foreslå, at praktikanttjenesten ved børnehaver, der foregår i det 3. elevår, udvides fra 6 måneder til 9 måneder, og at denne praktikanttjeneste kombineres med dagundervisning af barneplejeeleverne.

Hvad angår den teoretiske undervisning af barneplejeeleverne i det 2. elevår finder udvalget, at denne bør bevares i nogenlunde samme omfang som hidtil. I overensstemmelse med det for udvalget så afgørende synspunkt, at den teoretiske undervisning bør følge den praktiske uddannelse, for at eleverne skal få det fornødne udbytte af uddannelsen, foreslås de undervisningsfag, der har mest tilknytning til elevernes uddannelse på institutioner for spæde børn henlagt til dette elevår.

Ud fra disse betragtninger skal udvalget fremkomme med nedenstående forslag til ny plan for den teoretiske undervisning ved uddannelsen til autoriseret barneplejerske:

	2. elevår timer	3. elevår timer	ialt timer
Pædiatri	10	42	52
Anatomi og fysiologi	20		20
Børnepsykologi	20	42	62
Pædagogik		63	63
Børneforsorg	—	48	48
Regnskabs- og bogføring	—	48	48
Etik.		12	12
Samfundslære		12	12
Litteratur		12	12

	2. elevår timer	3. elevår timer	ialt timer
Hygiejne og bakteriologi	4	21	25
Ernæringslære	4	21	25
Beskæftigelse af småbørn		32	32
Ialt...	58	353	411

Hertil kommer frie foredrag ca. 20 timer.

Efter denne plan foreslås fagene børneforsorg og etik fremtidig samlet under 3. års undervisning, idet det efter udvalgets opfattelse vil forøge udbyttet i disse fag, såfremt hele undervisningen meddeles af samme lærer. Af de nye fag foreslås samfundslære, børnebeskæftigelse og litteratur henlagt til 3. års undervisning, medens anatomi og fysiologi foreslås henlagt til 2. års undervisningen. Endvidere foreslås fagene pædiatri, børnepsykologi, hygiejne, bakteriologi og ernæringslære henlagt dels til 2. års og dels til 3. års undervisning, idet man har taget hensyn til disse fags samhörighed med den praktiske uddannelse på institutioner for spæde børn. Når man ikke 1 højere grad foreslår undervisningen henlagt til 2. år, skyldes det hensynet til spædbørneinstitutionerne, der vanskeligt vil kunne undvære eleverne i større omfang end foreslået.

3. års undervisningen omfatter efter planen 353 timer, og det er en forudsætning for denne timeplans gennemførelse, at der indføres dagundervisning, medens eleverne gør praktikanttjeneste på børnehaverne, og at denne praktikanttjeneste udvides til 9 måneders varighed, således at eleverne en del af dagen vil kunne modtage undervisning i barneplejeskolen. Undervisningsplanen er tilrettelagt med henblik på, at undervisningen skal kunne gennemføres på 23 uger med lidt over 15 undervisningstimer pr. uge eller lidt over 3 timer pr. dag i 5 dage om ugen. Efter planen vil der normalt kunne undervises i pædiatri og i børnepsykologi i 2 timer om ugen, i pædagogik i 3 timer om ugen, i hygiejne og bakteriologi samt i ernæringslære i 1 time om ugen. Af de resterende ugentlige timer får regnskabs- og bogføring og børneforsorg 2 timer ugentlig samt herudover 1 time i

2 uger, medens etik, samfundslære og litteratur hver får 1 time i 12 uger. Endelig får børnebeskæftigelse 2 timer om ugen i 10 uger og 1 time om ugen i 12 uger. Uden for den egentlige timeplan tænkes afsat 1 ugentlig time til frie foredrag. Når hertil kommer tid til eksamenslæsning og til afholdelse af eksamen, vil uddannelsen ialt komme til at vare godt 25 uger.

Undervisningen bør tilrettelægges således, at der påbegyndes nye hold 2 gange om året. Det ene hold bør begynde ca. 15. august og vare til slutningen af februar måned, medens det andet hold bør begynde ca. 15. november og vare til midten af juni.

Udvalget er iøvrigt opmærksom på, at den omstændighed, at 3. års undervisningen fremtidig fastlægges til bestemte terminer vil kunne medføre visse praktiske vanskeligheder, herunder med hensyn til placering af hospitalstj enesten, der må lægges efter at eleverne har gennemgået den teoretiske uddannelse. Imidlertid vil der navnlig i sommermånederne være så mange muligheder for, at eleverne vil kunne få stillinger som sommervikarer m. m., at udvalget må mene, at dette forhold vil kunne løses på tilfredsstillende måde. Endvidere vil det være nødvendigt, at institutionerne for spæde børn fremtidig antager 2. års eleverne til nogenlunde faste terminer henholdsvis omkring juli—august mdr. og oktober—november mdr.

Med hensyn til de af udvalget stillede forslag til indførelsen af nye fag, skal der vedrørende undervisningen i disse fag bemærkes følgende:

Anatomi og fysiologi. Undervisningen tilsigter at bibringe eleverne kendskab til det menneskelige legeme og dets funktioner.

Pædagogik. Undervisningen tilsigter at bibringe eleverne kendskab til opdragelsens mål og midler med henblik på de mindste børn, herunder forståelse af opdragerens ansvar for tilvejebringelse af det rette milieu under barnets opvækst i de første år.

Samfundslære. Eleverne bør gøres bekendt med samfundets nuværende organisationsform og den historiske udvikling, der har ført til denne. Endvidere bør der lægges vægt på at klargøre for eleverne familiens og familielivets betydning såvel for samfundet som for den enkeltes udvikling.

Litteratur. Der foretages en gennemgang af dansk litteratur.

Hygiejne og bakteriologi. Eleverne orienteres om personlig hygiejne, ligesom der bør gives eleverne indblik i hygiejnens udvikling med hensyn til drikke- og spildevand, boliger, fødemiddelkontrol og arbejds-hygiejne. Indenfor bakteriologien forklares principperne for antiseptik og aseptik, sterilisation, desinfektion m. v. Endvidere gives et indblik i den almene epidemiologi, herunder lovbestemmelser om vederlagsfri behandling af smitsomme sygdomme, forebyggende foranstaltningers betydning for folkesundheden m. v.

Ernæringslære. Eleverne bør orienteres om den sundhedsmæssigt rette ernæring og de vigtigste fødemidler i barnealderen samt den hensigtsmæssige kotsammensætning for disse børn. Undervisningen må på dette felt tilrettelægges under hensyn til det i faget teoretisk barnepleje under den 1-årige uddannelse læste. Der bør endvidere gives eleven øvelser i økonomisk planlægning af daglig kost, dens tilberedning og servering. Kostens betydning for sundhedens bevarelse forklares.

Beskæftigelse af småbørn. Medens der i dette fag kun har været undervist under den 1-årige uddannelse, foreslås faget nu tillige indført under uddannelsen til autoriseret barneplejerske, hvor faget tilsigter nærmere at uddybe de forskellige former for beskæftigelse af småbørn. Betydelig vægt må lægges på de beskæftigelsesformer, som børn i alderen 1—3 år kan magte.

Frie foredrag. Foredragene bør omfatte aktuelle emner, eller emner som eleverne selv fremsætter ønske om at få behandlet, herunder navnlig emner, der har tilknytning til behandlede fag, som ønskes nærmere uddybet. Det vil f. eks. i tilknytning til faget børneforsorg være naturligt, at der holdes foredrag om aktuelle problemer indenfor børneforsorgen. Endvidere vil det være naturligt, at der f. eks. holdes foredrag om mødrehjælpens virksomhed samt den sociale særforsores forskellige grene. Endelig vil aktuelle medicinske problemer, f. eks. neuroser og forebyggelse af disse, åndssvaghed samt pædagogiske problemer, der har særlig relation til barnet i dets første år, være egnede som foredragsemner.

4. Forslag til oprettelse af et supplerende kursus for autoriserede barneplejersker og sygeplejersker ved børneforsorgsinstitutioner.

Som det fremgår af foranstående, vil det efter udvalgets opfattelse ikke være muligt at afhjælpe de forskellige mangler ved den teoretiske uddannelse af barneplejerskerne alene gennem en udvidelse af den teoretiske undervisning, idet den hertil fornødne udvidelse af timetallet i for høj grad vil gå ud over den praktiske uddannelse. Udvalget finder derfor, at den rigtigste vej til en forbedring af barneplejerskeuddannelsen vil være, foruden de ovenfor foreslåede udvidelser af undervisningsplanens omfang, at gennemføre den i § 28 i bekendtgørelsen om barneplejeskolen omhandlede adgang til at tilrettelægge en supplerende uddannelse for uddannede barneplejersker, der efter endt uddannelse har haft mindst 3 års praktisk arbejde.

Denne supplerende uddannelse bør navnlig tage sigte på at give eleverne indsigt i småbørnspædagogik, dog således at undervisningen ikke indskrænkes til at omfatte børn i alderen 0—3 år, men at barndommen ses som en helhed. Der må således meddeles undervisning i det normale barns udvikling, ernæring og pleje, samarbejdets kunst, udvælgelse og uddannelse af elever, arbejdet med børnene etc. Endvidere må undervisningen omfatte tilegnelse af praktisk kendskab, som har betydning for arbejdet som leder og medarbejder ved børneforsorgsinstitutioner. Der må undervises i børneforsorg, herunder forsorgen for udviklingshæmmede børn, sociallovgivning, familiekundskab etc., administration — herunder

budgetlægning og regnskabsføring, varekundskab — ernæringslære — herunder kostplaner og kotsammensætning — samt hygiejne. Endvidere må uddannelsen omfatte forskellige personlighedsdannende fag, f. eks. kulturfag som litteratur, kunst, etik etc. Det er i denne forbindelse vigtigt, at eleverne får adgang til øvelser, studiegrupper, rundbordssamtaler, foredrag udarbejdet af eleverne selv. Endelig er det vigtigt, at der gives eleverne adgang til gennem institutionsbesøg at gøre sig bekendt med arbejdet indenfor de forskellige grene af børneforsorgen og andet beslægtet socialt arbejde.

Med hensyn til uddannelsens varighed, er det udvalgets opfattelse, at kurset bør omfatte 450 timer, hvortil kommer foredrag og institutionsbesøg. Efter udvalgets opfattelse vil det ikke være muligt at gennemføre en undervisning af dette omfang på mindre end 18 uger eller ca. 4 måneder, såfremt eleverne skal have virkeligt udbytte af undervisningen og have den tilstrækkelige tid til forberedelse til undervisningen. Udvalget skal herved pege på erfaringerne fra grunduddannelsen og den videregående uddannelse af ledere og medarbejdere til opdragelseshjem, for hvilke der er gjort rede nedenfor i afsnit C og D, og som afgjort taler imod, at undervisningsstoffet presses sammen over for kort et tidsrum. Kurset bør påbegyndes hvert år i august og vare til jul.

Udvalget skal herefter fremkomme med følgende plan for gennemførelsen af supplerende kursus:

	Ialt timer	pr. uge timer	
Pædagogik	45	2	samt 1 hveranden uge
Psykologi	63	3	
Pædiatri	36	2	
Anatomi og fysiologi	27	1	samt 1 hveranden uge
Børnepsykiatri	18	1	
Socialhygiejne og bakteriologi	27	1	samt 1 hveranden uge
Ernæringslære	9	1	hveranden uge
Samfundslære	18	1	
Sociallovgivning	45	2	samt 1 hveranden uge
Bogføring, regnskab, varekundskab m. v. .	36	2	
Etik	18	1	

	Ialt timer	pr. uge timer			
Litteratur, bibliotekskundskab	36				
Kulturhistorie, herunder kunstens historie.	27	1	1	1	hveranden uge
Børnebeskæftigelse, herunder husflid samt sang, musik og rytmik	45	2	—	1	—
ialt...	450	25			

Hertil kommer foredrag, institutionsbesøg m. v.

Med hensyn til de enkelte fag skal følgende bemærkes:

Pædagogik. På samme måde som i faget pædagogik under uddannelsen til autoriseret barneplejerske bør der lægges vægt på at bibringe eleverne kendskab til opdragelsens mål og midler, dog at det her må have for øje, at deltagerne også skal beskæftiges med større børn. Det bør med udgangspunkt i det normale familieliv og børnenes opvækst i det naturlige hjem søges at bibringe eleverne kendskab til, hvorledes opdragelsen bør foregå, herunder forståelse af opdragerens ansvar for tilvejebringelse af det rette milieu under barnets opvækst. Børneforsorgsinstitutionernes specielle pædagogiske opgaver må klargøres for eleverne.

I *psykologi* bør eleverne med udgangspunkt i undervisningen under uddannelsen til autoriseret barneplejerske lære om de vigtigste sjælelige funktioner hos mennesket med særligt henblik på specielle pædagogiske og psykologiske opgaver overfor børn i børneforsorgsinstitutioner. Der bør gives en orientering i psykologisk iagttagelse af børn og forståelsen af deres reaktioner. Endvidere er det tanken at give eleverne et indblik i samarbejdets kunst, udvælgelse og uddannelse af elever etc., behandlet gennem foredrag, studiegrupper og almindelige drøftelser med hele holdet.

I *pædiatri* gennemgås sygdomme i barnalderen på samme måde som ved uddannelsen til autoriseret barneplejerske, dog under hensyntagen til udviklingen indenfor disciplinen.

I *anatomi og fysiologi* gennemgås det menneskelige legemes bygning og funktion efter samme retningslinier som for uddannelsen til autoriseret barneplejerske, idet kursus i en overgangsperiode vil blive søgt af elever, der ikke har modtaget undervis-

ning i disse fag i overensstemmelse med denne betæknings forslag. Endvidere gives en orientering om det vigtigste indenfor arvelighedslæren.

Undervisningen i *børnepsykiatri* bør med udgangspunkt i børnenes normale sjæleliv tilstræbe en orientering i de psykiske lidelser hos børn, deres opståen, forløb og behandling. Undervisningen skal meddeles af en børnepsykiater.

I *bakteriologi* bør der gives en almindelig oversigt over de vigtigste sygdomsvækkende bakterier og vira, samt hvilke forholdsregler, der bør tages imod dem.

I *ernæringslære* bør eleverne gennem praktiske demonstrationer have oplysning om hensigtsmæssig kost, navnlig børnekost.

I *samfundslære* bør eleverne i samtale — eller studiekredsform — gøres bekendt med det danske samfunds opbygning, samfundets nuværende organisationsform og den historiske udvikling, der har ført til denne, på lignende måde som ved uddannelsen til autoriseret barneplejerske, dog mere indgående.

På tilsvarende måde bør der lægges vægt på at klargøre for eleverne familiens og familielivets betydning såvel for samfundet som for de enkelte menneskers udvikling.

I *sociallovgivning* bør hovedvægten lægges på børneforsorgen, herunder de senere års udvikling på dette område, og således at gennemgangen under hensyn til, at børneforsorgen også er gennemgået under den egentlige barneplejerskeuddannelse, i højere grad lægges an på en detailgennemgang af de enkelte regler i forbindelse med børneforsorgens udøvelse i Danmark. Endvidere bør faget omfatte de øvrige sociale hjælpeforanstaltninger, ligesom der bør gøres rede for familierettens hovedprincipper.

I *etik* bør der under hensyn til deltagerens større modenhed end barneplejeelevernes

med udgangspunkt i det under det samme fag i barneplejerskeuddannelsen meddelte læsestof gøres mere indgående rede for de almenGYldige principper, som er grundlæggende for vor kultur.

Under faget *bogføring, regnskabsvæsen, varekundskab m. v.* bør det under barneplejerskeuddannelsen meddelte læsestof yderligere uddybes. Der bør gennemgås eksempler på daglige posteringer i den af overinspektionen for børneforsorgen godkendte kassebog omfattende regnskaber for institutioner for forebyggende børneforsorg og opdragelseshjem, ligesom eleverne bør undervises i månedlige overføringer fra kassebog til hovedbog, og der bør gennemgås eksempler på opstilling af årsregnskabet såvel efter kasseregnskaber som efter dobbelt bogholderi. Endvidere bør vises føring af andre forekommende bøger, såsom stam-, kost- og gæstebog, inventarbog, kørsels- og lommepengeregnskab og regnskab med udgående elever. Eleverne må endvidere undervises i beregninger af statstilskud efter den gældende lovgivning. Endelig må eleverne gøres bekendt med de driftsøkonomiske og handelsmæssige betragtninger, der lægges til grund ved indkøb, montering, kostforplejning, vask m. v.

I *litteratur og bibliotekskundskab* bør der foretages en gennemgang af litteratur. Ved undervisningen i bibliotekskundskab må det tilstræbes at give eleverne vejledning i brug af håndbøger. Endvidere gives der eleverne anvisning på god, sund, oplysende og underholdende litteratur for ganske små børn og lidt større børn.

Under faget *kulturhistorie* gennemgås en række udvalgte emner, f. eks. fra verdens- og kunsthistorien.

Faget *børnebeskæftigelse* omfatter foruden sang, musik og rytmik, tillige oplæring dels i manuelt arbejde, som med beskedne redskaber og billigt materiale kan udføres i almindelige lokaler uden særligt udstyr og dels tegning, modellering, farveklip, lino-leumsnit m. v.

Det bør være en betingelse for optagelse på kurset, at eleverne har bestået en anerkendt samaritertestprøve.

Det ovennævnte forslag til kursusplan bygger på 18 uger med 5 undervisningsdage, idet 1 dag ugentlig afsættes til institutionsbesøg og foredrag, hvilket i gennemsnit

vil give 5 undervisningstimer om dagen. Da langt fra alle timerne er læsefag, skulle en sådan timeplan ikke være uoverkommelig for eleverne.

Det er ikke udvalgets tanke med ovenstående redegørelse at give ufravigelige bestemmelser for undervisningen i de enkelte fag, idet undervisningen må kunne ændres efter de vekslende behov, der måtte konstateres ved de enkelte kurser.

Med hensyn til hvilke stillinger den supplerende uddannelse skal kvalificere til, skal udvalget henvise til bemærkningerne i kapitel VI, hvor udvalget fremkommer med et samlet forslag med hensyn til, til hvilke stillinger de forskellige uddannelser bør kvalificere. Det skal dog bemærkes, at det er udvalgets opfattelse, at den supplerende uddannelse for barneplejersker, ikke alene bør sigte på at kvalificere til stillinger som ledere og medarbejdere ved børneforsorgsinstitutioner for spæde børn og småbørn, men også til stillinger ved opdragelseshjem for større børn. Det er derfor nødvendigt, at uddannelsen tilrettelægges således, at deltagerne opnår det nødvendige kendskab til arbejdet også med disse børn, og udvalget har taget hensyn hertil ved fastlæggelsen af undervisningen i de enkelte fag.

Af hensyn til barneplejerskernes muligheder for ansættelse ved opdragelseshjem for større børn, ville det derfor være rigtigst, om alle deltagere i det supplerende kursus har 1 års praktik ved almindelige børnehjem, før de optages på dette kursus, idet dette i vidt omfang vil være en forudsætning for, at eleverne kan få det rette udbytte af undervisningen. Således vil det f. eks. være vanskeligt at få fornødent udbytte af undervisningen i psykologi og pædagogik for så vidt angår større børn, såfremt eleverne ikke under deres praktik har været beskæftiget med sådanne børn.

Udvalget er dog meget tilbage for at stille det som en *betingelse* for optagelse på kursus, at eleverne har gjort tjeneste ved børnehjem for større børn, men skal henstille, at det *tilrådes* eleverne, forinden optagelse på kursus finder sted, at gøre 1 års tjeneste ved sådanne hjem.

Med hensyn til spørgsmålet om aldersbetingelser for optagelse på et supplerende kursus bemærkes, at der efter udvalgets opfattelse er meget, der taler for, at kursus

kun bør være beregnet på ledere og medarbejdere i en mere moden alder, f. eks. 26—30 års alderen.

Imidlertid er det udvalgets opfattelse, at det af hensyn til den nødvendige tilgang af medarbejdere til børneforsorgen er uheldigt at sætte en for høj aldersgrænse for optagelse på de nødvendige uddannelsesskoler, idet dette kan medføre, at eleverne kommer til at gå flere år, før de kan afslutte deres uddannelse, således at de pågældende fristes til at søge til andre erhverv, hvor de straks kan afslutte deres nødvendige uddannelse, eller hvor yderligere uddannelse ikke forlanges. Under hensyn hertil samt til, at der kræves 3 års praktisk arbejde efter afslutningen af uddannelsen som autoriseret barneplejerske, finder udvalget ikke anledning til at foreslå fastsat særlige aldersbetingelser nedefter udover hvad der følger af dette krav.

Også sygeplejersker, der i mindst 3 år har været ansatte ved anerkendte børneforsorgsinstitutioner, bør have adgang til at deltage i de foreslåede supplerende kursus. Det vil dog være rimeligt, om der bliver adgang til at fritage dem for at deltage i undervisningen i fagene anatomi og fysiologi.

Når en autoriseret barneplejerske eller sygeplejerske har gennemgået dette kursus, vil hun efter udvalgets opfattelse have en uddannelse, der vil kunne ligestilles med den i det følgende afsnit omhandlede grunduddannelse. Efter udvalgets opfattelse bør nærværende uddannelse derfor på lige fod med grunduddannelsen kvalificere til optagelse på Den sociale Skoles afdeling for børneforsorgens videregående uddannelse, og udvalget har da også i det som bilag 1 optrykte udkast til bekendtgørelse angående særlig uddannelse af ledere og medarbejdere indenfor børneforsorgen stillet forslag herom, jfr. udkastets § 9, stk. 1 h.

Det er en forudsætning for udvalgets forslag, at reglerne i § 42 i arbejds- og socialministeriets bekendtgørelse af 8. marts 1952 om vikartilskud også finder anvendelse på deltagere i det supplerende kursus for barneplejersker.

5. Forslagets økonomiske konsekvenser.

a. Uddannelsen til autoriseret barneplejerske.

På finansloven for finansåret 1955—56 er der til uddannelsen på barneplejerskolen af

autoriserede barneplejersker bevilget et beløb af 26 250 kr.

Dette beløb fremkommer således:

I. Tilskud til barneplejerskolen i	kr.
København	22 750
II. Tilskud til barneplejerskolen i	
Århus	1 690
III. Tilskud til barneplejerskolen i	
Gentofte	1 810
	<u>26 250</u>

Da barneplejerskolen i København er den eneste af skolerne, der meddeler 3. års undervisning, og da hovedparten af udvidelsen af undervisningen efter udvalgets forslag kommer til at ligge på denne del af undervisningen, vil størstedelen af merudgiften ved uddannelsens udvidelse komme til at ligge på denne skoles budget.

Det for finansåret 1955—56 bevilgede beløb af 22 750 kr. fremkommer således:

Udgifter.

1. Leje af lokaler, rengøring, lys og	kr.
varme	14 000
2. Undervisningsmaterialer	600
3. Kontorartikler m. v.	1 200
4. Honorarer til lærere:	kr.
1. års undervisning	9 145
2. -	4 320
3. -	2 880
	—16 345
5. Honorarer til eksaminatorer og	kr.
censorer	5 400
6. Honorarer til forstanderinde, sekretær og tilsynsførende	5 100
7. Diverse	1 355
	<u>ialt . . . 44 000</u>

Indtægter. kr.

1. 250 1-årselever à 50 kr.	12 500
2. 175 2- og 3-årselever à 50 kr.	8 750
	<u>-21 250</u>

Underskud, der dækkes i henhold til bevilling på finansloven 22 750

Såfremt udvalgets forslag gennemføres, må der for så vidt angår barneplejerskolen i København regnes med følgende budget under forudsætning af, at undervisningen finder sted efter samme opbygning som hidtil:

Udgifter.

1. Leje af lokaler, rengøring, lys og varme	kr. 17 600
2. Undervisningsmaterialer	1 200
3. Kontorartikler m. v.	1 500
4. Honorarer til lærere:	
a. 10 1-års hold à 48 timer	kr. 9 120
b. 10 1-års hold à 10 timer	à 7 kr. + 90 pct 1 330
c. 4 2-års hold à 58 timer	à 10 kr. + 90 pct 4 400
d. 4 3-års hold à 353 timer	à 10 kr. + 90 pct 27 828
e. Foredrag, 3-års hold, 40 timer à 40 kr. =	1 600
	—————44 278
5. Honorarer til eksaminatorer og censorer 300 timer à 10 kr. + 90 pct	5 700
6. Honorarer til forstanderinde, sekretær og tilsynsførende	7 540
7. Diverse	1 282
	ialt . . . 79 100

Indtægter.

1. 250 1-års elever à 50 kr.	12 500
2. 100 2-års	à 50 - . . . 5 000
3. 100 3-års —	à 100 - . . . 10 000
	- 27 500

Underskud, der dækkes i henhold til bevilling på finansloven 51 600

Hertil kommer tilskud til barneplejeskolen i Gentofte og Århus, der kan anslås til 2 000 kr. for hver af skolerne, således at det samlede statstilskud bliver 55 600 kr. mod nu 26 250 kr.

Ved sammenligning af ovenstående forslag til budget for barneplejeskolen i henhold til udvalgets forslag med det gældende budget, må det haves for øje, at en del af stigningerne hidrører fra stigningen i de for statens honorarer gældende procentsatser, der ved udarbejdelsen af det gældende budget udgjorde 85 pct. mod nu 90 pct.. Da samtlige lønninger udredes på honorarbasis og lønningsudgiften udgør den væsentligste del af driftsudgiften, er dette forhold ikke uden betydning.

Ved beregningen af elevbetalingen for 3-års undervisning er der regnet med en elevbetaling af 100 kr. i stedet for som hidtil af 50 kr., men under hensyn til, at 3-års

teoretiske undervisning udvides fra 40 timer til ialt 336 timer, finder udvalget denne forhøjelse rimelig.

Som det fremgår af redegørelsen side 25, ledes barneplejeskolen for tiden af en deltidsbeskæftiget forstanderinde samt et af socialministeriet beskikket skoleudvalg.

Det har imidlertid i praksis vist sig, at den krævende stilling som leder af barneplejeskolen er vanskeligt forenelig med ledelsen af en børneforsorgsinstitution, og der er gentagne gange overfor socialministeriet rejst spørgsmål om ansættelse af en heldagsbeskæftiget leder af skolen.

Med den nu foreslåede udvidelse af barneplejeskolens undervisning, vil det blive yderligere vanskeligt at bestride stillingen ved siden af andet krævende arbejde. Hertil kommer, at det for barneplejerskeuddannelsen er af stor betydning, hvorledes den praktiske uddannelse på de forskellige børneforsorgsinstitutioner er tilrettelagt, og at det derfor er nødvendigt, at forstanderinden holder sig i kontakt med institutionerne rundt omkring i landet. Dette har hidtil kun i ringe omfang været muligt for forstanderinden på grund af hendes hovedbeskæftigelse som leder af en flerleddet institution for forebyggende børneforsorg, men udvalget må tillægge det megen betydning, at der skabes mulighed for i fremtiden at udbygge denne kontakt.

Udvalget skal derfor indstille, at der ansættes en heltidsbeskæftiget forstanderinde, der bør aflønnes med en løn af 5 700—8 100 kr., svarende til lønnen for forstandere ved børnehaveseminariene. Forstanderinden skal foruden ledelsen af skolen og varetagelsen af kontakten med praktikstederne overtage undervisningen med ca. 15 timer ugentlig i et eller flere af skolens fag. Bruttolønnen for en ugift forstanderinde over 30 år udgør ca. 15 400 kr., men heri må fradrages undervisningshonorar til timelærere i det antal timer, som forstanderinden skal overtage, hvilket vil udgøre et beløb af 11 000 kr. samt det honorar, der for tiden ydes den deltidsbeskæftigede forstanderinde ialt ca. 13 400 kr., således at ansættelsen af en heltidsbeskæftiget forstanderinde kun vil fordyre forslaget med ca. 2 000 kr. til ialt 57 600 kr.

Det kan i denne forbindelse bemærkes, at udgiften til driften af barneplejeskolen, så-

ledes som det også er tilfældet med hensyn til børneforsorgens videregående uddannelse, samt børneforsorgsskolen på Jægerspris, når denne oprettes, er genstand for refusion i henhold til forsorgslovens § 65, stk. 11, jfr. stk. 9, med halvdelen af udgiften fra den fælleskommunale udligningsfond og kommuner, således at statens andel af udgiften kun vil blive ca. 28 800 kr. og merudgiften ca. 15 600 kr.

Endvidere har der gennem flere år af socialministerens rådighedssum i henhold til forsorgslovens § 127, stk. 4, til ydelse af ekstraordinært tilskud m. v. til institutioner for forebyggende børneforsorg været ydet støtte til de børnehaver, der modtager barneplejeelever til praktiktjeneste, således at disse børnehaver kan opnå dækning for den del af elevernes løn — 30 pct. — som ikke dækkes af det ordinære driftstilskud fra stat og kommune. Når socialministeriet i overensstemmelse med en enstemmig indstilling fra udvalget om børneforsorgsinstitutionernes økonomi er gået med til at yde dette tilskud, skyldes det, at man fra ministeriets side har fundet, at barneplejeeleverne, når deres praktikanttjeneste ses som en helhed, udøver et arbejde, der mindst svarer til den ret beskedne elevløn, de oppebærer gennem disse år, medens det på den anden side har været vanskeligt at få børnehaverne til at yde betaling for elevernes arbejde under praktikanttjenesten i børnehaver, idet elevernes uddannelse jo ikke tager sigte på børnehavegerningen.

Det af rådighedsbeløbet således ydede tilskud for finansåret 1954—55 er beregnet til 40 000 kr., men udvalget er af den opfattelse, at det uanset forøgelsen af tiden, hvor eleverne får praktiktjeneste i børnehaver, ikke for tiden er nødvendigt at forhøje denne bevilling. Derimod finder man det rigtigst, at beløbet overføres til en særskilt bevilling for overinspektionen til ydelsen af dette tilskud til barneplejeelevernes lønninger, således at rådighedssummen nedsættes med et tilsvarende beløb. Disse tilskud bør ydes med et fast beløb for hver elev, f. eks. 400 kr.

Gennemføres en sådan ordning, vil dette tilskud, der hidtil er båret alene af statskassen, blive fordelt mellem staten, den fælleskommunale udligningsfond og det mellemkommunale refusionsforbund efter reglerne i forsorgslovens § 65, stk. 11, jfr. stk. 9.

b. Den supplerende uddannelse af autoriserede barneplejersker og sygeplejersker.

Ved beregningen af udgifterne til gennemførelsen af et årligt supplerende kursus kan der opstilles følgende budget:

1. Honorarer til lærere:	
378 timer à 10 kr. + 90 pct...	7 182
72 — à 7 — + 90 — ..	958
10 foredrag à 40 kr.	400
	8 540
2. Honorar til kursusleder.	1 200
3. Udgifter til institutionsbesøg ...	400
4. Undervisningsmaterialer.	260
5. Diverse.	200
Ialt...	10 600

Af udgifterne til forslaget gennemførelse vil halvdelen blive refunderet statskassen i henhold til forsorgslovens § 65, stk. 11, jfr. stk. 9 af kommunerne, således at statens udgift beregnet på grundlag af sidstnævnte budget bliver 5 300 kr.

Hertil kommer, at der som ovenfor anført bør kunne ydes deltagerne tilskud i henhold til reglerne om ydelse af vikartilskud, jfr. § 42, stk. 2 i socialministeriets bekendtgørelse af 8. marts 1952, idet denne bestemmelse foreslås overført til den nye bekendtgørelse angående uddannelse af ledere og medarbejdere til børneforsorgen i uændret skikkelse. Vikartilskudene bør kunne ydes de pågældende med samme beløb som de, der ydes deltager i grunduddannelsen og den videregående uddannelse og under tilsvarende vilkår. Det forudsættes derfor, at socialministeriets bevilling til betaling af vikar for medarbejdere ved børneforsorgens institutioner, der søger videregående uddannelse, til sin tid forhøjes i nødvendigt omfang, jfr. herved nedenfor under E. 1.

6. Andre forslag vedrørende barneplejerskeuddannelsen.

a. Barneplejeskolens ledelse.

I henhold til § 2 i arbejds- og socialministeriets bekendtgørelse af 10. oktober 1951 af regler angående barneplejerskeuddannelsen ledes barneplejeskolen af et af socialministeriet beskikket skoleudvalg.

Da uddannelsen af barneplejersker, navnlig såfremt der gennemføres en supplerende uddannelse efter udvalgets forslag, må

anses for et væsentligt led i uddannelsesmulighederne for børneforsorgens medarbejdere, anser udvalget det for rigtigst, at barneplejerskeuddannelsen, der i øjeblikket foregår i lejede lokaler i Den sociale Skoles ejendom, henlægges til Den sociale Skole, hvortil i forvejen er henlagt børneforsorgens videregående uddannelse. Det vil dog herved være en forudsætning, at repræsentanter for børneforsorgens centraladministration og institutionerne for spæde børn optages i det organ, der skal forestå Den sociale Skoles ledelse (for tiden bestyrelsen).

Der henvises iøvrigt om dette spørgsmål til kapitel VII, hvor der er gjort nærmere rede for udvalgets forslag med hensyn til oprettelsen af et særligt skoleudvalg til at forestå barneplejerskeuddannelsen og børneforsorgens videregående uddannelse.

b. Barneplejerskeuddannelsen på Dronning Louises børnehospital.

Udvalget har med repræsentanter for Dronning Louises børnehospital drøftet, hvilke krav der bør stilles til de elever, der efter 2 års praktisk uddannelse på dette børnehospital ønsker at opnå autorisation som barneplejerske. Man er enedes om at foreslå, at disse elever vil kunne opnå autorisation, såfremt de yderligere gør tjeneste i 9 måneder på et spædbørnehjem eller en vuggestue og 9 måneder i en børnehave. Dronning Louises børnehospital har endvidere erklæret sig villig til at ændre den undervisning, som børnehospitalet meddeler sine elever, således at den opfylder de krav, udvalget foreslår med hensyn til børneplejerskernes undervisning i 1. og 2. elevår.

c. Indførelse af en særlig kontrakt mellem barneplejeelever og den spædbørneinstitution, der modtager eleven til uddannelsen til autoriseret barneplejerske.

For at tilvejebringe faste rammer for forholdet mellem elever, der ønsker at gennemgå uddannelsen til autoriseret barneplejerske og den spædbørneinstitution, hvor pågældende elev søger ansættelse med henblik på at gennemgå den praktiske uddannelse, foreslår udvalget, at der indføres en normalkontrakt, som skal underskrives af eleven og forstanderinden på vedkommende spædbørneinstitution. Som bilag 7 er optrykt et

af udvalget udarbejdet udkast til en sådan normalkontrakt.

Når kontrakten er underskrevet, skal den godkendes af skoleudvalget for børneforsorgsuddannelsen, om hvis oprettelse udvalget stiller forslag i afsnit VII, hvorefter det, såfremt eleven iøvrigt opfylder de fastsatte betingelser herfor, påhviler skoleudvalget at modtage eleven til den teoretiske undervisning samt at sørge for, at eleven får lejlighed til at gennemgå den resterende del af den praktiske uddannelse.

Af hensyn til de forpligtelser skoleudvalget påtager sig ved denne godkendelse, er det nødvendigt at indføre en bestemmelse om, at kontrakten skal godkendes af skoleudvalget, samt om at overinspektionen med tilslutning fra skoleudvalget fastsætter det samlede antal pladser for 2. års elever ved spædbørneinstitutioner. Udvalget har derfor foreslået, at der i det som bilag 1 optrykte udkast til bekendtgørelse angående særlig uddannelse af ledere og medarbejdere indenfor børneforsorgen optages de fornødne bestemmelser herom, ifr. udkastets §§ 14 og 15.

d. Spørgsmålet om udarbejdelse af en særlig lægeattest til brug ved optagelse af elever på barneplejerskolen.

Efter de gældende regler stiller barneplejerskolen krav om, at barneplejeeleverne samtidig med, at de indgiver andragende om optagelse til uddannelse som 1-års elever, indsender en helbredsattest på særlige af barneplejerskolen godkendte blanketter, hvor der foruden en række oplysninger om legemsbygning og ernæringstilstand gives oplysning om forskellige lidelser med hensyn til syn, hørelse, tale m. v. samt om pågældende har lidt af forskellige nærmere angivne sygdomme. Endvidere indeholder attesten oplysning om tuberkuloseundersøgelse. Når eleverne overgår til 2-års uddannelse, stilles der krav om, at eleverne i begyndelsen af den efter optagelsen følgende måned gennemgår en ny tuberkuloseundersøgelse.

Da udvalget er bekendt med, at der af Den almindelige danske Lægeforening overfor sundhedsstyrelsen er rejst spørgsmål om, at helbredsattester ved antagelse af elever til en række forskellige uddannelsesdiscipliner, herunder barneplejerskeuddan-

nelsen, bliver indrettet i overensstemmelse med den til brug ved tjenestemandsansættelse gældende, har udvalget fundet det rettest at fremkomme med nogle bemærkninger om ændring af den hidtil anvendte lægeattest.

Ved afgørelsen af, hvilket omfang en helbredsattest ved optagelse på uddannelsesskolerne bør have, må udvalget være af den opfattelse, at sundhedsmæssige hensyn for børnene bør være afgørende sammen med hensynet til, at det i tide sikres, at eleverne ikke påbegynder en uddannelse, som de af helbredsmaessige grunde ikke vil være i stand til at udnytte. På den anden side bør man være opmærksom på, at den krævede erklæring ikke har et større omfang end nødvendigt, når hensyn tages til, at de pågældende senere må tilvejebringe yderligere helbredserklæringer, navnlig i forbindelse med deres faste ansættelse indenfor børneforsorgen og optagelse i børneforsorgens pensionskasse.

Det er udvalgets opfattelse, at de ovennævnte krav til de helbredsmaessige forhold for at sikre, at eleverne ikke er uegnede til barneplej egemingen, ikke gør sig gældende med en sådan styrke ved optagelsen til den 1-årige barneplej uddannelse, der kun er af forholdsvis ringe omfang, og for størstedelen af elevernes vedkommende kun gennemgås for at få en almindelig uddannelse i barnepleje, der kan kvalificere til børnepasning i privat hjem. Det vil derfor være tilstrækkeligt, at disse elever ved optagelsen til den 1-årige uddannelse udfylder et skema, hvori de giver oplysning om deres helbredstilstand. Udvalget har i samarbejde med sundhedsstyrelsen udarbejdet udkast til et sådant oplysningsskema, der er optrykt som bilag 8 til nærværende betænkning. Dette oplysningsskema afgives til forstanderen ved den spædbørneinstitution, hvor eleven søger ansættelse for at gennemgå den praktiske del af uddannelsen. Herudover må det kræves, at eleven præsterer tilfredsstillende attest om tuberkuloseundersøgelse, der skal være foretaget på en tuberkulosestation indenfor de sidste 6 uger på basis af røntgenundersøgelse og resultatet af tuberkulinprøve.

Ved optagelsen på barneplej eskolen til uddannelsen til autoriseret barneplejerske vil det derimod være nødvendigt, at der ud-

fyldes en egentlig lægeattest, således at det gennem en lægeundersøgelse konstateres, om de er egnede til uddannelsen. Udvalget har imidlertid ikke ment at kunne fremkomme med et udkast til en sådan helbredsattest eller iøvrigt tage stilling til det af lægeforeningen rejste krav om indførelse af en helbredsattest af et tilsvarende omfang som den ved fastansættelse i statens tjeneste gældende, idet den endelige affattelse af denne attest bør afvente resultatet af de forhandlinger, der for tiden føres om gennemførelsen af en mere fyldig attest til brug ved optagelsen i de forskellige uddannelsesskoler.

e. Regler for barneplejeelevs sygdom under uddannelsen.

Da der overfor udvalget har været rejst spørgsmål om, hvorledes barneplej eskolen stiller sig i tilfælde af en elevs sygdom under uddannelsen, har udvalget taget dette spørgsmål op til overvejelse.

Barneplej eskolen følger for tiden følgende praksis:

I tilfælde af, at en elev forsømmer fra den teoretiske undervisning, tillades det eleven at gå op til eksamen, når elevens forsømmelser ikke overstiger 3 undervisningsdage i eksamensfagene. Overstiger antallet af forsømmelser 3 dage, gives der kun eleven adgang til eksamen, såfremt vedkommende faglærer anbefaler det.

Bliver en elev syg under eksamen, etableres der sygeeksamen, hvis hendes sygdom må antages ellers at ville forsinke afslutningen af den fulde uddannelse. Hvis det er muligt for eleven at gå op til den næstfølgende eksamen uden forsinkelse med hensyn til afslutningen af den endelige uddannelse, henvises hun hertil.

Bliver endelig en elev syg under den praktiske uddannelse, forlænges denne uddannelse, såfremt det samlede antal sygedage overstiger 14, med det overskydende antal dage.

Udvalget kan stort set tiltræde denne ordning, dog at man skal henstille, at der om muligt afholdes sygeeksamen, når en elev bliver syg under eksamen, idet man rinder det rettest, at eleverne får afsluttet de enkelte led af uddannelsen, inden de går videre til de følgende led.

C. Grunduddannelsen af medarbejdere ved opdragelseshjem bortset fra spædbørnehjem.

1. De gældende regler for grunduddannelsens varighed.

Efter bestemmelserne i arbejds- og socialministeriets bekendtgørelse af 8. marts 1952 tager grunduddannelsen af medarbejdere ved opdragelseshjem bortset fra spædbørnehjem sigte på at kvalificere deltagerne til at beklæde stillinger som medarbejdere ved almindelige børnehjem og optagelseshjem for børn i alderen 2—14 år samt som ledere ved mindre hjem af den nævnte art. Endvidere tager den sigte på at danne grundlaget for den videregående uddannelse.

Grunduddannelsen, der er af 5 måneders varighed, omfatter i henhold til bekendtgørelsens § 7 følgende fag:

a) Grundfag (obligatoriske).

Grundfagene, der er obligatoriske, omfatter ialt 500 timer, fordelt på følgende fag:

	Ialt timer	ugl. timer
Pædagogik	120	6
Psykologi	80	4
Sundheds- og sygdomslære	60	3
Samfundslære	40	2
Børneforsorg	60	3
Kontorarbejde og bogføring	20	1
Etik	20	1
Litteratur og bibliotekskundskab	80	4
Kunsthistorie og boligkultur	20	1
Ialt	500	25

Hertil kommer dels institutionsbesøg, dels 3 ugentlige timer frie foredrag m. v. udenfor timetallet.

b) Supplerende fag (valgfri).

	Ialt timer	ugl. timer
Småsløjd	80	4
Husflid	40—100	2—5
Sanglege, boldspil og idræt	40	2
Skriftlig dansk	40—80	2—4

Det forudsættes, at hver elev vælger at deltage i fag med mindst 160 valgfri timer (8 timer ugentlig).

2. Udvalgets bemærkninger til de gældende regler.

På udvalgets foranledning har Hindholm højskole, som hidtil har meddelt grundud-

dannelsen, foretaget en undersøgelse af de elever, der har gennemgået de sidste 3 års grunduddannelse på højskolen for at danne sig et indtryk af, om eleverne indenfor den ovennævnte undervisningsplan har opnået det tilsigtede udbytte af undervisningen, herunder om eleverne efter gennemførelsen af grunduddannelsen kan anses for egnede til børneforsorgsarbejdet og eventuelt har det fornødne grundlag for deltagelse i den videregående uddannelse. Det er endelig undersøgt, hvilke forudsætninger de elever, der har oppebåret fri vikar (ialt 45) havde ved optagelsen på grunduddannelsen.

Denne undersøgelse, overfor hvilken skolen har taget det forbehold, at undersøgelsen er retrospektiv og udarbejdet på grundlag af oplysninger, der ikke er indhentet til brug ved undersøgelsen, har omfattet ialt 74 elever. Undersøgelsen synes at vise, at eleverne på grund af den relativ korte tid til at gennemgå så stort et pensum måske ikke alle har fået det fuldt tilstrækkelige udbytte af undervisningen. De vanskeligheder, der har været, skyldes især kurssets korte varighed. De har således gjort sig gældende for de elever, der skønnedes at have evner til at gennemgå den videregående uddannelse, idet disse ikke har haft tilstrækkelig tid til at erhverve de til denne uddannelse forudsatte forkundskaber. Det er iøvrigt skolens indtryk, at efter endt kursus kan kun knapt halvdelen af eleverne anses for egnede til at gå videre til den videregående uddannelse, for en dels vedkommende endog kun under forbehold af, at de i deres praktiske arbejde efter kurssets afslutning viser sig egnede til denne uddannelse.

På grundlag af denne undersøgelse er det udvalgets indtryk, at selvom en væsentlig del af resultatet skyldes, at børneforsorgen på grund af de vanskelige personaleforhold har måttet antage en del personale, der måske ikke helt opfylder de overordentlig store krav, der må stilles til børneforsorgsarbejdere, er det vanskeligt indenfor de givne rammer at give eleverne det kundskabsstof, som er nødvendigt, for at grunduddannelsen kan opfylde de i bekendtgørelsen fastsatte mål. Hvad særligt angår hovedfagene pædagogik og psykologi, hvor

der tilstræbes at give eleverne en viden svarende til, hvad der kræves af folkeskolelærerne, er det udvalgets opfattelse, at dette ikke kan opnås indenfor de givne rammer.

Forstanderen for Den sociale Skoles afdeling vedrørende børneforsorgens videregående uddannelse har oplyst, at det udfra det elevmateriale, der indtil dato har været optaget på skolen, er hans skøn, at eleverne fra Hindholm højskole i fagene psykologi og pædagogik som helhed har hævdet sig som gennemsnittet. Han har dog betonet, at tilgangen til den videregående uddannelse hidtil i nogen grad har været præget af et elevmateriale, der ikke ganske opfyldte optagelsesbetingelserne med hensyn til foruddannelse. Han har i denne forbindelse fremhævet, at de seminarieuddannede lærere lå over elevernes gennemsnit med hensyn til disse fag.

Endvidere er det udvalgets indtryk, at en af vanskelighederne for eleverne med hensyn til at opnå det fulde udbytte af undervisningen er den, at undervisningen for tiden er for koncentreret. Grunduddannelsen omfatter for tiden ialt 720 timer, hvilket svarer til 36 ugentlige timer, hvortil kommer institutionsbesøg, for nogle elevers vedkommende endvidere samaritteruddannelse, for andre supplerende fag, således at elevernes ugentlige timetal for tiden varierer fra 36 til 42. Når hertil endvidere lægges forberedelse til timerne, medfører dette nødvendigt, at undervisningen må blive stærkt forceret.

Endelig skal man påpege, at den foretagne undersøgelse af elevmaterialet synes at vise, at forudsætningerne hos eleverne er så forskellige, at det ved en eventuel nyordning bør overvejes, om det ikke er muligt at dele grunduddannelsen i 2 dele, således at eventuelt mindre egnede deltagere kunne anbefales at trække sig tilbage efter forløbet af en vis del af kurset f. eks. 2—3 måneder.

3. Forslag til udvidelse af grunduddannelsen.

På grundlag af de foran anførte undersøgelser er det udvalgets opfattelse, at det, for at eleverne kan få det rette udbytte af grunduddannelsen, er nødvendigt at udvide varigheden af denne.

Hertil kommer, at der ved lov nr. 220 af

11. juni 1954 om uddannelse af lærere til folkeskolen, jfr. den som bilag 9 til betænkningen optrykte redegørelse, er indført den nyordning i dansk seminarielovgivning, at fagene pædagogik og psykologi er gjort til hovedfag på seminarier. Efter de regler for omfanget af undervisningen i disse fag, der er givet af undervisningsministeriet, vil antallet af timer i disse fag blive forøget væsentligt. Da, som anført, grunduddannelsen netop tilsigter i disse fag at give eleverne en viden svarende til, hvad der kræves af folkeskolelærerne, vil det blive nødvendigt at udvide undervisningen i disse grunduddannelsens hovedfag meget betydeligt.

Det er herefter udvalgets opfattelse, at det ikke er muligt at give eleverne det rette udbytte af grunduddannelsen indenfor et tidsrum af 5 måneder, men at en forlængelse til 10 måneders varighed vil være det rigtigste. Man skal herved også henvise til, at arbejdet i opdragelseshjem på ingen måde kan anses for lettere end arbejdet ved børnehaver og fritidshjem, hvis personale, som det fremgår af redegørelsen i afsnit IV, allerede nu har en pædagogisk grunduddannelse, der mindst svarer til et 10 måneders kursus.

Ved en sådan udvidelse af grunduddannelsens varighed vil der skabes virkelige muligheder for en omlægning af undervisningen, således at de ovenfor omhandlede vanskeligheder med hensyn til gennemførelsen af undervisningen vil kunne undgås i fremtiden. Endvidere vil det være muligt at gennemføre en deling af uddannelsen, således at f. eks. de første 3—4 måneder betragtes som en prøvetid.

Såfremt uddannelsen udvides til 10 måneders varighed, vil det være naturligt at dele uddannelsen i 2 dele, således at det kan anbefales eventuelt mindre egnede deltagere at trække sig tilbage fra videre deltagelse i undervisningen efter en prøvetid.

Efter 2—3 måneders forløb vil skolerne formentlig have et skøn over, hvilke elever der vil have vanskeligt ved at følge undervisningen, og den må da indhente udtalelser fra de institutioner, hvor disse har været beskæftiget, for at erfare disses indtryk af den pågældendes egnethed i arbejdet, således at en eventuel udskillelse, der må ske senest 4 måneder efter skoleopholdets påbegyn-

delse, dels baseres på institutionernes udtalelse, og dels på skolens skøn og indtryk af elevernes muligheder for at tilegne sig kundskabsstoffet samt deres karakter og øvrige menneskelige egenskaber.

Selvom en sådan deling af kursus gennemføres, må kursus dog udgøre en helhed sigtende mod uddannelsens mål, hvorfor delingen bør være mere mærkbar for skolens lærere end for dens elever. For sidstnævnte må den ændring, der bliver i timeplanen, fornemmes som en naturlig følge af de foreløbigt opnåede kundskabsmæssige resultater.

De hidtidige erfaringer med hensyn til elevernes skolekundskaber viser, at de skolemæssige forudsætninger hos disse er så forskellige, at det ikke lader sig gøre at tilrettelægge opdelingen således, at der udelukkende undervises i almene fag i første periode (f. eks. dansk, samfundslære) og i mere specielle fag i anden periode. En sådan opdeling ville heller ikke give skolen den samme mulighed for at skønne over elevernes egnethed i børneforsorgsarbejde, som en undervisning, der også omfattede „børneforsorgsfag“, vil give, men snarere føre til en kundskabs- og intelligensmæssig end til en karakter- og indstillingsmæssig vurdering.

Udvalgets forslag går ellers ud på, at grunduddannelsens undervisningsfag som hidtil deles i *grundfag* og *supplerende fag*. Samtlige elever følger i almindelighed undervisningen i grundfag, dog kan en skole fritage en elev for at følge et enkelt grundfag, når særlige forhold taler derfor. Den enkelte elev vælger desuden nogle supplerende fag, således at det samlede ugentlige timetal for hver elev andrager ca. 30 timer.

Grundfag er: Pædagogik, psykologi, litteratur, frie foredrag, etik, sundheds- og sygdomslære, samfundslære, børneforsorg m. v., kontorarbejde og bibliotekskundskab, samt beskæftigelsesfag. Efterfølgende er til vejledning opstillet en undervisningsplan med angivelse af, hvor mange ugentlige timer, der sædvanligvis bør tillægges de enkelte grundfag.

Ved dette opdelingsforslag er der lagt vægt på, at den første periode kan udgøre et afsluttet hele, således at de, der måtte forlade kursus efter 4 måneder, har haft mulighed for at få udbytte af den forløbne

tid, men samtidig således at undervisningen i visse fag er indledning til eller forudsætning for den videre undervisning.

	1. periode		2. periode		ialt
	15 uger	uge	23 uger	uge	
Pædagogik	6	90	4	92	182
Psykologi	3	45	4	92	137
Litteratur m. v.	2	30	2	46	76
Frie foredrag	2	30	2	46	76
Etik	1	15	—	—	15
Sundhedslære og sygdomslære	2	30	2	46	76
Samfundslære	3	45	—	—	45
Børneforsorg m. v.	—	—	4	92	92
Kontorarbejde	1	15	2	46	61
Bibliotekskundskab	1	15	—	—	15
Beskæftigelsesfag	4	60	4	92	152
	25	375	24	552	927

Nærmere angivelse af undervisningens omfang og tilrettelæggelse i de enkelte fag i henholdsvis 1. og 2. periode, bør det formentlig overlades til skolerne selv at udforme, men da undervisningen også har en „sorterende“ opgave (jfr. ovenstående) må den tilrettelægges således, at den giver skolen indtryk af de enkelte elever gennem deres arbejde.

De *supplerende fag* opdeles i følgende hovedgrupper:

Elementærfag: skriftlig dansk og regning.

Legemsøvelser m. v.: børnelege, boldspil, sanglege, gymnastik, rytmik, fri idræt, terrainsport, folkedans o. lign.

Andre supplerende fag: børnesang, skolehaver, naturiagttagelse, sprog, sang, musik, fremstilling af musikinstrumenter o. lign.

Alle uddannelsesskoler skal kunne tilbyde mindst 2 timers ugentlig undervisning i supplerende fags 3 hovedgrupper.

Gennemførelsen af undervisningen i de enkelte tilbudte supplerende fag er dog afhængig af, at mindst 10 elever ønsker at følge undervisningen i et fag. Undervisningen i de enkelte fag behøver ikke at strække sig over hele kursusperioden, så-

ledes at et supplerende fag efter nogle måneders forløb kan afløses af et andet.

Skriftlig dansk skal gennemføres, dersom blot 5 elever har ønske derom og trang dertil.

Med hensyn til pædagogik og praktik bemærkes, at timetallet tænkes delt omtrent ligeligt mellem pædagogik og praktik. Praktikken vil f. eks. kunne tænkes som en ren beskæftigelsespraktik, hvor eleverne først beskæftiges med mindre grupper af børn for derefter efterhånden at beskæftiges med større børnegrupper. Praktikken vil kunne tilrettelægges dels gennem et samarbejde med nærliggende opdragelseshjem og dels gennem oprettelsen af særlige fritidsklubber eller lignende.

Beskæftigelsesfag er efter forslaget tænkt indført som grundfag. Faget sigter mod børns fri og legende manuelle virksomhed og kan omfatte beskæftigelse som småsløjd, vævning, lærarbejde, håndarbejde, husflid under forskellige former og i forskellige materialer, arbejde med værdiløst materiale, pottemageri o. lign. Faget omfatter således for størstedelens vedkommende beskæftigelse, der hidtil har henhørt under de supplerende fag, småsløjd og husflid, men man anser det dels for at være af stor betydning, at børneforsorgsmedarbejderne har et grundlæggende kendskab til de forskellige beskæftigelsesformer, således at de kan udøve en indsats på disse felter under deres arbejde på de forskellige hjem, og dels viser de hidtidige erfaringer, at størstedelen af eleverne har valgt dette fag.

Med hensyn til faget *litteratur m. v.* finder udvalget, at hovedvægten vel fortsat bør lægges på gennemgang af den danske litteratur, samt vejledning i højtlesning, men udvalget finder, at der også i det omfang, den enkelte skole måtte ønske det, bør kunne gives en kortfattet gennemgang af enkelte områder indenfor kulturhistorien, som særligt måtte påkalde elevernes interesse.

Udvalget har endvidere drøftet spørgsmålet om indførelsen af en *afsluttende prøve* ved grunduddannelsen. En sådan afsluttende prøve findes i forvejen ved børneforsorgens videregående uddannelse og barneplejeuddannelsen samt ved uddannelsen af børnehavelærere og fritidshjems lærere, og udvalget finder det rigtigst, at der tilstræbes ensartethed ved de forskellige ud-

dannel sesgrene indenfor børneforsorgen. Når der ved arbejds- og socialministeriets bekendtgørelse af 8. marts 1952 ikke indførtes en sådan afsluttende prøve ved grunduddannelsen, skyldes dette først og fremmest, at grunduddannelsen afholdtes med tilskud i henhold til højskolelovgivningen, og at denne lovgivning står fremmed overfor afsluttende prøver i forbindelse med de enkelte kursus.

Imod afholdelse af en afsluttende prøve er det anført, at dennes indførelse kan ændre arbejdets karakter, idet det må befrygtes, at eleverne i så fald kun søger at tilegne sig stoffet med henblik på at bestå prøven, samt at prøven kan medvirke til at nedbryde det tillidsforhold, der bør bestå mellem skole og elever. Endvidere er det gjort gældende, at prøvens tilstedeværelse kan lægge et pres på eleverne, hvilket kan gå ud over skolens muligheder for at bibringe eleverne den personlige holdning og indstilling til arbejdet, som udvalget lægger så megen vægt på.

Heroverfor er det gjort gældende, at det må være muligt for den enkelte skole at forhindre, at afholdelse af en afsluttende prøve bibringer eleverne en særlig nervøsitet, og i så fald vil afholdelsen af en prøve have sin særlige værdi, derved at den giver eleverne en mulighed for at få samling på kundskabsstoffet. Hertil kommer, at en sådan prøve også vil have en speciel funktion, når der fremtidig bliver 2 uddannelsesskoler, idet der herved skabes bedre mulighed for ensartethed ved bedømmelse af eleverne, der ligger til grund for de af skolerne afgivne udtalelser.

Der er i udvalget enighed om, at det ikke bør være sådan, at skolens bedømmelse af eleverne sker alene på grund af en afsluttende prøve, men der bør ved bedømmelsen i ligeså høj grad lægges vægt på de udtalelser, som lærerstaben afgiver om de enkelte elever på grundlag af deres kendskab til dem ud fra deres daglige arbejde.

Alt taget i betragtning finder man, at der bør indføres en afsluttende prøve, og at den bør omfatte følgende emner:

- a) en mundtlig fremstilling over et opgivet almindeligt emne indenfor den pædagogisk-psykologiske fagkreds, således at der gives eleven 2 timers forberedelse

til en selvstændig fremstilling, der efterfølges af en samtale over emnet, der ledes af skolens lærer i faget.

- b) en skriftlig opgave i børneforsorg.
- c) en skriftlig opgave i kontorarbejde.

4. Hindholm højskole.

Grunduddannelsen har, som det vil fremgå af det foregående, hidtil været givet af Hindholm højskole, der er oprettet som selvejende institution af den private børneforsorg i Danmark i 1934. Skolen har siden 1940 haft to paralleltgående hold, et 1. hold, der har givet højskoleundervisning med særligt henblik på børneforsorgsarbejde, og et 2. hold, hvis plan i det væsentlige har ligget på linie med og siden 1952 har været den omhandlede grunduddannelse. Skolen er for begge holds vedkommende af undervisningsministeriet godkendt som faghøjskole. Dens elever har kunnet søge statstilskud som til andre folkehøjskoler, og skolen har tilskudsmæssigt og i enhver henseende administrativt været sidestillet med folkehøjskolerne.

Udvalget er opmærksom på, at en udvidelse af grunduddannelsen som den foran foreslåede og de foreslåede ændrede regler vedrørende uddannelsens afslutning kan rejse spørgsmålet, om Hindholm højskole for grunduddannelsens vedkommende fortsat kan opnå undervisningsministeriets godkendelse som faghøjskole efter højskoleloven.

Da det overfor udvalget er oplyst, at skolen vil fortsætte sin almindelige højskolevirksomhed, der dels har den værdi, at den drager nye unge ind i forsorgsarbejdet, dels muliggør for skolen at have et forholdsvis større og alsidigt lærerpersonale, vil højskolen ikke som helhed kunne henlægges under socialministeriet.

Det er imidlertid udvalgets opfattelse, at den særlige uddannelse til børneforsorgsarbejde, som skolen fortsat vil meddele, har sit naturlige tilhørsforhold ved socialministeriet, og at den klareste løsning for Hindholm højskoles vedkommende derfor må være, at skolens almindelige højskoleafdeling som hidtil hører under undervisningsministeriet, medens grunduddannelsens årskursus henlægges under socialministeriet.

Som det fremgår af den som bilag 10 optrykte skrivelse af 30. januar 1955 fra bestyrelsen for Hindholm højskole til udvalget, trænger højskolen til ikke ubetydelige forbedringer for at være på linie med de krav, der bør stilles til en børneforsorgsskole, ligesom det er påkrævet, at der sker indretning af forskellige lokaler som bibliotek, læsestue og lignende. Da det må antages, at disse forbedringer fortrinsvis er nødvendige af hensyn til grunduddannelsen, finder udvalget det rettest, at spørgsmålet om tilvejebringelse af de nødvendige midler til ombygning ordnes ved socialministeriets foranstaltning. Man er fra udvalgets side enig i, at en forbedring af skolens rammer er stærkt påkrævet, og man skal derfor henstille, at dette spørgsmål søges løst, så snart afgørelse er truffet om skolens tilhørsforhold.

Løvrigt bør det ved fastsættelsen af en tilskudsordning for grunduddannelsen ved Hindholm højskole tilstræbes, at denne skole får en tilsvarende tilskudsordning som børneforsorgsskolen ved Jægerspris, således at de to skoler får ensartede økonomiske vilkår, og undervisningsstandarden bliver ens på de 2 skoler. Udvalget har ikke ment at kunne fremkomme med et egentligt forslag til budget for grunduddannelsen på Hindholm højskole, idet dette må være afhængig af de kommende forhandlinger angående skolens fremtidige tilhørsforhold. Man skal dog påpege, at udvalgets forslag vil medføre en forøgelse af udgifterne til ydelse af vikarhjælp efter de hidtil gældende regler. Det forudsættes, at denne bevilling, der affholdes på finanslovkonto § 15 VI. A. IV. 4. til betaling af vikar for medarbejdere ved børneforsorgens institutioner, der søger videregående faglig uddannelse, søges forhøjet i nødvendigt omfang, jfr. overslaget nedenfor under E.

Hertil kommer, at der hidtil til eleverne på grunduddannelsen er ydet tilskud efter høj skoleloven. Dette tilskud er fastsat ved bekendtgørelse af 8. august 1951, jfr. cirkulære af 27. juli 1954, og varierer for personer under 28 år efter forældrenes indtægt fra 220 kr. til 770 kr. for et højskoleophold på 5 måneder og fra 410 kr. til 1 440 kr. for et højskoleophold på 10 måneder og for personer over 28 år på samme måde efter vedkommendes egen indtægt. Personer un-

der 28 år kan dog ikke få tilskud, hvis deres egen indtægt overstiger 8 000 kr., 9 000 kr. og 10 000 kr., henholdsvis i kommune-gruppe 3, 2 og 1.

Såfremt grunduddannelsen overgår til socialministeriet, må der fortsat ydes eleverne tilskud efter tilsvarende retningslinier, således at der af socialministeriet skaffes den fornødne bevilling dertil.

5. Oprettelsen af en ny **børneforsorgsskole** på Jægerspris.

Efter den af udvalget foretagne undersøgelse af behovet for uddannelse af ledere og medarbejdere ved opdragelseshjemmene, hvorom der er redegjort i afsnit II, må det skønnes, at der er et årligt behov for 157 nye medarbejdere ved opdragelseshjem, hvoraf 35—40 til børneforsorgens videregående uddannelse, medens ca. 120 bør have en uddannelse svarende til grunduddannelsen.

Selvom sidstnævnte tal ikke betyder, at der er brug for et tilsvarende antal pladser årligt på grundskolen, idet en del af de hvert år nyansatte i forvejen har en uddannelse, der svarer til grunduddannelsen, hvortil kommer, at der altid vil være nogle, der får en så kortvarig ansættelse i børneforsorgen, at der ikke bliver tale om at give dem en speciel faglig uddannelse, kan der regnes med, at i hvert fald 100 nyansatte årligt bør gennemgå grunduddannelsen, hvortil kommer de allerede ansatte, der endnu ikke har søgt uddannelsen.

Det er udvalget bekendt, at socialministeriet anser det for at være af største betydning for arbejdet i opdragelseshjemmene, at samtlige medarbejdere, der deltager i det opdragende arbejde, har gennemgået i alt fald grunduddannelsen eller har en tilsvarende uddannelse.

I § 9, stk. 2 i socialministeriets bekendtgørelse af 11. juli 1951 om ansættelsesforholdene for det fast ansatte personale ved anerkendte opdragelseshjem findes der imidlertid en regel, hvorefter lønnen for medarbejdere uden fornøden uddannelse kan sættes 15 pct. lavere end den normale løn for vedkommende stilling, og efter de foreliggende oplysninger med hensyn til denne regels anvendelse kan det skønnes, at der i øjeblikket er beskæftiget et større antal

medarbejdere, der ikke har gennemgået den fornødne uddannelse. Til belysning heraf kan det således anføres, at overinspektionen overfor udvalget har oplyst, at af ialt 278 praktiske medhjælpere ved anerkendte børnehjem er kun 129 eller 46,6 pct. ansat med fuld løn, medens resten har fradrag i lønnen med henholdsvis 5 pct. (22 eller 7,9 pct.), 10 pct. (38 eller 13,7 pct.) og 15 pct. (46 eller 16,5 pct.). Endelig oppebærer 43 eller 15,5 pct. et honorar, idet overinspektionen ikke har skønnet, at de pågældende var i besiddelse af den fornødne teoretiske og praktiske uddannelse til ansættelse som aspirant i normeret stilling. På tilsvarende måde er af 96 praktiske medhjælpere ved anerkendte optagelseshjem for børn i alderen 2—14 år kun 42 eller 43,7 pct. ansat med fuld løn, medens resten har lønfradrag med henholdsvis 5 pct. (7 eller 7,3 pct.), 10 pct. (13 eller 13,5 pct.), 15 pct. (11 eller 11,5 pct.) medens 23 eller 24 pct. oppebærer et honorar.

Man må derfor regne med, at der i løbet af nogle år vil blive tale om at uddanne et langt større antal, end tilfældet har været hidtil, idet man må kunne gå ud fra, at lønfradraget vil tilskynde en del af disse medarbejdere til at søge uddannelsen.

Da der til at dække dette behov i øjeblikket kun findes Hindholm højskole, der årligt modtager ca. 25 elever til grunduddannelsen, må det antages, at der indenfor den nærmeste fremtid vil blive brug for endnu en grundskole blot til at dække det mest presserende behov, og udvalget må derfor anse det for meget betydningsfuldt, at der fremtidigt bliver mulighed for at tilfredsstille uddannelsesbehovet. Det kunne derfor synes nærliggende at tænke på en udvidelse af Hindholm højskoles rammer, men da denne skole samtidig løser andre opgaver, og man af hensyn til skolens kontakt med og kendskab til den enkelte elev ikke finder det hensigtsmæssigt, at den enkelte skole bliver for stor, har udvalget haft sin opmærksomhed henvendt på andre muligheder. Man er blevet gjort bekendt med, at bestyrelsen for Kong Frederik VII's stiftelse, Jægerspris, har optaget forhandling med socialministeriet om at oprette en børneforsorgsskole til meddelelse af grunduddannelsen.

I sommeren 1954 er skolen på Jægerspris

slot blevet nedlagt som følge af, at der åbnedes en centralskole for Gerlev-Dråby kommune. Denne skole søges såvel af børnene fra Jægerspris stiftelsens børnehjem som af de børn fra kommunen, der hidtil har gået i skole på Jægerspris, således at de af skolen hidtil benyttede lokaler i Jægerspris slots nordfløj herefter står til rådighed til anden anvendelse.

Efter forhandling med socialministeriet og overinspektionen for børneforsorgen har stiftelsens bestyrelse herefter besluttet at anvende lokalerne til en skole til uddannelse af ledere og medarbejdere til opdragelseshjem, således at skolen drives som en selvvejende institution, der forestås af en af stiftelsen nedsat bestyrelse bestående af repræsentanter for stiftelsen samt socialministeriet og overinspektionen.

Skolen bør være en kostskole, således at eleverne bor og spiser på skolen, dels under hensyn til skolens beliggenhed, dels for at opnå den værdi, der ligger i det kammeratlige samvær også uden for skoletiden.

Lokalerne.

Skolen må fuldt udbygget disponere over følgende lokaler:

1. 2 skolestuer,
2. 2 faglokaler (husflid, småsløjd o. s. v.),
3. 1 læsestue,
4. 1 bibliotek,
5. 1 sal egnet til rytmik og musik,
- G. 2 opholdsstuer,
7. 1 spisestue,
8. 1 køkken,
9. elevværelser til 50 elever,
10. forstanderlejlighed,
11. lærerlejlighed,
12. 3—4 medhjælperværelser.

Forstanderen vil få en lejlighed i slottet, medens der i en af stiftelsens andre bygninger vil kunne stilles en lejlighed til rådighed for læreren. Til de øvrige lokaler er der plads dels i slottets nordfløj, dels i den hidtidige såkaldte husholdningsskole.

Til at lede skolen må der ved skolen ansættes en forstander, der bør være en pasdagog med psykologisk uddannelse, helst cand. psych. Han må foruden ledelsen af skolen påtage sig undervisningen i nogle

af de større fag f. eks. pædagogik og psykologi, ialt 15—18 timer ugentlig. Herudover vil det imidlertid være værdifuldt for skolen, såfremt der kan knyttes yderligere en lærer til skolen, idet det ikke vil være muligt for forstanderen alene at varetage hele arbejdet med at give eleverne den rette indstilling og det grundsyn på arbejdet indenfor børneforsorgen, som udvalget lægger så megen vægt på, jfr. udvalgets almindelige bemærkninger i indledningen til nærværende kapitel. Da det næppe vil være muligt at beskæftige yderligere 1 lærer fuldt ud ved skolen, skal udvalget pege på, at pågældende må kunne få en del undervisning ved andre børneforsorgsinstitutioner i nabolaget, således at kun en del af pågældendes lønning (formentlig $\frac{2}{3}$) behøver at påhvile skolen. Det er iøvrigt tanken, at der i en række af de mindre fag må undervises af lærerkræfter udefra.

Udover dette personale må der ved skolen ansættes 1 økonoma (evt. fælles med stiftelsen) 1 kokkepige og 1 å 2 stuepiger samt rengøringshjælp.

Lønninger.

Skolen må, hvad angår lønninger, nærmest sidestilles med børnehaveseminarierne, der giver en undervisning af nogenlunde tilsvarende omfang som den undervisning, der vil kunne gives på et 10 måneders kursus. Man må ved bedømmelsen af, hvilke lønninger der vil kunne ydes, derfor i første række se på lønningerne ved disse seminarier, men må også tage et vist hensyn til, hvilke lønninger der iøvrigt er accepterede på beslægtede områder.

Forstanderen.

Lønnen for forstanderen ved forskoleseminariet er 7 500 kr.—8 700 kr.

Som tilskudsberettiget løn for forstandere ved *børnehaveseminarierne* er godkendt en løn af 5 700—8 100 kr.

Under hensyn hertil, samt til de uddannelsesmæssige krav der må stilles til forstanderen for *børneforsorgsskolen i Jægerspris*, findes det rimeligt at fastsætte lønnen for denne til samme beløb af 5 700—8 100 kr.

For en forsøger vil begyndelseslønnen med sædvanlige tillæg beløbe sig til 15 960 kr.

De faste lærere.

Lærerlønnen ved forskoleseminariet og den tilskudsberettigede lærerløn ved børnehaveseminarierne er 3 540 kr.—5 700 kr., eller for en forsørger med sædvanlige tillæg 11 836 kr. som begyndelsesløn. Ved højskolerne vil efter lov nr. 133 af 29. april 1955 om ændring af lov nr. 311 af 4. juli 1942 om folkehøjskoler og landbrugsskoler lønnen være at fastsætte til mindst den for enelærere på landet gældende lønning af 3 120—4 800 kr. eller for en forsørger med sædvanlige tillæg 10 651 kr. som begyndelsesløn og højst den for seminarielærere gældende lønning (3 780—8 100 kr.). Endvidere er der i loven indføjet en bestemmelse om, at der til forstanderen og de lærere, der er fast ansat ved en af de heromhandlede skoler, hvortil kræves, at de har et samlet årligt timetal af ikke under 540 timer, for så vidt angår forstandere, og 600 timer, for så vidt angår lærere, og en årsløn fra skolen af mindst begyndelseslønnen med sædvanlige tillæg for enelærere på landet, af statskassen betales et direkte alderstillæg på 600 kr. efter 5 års ansættelse, stigende hvert 5. år med 600 kr. indtil 1 800 kr. Man foreslår den pågældende aflønnet indenfor højskolelovens lærerlønningsbestemmelser, alt efter pågældendes kvalifikationer.

De timelønnede lærere.

De timelønninger, der ydes for undervisning, er ret varierende.

Ved forskoleseminariet varierer timelønnen fra 8,06 kr. til 13,84 kr. efter forsørgerstilling, alder og anciennitet (højeste løn ved 15 års anciennitet), og den samme timeløn er godkendt som tilskudsberettigende ved børnehaveseminarierne. Rent faktisk yder børnehaveseminarierne dog en noget højere timeløn — efter aftale i det enkelte tilfælde 12—15 kr., men således at seminarierne ikke får tilskud i forhold til højere løn end den ovennævnte. Ved fritidshjemsseminarier ydes der en timeløn af 15 kr.

Ved statens lærerhøjskole ydes der lærerne 9 kr. + 90 pct. = 17,10 kr. i timen.

Forsvarsministeriet yder lærerne ved den civile undervisning af de værnepligtige en timeløn, der varierer noget efter anciennitet

fra 6 kr. + 90 pct. = 11,40 kr. til 8,25 kr. + 90 pct. = 15,68 kr. (9 års anciennitet som lærer).

Ved "Den sociale Skole ydes der en løn af 10 kr. + 90 pct. = 19,00 kr. i timen.

Ved de i § 43 i lov nr. 219 af 11. juni 1954 om ungdomsundervisning m. v. omhandlede ungdomsklubber i tilknytning til ungdomsskoler, andrager timelønnen i henhold til lovens § 14 mindst 9,30 kr. i timen, dog således at beløbet forhøjes eller nedsættes med 9,3 øre pr. time for hver portion det for statens tjenestemænd pr. 1. oktober 1953 gældende reguleringstillæg stiger eller falder. Den tilskudsberettigede løn er således pr. 1. april 1955 med de pr. denne dato gældende reguleringstillægssatser mindst 10,20 kr. For at tilskynde kommunerne til at yde højere betaling, hvis der måtte findes anledning dertil under hensyn til størrelsen af den timebetaling der ydes for tilsvarende undervisning i kommunen, kan der ydes tilskud til en timebetaling, der overstiger minimumslønnen med 50 pct., d. v. s. med de pr. 1. april 1955 gældende reguleringstillægssatser 15,30 kr.

Da undervisningsarbejde, som det her omhandlede, må anses for at være væsentligt mere kvalificeret og betydningsfuldt end det omhandlede arbejde i ungdomsklubberne, må man anse det for rimeligt at fastsætte timelønnen ved børneforsorgsskolen i Jægerspris til lønnen ved lærerhøjskolen 9 kr. + 90 pct. = 17,10 kr.

Medhjælperne.

Økonomaen må formentlig lønnes med en grundløn af 2 460 kr.—3 000 kr. (lønnen for praktiske medhjælpere ved opdragelseshjemmene) hvad der vil give en løn på 7 000 kr. + kost og logi. Økonomaen vil dog kunne få delvis beskæftigelse ved stiftelsen, således at det kun skulle påhvile skolen at udrede en del af lønnen.

Kokkepige og stuepiger må lønnes med den til enhver tid gældende sædvanlige løn, for tiden ca. 2 700 kr. årligt (225 kr. månedlig) + kost og logi.

Endvidere må der antages rengøringsmedhjælp i et vist omfang, hvilken medhjælp ligeledes må lønnes med den til enhver tid på egnen sædvanlige løn.

Udgifterne til skolens indretning.

Da den del af Jægerspris slot, der agtes anvendt til børneforsorgsskolen, hidtil har været anvendt til almindelig skole og iøvrigt kræver ret store istandsættelser, vil det være nødvendigt at udføre visse ombygningsarbejder, ligesom det er nødvendigt, at der installeres centralvarme.

Stiftelsens arkitekt har på stiftelsens foranledning udarbejdet skitseplaner til indretning af børneforsorgsskolen i de til rådighed stående bygninger og har anslået udgifterne til istandsættelse og montering af skolens lokaler til følgende:

	kr.
Ombygning og istandsættelse af slottets nordfløj	127 000
Ombygning og istandsættelse af hus-holdningsaf delingen.	33 000
Istandsættelse af 2 lejligheder. . . .	10 000
hertil kommer	
Børneforsorgsskolens andel i fælles varmecentral samt installationer i skolens lokaler.	190 000
Montering af skolens lokaler.	110 000
Arkitekthonorar m. v.	20 000
Uforudsete udgifter.	30 000
ialt...	520 000

Bestyrelsen for Jægerspris-stiftelsen har erklæret sig villig til som sin andel i etableringen og driften af skolen af stiftelsens midler at ville afholde samtlige udgifter ved skolens indretning og montering og at stille lokalerne vederlagsfrit til rådighed for den selvejende institution samt at afholde udgifterne til den ydre vedligeholdelse af skolens bygninger.

Udgifterne til skolens drift.

Der bør for ophold og undervisning på skolen opkræves betaling af eleverne, der bør fastsættes til samme beløb som på Hindholm højskole, d. v. s. for tiden 210 kr. månedlig. Ved Den sociale Skoles afdeling for børneforsorgens videregående uddannelse betales der ikke skolepenge, men til gengæld må eleverne selv sørge for kost og logi. Denne betaling vil imidlertid ikke kunne dække udgifterne ved skolens drift.

Til gennemførelsen af børneforsorgens videregående uddannelse ydes fuldt stats-tilskud til dækning af udgifterne i henhold til et på forhånd af socialministeriet god-

kendt budget. En noget tilsvarende ordning bør efter udvalgets opfattelse søges gennemført for børneforsorgsskolens vedkommende.

Det må herved tages i betragtning, at Jægerspris-stiftelsen ved at afholde samtlige udgifter ved skolens istandsættelse og indretning samt ved at stille disse lokaler vederlagsfrit til rådighed yder et meget stort bidrag.

Skolens driftsudgifter vil kunne beregnes på grundlag af følgende budget, fastsat på grundlag af et elevantal af 25 elever:

Lønninger:	kr	kr
Forstander.	15 960	
$\frac{2}{3}$ af lærerlønnen til 1 lærer 11 800 kr., idet pågældende som foranført forudsættes at få ca. $\frac{1}{3}$ af sine timer ved anden undervisningsvirksomhed.	7 866	
Timelønnede lærere ca. 240 timer à 17,10 kr.	4 104	
Foredrag	1 800	
Økonoma (fælles med stiftelsen).	3 500	
Kokkepige og 1 à 2 stuepiger	6 800	
Rengøringshjælp	1 000	
	-	41030
Fødevarer 3,50 kr. pr. dag pr. elev.	25 200	
Brændsel og lys.	10 000	
Indre vedligeholdelse, fornyelse af inventar m. v.	3 000	
Inventar.	4 000	
Vask og rengøring	3 000	
Undervisningsmidler.	3 000	
Kontorhold, annoncer m. v.	2 500	
Befordring i forbindelse med institutionsbesøg	1 000	
Regnskabsføring og revision.	1 200	
Diverse udgifter.	600	
ialt...	94 530	

Hertil kommer et beløb til ydelse af stipendier til elever, der ikke opfylder betingelserne for at opnå vikarhjælp. Det forventes, at der ydes stipendier til ca. halvdelen af holdet eller 12. Stipendierne foreslås ydet med samme beløb som eleverne nu får til gennemførelse af grunduddannelsen på Hindholm højskole i henhold til lov

	kr.
nr. 311 af 4. juli 1942 om folkehøjskoler og landbrugsskoler med senere ændringer, d. v. s. ca. 100 kr. månedlig. Med 12 til stipendier berettigede deltagere i et 10 måneders kursus vil udgiften andrage ialt	12 000
Den samlede udgift til driften af skolen samt til ydelse af stipendier til eleverne udgør ialt	106 530
Heri fragår elevbetaling, 210 kr. månedlig pr. elev eller ialt . . . ca.	52 500
Til rest	<u>54 030</u>

De egentlige driftsudgifter vil efter forslaget blive fordelt mellem elevbetalingen og tilskud fra staten, medens Jægersprisstiftelsen som sin andel stiller lokalerne vederlagsfrit til rådighed.

Der foreslås herefter under finanslovkonto § 15 VI. A. IV. som nyt nr. 2 optaget en bevilling til børneforsorgsskolen på Jægerspris på 54 030 kr.

Til de elever, der opfylder betingelserne for at få fri vikar, forudsættes ydet vikarhøjelp efter de samme regler, som er gældende for elever, der nu modtager grunduddannelsen på Hindholm højskole. Udgiften til ydelse af vikarhøjelp forudsættes afholdt af bevillingen på finanslovkonto § 15 VI. A. IV. 4. til betaling af vikar for medarbejdere ved børneforsorgens institutioner, der søger videregående faglig uddannelse. Det forudsættes, at denne bevilling til sin tid søges forhøjet i nødvendigt omfang, jfr. overslaget nedenfor under E.

6. Andre forslag vedrørende grunduddannelsen.

Udvalget har drøftet spørgsmålet om, hvorvidt det er rigtigt at bevare reglen i arbejds- og socialministeriets bekendtgørelse af 8. marts 1952 § 4, e, hvorefter det blandt andet er en betingelse for optagelsen i grunduddannelsen, at eleven har udøvet praktisk virksomhed af mindst 2 års varighed i et eller flere anerkendte opdragelseshjem eller på anden måde udført pædagogisk arbejde, der kan ligestilles hermed.

Efter udvalgets opfattelse vil det kunne medføre svigtende tilgang til uddannelsen, dersom der stilles for store tidsmæssige

krav ved optagelsen på kursus, og dette kan igen være en af årsagerne til den svigtende tilgang af kvalificeret personale til børneforsorgen, idet det er erfaringen, at de bedst kvalificerede af en årgang ønsker at gå igang med en uddannelse indenfor de arbejdsområder, der måtte interessere dem, så hurtigt som muligt. Stiller man derfor for store tidsmæssige krav for uddannelsens påbegyndelse, risikerer børneforsorgen let, at de bedst kvalificerede søger hen til andre områder, hvor de straks kan opnå den fornødne uddannelse.

Udvalget er vel opmærksom på, at de børneforsorgsmedarbejdere, der optages på grunduddannelsen er praktiske medarbejdere, og at disse i vidt omfang kun vil kunne få den fornødne baggrund til gennemførelsen af grunduddannelsen gennem arbejdet i hjemmene. Navnlig er arbejdet i hjemmene en forudsætning for, at eleverne kan få størst muligt udbytte af fagene pædagogik og psykologi.

Det har imidlertid vist sig, at der blandt ansøgerne til optagelse på grunduddannelsen på Hindholm højskole er en del, der uagtet de kun har 1 års praktisk virksomhed, må anses for absolut egnede til optagelse, ligesom der har været flere tilfælde, hvor medarbejdere, der havde meldt sig, men ikke var blevet optaget, alene fordi de ikke opfyldte denne betingelse, ikke senere påny har søgt optagelse.

Man har i denne forbindelse overvejet, om problemet ville kunne klares ved hjælp af en almindelig dispensationsadgang for socialministeriet, men det er under forhandlingerne i udvalget gjort gældende, at en sådan dispensationsordning kan virke nedstemmende på kvalificerede ansøgere, der til trods for at en dispensation kan stilles dem i udsigt, afstår fra at prøve på at blive optaget på kurset, når de kun kan blive optaget på grundlag af en dispensation.

Udvalget skal derfor henstille, at der gennemføres en ændring af bestemmelsen i den hidtidige § 4, e, således at der som nyt punkt tilføjes: Endvidere vil optagelse kunne finde sted, såfremt pågældende har udøvet praktisk virksomhed i mindst 1 år efter det fyldte 21. år ved samme opdragelseshjem med hovedbeskæftigelse ved arbejdet med børnene.

D. Børneforsorgens videregående uddannelse for medarbejdere ved opdragelseshjem.

1. De gældende regler for uddannelsens varighed.

Den videregående uddannelse tager sigte på at uddanne ledere til større almindelige børnehjem og optagelseshjem samt ledere og medarbejdere ved iagttagelseshjem og opdragelseshjem for vanskelige og svagt begavede børn og unge. Uddannelsen, der er af 7 måneders varighed, meddeles på Den

socialle Skoles afdeling vedrørende børneforsorgens videregående uddannelse.

Uddannelsen omfatter ifølge § 8 følgende fag:

a) Grundfag (obligatoriske).

Grundfagene, der er obligatoriske, omfatter ialt 621 timer, fordelt på følgende fag:

	Ialt timer	ugl. timer	
Pædagogik	108	4	
Psykologi	108	4	
Psykiatri	81	3	
Anatomi, fysiologi og sygdomslære	108	4	
Hygiejne, socialmedicin m. v.	27	1	
Samfundsspørgsmål	54	2	
Børneforsorg	81	3	
Bogføring og regnskabsvæsen	40	1	samt 1 hveranden uge
Etik	14	1	hveranden uge
ialt...	621	23	

Hertil kommer dels institutionsbesøg og milieustudier 1 dag hveranden uge, 2 ugentlige timer frie foredrag, demonstrationer og underholdning udenfor timetallet.

	Ialt timer	Ugl. timer
b) Supplerende fag (valgfri).		
Undervisningsmetodik	135	5
Sang, musik, rytmik	81	3
Bibliotekskundskab	27	1
Frit skabende arbejde og fritidsbeskæftigelse	108	4

Faget undervisningsmetodik, der normalt er valgfrit, er obligatorisk for lærere, og faget frit skabende arbejde og fritidsbeskæftigelse er obligatorisk for ikke-lærere, medmindre de vælger faget undervisningsmetodik.

Det forudsættes, at hver elev vælger at deltage i fag med ialt 135—190 valgfri timer (5—7 ugentlige timer).

2. Udvalgets bemærkninger til de gældende uddannelsesregler.

På grund af den korte tid skolen har eksisteret, har det ikke været muligt at foretage en nærmere undersøgelse af elever-

nes forhold på samme måde, som udvalget har foranlediget foretaget med hensyn til grunduddannelsen, idet skolen påbegyndte sin virksomhed den 2. november 1952 og således kun har dimitteret 3 hold. Hertil kommer, at det første hold påbegyndtes med meget kort varsel, således at der det første år kun optoges et begrænset antal elever. Allerede for det andet års vedkommende (1953—54) viste der sig forøget interesse for skolen, så at det var muligt at danne et hold i overensstemmelse med de krav, der stilles i socialministeriets bekendtgørelse for optagelse på skolen, og til uddannelsen for 1954—55 meldte der sig så mange ansøgere, at der efter udskillelse af de mindre kvalificerede, er optaget 19 elever på holdet, hvilket på det nærmeste må betegnes som optimalt af hensyn til undervisningen.

På baggrund af erfaringer fra de tre hold, der er afsluttet, er det imidlertid udvalgets opfattelse, at en forlængelse af undervisningstiden er nødvendig. Det kan herved anføres, at undervisningsplanen i bekendtgørelsen af 8. marts 1952 ikke kunne opstilles på grundlag af erfaringer, og selv om

den i det store og hele har virket udmærket, har det vist sig, at tiden til gennemførelsen af de i planen stillede krav var for kort, således at undervisningsstoffet ikke kunne nås, og planen altså ikke overholdes indenfor et tidsrum af 7 måneder. Endvidere kræver undervisningsplanen, der som anført omfatter 621 obligatoriske timer samt institutionsbesøg, milieustudier, foredrag, demonstrationer m. v. for mange daglige arbejdstimer af eleverne, idet forberedelsen ved den videregående uddannelse nødvendigvis må være ret krævende og tidsrøvende. Dette medfører, at der ikke er tilstrækkelig tid for eleverne til at udarbejde større opgaver i de vigtigste fag som f. eks. pædagogik og psykologi, hvilke opgaver netop er af stor betydning for elevernes udvikling og for bedømmelsen af deres standpunkt.

Endvidere har det vist sig, at eleverne, der ofte er ude af træning med hensyn til at tilegne sig teoretisk stof, i løbet af uddannelsesstiden læser sig op, hvorfor udbyttet af yderligere 3 måneders undervisning kan forventes at blive relativt stort.

3. Forslag til udvidelse af uddannelsen.

Efter udvalgets opfattelse må den videregående uddannelse anses for at være af den største betydning for arbejdet i børneforsorgen, idet denne uddannelse sigter på at give de børneforsorgsmedarbejdere, der må anses for egnede som ledere ved de større almindelige børnehjem og optagelseshjem samt som ledere og medarbejdere med selvstændigt pædagogisk ansvar ved opdragelseshjem for vanskelige og svagtbegavede børn og unge, den til disse ansvarsfulde hverv nødvendige uddannelse.

Da derfor netop denne uddannelse er af så stor betydning for det opdragende arbejde ved børneforsorgen, anser udvalget det — med de erfaringer der foreligger — for rigtigst allerede nu at foreslå foretaget forskellige ændringer i undervisningsplanen.

Som anført, anser udvalget det for uomgængeligt nødvendigt, at undervisningens varighed forøges, og det er udvalgets opfattelse, at det for at give eleverne det rette udbytte af undervisningen er nødvendigt, at undervisningstiden fastsættes til 10 måneder, svarende til omfanget af et sædvanligt undervisningsår, f. eks. et universi-

tetsår, således at skolen begynder den 1. september og afsluttes i juni måned. Den 1. september må iøvrigt anses for det bedst mulige begyndelsestidspunkt af hensyn til opdragelseshjemmene, idet disse da vil have mulighed for at benytte eventuelle sommervikarer som vikarer for de af hjemmenes medarbejdere, der skal deltage i den videregående uddannelse.

Udvalget skal i forbindelse med forslaget om en udvidelse af undervisningstiden pege på, at der herved skabes mulighed for at indføre en prøvetid. For indførelsen af en sådan prøvetidsordning taler efter udvalgets opfattelse, at kravene til deltagerne for at kunne gennemføre uddannelsen er ret store, og at det er af stor betydning for at undervisningen kan gives med det rette udbytte, at samtlige deltagere opfylder de krav, der må stilles, idet erfaringen viser, at elever, der ikke har de forudsatte forkundskaber, kan virke så hæmmende på undervisningen, at de tilstræbte mål ikke kan nås i fuld udstrækning. Det vil derfor være af betydning, at der skabes mulighed for en prøvetid, idet det ikke altid er muligt for skoleudvalget alene på grundlag af de foreliggende oplysninger om ansøgernes kvalifikationer at danne sig et sikkert skøn over deres egnethed. Det kan i denne forbindelse bemærkes, at skolen i indværende år som forsøgsordning har haft 1 måned ekstraundervisning som en prøvetid for nogle af ansøgerne, der af skoleudvalget henvistes hertil, og at erfaringerne fra denne forsøgsordning har vist sig gode.

Man mener dog ikke at burde foreslå, at der som en obligatorisk ordning skal indføres en prøvetid, men man har ment det rigtigst, at der i bekendtgørelsen optages en bestemmelse om, at skoleudvalget har adgang til at bestemme, at de to første måneder af undervisningstiden betragtes som en prøvetid.

Med hensyn til de enkelte fag bemærkes, at den hidtidige sontring mellem obligatoriske grundfag og valgfri supplerende fag bl. a. har været nødvendiggjort af det forholdsvis korte tidsrum, der har været til rådighed, således at det ikke har været muligt for eleverne at nå samtlige valgfri fag. Når den til rådighed værende undervisningstid udvides med 3 måneder, vil det være muligt at gøre disse så nødvendige fag

obligatoriske. Faget undervisningsmetodik bør dog også fremtidig kun være obligatorisk for lærere, hvorhos der fra dette fag foreslås udskilt en særlig undervisning i almen metodik, der bør være obligatorisk for alle elever. Når der i nedenstående forslag kun er afsat 60 timer til undervisningsmetodik, er det begrundet i det begrænsede antal egentlige lærere, der for tiden søger skolen. Såfremt der fremtidig bliver mulighed for at danne et særligt hold af lærere til dette fag, må man regne med væsentlig udvidelse af timetallet i speciel undervisningsmetodik. Iøvrigt vil udvalget kun foreslå, at der sker en regulering af timetallet i de enkelte fag.

Udvalget skal herefter fremkomme med følgende plan til undervisningen på den videregående uddannelse:

	Ialt timer	hidtil
Pædagogik	105	108
Psykologi	210	108
Psykiatri	80	81
Anatomi, fysiologi, social-		
medicin	105	108
Socialhygiejne	30	27
Samfundsspørgsmål	70	54
Børneforsorg	80	81
Bogføring og regnskabsvæ-		
sen	70	40
Etik	15	14
Sang, musik, rytmik	105	81
Frit skabende arbejde, fri-		
tidsbeskæftigelse	140	108
Biblioteks- og bogkundskab	35	27
Metodik (almen).	40	(135)
	1 085	

(svarende til 31 ugentlige obligatoriske undervisningstimer).

Hertil kommer institutionsbesøg, milieu-studier, frie foredrag, underholdning samt undervisningsmetodik (speciel).

Til faget undervisningsmetodik, som kun er obligatorisk for lærere, afsættes foreløbig 60 timer, jfr. bemærkningerne ovenfor.

4. Forslagets økonomiske konsekvenser.

På finansloven 1955—56 er der til gennemførelsen af børneforsorgens videregående uddannelse bevilget et driftstilskud, stort 72 000 kr., hvortil kommer et beløb af 7 000 kr. til elevunderstøttelser, således at

den samlede bevilling udgør 79 200 kr. Endvidere ydes der af vikarbevillingen tilskud til elevernes deltagelse i den videregående uddannelse efter tilsvarende regler, som gælder ved deltagelse i grunduddannelsen.

Driftstilskuddet fordeler sig således:	kr
Lærerlønninger og administration . .	44 700
Husleje, varme, lys m. v.	13 000
Indre vedligeholdelse	1 500
Undervisningsmateriale	6 000
Rengøring	4 000
Kontorhold	1 500
Befordringsgodtgørelse og diæter . .	1 000
Andre udgifter	500
	ialt . . . 72 200

Der er i finansåret 1954—55 af vikarbevillingen ialt ydet et tilskud af indtil 400 kr. pr. måned til 10 deltagere eller ialt 28 000 kr. Hertil kommer, at der til 6 deltagere, der har gennemgået den ekstra månedets prøvetid, der som forsøg har været indført i fjor, er ydet yderligere 2 200 kr., således at de samlede vikartilskud har udgjort ialt 30 200 kr.

Såfremt udvalgets forslag om en forlængelse af undervisningstiden fra 7 til 10 måneder gennemføres, vil dette efter erfaringerne fra regnskabstallet for det sidst afsluttede finansår, 1954—55, kunne lade sig gøre uden særlig forhøjelse af det ovennævnte anslåede driftstilskud. Dog bør posten elevunderstøttelser forhøjes.

På grundlag af regnskabstallet vil der kunne opstilles følgende budget:

Lærerlønninger og administration . .	kr 44 750
Husleje, varme, lys m. v.	16 500
Inventar og vedligeholdelse	1 500
Undervisningsmateriale	2 000
Rengøring	4 000
Kontorhold	1 500
Befordringsgodtgørelser og diæter . .	1 200
Andre udgifter	1 000
	ialt . . . 72 450

altså en stigning på 250 kr. i forhold til den foreliggende bevilling for finansåret 1955—56.

Det er en forudsætning for udvalgets forslag, at vikartilskuddene forøges i forhold til udvidelsen af uddannelsens omfang, således at finanslovbevillingen — § 15 VI. A. IV. 4. — hertil forhøjes i nødvendigt

omfang, jfr. herved udvalgets bemærkninger nedenfor under E.

På tilsvarende måde må det anses for rimeligt, at der sker en forholdsmæssig udvidelse af bevillingen til elevunderstøttelser, § 15 VI. A. IV. 1. b. 2.

5. Andre forslag vedrørende den videregående uddannelse.

Foruden de ovennævnte forslag til udvidelsen af den videregående uddannelse og den deraf følgende ændring i timetallet for de enkelte fag, har udvalget gennemgået bekendtgørelsens bestemmelser angående de enkelte fag for så vidt angår den videregående uddannelse (bekendtgørelsens §§ 23—37) på grundlag af de erfaringer, der er indhøstet efter 3 års undervisning.

Idet der om de enkelte ændringer henvises til det som bilag 1 optrykte udkast til ny bekendtgørelse angående særlig uddannelse af ledere og medarbejdere indenfor børneforsorgen, skal man udtale følgende:

Det har i praksis vist sig, at behandlingen af spørgsmålet om indlæringens psykologi og de forhold, der betinger en særlig opdragelse og undervisning af svagtbegavede, læseretardedede, talemiddende, nervøse og vanskelige børn og unge, der i henhold til § 23, stk. 3, er henlagt under faget pædagogik, rettelig bør henhøre under faget psykologi, hvorfor behandlingen af disse problemer foreslås overflyttet til dette fag.

Ligeledes foreslås det, at behandlingen af spørgsmålet om hjemmets liv og hjemlivets former m. v. overflyttes fra pædagogik til faget almen metodik, jfr. nedenfor.

Endvidere foreslås forskellige ændringer i formuleringen af omfanget af enkelte fag som anatomi, fysiologi, socialmedicin, samfundsspørgsmål, bogføring og regnskabsvæsen m. v., hvorhos faget undervisningsmetodik foreslås delt i almen metodik (for samtlige elever) og speciel undervisningsmetodik (for lærere). Under hensyn hertil er der udarbejdet forslag til nye formuleringer dels vedrørende almen metodik og dels vedrørende speciel undervisningsmetodik for lærere, jfr. underbilag 4 til bilag 1, punkt 15.

Yderligere foreslås der foretaget forskellige

ændringer i den hidtidige bekendtgørelses §§ 39, stk. 4 og 40 angående undervisningens afslutning, herunder navnlig elevernes vidnesbyrd, jfr. bilag 1 § 25.

Udover de ovennævnte forslag til ændringer finder udvalget det rigtigst, at autoriserede barneplejersker og sygeplejersker, der har gennemgået det supplerende kursus, om hvis oprettelse der er stillet forslag i afsnit B, skal kunne optages på skolen, således at denne uddannelse ligestilles med grunduddannelsen ved optagelse på skolen.

Endelig har udvalget drøftet spørgsmålet om elevernes adgang til at overgå direkte fra grunduddannelsen til børneforsorgens videregående uddannelse. Det er herved blevet fremhævet, at den omstændighed, at eleverne først skal vænne sig til at tilegne sig stoffet, før de opnår det fulde udbytte af undervisningen, taler for en sådan direkte overgang. Heroverfor er det imidlertid udtalt, at det er af værdi for medarbejderne, at de efter endt grunduddannelse kommer tilbage til hjemmene en tid, hvor de opnåede kundskaber kan bundfælde sig. Endvidere taler hensynet til hjemmene, der vanskeligt kan undvære medarbejdere i så lang tid, som begge kurser vil vare, for at indføre en tidsfrist mellem deltagelsen i begge skoler. Hertil kommer endelig, at såfremt udvalgets forslag med hensyn til udvidelsen af begge uddannelser gennemføres, vil hensynet til elevernes evne til tilegnelse af undervisningsstoffet, ikke længere tale så stærkt for direkte overgang fra grunduddannelse til videregående uddannelse, idet eleverne med den længere undervisningstid vil få tilstrækkelig tid til at indleve sig i undervisningen.

Da der imidlertid forekommer tilfælde, hvor det vil være praktisk, at en medarbejder får adgang til at fortsætte direkte fra grunduddannelsen med den videregående uddannelse, finder udvalget ikke at burde foreslå, at der i bekendtgørelsen angående særlig uddannelse af ledere og medarbejdere indenfor børneforsorgen optages en bestemmelse herom, idet man finder, at afgørelse bør træffes i hvert enkelt tilfælde af det skoleudvalg, om hvis oprettelse man stiller forslag i afsnit VII.

E. Forslag af almindelig karakter vedrørende de foran omhandlede uddannelsesformer.

Udover udvalgets forslag angående udbygning af de forskellige former for en særlig uddannelse af ledere og medarbejdere ved opdragelseshjem og vuggestuer har udvalget overvejet følgende spørgsmål, der vedrører samtlige uddannelsesformer:

1. Reglerne for tilskud til **afholdelse** af vikarudgifter under deltagelse i børneforsorgsuddannelsen.

I § 42 i arbejds- og socialministeriets bekendtgørelse af 8. marts 1952 angående særlig uddannelse af ledere og medarbejdere til opdragelseshjem er det udtalt, at der til deltagere i grunduddannelsen og børneforsorgens videregående uddannelse i et på finansloven fastsat omfang kan ydes tilskud til afholdelse af vikarudgifter. Denne adgang til vikartilskud foreslår udvalget opretholdt dog således, at den udstrækkes til også at omfatte deltagere i den supplerende uddannelse af autoriserede barneplejersker og sygeplejersker, som foreslås oprettet i afsnit V. B.

Betingelserne for at opnå tilskud er ifølge bekendtgørelsen, at den pågældende uafbrudt har virket i mindst 3 år ved anerkendte opdragelseshjem, og at stillingen ved pågældende hjem holdes åben for ham ved kursets ophør. Udvalget er imidlertid bekendt med, at finansministeriet ved skrivelse af 13. november 1953 overfor socialministeriet har henstillet, at denne bestemmelse ved førstkomende revision af bekendtgørelsen ændres, således at kravet om tidligere virksomhed kommer til at svare til bestemmelsen i § 7, stk. 3, i lærerlønningsloven af 12. juli 1946, således at der kun ydes vikartilskud i henhold til denne bestemmelse, når ansøgeren har været beskæftiget ved samme opdragelseshjem i mindst 3 år. Finansministeriet har samtidig anmodet om, at spørgsmålet om dispensation fra denne bestemmelse for ansøgere, der ikke har haft 3 års virksomhed ved samme institution, forelægges finansministeriet.

Efter udvalgets opfattelse må dette krav om, at deltageren skal have været ansat ved samme hjem i 3 år, af uddannelsesmæssige grunde anses for uheldigt, idet det må anses for at være af betydelig værdi,

dersom den praktiske uddannelse kan fordeles over forskellige opdragelseshjem.

Ved tekstanmærkning til lov om tillægsbevilling for 1953—54 er der endvidere meddelt undervisningsministeriet bemyndigelse til at tillade, at der, når forholdene i det enkelte tilfælde taler derfor, bevilges lærere tilskud til delvis dækning af vikarudgifter under videre uddannelse i henhold til lærerlønningsloven, uanset at vedkommende lærer ikke har virket i mindst 3 kalenderår ved samme skole eller skolevæsen.

Denne udvikling er for så vidt videreført i lov nr. 220 af 11. juni 1954 om uddannelse af lærere til folkeskolen, hvor det i § 38 udtales, at der i et på finansloven fastsat omfang vil være adgang for faste lærere m. v., der må holde vikar for at søge yderligere uddannelse efter lovens §§ 36 og 37, til at få vikarudgiften afholdt af statskassen.

De nærmere regler herfor er endnu ikke fastsat, men det er udvalgets indtryk, at undervisningsministeriet vil fortsætte den linie, der er lagt ved den ovennævnte tekstanmærkning, idet den ved tekstanmærkningen indførte nyordning står i forbindelse med, at staten nu betaler hele udgiften til vikarhjælp for lærere, således at de kommunale myndigheder, der efter den tidligere ordning havde en naturlig interesse i at fastholde, at de pågældende har været ved samme skolevæsen i 3 kalenderår, og at de efter uddannelsen vendte tilbage til de samme skoler, ikke længere kan have den samme interesse herfor.

Da udvalget som nævnt må tillægge det stor uddannelsesmæssig værdi, at medarbejdere har haft praktisk arbejde ved flere hjem, skal man foreslå, at betingelsen om, at de 3 års tjeneste skal være ved samme hjem, fremtidig bortfalder. Udvalget skal dog bemærke, at bortfaldet af denne betingelse ikke bør medføre, at også medarbejdere, der har gået fra stilling til stilling, fordi de ikke har kunnet finde sig til rette noget sted, får adgang til vikarhjælp, idet sådan hjælp kun bør gives i tilfælde, hvor medarbejdere har skiftet arbejde et mindre antal gange indenfor de 3 år, navnlig hvor

skiftet er sket for at opnå en mere alsidig praktisk uddannelse.

Til betaling af vikar for ledere og medarbejdere ved børneforsorgens institutioner, der deltager i grunduddannelsen og børneforsorgens videregående uddannelse, er der på finansloven for finansåret 1955—56 under finanslovskonto § 15 VI. A. IV. 4. optaget en bevilling stor 50 000 kr.

Såfremt udvalgets forslag angående udbygning af grunduddannelsen og børneforsorgens videregående uddannelse samt om indførelse af et supplerende kursus for autoriserede barneplejersker og sygeplejersker gennemføres, vil der imidlertid være behov for udvidelse af denne bevilling.

Forsåvidt angår *grunduddannelsen*, har i finansåret 1954—55 6 af eleverne på Hindholm højskole fået bevilget vikarhjælp med ialt 12 000 kr., idet der efter de gældende regler ydes en vikarhjælp af gennemsnitligt 400 kr. månedlig pr. elev eller ialt ca. 2 000 kr. pr. elev. Da eleverne efter gældende praksis kun oppebærer vikartilskud med fradrag af det tilskud, de måtte oppebære efter højskolelovgivningen, vil dette tilskud næppe overstige 9 000 kr. Såfremt grunduddannelsen udvides til 10 måneders varighed, vil denne udgift kunne påregnes at stige til 24 000 kr. Endvidere må der efter tilsvarende retningslinier påregnes at skulle ydes vikarhjælp med et noget lignende beløb årligt til elever ved børneforsorgsskolen på Jægerspris med ialt 24 000 kr., således at de samlede udgifter til ydelse af vikarhjælp ved grunduddannelsen må påregnes at ville komme til at udgøre 48 000 kr.

Med hensyn til *børneforsorgens videregående uddannelse* kan der med et tilsvarende antal tilskudsberettigede som i indeværende finansår (10) påregnes en årlig udgift af ialt 40 000 kr. (beregnet ud fra et tilskud af gennemsnitligt 400 kr. pr. måned i 10 måneder eller ialt 4 000 kr. pr. deltager).

Såfremt der endelig indføres en tilsvarende ordning om ydelse af vikartilskud til deltagerne i den *supplerende uddannelse af autoriserede barneplejersker og sygeplejersker*, må der påregnes en årlig udgift af 16 000 kr. (beregnet ud fra et tilskud af gennemsnitligt 400 kr. pr. deltager i 4 måneder til ialt 10 deltagere eller ca. halvdelen af deltagerne).

Det kan herefter påregnes, at de samlede udgifter til afholdelse af vikarudgifter, så-

fremt udvalgets forslag gennemføres, vil komme til at udgøre godt 100 000 kr., således at bevillingen må forhøjes med ca. 50 000 kr. Da de omhandlede udgifter i henhold til forsorgslovens § 65, stk. 11, jfr. stk. 9, er genstand for refusion, idet halvdelen refunderes staten med syv tiendedele af den fælleskommunale udligningsfond, medens tre tiendedele fordeles på landets kommuner i overensstemmelse med reglerne i forsorgslovens § 77, vil statens reelle merudgift udgøre ca. 25 000 kr.

Såfremt udvalgets forslag om oprettelse af et særligt skoleudvalg vedrørende børneforsorgsuddannelsen, jfr. nedenfor i afsnit VII, 2, gennemføres, finder udvalget det rigtigst, at bevilling af vikarudgifter (samt stipendier) der i øjeblikket er henlagt til socialministeriet, fremtidig henlægges til skoleudvalget, og udvalget har i det som bilag 1 optrykte udkast til bekendtgørelse angående særlig uddannelse af ledere og medarbejdere indenfor børneforsorgen stillet forslag herom.

2. Forslag til ændrede betegnelser for vidnesbyrd ved de afsluttende prøver.

I bekendtgørelserne af 10. oktober 1951 og 8. marts 1952 er der fastsat følgende betegnelser for de vidnesbyrd, der afgives i forbindelse med de afsluttende prøver ved barneplejerskeuddannelsen og børneforsorgens videregående uddannelse:

Særdeles godt: Et standpunkt, der er fuldt tilfredsstillende og væsentligt udover det normale.

Meget godt: Et helt tilfredsstillende standpunkt.

Middel: Et standpunkt, der er forsvarligt, men ikke hæver sig over gennemsnittet.

Under middel: Et standpunkt, der er forsvarligt, men dog ikke når, hvad eleverne normalt kan yde.

Ringe: Et standpunkt, der ligger betydeligt under middel, men dog kan passere.

Tilsvarende betegnelser anvendes i forbindelse med de afsluttende prøver ved børnehavelærerinde- og fritidshj emslæreruddannelsen.

Det er imidlertid fra forskellig side gjort gældende, at disse betegnelser virker uheldige, idet det ikke synes rigtigt at anvende

et vidnesbyrd som „ringe“, når den præstation, der ligger **til** grund for bedømmelsen, dog er tilstrækkelig god **til**, at pågældende kan anvendes til det arbejde, uddannelsen kvalificerer **til**. Anvendelsen af et sådant vidnesbyrd kan også virke pædagogisk uheldigt for de elever, der opnår denne betegnelse.

Da udvalget må lægge megen vægt på, at der ikke i betegnelsen bør ligge noget nedsettende, skal man foreslå, at man fremtidig går over til at benævne de forskellige former for vidnesbyrd med bogstaver og skal fremkomme med følgende forslag til betegnelser med angivelse af de til betegnelserne svarende standpunkter:

- A med udmærkelse: Et standpunkt, der både hvad modenhed og kundskabsmængde angår, tilfredsstillende krav, der ligger væsentligt udover dem, der kan stilles på baggrund af uddannelsen.
- A. Et afgjort tilfredsstillende standpunkt.
- B. Et standpunkt, der i det store og hele tilfredsstillende de krav, der kan stilles på baggrund af undervisningen.
- C. Et standpunkt, der ikke ligger på højde med, hvad eleverne normalt bør nå til, men som absolut kan passere.
- D. Et standpunkt på grænsen af det antagelige, men som dog skønnes at kunne accepteres.

VI.

Udvalgets forslag med hensyn til hvilke stillinger de enkelte former for uddannelse bør kvalificere til.

I forbindelse med de af udvalget udarbejdede forslag til udbygning af uddannelsesskolerne for ledere og medarbejdere indenfor børneforsorgen har udvalget anset det for rigtigst at fremkomme med nogle vejledende bemærkninger med hensyn til, hvilke stillinger de enkelte uddannelser bør kvalificere deltagerne til. Selvom man er ganske klar over, at personlige egenskaber kan spille en endog større rolle end en teoretisk uddannelse, og at der derfor må være adgang til at fravige eventuelle regler i særlige tilfælde, anser man dog en fyldestgørende faglig, praktisk og teoretisk uddannelse af medarbejdere indenfor børneforsorgen for så væsentlig, at man mener at burde foreslå, at nogle almindelige vejledende hovedretningslinier for kravene til uddannelse som vilkår for ansættelse i disse stillinger bør fastsættes:

Udvalget skal herefter bemærke følgende:

I arbejds- og socialministeriets bekendtgørelse af 11. juli 1951 af regler om ansættelsesforholdene for det fastansatte personale ved anerkendte opdragelseshjem, bortset fra statshjem, er det i § 9 fastsat, at det er en betingelse for ansættelse i normeret stilling, at pågældende har gennemgået den uddannelse, som arbejds- og socialministeriet til enhver tid har fastsat for bestridelsen af vedkommende stilling.

Er den ansatte ikke i besiddelse af de fornævnte kvalifikationer, vil lønnen i henhold til bekendtgørelsens § 9, stk. 2, efter overinspektionens skøn være at nedsætte, i almindelighed med 15 pct.

Forsåvidt angår personalet ved *de forebyggende institutioner*, er regler om uddannelse af ledere og medarbejdere ved vuggestuer fastsat ved bekendtgørelsen af 10.

oktober 1951 af regler angående barneplejerskeuddannelsen, der gennem en 3-årig uddannelse kvalificerer til stillinger som ledere og medarbejdere ved børneforsorgens institutioner for spæde børn og småbørn.

Endvidere har undervisningsministeriet ved 2 bekendtgørelser af 24. september og 25. september 1953 fastsat regler for uddannelsen på henholdsvis anerkendte børnehaveseminarier og anerkendte fritidshjemsseminarier, hvilke uddannelser kvalificerer til stillingerne som ledere og medarbejdere ved børnehaver og fritidshjem.

Forsåvidt angår uddannelsen af *ledere og medarbejdere ved opdragelseshjem*, har arbejds- og socialministeriet udover den ovenfor omtalte bekendtgørelse af 10. oktober 1951 angående barneplejerskeuddannelsen, der også omfatter spædbørnehjem, fastsat de nærmere regler i bekendtgørelsen af 8. marts 1952.

Grunduddannelsen tager sigte på at kvalificere deltagerne til at søge stillinger som medarbejdere ved almindelige børnehjem og optagelseshjem for børn i alderen 2—14 år samt som ledere ved mindre hjem af denne art.

Den videregående uddannelse tager sigte på at uddanne ledere til større almindelige børnehjem og optagelseshjem samt ledere og medarbejdere med selvstændigt pædagogisk ansvar ved iagttagelseshjem og opdragelseshjem for vanskelige og svagtbegavede børn og unge.

Med hensyn til den gældende lønningsplan for de private anerkendte opdragelseshjem henvises til bilag 10 (side 226 ff) i betænkningen af 2. februar 1950 vedrørende børneforsorgsinstitutionernes økonomi, hvor lønningsplanen er optrykt.

1. *Barneplejers skeuddannelsen.*

Uddannelsen som autoriserede barneplejersker bør fremtidig kun kvalificere til stillinger ved spædbørnehjem og optagelseshjem for spæde børn i 2. og 3. lønklasse (grundløn 2 310—3 030 kr. og 1 800—2 550 kr.) eller til stillinger ved vuggestuer i 4. og 5. lønklasse (grundløn 2 460—3 000 kr. og 2 100—2 820 kr.). Det bemærkes, at udvalget om børneforsorgens lønforhold i sin 1 maj 1955 afgivne betænkning har foreslået grundlønnen i 3. lønklasse ved spædbørnehjem m. v. hævet fra 1 800—2 550 kr. til 2 100—2 550 kr. fra 1. april 1955 at regne, men at dette forslags gennemførelse selvsagt ikke vil medføre nogen ændring i nærværende udvalgs forslag.

For at autoriserede barneplejersker kan blive kvalificerede til ansættelse i stillinger i 1. lønningsklasse a og b (grundløn 3 660 kr. stigende til 4 620 kr. og 2 700—4 440 kr.) i den for disse hjem gældende lønningsplan, bør det efter udvalgets opfattelse kræves, at de pågældende gennemgår den supplerende uddannelse, hvorom der er stillet forslag i afsnit V. B., idet de først efter at have gennemgået denne uddannelse vil kunne anses for kvalificerede til at beklæde stillinger som de nævnte.

Ligeledes bør den supplerende uddannelse kræves for ansættelse i 2. og 3. lønklasse ved vuggestuer (lønklasse 3 000—3 600 kr. og 2 700—3 300 kr.).

Som det fremgår af det i afsnit V. B. anførte, er den supplerende uddannelse lagt til rette ikke alene med henblik på en udvidelse af de autoriserede barneplejerskers uddannelse, men også med henblik på at kvalificere disse barneplejersker til stillinger ved almindelige børnehjem og optagelseshjem for større børn. Udvalget finder derfor, at denne uddannelse bør give adgang til ansættelse i stillinger under gruppe B. b. børnehjem og optagelseshjem til og med 4. lønningsklasse (grundløn 2 700 kr. stigende til 4 440 kr.).

2. *Grunduddannelsen af medarbejdere ved opdragelses hjem bortset fra spædbørnehjem.*

Udvalget har indgående overvejet, hvilke stillinger grunduddannelsen bør kunne kvalificere til. Udvalget er herved opmærksom

på, at den lønningsmæssige placering bør stå i et rimeligt forhold til uddannelseskravene for de pågældende stillinger. Såfremt imidlertid udvalgets forslag om udvidelse af grunduddannelsen til 10 måneders varighed gennemføres, finder udvalget, at der herefter er tale om en så omfattende uddannelse, at den ikke kun bør kvalificere medarbejderne til ansættelse i 4. og 5. lønklasse ved børnehjem og optagelseshjem (gruppe B. b lønklasserne 2 700—4 440 kr. og 2 460—3 000 kr.), således som det hidtil har været tilfældet.

Uddannelsen vil, såfremt den udvides til 10 måneders kursus, være tilrettelagt således, at den må anses for fyldestgørende også for ansættelse i stillinger ved skole- og ungdomshjem (I. A.) samt frede-, sinke- og lærlingeplejehjem (I. B. a.) i stillinger til og med 4. lønningsklasse (grundløn 2 700 kr. stigende til 4 440 kr.).

Selvom der til ansættelse i visse af de nævnte stillinger må kræves en egentlig faguddannelse, må man dog anse det for gavnligt og som regel også påkrævet, at de pågældende tillige må gennemgå en *pædagogisk* uddannelse af samme omfang som grunduddannelsen.

3. *Den videregående uddannelse for medarbejdere ved opdragelseshjem.*

Som anført, tager den videregående uddannelse sigte på at uddanne ledere af større almindelige børnehjem og optagelseshjem samt ledere og medarbejdere med selvstændigt pædagogisk ansvar ved iagttagelseshjem og opdragelseshjem for vanskelige og svagt-begavede børn og unge.

Såfremt den videregående uddannelse udvides til 10 måneders varighed i overensstemmelse med udvalgets forslag, bør den i hvert fald kvalificere til ansættelse i stillinger i højere lønningsklasser end 4. lønningsklasse (grundløn 2 700 kr. stigende til 4 440 kr.) ved alle opdragelseshjem.

Man er dog opmærksom på, at der af særlige årsager til visse stillinger eventuelt må kræves en anden uddannelse, f. eks. seminarieuddannelse eller psykologisk uddannelse. Udvalget skal imidlertid påpege, at i det omfang, en deltager i den videregående uddannelse forinden tillige har gennemgået grunduddannelsen, bør den samlede uddannelse tillige give adgang til ansættelse i stil-

linger, hvortil der normalt kræves læreruddannelse, f. eks. 3. lønningsklasse (grundløn 3 120 kr. stigende til 4 800 kr.). Udvalget skal som begrundelse herfor anføre, at der alene i den omstændighed, at en medarbejder optages på den videregående uddannelse, efter udvalgets opfattelse ligger dokumentation for, at pågældende har en vis pædagogisk grunduddannelse, hvortil kommer, at der på grunduddannelsen og den videregående uddannelse i de for en medarbejder ved opdragelseshjem så vigtige fag som pædagogik og psykologi gives en undervisning, der nogenlunde svarer til den tilsvarende uddannelse på disse felter for en seminarieuddannet lærer, samt at der i de øvrige fag meddeles en undervisning, der i de fleste tilfælde er af langt større betydning for en medarbejder ved opdragelseshjem end den undervisning, der meddeles på et seminarium. Såfremt grunduddannelsen og den videregående uddannelse får et omfang, som af udvalget foreslået, findes det derfor rimeligt, at medarbejderne efter at have gennemgået begge uddannelser vil kunne ansættes på lige fod med seminarieuddannede lærere, når de efter afgørelse i de enkelte tilfælde skønnes egnede til at beklæde de pågældende stillinger. Udvalget er dog opmærk-

som på, at der til særlige stillinger, f. eks. som ledere af behandlingshjem for tilpasningsvanskelige børn og unge, må kræves uddannelse som cand. psych.

Andre uddannelser.

1. Seminarieuddannelsen.

Lærere med fuldstændig og afsluttet seminarieuddannelse bør uden videre kunne ansættes i 3. lønningsklasse ved skole- og ungdomshjem, fredeshjem, sinkehjem og lærlingehjem samt børnehjem og optagelseshjem. Til ansættelse i højere stillinger bør normalt kræves gennemgået børneforsorgens videregående uddannelse eller dermed ligestillet højere uddannelse.

2. Sygeplejerskeuddannelsen.

Kvinder, der har gennemgået uddannelse som autoriseret sygeplejerske, bør uden videre kunne ansættes i tilsvarende stillinger som autoriserede barneplejersker. For fast ansættelse i højere stillinger uden lønfradrag bør det normalt kræves, at de har gennemgået den supplerende uddannelse for barneplejersker.

VII.

Andre forslag.

1. Oprettelsen af et kollegium ved Den sociale Skole for medarbejdere indenfor børneforsorgen.

Under drøftelserne i uddannelsesudvalget i forbindelse med afgivelsen af betænkningen af 27. februar 1952 vedrørende en særlig uddannelse af ledere og medarbejdere til opdragelseshjem var der i udvalget enighed om, at der i tilknytning til Den sociale Skole, hvortil børneforsorgens videregående uddannelse skulle henlægges, burde søges oprettet et kollegium fortrinsvis for ledere og medarbejdere indenfor børneforsorgen, og det blev fra udvalgets side overfor socialministeriet henstillet, at der optoges forhandlinger med skolen om gennemførelsen af disse planer.

Nærværende udvalg skal for sit vedkommende udtale, at man ganske kan tiltræde det ovenfor anførte og skal til begrundelse herfor særligt fremhæve, at grunduddannelsen af ledere og medarbejdere ved opdragelseshjem finder sted på en højskole, hvor eleverne har bopæl, og at netop denne omstændighed, at eleverne bor sammen under kollegieformer, er af uvurderlig betydning for tilegnelsen af den særlige indstilling til de menneskelige problemer og for opnåelsen af den personlighedsudvikling, der kræves af medarbejdere ved opdragelseshjemmene.

Det vil derfor være af stor betydning for arbejdet ved den videregående uddannelse, at der skabes mulighed for oprettelsen af et kollegium i forbindelse med Den sociale Skole, idet erfaringerne fra de forløbne år har vist, at et sådant samvær for eleverne under kollegieformer i stor udstrækning vil skabe den gunstige grobund for den personlighedsudvikling, som uddannelsen efter sit formål skal give eleverne. Endvidere kan det fremhæves, at det vil være rimeligt, at der søges tilvejebragt gode boligforhold til

en forholdsvis rimelig pris for disse elever, der først optages på den videregående uddannelse i en moden alder, og efter at de har været beskæftiget i længere tid indenfor børneforsorgen, og som på grund af dobbelt husførelse ofte vil have vanskelige økonomiske vilkår.

Tilsvarende betydning vil kollegiet kunne få for elever på barneplejeskolen, forudsat at udvalgets forslag til en ændret uddannelsesplan gennemføres. Som det fremgår af redegørelsen, afsnit V. B. 3., må udvalget lægge megen vægt på, at eleverne under uddannelsen kan få forsvarlige boligforhold.

Når planerne om oprettelsen af et kollegium for børneforsorgsmedarbejdere ikke tidligere er gennemført, skyldes dette, at Den sociale Skole først har måttet tilvejebringe en ordening af skolens problemer med hensyn til egnede undervisningsforhold. Efter at dette nu er sket gennem skolens erhvervelse og indretning af ejendommen Randersgade 10 i København med det dertil hørende forholdsvis store ubebyggede areal, er skolens bestyrelse efter det for udvalget oplyste interesseret i at imødekomme børneforsorgens ønske med hensyn til opførelse af en kollegiebygning på skolens areal, og udvalget skal for sit vedkommende meget anbefale, at denne plan gennemføres.

Efter de på foranledning af skolens bestyrelse af arkitekt, professor Preben Hansen udarbejdede planer, er det tanken at opføre en kollegiebygning med 30 værelser. Der er ved udarbejdelsen af planerne lagt vægt på, at kollegiet indrettes så billigt og hensigtsmæssigt som muligt. Det er således ikke tanken, at der skal indrettes fælleslokaler, bortset fra thekøkken, idet eleverne må kunne henvises til at benytte de i Den sociale Skole indrettede lokaler (bibliotek, læse-

stue, skrivestue, opholdsstue og markederi). Endvidere er det på baggrund af de erfaringer, der er indhentet fra andre kollegier, tanken, at kollegiet må kunne udnyttes til hoteldrift i sommermånederne, når der ikke finder undervisning sted på skolen, idet man herved må kunne nedsætte de årlige driftsudgifter til billiggørelse af elevernes værelser.

Ifølge det udarbejdede budget må der regnes med følgende samlede anlægsudgifter for kollegiet:

	kr
Håndværkerudgifter	ca. 300 000
Gård, have samt vej anlæg	15 000
Arkitekt- og ingeniørhonorar	33 000
Montering	60 000
Administration m. v.	12 000
ialt	ca. 420 000

Til dækning af ovenstående anlægsudgifter foreslås optaget følgende lån:

1. Lån fra bidragsfonden anslået til 30 pct. af 360 000 kr. ca. 108 000
 2. Statslån i henhold til lov nr. 107 af 14. april 1955, kap. VII § 44, stk. 2 nr. 1, under forudsætning af kommunegaranti: 64 pct. af 360 000 kr. 230 400
 3. Lån fra bidragsfonden 81 600
- ialt ca. 420 000**

Der kan herefter opstilles følgende driftsbudget:

Renter og afdrag:	kr.
af lån af bidragsfonden, 4,5 pct.,	
heraf 3,5 pct. rente	8 532
	kr.
af statslån: 6,2 pct.	14 285
÷ 11 kr. pr. m ² etageareal	
(794 m ²).	8 734
	<u>5 551</u>
	14 083
Varme og elektricitet	11 000
Rengøring	3 000
Skatter og afgifter	1 000
Telefon	1 000
	<u>30 083</u>

Eventuelle yderligere udgifter f. eks. til ydre og indre vedligeholdelse forventes at kunne afholdes af et forventet overskud ved anvendelse af kollegiet som hotel i juli og

august måneder. Da kollegiet skal indrettes med 30 værelser, må der altså regnes med en pris af 100 kr. pr. md. pr. værelse.

Udvalget har om denne finansieringsplan forhandlet med bestyreren af landsnævnets bidragsfond, rådsformand O. Garde, der har erklæret sig indforstået med, at bidragsfonden til gennemførelse af byggeplanerne yder et samlet lån af 189 600 kr., der forrentes og af drages med en årlig ydelse af 4,5 pct., hvoraf 3,5 pct. er rente.

Udvalget ser som nævnt med den største glæde, at der nu skulle være mulighed for at imødekomme det savn for børneforsorgens videregående uddannelse, der har ligget i, at eleverne ikke har haft mulighed for at bo på skolen eller i dens umiddelbare nærhed — et savn, som udvalget allerede påpegede i sit forslag til indførelsen af børneforsorgens videregående uddannelse i 1952, og som under skolens arbejde i de forløbne år har vist sig at være til stede.

Udvalget skal derfor henstille til socialministeriet, at de af bestyrelsen for Den sociale Skole udarbejdede planer søges fremmet, og udvalget skal i denne forbindelse fremhæve, at udvalget må anse det for rimeligt, at opførelse af kollegiet muliggøres ved ydelse af lån fra bidragsfonden på gunstige vilkår under forudsætning af, at kollegiets pladser fortrinsvis stilles til rådighed for medarbejdere indenfor børneforsorgen.

Såfremt kollegiet indrettes efter de omhandlede planer, bør spørgsmålet om optagelse af deltagere i børneforsorgens videregående uddannelse og uddannelsen til autoriseret barneplejerske afgøres af det skoleudvalg, om hvis oprettelse udvalget stiller forslag nedenfor under 2, ligesom udvalget iøvrigt finder det rimeligt, at dette skoleudvalg forestår ledelsen af kollegiet under hensyn til, at en meget væsentlig del af midlerne til oprettelsen tilvejebringes på gunstigste vilkår gennem den af landsnævnet bestyrede bidragsfond.

2. Forslag til oprettelse af et særligt skoleudvalg til at forestå børneforsorgens videregående uddannelse og barneplejerskeuddannelsen på Den sociale

Skole m. v.

I henhold til § 3 i arbejds- og socialministeriets bekendtgørelse af 8. marts 1952 angående en særlig uddannelse af ledere og

medarbejdere til opdragelseshjem forestår børneforsorgens videregående uddannelse, der meddeles på Den sociale Skole, af et af socialministeriet beskikket skoleudvalg, bestående af 1 repræsentant for socialministeriet, 1 for overinspektionen for børneforsorgen, 1 forstander og 1 medarbejder ved opdragelseshjem beskikket efter indstilling af de forhandlingsberettigede organisationer, socialministeriets undervisningskonsulent og Den sociale Skoles rektor.

For barneplejeskolens vedkommende er de gældende regler fastsat i ministeriets bekendtgørelse af 10. oktober 1951 af regler angående barneplejerskeuddannelsen. I henhold til § 2 ledes barneplejeskolen af et af socialministeriet beskikket skoleudvalg bestående af 1 repræsentant for overinspektionen for børneforsorgen, 1 børnelæge, inspektøren for Københavns kommunes børneinstitutioner og endnu 1 medlem repræsenterende institutionsbestyrelserne samt 4 forstanderinder, hvoraf såvidt muligt 2 skal være sygeplejeuddannede og 2 barneplejeuddannede, ligeligt repræsenterende spædbørnehjem og vuggestuer samt København og provinsen. De sidstnævnte 5 medlemmer beskikkes efter indstilling fra vedkommende forhandlingsberettigede organisationer.

Det er udvalgets opfattelse, at denne ordning har fungeret tilfredsstillende i de år, den har bestået, og udvalget finder det rettest, at ordningen bibeholdes således, at ansvaret for de fastsatte uddannelsesreglers gennemførelse også fortsat ligger hos et skoleudvalg, der endvidere bør have ansvaret for den rette udvælgelse af eleverne til optagelse på skolen. Endelig bør skoleudvalget forestå fordelingen af stipendier og tilskud til afholdelse af vikarudgifter.

Udvalget rinder imidlertid, at såfremt barneplejeuddannelsen ændres i overensstemmelse med udvalgets forslag — herunder forslaget om indførelse af en supplerende uddannelse for autoriserede barneplejersker og sygeplejersker, vil der være så store berøringspunkter mellem børneforsorgens videregående uddannelse og barneplejeuddannelsen, at det vil være rigtigst, at barneplejerskeuddannelsen sammen med børneforsorgens videregående uddannelse henlægges til en fælles afdeling for uddannelse af børneforsorgsmedarbejdere under

Den sociale Skole. Endvidere finder udvalget, at det vil være rettest, at der fremtidig til at forestå begge uddannelsesskoler ned sættes et fælles skoleudvalg, der bør have følgende sammensætning:

Fællesrepræsentanter.

- 1) En repræsentant for socialministeriet,
- 2) En repræsentant for overinspektionen for børneforsorgen.
- 3) et lægekyndigt medlem udpeget af sundhedsstyrelsen.
- 4) Rektor for Den sociale Skole.

Børneforsorgens videregående uddannelse.

- 5)—7) Et medlem, repræsenterende institutionsbestyrelserne, og en forstander for samt en medarbejder ved et opdragelseshjem, beskikket efter indstilling af de forhandlingsberettigede organisationer.

Barneplejerskeuddannelsen.

- 8) Et medlem, udpeget af Københavns kommune,
- 9) endnu en repræsentant for institutionsbestyrelserne, udpeget af de forhandlingsberettigede organisationer.
- 10)—13) Fire repræsentanter for ledere og medarbejdere ved spædbørnehjem og vuggestuer, udpeget af de forhandlingsberettigede organisationer.

Endvidere foreslås det, at socialministeriets undervisningskonsulent ved opdragelseshjemmene knyttes til skoleudvalget som særlig tilfornordnede uden stemmeret.

Der er i udvalget enighed om, at det samlede skoleudvalg bør drøfte spørgsmål, der er af principiel betydning eller af fælles interesse for begge uddannelsesskoler, f. eks. ansættelse af forstandere for de enkelte skoler, medens f. eks. sager om optagelse af elever på de enkelte afdelinger bør kunne afgøres af de 4 første medlemmer plus de for vedkommende afdeling særligt udpegede medlemmer, henholdsvis 3 for børneforsorgens videregående uddannelse og 6 for barneplejerskeuddannelsen. Med hensyn til spørgsmål vedrørende den supplerende uddannelse af autoriserede barneplejersker og sygeplejersker, der tager sigte

ikke alene på medarbejdere ved børneforsorgens institutioner for spæde børn og småbørn, men også på børnehjem og optagelseshjem for større børn, er det nødvendigt, at disse spørgsmål forelægges det samlede skoleudvalg.

Endvidere bør skoleudvalget have adgang til at forhandle med og tilforordne særligt sagkyndige til at deltage i udvalgets møder. Således bør forstanderen for skolens afdeling for børneforsorgens videregående uddannelse og forstanderinden for barneplejerskeuddannelsen deltage i skoleudvalgets møder, ligesom forstanderne for de skoler, der meddeler grunduddannelsen, bør deltage som tilforordnede i skoleudvalgets møder om fordeling af stipendier og tilskud til afholdelse af vikarudgifter til deltagerne i grunduddannelsen.

Endelig skal udvalget, under hensyn til den store andel af Den sociale Skoles virksomhed, der vedrører uddannelsen af ledere og medarbejdere til børneforsorgen — en andel, der betydeligt forøges, såfremt udvalgets forslag om ændring af uddannelsesreglerne samt om indretning af et kollegium for børneforsorgsmedarbejdere ved Den sociale Skole gennemføres — henstille, at der indvælges repræsentanter for børnefor-

sorgens centrale administration samt for de forandlingsberettigede organisationer indenfor børneforsorgen i det organ, der skal forestå Den sociale Skoles ledelse (for tiden bestyrelsen).

Udvalget har dog ikke ment at burde fremkomme med et egentligt forslag til børneforsorgens repræsentation, men skal henstille til skolens bestyrelse, at der snarest tilvejebringes en ordning. Udvalget skal i denne forbindelse pege på, at det efter udvalgets opfattelse ville være naturligt, at det organ, der skal forestå Den sociale Skoles ledelse (for tiden bestyrelsen), foretager ansættelse også af forstanderne for børneforsorgens videregående uddannelse og barneplejerskeuddannelsen med socialministeriets godkendelse og efter indstilling fra skoleudvalget. Når udvalget ikke i sit udkast til bekendtgørelse angående uddannelse af ledere og medarbejdere indenfor børneforsorgen har ment at kunne stille forslag herom, skyldes dette, at udvalget har ment, at endelig afgørelse af dette spørgsmål bør afvente, at der tilvejebringes en ordning, hvorefter børneforsorgen på fyldestgørende måde repræsenteres i Den sociale Skoles ledelse (for tiden bestyrelsen).

VIII.

Sammendrag.

Udvalget har efter en indledning med oplysning om udvalgets opgaver og hidtidige virksomhed i afsnit II og III redegjort for statistiske oplysninger vedrørende trangen til uddannelse af ledere og medarbejdere indenfor børneforsorgen samt for de siden udvalgets betænkning af februar 1952 stedfundne ændringer i uddannelsesreglerne i forskellige lande. Til grund for redegørelsen i afsnit II ligger en af udvalget på grundlag af udsendte spørgeskemaer til samtlige anerkendte opdragelseshjem og vuggestuer uarbejdet statistik, der er optrykt som bilag 2 til betænkningen.

I afsnit IV har udvalget redegjort for reglerne for uddannelse af ledere og medarbejdere til børnehaver og fritidshjem, der er fastsat i undervisningsministeriets bekendtgørelser af 24. og 25. september 1953 om uddannelse henholdsvis på de anerkendte børnehaveseminarier og på de anerkendte fritidshjemsseminarier. Endvidere er der redegjort for to kursus til supplerende uddannelse af uuddannede ledere og medarbejdere ved børnehaver og fritidshjem, som efter indstilling af uddannelsesudvalget på socialministeriets initiativ gennemførtes i efteråret 1954 på Den sociale Skole.

I forbindelse med drøftelsen af et af undervisningsministeriet fremsat forslag til indretning af årskursus for børnehavelærere indtil til uddybning og supplerende af den 2-årige uddannelse bl. a. med henblik på overtagelse af lederstillinger, hvilket kursus gennemførelse, udvalget kan anbefale, har udvalget drøftet et af ungdomskommissionen i betænkningen af september 1952 angående den tilpasnings vanskelige ungdom stillet forslag, hvorefter der bør oprettes supplerende kurser for børnehavelærere, hvis uddannelse er gennemført på et tidspunkt, hvor uddannelsen ikke har givet dem tilstrækkeligt kendskab til børnepsykologi

m. v. Udvalget er enigt med ungdomskommissionen i, at der bør oprettes sådanne supplerende kurser for børnehavelærere, der har fuldt deres uddannelse senest i 1946.

Udvalget finder, at det til opnåelse af det af ungdomskommissionen fastsatte mål må være tilstrækkeligt, om de pågældende deltager i 4 måneders kursus tilrettelagt efter lignende retningslinier, som de i efteråret 1954 på Den sociale Skole afholdte supplerende kursus, dog med fornøden hensyntagen til, at de heromhandlede medarbejdere allerede tidligere har gennemgået den sædvanlige 2-årige uddannelse på et børnehaveseminarium efter de dagældende retningslinier. Sådanne kursus bør, ligesom de tidligere afholdte supplerende kursus, henlægges til Den sociale Skole, der har de nødvendige lokaler og lærerkræfter til deres gennemførelse.

Udvalget har ikke ment på nærværende tidspunkt at burde udarbejde nærmere forslag til supplerende 4 måneders kursus for børnehavelærere, der har gennemgået grunduddannelsen for flere år siden, og som fortsat står i arbejdet. Man har heller ikke ment at burde udarbejde et budget for kursus af denne art, men har fremhævet, at der formentlig indtil videre hvert år bør afholdes 1, evt. 2, kursus af denne art, og at udgifterne vil blive af nogenlunde samme størrelse som de udgifter, der vil være forbundet med gennemførelse af de nedenfor nævnte supplerende kursus for autoriserede barneplejersker og sygeplejersker, d. v. s. for et 4-måneders kursus godt 10 000 kr.

Udvalget har endvidere drøftet mulighederne for gennemførelsen af tilsvarende supplerende kurser for fritidshjemsledere, idet ungdomskommissionen i ovennævnte betænkning har udtalt, at de nuværende ledere og medarbejdere ved fritidshjemmene

har en højst forskelligartet og i visse tilfælde ufuldstændig uddannelse, ialt fald for så vidt angår mentalhygiejniske problemer, hvorfor ungdomskommissionen har anbefalet, at personalet ved fritidshjemmene også får lejlighed til at gennemgå supplerende kurser vedrørende disse spørgsmål.

Udvalget er for sit vedkommende enig med ungdomskommissionen, men har ikke ment på nærværende tidspunkt at burde udarbejde nærmere forslag til oprettelse af et sådant kursus, men udgifterne vil blive af tilsvarende størrelse som det supplerende kursus for børnehavelærere. Også dette kursus bør henlægges til Den sociale Skole.

Afsnit V indeholder udvalgets bemærkninger og forslag til udbygning af de gældende regler for særlig uddannelse af ledere og medarbejdere ved opdragelseshjem og vuggestuer.

Udvalget fremkommer først med nogle almene betragtninger om uddannelsens mål og dens praktiske tilrettelæggelse. Disse bemærkninger gælder samtlige uddannelsesskoler indenfor børneforsorgen.

Udvalget behandler dernæst de 3 uddannelsesformer: barneplejerskeuddannelsen, grunduddannelsen for medarbejdere ved opdragelseshjem bortset fra spædbørnehjem og børneforsorgens videregående uddannelse, idet der indenfor hvert område redegøres for manglerne ved den gældende ordning, hvorefter udvalget fremkommer med forslag til at råde bod herpå.

Med hensyn til *barneplejerskeuddannelsen* fremhæves det, at allerede ved fastsættelsen af reglerne ved arbejds- og socialministeriets bekendtgørelse af 10. oktober 1951 var man klar over, at de fastsatte regler var et absolut minimum, og at man havde forbeholdt sig, når der forelå nærmere erfaringer for, hvorledes uddannelsen efter bekendtgørelsen havde virket, at fremkomme med forslag til udbygning af uddannelsen snarest muligt. Erfaringerne for de forløbne 3 år har underbygget kravene om en udvidelse af uddannelsen. Udvalget påpeger, at når barneplejerskeuddannelsen så forholdsvis hurtigt har vist sig utilstrækkelig, hænger dette sammen med, at barneplejerskerne siden fastsættelsen af lønningsreglerne for barneplejersker i 1946 har fået en betydelig mere ansvarsfuld gerning end forudsat, idet institutioner for spæde børn i

højere grad end forudsat drives af et begrænset normeret uddannet personale og et større antal elever. De autoriserede barneplejersker får derved et ret stort selvstændigt ansvar ikke alene derved, at de deltager i børnenes pasning og pleje, men også gennem oplæring af elever. Endvidere har det vist sig, at både barneplejerskestillingerne ved spædbørnehjem og assistentstillingerne i højere grad end forudsat bl. a. som følge af stillingernes lønmæssige placering besættes med barneplejersker og ikke med sygeplejersker. Endelig fremhæves, at den i de senere år foretagne forskning om betydningen af barnets første år for dets senere udvikling har vist, at det er af den største betydning, at ikke blot de hygiejniske og sundhedsmæssige forhold er i orden, men at der også må skabes en heldig pædagogisk atmosfære.

Det er derfor efter udvalgets opfattelse absolut nødvendigt, at der sker en udvidelse af barneplejerskeuddannelsen, og at denne bliver mere småbørnspædagogisk orienteret end hidtil. Udvalget fremhæver, at barneplejerskeuddannelsen omfatter såvel en praktisk som en teoretisk undervisning, og at det for at barneplejereleverne skal få det rette udbytte af uddannelsen er vigtigt, at uddannelsen er tilrettelagt således, at tiltagelsen af det teoretiske og praktiske kundskabsstof følges ad.

For *grunduddannelsens* vedkommende fremhæves det, at den hidtidige uddannelse, der er af 5 måneders varighed, har været for kortvarig for eleverne til, at alle har kunnet få det fuldt tilstrækkelige udbytte af undervisningen. Hertil kommer, at der ved lov nr. 220 af 11. juni 1954 om uddannelse af lærere til folkeskolen er indført den nyordning, at fagene pædagogik og psykologi er gjort til hovedfag på seminariene, og at det derfor, da grunduddannelsen tilsigter i disse fag at give eleverne en viden nogenlunde svarende til, hvad der kræves af folkeskolelærerne, er nødvendigt at udvide undervisningen i disse grunduddannelsens hovedfag betydeligt. Endelig påpeger udvalget, at det har vist sig, at forudsætningerne hos eleverne er så forskellige, at grunduddannelsen bør deles i 2 dele, således at eventuelt mindre egnede elever kan trække sig tilbage efter forløbet af en vis del af kurset.

Med hensyn til *børneforsorgens videregående*

ende uddannelse er kritikken af nogenlunde tilsvarende karakter som ved grunduddannelsen. Det anføres, at tiden til gennemførelsen af den nødvendige undervisningsplan er for kort, og at der kræves for mange daglige arbejdstimer af eleverne. Da denne uddannelse sigter på at give de børneforsorgsmedarbejdere, der må anses for egnede som ledere ved større almindelige børnehjem og optagelseshjem samt som ledere og medarbejdere med selvstændigt pædagogisk ansvar ved opdragelseshjem for vanskelige og svagt begavede børn og unge, den til disse ansvarsfulde hverv fornødne uddannelse, er det uomgængeligt nødvendigt, at undervisningens varighed fastsættes således, at eleverne kan få det rette udbytte. Udvalget stiller under henvisning hertil følgende forslag:

1. *Barneplejerskeuddannelsen.*

Udvalget foreslår, at den 1-årige uddannelse i det store og hele bevares uændret, dog at den teoretiske undervisning udvides fra 54 timer til 58 timer. Med hensyn til uddannelsen til autoriseret barneplejerske foreslår udvalget 2. års undervisningen bevaret i samme omfang som hidtil, dog at der foretages nogle ændringer med hensyn til de enkelte fag væsentligst motiveret af udvalgets ønske om, at uddannelsen tilrettelægges således, at tilegnelsen af det teoretiske og det praktiske kundskabsstof følges ad. Derimod foreslås den teoretiske undervisning i det 3. elevår væsentlig udvidet (fra 40 timer til 353 timer, hvortil kommer frie foredrag 20 timer). For at den teoretiske undervisning kan udvides i dette omfang, er det nødvendigt, at undervisningen sker om dagen og kombineres med praktikanttjenesten ved børnehaver, der foreslås udvidet fra 6 måneder til 9 måneder. Udover denne udvidelse af praktikanttjenesten ved børnehaver foreslår udvalget ikke ændringer med hensyn til den praktiske uddannelse, dog foreslås der indført en regel om, at barneplej elever, der gennemgår uddannelsen til autoriseret barneplejerske, skal have 1 års praktik både ved opdragelseshjem for spæde børn og ved vuggestuer. Endvidere udtaler udvalget, at det med den foreslåede udvidelse af barneplej skolen vil blive nødvendigt at ansætte en heltids-beskæftiget forstanderinde i lønklasse 5 700

kr.—8 100 kr. Endelig fremkommer udvalget med en række forslag med hensyn til barneplejerskolens ledelse, barneplejerskeuddannelsen på Dronning Louises børnehospital, indførelse af en særlig kontrakt mellem barneplejere og den spædbørneinstitution, der modtager elever til uddannelse til autoriseret barneplejerske, lægeattest til brug ved optagelse på barneplejerskolen m. v.

Foruden udvidelse af uddannelsen til autoriseret barneplejerske foreslår udvalget oprettet et *supplerende kursus for autoriserede barneplejersker og sygeplejersker ved børneforsorgsinstitutioner*, der tager sigte på at kvalificere deltagerne til at beklæde stillinger dels som ledere og medarbejdere med selvstændigt pædagogisk ansvar ved børneforsorgsinstitutioner for spæde børn og småbørn, dels som medarbejdere ved almindelige børnehjem og optagelseshjem fortrinsvis for børn op til skolealderen samt som ledere ved mindre hjem af den nævnte art. Endvidere tager den sigte på at danne grundlag for børneforsorgens videregående uddannelse. Kurset skal efter udvalgets forslag være af 4 måneders varighed og omfatte 450 timer teoretisk undervisning, der navnlig tager sigte på at give eleverne indsigt i småbørns-pædagogik.

2. *Grunduddannelsen af medarbejdere ved opdragelseshjem, bortset fra spædbørnehjem.*
Grunduddannelsen foreslås udvidet fra 5 måneders varighed til 10 måneders varighed. Undervisningen foreslås fortsat delt i grundfag og supplerende fag, således at samtlige elever normalt følger grundfagene, medens de supplerende fag er valgfrie.

Da det fremgår af den af udvalget foretagne undersøgelse af behovet for uddannelse af ledere og medarbejdere til opdragelseshjem, at der er et langt større behov for nye medarbejdere ved opdragelseshjem, der bør gennemgå grunduddannelsen, end Hindholm højskole har plads til, mener udvalget, at der bør oprettes yderligere en børneforsorgsskole. Udvalget er bekendt med, at bestyrelsen for Kong Frederik VII's stiftelse, Jægerspris, i samråd med socialministeriet og overinspektionen har vedtaget at oprette en børneforsorgsskole på Jægerspris og at lade stiftelsen afholde samtlige udgifter ved skolens indretning

samt at stille lokalerne vederlagsfrit til rådighed. Det forudsættes, at de fornødne bevillinger til skolens drift gives af staten. Udvalget har nærmere redegjort for, hvorledes denne skole bør indrettes til meddelelse af grunduddannelsen, og har meget anbefalet, at denne skole oprettes.

Da udvalget er opmærksom på, at en udvidelse af grunduddannelsen, som den foreslåede, kan rejse spørgsmålet, om Hindholm højskole for grunduddannelsens vedkommende fortsat kan opnå undervisningsministeriets godkendelse som faghøjskole efter høj skoleloven, fremkommer udvalget med nogle bemærkninger om denne højskoles administrative tilhørsforhold. Det er udvalgets opfattelse, at den særlige uddannelse til børneforsorgsarbejde har sit naturlige til-

hørsforhold ved socialministeriet, og at den klareste løsning derfor må være, at skolens almindelige højskoleafdeling som hidtil hører under undervisningsministeriet, medens grunduddannelsen henlægges under socialministeriet. Udvalget har dog ikke ment at kunne fremkomme med et egentligt forslag til budget for grunduddannelsen på Hindholm højskole, idet dette må være afhængig af kommende forhandlinger angående skolens fremtidige tilhørsforhold.

3. Børneforsorgens videregående uddannelse for medarbejdere ved opdragelseshjem.

Børneforsorgens videregående uddannelse foreslås udvidet med 3 måneder til 10 måneders varighed, idet antallet af timer af de ovennævnte grunde dog kun forøges fra 621

	Udgifter efter de gældende regler (jfr. finansl. 1955-56)	Udgifter efter udvalgets forslag	Merudgifter
	kr.	kr.	kr.
A. Driftstilskud:			
1. Barneplej erskeuddannelsen:			
a) Uddannelsen til autoriseret barneplejerske (herunder den 1-årige uddannelse)	26 250	57 600	31 350
b) Supplerende uddannelse af autoriserede barneplejersker og sygeplejersker ved børneinstitutioner.		10 600	10 600
2. Grunduddannelsen af medarbejdere ved op- dragelseshjem bortset fra spædbørnehjem:			
a) Hindholm højskole	- *)	—*)	—*)
b) Børneforsorgsskolen ved Jægerspris		54 000	54 000
3. Børneforsorgens videregående uddannelse for medarbejdere ved opdragelseshjem	72 200	72 450	250
B. Tilskud til afholdelse af vikarudgifter:			
1. Barneplejerskeuddannelsen:			
a) Uddannelsen til autoriseret barneplejerske			
b) Supplerende uddannelse af autoriserede barneplejersker og sygeplejersker ved børneinstitutioner.		16 000	16 000
2. Grunduddannelsen af medarbejdere ved op- dragelseshjem bortset fra spædbørnehjem:			
a) Hindholm højskole	20 000	24 000	4000
b) Børneforsorgsskolen ved Jægerspris		24 000	24 000
3. Børneforsorgens videregående uddannelse for medarbejdere ved opdragelseshjem	30 000	40 000	10 000
Ialt.. .	148 450	298 650	150 200

*) Som foran anført har Hindholm højskole hidtil oppebåret driftstilskud i henhold til højskolelovgivningen, og udvalget har ikke ment, forinden forhandlingerne om skolens fremtidige tilhørsforhold er afsluttet, at kunne stille forslag til budget.

timer i grundfag og 135—190 valgfri timer til 1 085 timer. Samtidig foreslås praktisk talt alle fag gjort obligatoriske samt enkelte ændringer i de enkelte fag.

4. Forslagets økonomiske følger.

Foranstående gives en oversigt over de økonomiske følger, som udvalgets forslag må forventes at medføre.

Da halvdelen af udgifterne ved forslagenes gennemførelse vil blive refunderet af kommunerne i henhold til forsorgslovens § 65, stk. 11, jfr. stk. 9, vil statens merudgift blive ca. 75 100 kr. Der er ikke herved taget hensyn til den merudgift, som forslaget om grunduddannelsens forlængelse medfører til driften af Hindholm højskole.

Udover de ovennævnte forslag stiller udvalget en række andre forslag, hvoraf kan fremhæves forslaget om tilskud til elevløn til barneplejeelever. Der har gennem flere år af socialministerens rådighedssum i henhold til forsorgslovens § 127, stk. 4, været ydet støtte til børnehaver, der modtager barneplejeelever til praktikanttjeneste, således at disse børnehaver har kunnet opnå dækning for den del af elevernes løn — 30 pct. — som ikke dækkes af de ordinære driftstilskud. Udvalget foreslår, at dette tilskud, der for finansåret 1954—55 er beregnet til 40 000 kr. fikseres til et fast tilskud og overføres til en særskilt bevilling til ydelse af tilskud til barneplejeelevernes lønninger, således at rådighedssummen ned sættes med et tilsvarende beløb. Angående andre forslag til ændring af reglerne for tilskud til afholdelse af vikarhjælp samt betegnelsen for vidnesbyrd i de afsluttende prøver henvises til afsnit V. E.

En sammenfatning af udvalgets forslag i afsnit V med redegørelsen om uddannelsen af ledere og medarbejdere til børnehaver og fritidshjem i afsnit IV vil herefter vise, at der indenfor børneforsorgen efter de foreliggende forslag vil være 4 former for grunduddannelse af børneforsorgsmedarbejdere:

1. Børnehavelærerindeuddannelsen i henhold til undervisningsministeriets bekendtgørelse af 24. september 1953.
2. Fritidshjemslæreruddannelsen i henhold til undervisningsministeriets bekendtgørelse af 25. september 1953.

3. Uddannelsen til autoriseret barneplejerske med supplerende kursus for autoriserede barneplejersker.
4. Grunduddannelsen af medarbejdere ved opdragelseshjem, bortset fra spædbørnehjem.

Endvidere vil der efter de foreliggende forslag, sammenholdt med de gældende bestemmelser, være følgende 2 former for videregående uddannelse:

1. Videregående uddannelse af børnehavelærerinder i henhold til § 31 i undervisningsministeriets bekendtgørelse af 24. september 1953 om børnehaveseminarier.
2. Børneforsorgens videregående uddannelse for medarbejdere ved opdragelseshjem.

Af de 4 former for grunduddannelse kvalificerer den 2-årige uddannelse på børnehaveseminarium såvel til deltagelse i den videregående uddannelse af børnehavelærerinder som i børneforsorgens videregående uddannelse for medarbejdere ved opdragelseshjem, såfremt de øvrige betingelser med hensyn til alder og tidligere virksomhed er opfyldt, medens den 2-årige uddannelse af fritidshjemslærere kvalificerer til deltagelse i børneforsorgens videregående uddannelse for medarbejdere ved opdragelseshjem.

Uddannelsen til autoriseret barneplejerske med supplerende kursus for autoriserede barneplejersker samt grunduddannelsen af medarbejdere ved opdragelseshjem, bortset fra spædbørnehjem, kvalificerer ligeledes til deltagelse i børneforsorgens videregående uddannelse for medarbejdere ved opdragelseshjem.

I afsnit VI, hvortil henvises, fremkommer udvalget med nogle vejledende bemærkninger med hensyn til, hvilke stillinger de enkelte uddannelser bør kvalificere deltagerne til.

Endelig stiller udvalget i afsnit VII forslag dels om oprettelse af et kollegium ved Den sociale Skole for medarbejdere indenfor børneforsorgen, dels om oprettelse af et særligt skoleudvalg til at forestå børneforsorgens videregående uddannelse og barneplejerskeuddannelsen på Den sociale Skole m. v.

Med hensyn til kollegiet fremkommer udvalget med forslag til budget dels for anlægsudgifterne og dels for de årlige drifts-

udgifter. Efter de foreliggende planer vil anlægsudgifterne udgøre ca. 420 000 kr., der foreslås dækket gennem optagelse af boligstøttelån og lån fra bidragfonden. De årlige udgifter til driften anslås at ville udgøre godt 30 000 kr., der skal dækkes gennem lejen af værelserne. Da kollegiet skal indrettes til 30 værelser, må der altså regnes med en pris af 100 kr. pr. værelse i 10 måneder. Udvalget udtaler i denne forbindelse, at man ser med den største glæde, at der ved gennemførelsen af denne plan bliver mulighed for at imødekomme det savn for børneforsorgens videregående uddannelse, der har ligget i, at eleverne ikke har haft mulighed for at bo på skolen eller i den umiddelbare nærhed, ligesom udvalget mener, at kollegiet vil kunne få en tilsvarende betydning for eleverne på barneplejeskolen, hvis udvalgets forslag til udbygning af denne uddannelse gennemføres.

Forslaget angående skoleudvalget går ud på, at barneplejerskeuddannelsen og børneforsorgens videregående uddannelse henlægges til Den sociale Skole, og at der til at forestå begge uddannelsesskoler nedsættes et fælles skoleudvalg bestående dels af fællesrepræsentanter (repræsentanter for socialministeriet, overinspektionen for børneforsorgen, sundhedsstyrelsen og rektor for Den sociale Skole) og af repræsentanter

dels for børneforsorgens videregående uddannelse og dels for barneplejerskeuddannelsen. Disse repræsentanter foreslås udpeget af de forhandlingsberettigede organisationer, dog at 1 medlemvedrørende barneplejerskeuddannelsen foreslås udpeget af Københavns kommune.

Endvidere foreslås det, at socialministeriets undervisningskonsulent ved opdragelseshjemmene knyttes til skoleudvalget som fast tilforordnet.

Endelig har udvalget udarbejdet et udkast til en ny bekendtgørelse angående særlig uddannelse af ledere og medarbejdere indenfor børneforsorgen, hvilket udkast er optrykt som bilag 1 til betænkningen. I dette udkast er sammenfattet udvalgets forslag henholdsvis vedrørende barneplejerskeuddannelsen samt vedrørende grunduddannelsen for medarbejdere ved opdragelseshjem bortset fra spædbørnehjem og børneforsorgens videregående uddannelse.

Udvalget indstiller hermed til socialministeren, at betænkningens forslag søges fremmet snarest muligt, herunder at det som bilag 1 til betænkningen optrykte udkast til bekendtgørelse angående særlig uddannelse af ledere og medarbejdere indenfor børneforsorgen udfærdiges af socialministeriet i medfør af forsorgslovens §§ 128 og 157, stk. 7.

København, i juni 1955.

H. Horsten. Margrete Jensen. M. Knudsen. F. Krøncke. E. Leaning.
(formand)

C. J. Møllenbach. Mathilde Nielsen. Agner Olsen. Poul W. Perch. Karen Petersen.

P. Loft.

BILAG

Udkast til bekendtgørelse angående særlig uddannelse af ledere og medarbejdere indenfor børneforsorgen.

I medfør af forsorgslovens §§ 128 og 157, stk. 7, fastsætter socialministeriet herved som gældende indtil videre følgende regler angående særlig uddannelse af ledere og medarbejdere indenfor børneforsorgen.

I. Uddannelsens formål.

§ 1.

Stk. 1. Børneforsorgens uddannelsesskoler har til formål at uddanne ledere og medarbejdere ved opdragelseshjem og vuggestuer, således at disse gennem kundskabsmeddelelse og personlighedsudvikling gøres bedst muligt egnede til arbejdet indenfor børneforsorgen.

Stk. 2. Barneplejerskeuddannelsen består af:

- 1) Den 1-årige uddannelse, der sigter dels på at danne grundlag for uddannelsen til autoriseret barneplejerske, dels på at give unge kvinder, der vil søge at kvalificere sig til at passe deres egne børn, eller som vil søge pladser ved børnepasning i private hjem, en almindelig uddannelse i barnepleje.
- 2) Uddannelsen til autoriserede barneplejersker, der har til formål at uddanne medarbejdere til børneforsorgens institutioner for spæde børn og småbørn.
- 3) Supplerende uddannelse af autoriserede barneplejersker og sygeplejersker, der tager sigte på at kvalificere deltagerne til stillinger som ledere og medarbejdere med selvstændigt pædagogisk ansvar ved børneforsorgens institutioner for spæde børn og småbørn samt til ansættelse ved almindelige børnehjem og optagelseshjem fortrinsvis for børn op til skolealderen. Endvidere tager den sigte på at danne grundlaget for den videregående uddannelse.

Stk. 3. Grunduddannelsen af medarbejdere

ved opdragelseshjem bortset fra spædbørnehjem tager sigte på at kvalificere deltagerne til at beklæde stillinger som medarbejdere ved almindelige børnehjem og optagelseshjem for børn i alderen 2—14 år samt som ledere ved mindre hjem af den nævnte art. Endvidere tager den sigte på at danne grundlaget for den videregående uddannelse.

Stk. 4. Børneforsorgens videregående uddannelse for medarbejdere ved opdragelseshjem tager sigte på at uddanne ledere til større almindelige børnehjem og optagelseshjem samt ledere og medarbejdere med selvstændig pædagogisk ansvar ved iagttagelseshjem og opdragelseshjem for vanskelige og svagt begavede børn og unge.

II. Uddannelsesskoler.

§ 2.

Stk. 1. Barneplejerskeuddannelsen meddeles på Den sociale Skoles afdeling vedrørende barneplejeuddannelsen.

Stk. 2. Grunduddannelsen af medarbejdere ved opdragelseshjem bortset fra spædbørnehjem meddeles af særlige uddannelsesskoler, som hertil har opnået socialministeriets godkendelse. Som betingelse for opnåelse af godkendelse kræves: at der foreligger en plan for undervisningen, herunder angående optagelsesbetingelser, undervisningens indhold og afslutning overensstemmende med det i nærværende bekendtgørelse angående grunduddannelsen anførte, og at lederen normalt har en forudgående uddannelse i og virksomhed indenfor børneforsorgsarbejdet og i kraft af sin uddannelse iøvrigt må anses for egnet til at lede en uddannelsesskole af den her omhandlede art.

Stk. 3. Den videregående uddannelse for medarbejdere ved opdragelseshjem meddeles på Den sociale Skoles afdeling for uddannelse af ledere og medarbejdere til opdragelseshjem.

§ 3.

Stk. 1. Børneforsorgens videregående uddannelse for medarbejdere ved opdragelseshjem og barneplejerskeuddannelsen forstås af et af socialministeriet beskikket skoleudvalg, der har følgende sammensætning:

A. Medlemmer, der repræsenterer både børneforsorgens videregående uddannelse og barneplejerskeuddannelsen: 1 repræsentant for socialministeriet, 1 for overinspektionen for børneforsorgen, 1 lægekyndigt medlem udpeget af sundhedsstyrelsen samt rektor for Densociale Skole.

B. Medlemmer, der alene repræsenterer børneforsorgens videregående uddannelse: 1 medlem repræsenterende institutionsbestyrelserne og 1 forstander samt 1 medarbejder ved et opdragelseshjem beskikket efter indstilling af de forhandlingsberettigede organisationer.

C. Medlemmer, der alene repræsenterer barneplejerskeuddannelsen: 1 repræsentant udpeget af Københavns kommune, endnu 1 medlem repræsenterende institutionsbestyrelserne samt 4 repræsentanter for ledere og medarbejdere ved spædbørnehjem og vuggestuer. De sidstnævnte 5 medlemmer beskikkes efter indstilling af de forhandlingsberettigede organisationer.

Socialministeriet beskikker skoleudvalgets formand.

Stk. 2. Skoleudvalget har ansvaret for, at de i nærværende bekendtgørelse fastsatte regler for uddannelsen gennemføres. Det samlede skoleudvalg tager stilling til spørgsmål, der er af principiel betydning eller af fælles interesse for begge uddannelsesskoler, medens spørgsmål, der kun har interesse for den enkelte af uddannelsesskolerne f. eks. godkendelse af optagelse af elever på de enkelte afdelinger, afgøres af de under A. nævnte medlemmer i forbindelse med de under B. eller C. nævnte, alt efter som sagerne vedrører børneforsorgens videregående uddannelse eller barneplejerskeuddannelsen. Sager vedrørende den supplerende uddannelse af autoriserede barneplejersker og sygeplejersker vil dog altid være at forelægge for det samlede skoleudvalg.

Stk. 3. Skoleudvalgets formand og øvrige medlemmer beskikkes af socialministeriet for et tidsrum af 4 år, svarende til valgperioden for de kommunale valg.

Stk. 4. Som særligt tilforordnet deltager i skoleudvalgets møder socialministeriets undervisningskonsulent ved opdragelseshjemmene. Endvidere tilkaldes i fornødent omfang forstanderne for Den sociale Skoles afdelinger vedrørende børneforsorgens videregående uddannelse og barneplejerskeuddannelsen, jfr. § 4. Skoleudvalget er også iøvrigt berettiget til at forhandle med og tilforordne særlige sagkyndige til at deltage i udvalgets møder.

§ 4.

Skoleudvalget ansætter med socialministeriets godkendelse 2 forstandere til at forestå den daglige ledelse af henholdsvis børneforsorgens videregående uddannelse og barneplejerskeuddannelsen. Det påhviler forstanderne at vejlede eleverne og at opretholde den fornødne kontakt mellem skolen og praktikstederne samt i samarbejde med Den sociale Skoles rektor at tilrettelægge undervisningen.

III. Optagelse på uddannelsesskoler.

§ 5.

Stk. 1. Som elever på *barneplejerskolen* optages kvinder, der er fyldt 18 år, men som normalt ikke må være over 25 år, og som ønsker en praktisk og teoretisk uddannelse i barnepleje. Elever over denne alder kan dog optages med skoleudvalgets godkendelse. Er eleven over 28 år, kan optagelse kun ske under ganske særlige omstændigheder. Ansøgerne skal, forinden optagelse i barneplejerskolen kan finde sted, ved anbefaling eller eventuelt ved eksamensbevis dokumentere at være i besiddelse af gode skolekundskaber, hvorhos de skal fremlægge tilfredsstillende vidnesbyrd om forhold og vandel samt bevis for at være i besiddelse af praktisk færdighed opnået ved deltagelse i husligt arbejde, helst udenfor hjemmet, i et år. Det kræves herunder, at ansøgerne præsterer tilfredsstillende helbredsattest, herunder attest for tuberkuloseundersøgelse.

Stk. 2. Forudsætningen for at kunne deltage i uddannelsen til autoriseret barneplejerske er, at eleven efter den 1-årige uddannelse har bestået en afsluttende prøve med et tilfredsstillende resultat, at der foreligger tilfredsstillende udtalelser

fra den institution, hvor pågældende har været 1 års elev, samt eventuelt yderligere et tilfredsstillende udfald af en psykoteknisk prøve. Elever, der alene har gennemgået den almindelige folkeskoleuddannelse, skal for at kunne deltage i uddannelsen have gennemgået en almindelig undervisning, såsom gennemgang af et 5 måneders kursus på folkehøjskole eller anden lignende uddannelse.

Stk. 3. Ansøgning om optagelse til uddannelsen til autoriseret barneplejerske indsendes til skoleudvalget, der træffer afgørelse om, hvorvidt ansøgeren vil kunne optages i skolen.

Stk. 4. Elever, der har gennemgået den 1-årige uddannelse og opfylder de i stk. 1 anførte betingelser vil kunne afbryde uddannelsen til barneplejerske i 1 eller flere år, forinden uddannelse til autoriseret barneplejerske påbegyndes. Dog bør der i reglen ikke hengå mere end 2 år efter den 1-årige uddannelse, og den afsluttende uddannelse skal være påbegyndt så tidligt, at eleven ved dens afslutning ikke er fyldt 28 år, medmindre dispensation fra aldersgrænsen er opnået i medfør af stk. 1.

Som forudsætning for at deltage i den teoretiske uddannelse til autoriseret barneplejerske må eleverne have gennemgået et kursus i klipning og syning af børnetøj i et af skoleudvalget fastsat omfang.

§ 7.

For at kunne optages til den *supplerende uddannelse for autoriserede barneplejersker og sygeplejersker* skal ansøgeren foruden at have gennemgået nævnte eller dermed ligestillet uddannelse

- a) ved optagelsen være fyldt 24 år og højst 35 år.

Personer, der er ansat i normerede stillinger som ledere og medarbejdere ved anerkendte institutioner for børneforsorg kan dog optages indtil deres fyldte 40. år, ligesom skoleudvalget; iøvrigt under særlige omstændigheder kan meddele dispensation fra aldersbetingelsen.

- b) fremlægge tilfredsstillende vidnesbyrd om forhold og vandel, deriblandt vidnes-

byrd fra rette vedkommende om, hvad hun har været sysselsat med i de senere år, samt præstere tilfredsstillende udtalelse fra den institution, hvor pågældende ved ansøgningen er ansat.

- c) — med mindre den pågældende allerede er ansat i normeret stilling — ved en ikke over en måned gammel lægeattest, herunder attest for tuberkuloseundersøgelse, godtgøre ikke at lide af nogen sygdom eller legemlig mangel, der gør eleven uskikket til at være leder eller medarbejder ved et anerkendt opdragelseshjem, eller som bevirker, at hun kan smitte eller skade andre elever på skolen.
- d) have udøvet mindst 3 års praktisk arbejde ved anerkendte opdragelseshjem eller institutioner for forebyggende børneforsorg efter endt uddannelse.

Det vil være ønskeligt, at ansøgeren har haft 1 års tjeneste ved opdragelseshjem for større børn.

o.

For at kunne optages til *grunduddannelsen af medarbejdere ved opdragelseshjem bortset fra spædbørnehjem* skal eleven

- a) ved optagelsen være fyldt mindst 21 år og højst 32 år.

Personer, der er ansat i normerede stillinger som ledere eller medarbejdere ved anerkendte opdragelseshjem, kan dog optages indtil deres fyldte 40. år, ligesom socialministeriet iøvrigt under særlige omstændigheder efter skoleledelsens indstilling kan tilstå dispensation fra aldersbetingelsen.

- b) fremlægge tilfredsstillende vidnesbyrd om forhold og vandel, deriblandt vidnesbyrd fra rette vedkommende om, hvad hun har været sysselsat med i de senere år.
- c) — medmindre den pågældende allerede er ansat i normeret stilling — afgive en lægeattest af den i § 7 c angivne art.
- d) normalt have gennemgået en faguddannelse eller en almindelig undervisning, der ligger udover den almindelige folkeskoleuddannelse, såsom gennemgang af et kursus på en folkehøjskole.

Studentereksamen, realeksamen eller anden hermed ligestillet eksamen giver adgang til optagelse uden yderligere be-

tingeiser i den heromhandlede henseende.

- e) have udøvet praktisk virksomhed af mindst 2 års varighed i et eller flere anerkendte opdragelseshjem eller på anden måde udført pædagogisk arbejde, der kan ligestilles hermed. Endvidere vil optagelse kunne finde sted, såfremt pågældende har udøvet praktisk virksomhed i mindst 1 år efter det fyldte 21. år ved samme opdragelseshjem med hovedbeskæftigelse ved arbejdet med børnene.
- f) Det tilrådes, at eleven inden optagelse i skolen deltager i mindst 1 af de psykologikursus, som gennemføres med støtte af socialministeriets uddannelsesbevilgning.

§ 9.

Stk. 1. For at kunne optages på Den sociale Skoles afdeling for *børneforsorgens videregående uddannelse for medarbejdere ved opdragelseshjem* skal eleven opfylde de i § 8 under a—d omhandlede betingelser, dog at pågældende — medmindre socialministeriets dispensation fra aldersbetingelsen opnås — skal være fyldt mindst 24 år. Endvidere skal eleven opfylde den i § 8 e, fastsatte betingelse om udøvelse af praktisk virksomhed, dog således at der altid kræves praktisk virksomhed af mindst 2 års varighed og heraf skal mindst 1 års praktisk virksomhed være udøvet på et af overinspektionen for børneforsorgen særligt dertil godkendt hjem.

Yderligere kræves, at eleven:

- g) ved denne tjeneste eller på anden måde har dokumenteret særlige forudsætninger for at kunne blive velegnet til at indtage stillinger med selvstændigt pædagogisk ansvar indenfor børneforsorgen.
- h) være i besiddelse af en grundlæggende pædagogisk uddannelse, f. eks. den i § 1 omhandlede grunduddannelse eller supplerende uddannelse af autoriserede barneplejersker og sygeplejersker, uddannelse på lærer-, børnehaver- eller fritidshjemsseminarium eller anden pædagogisk uddannelse, der kan ligestilles hermed.

Stk. 2. Godkendelse som uddannelsessted kan kun gives anerkendte opdragelseshjem, der opfylder de krav i henseende til ledelse, understyr, arbejde etc., der efter en sagkyndig bedømmelse må stilles til et velledet og

velindrettet hjem. Hjemmets leder skal derhos have de fornødne pædagogiske forudsætninger for at kunne bibringe medarbejderne det tilsigtede praktiske udbytte af opholdet.

§ 10.

Såfremt eleven ikke forud for optagelsen til grunduddannelsen, uddannelsen til autoriseret barneplejerske eller den videregående uddannelse, har bestået en anerkendt samaritterprøve, må han udenfor timeplanen gennemgå et nødhjælpkursus, der afsluttes med en anerkendt prøve. Barneplejeeleverne gennemgår det heromhandlede kursus i det 2. elevår.

IV. Den teoretiske undervisning.

§ 11.

A. Barneplejerskeuddannelsen.

a. Den 1-årige uddannelse af barneplejersker.

Stk. 1. Den teoretiske uddannelse omfatter ialt 58 timer, fordelt på følgende fag:

	Timer
Sundhedslære	12
Teoretisk barnepleje og sygdomslære.	16
Børnepsykologi	16
Beskæftigelse af småbørn	10
Etik	4
	ialt... 58~

b. Uddannelsen til autoriseret barneplejerske.

Stk. 2. Uddannelsen til autoriseret barneplejerske omfatter ialt 411 timer, fordelt på følgende fag:

	2. elevår	3. elevår	ialt
	timer	timer	timer
Pædiatri	10	42	52
Anatomi og fysiologi	20		20
Børnepsykologi	20	42	62
Pædagogik	—	63	63
Børneforsorg	—	48	48
Regnskabs- og bogføring	—	48	48
Etik	—	12	12
Samfundslære	—	12	12
Litteratur	—	12	12
Hygiejne og Bakteriologi	4	21	25
Ernæringslære	4	21	25
Beskæftigelse af småbørn	—	32	32
	58	353	411

Hertil kommer frie foredrag ca. 20 timer.

	Ialt timer	pr. uge				
Pædagogik.....	45	2	samt 1	hveranden	uge	
Psykologi.....	63	3	—	1	—	-
Pædiatri.....	36	2				
Anatomi og fysiologi.....	27	1	—	1	—	-
Børnepsykiatri.....	18	1	—	1	—	-
Socialhygiejne og bakteriologi.....	27	1	—	1	—	-
Ernæringslære.....	9	1	hveranden uge			
Samfundslære.....	18	1				
Etik.....	18	1				
Sociallovgivning.....	45	2	samt 1	hveranden	uge	
Bogføring, regnskab, varekundskab m. v....	36	2				
Litteratur, bibliotekskundskab.....	36	2				
Kulturhistorie, herunder kunstens historie.	27	1	samt 1	hveranden	uge	
Børnebeskæftigelse, herunder husflid samt sang, musik og rytmik.....	45	2	—	1	—	-
ialt...	450	25				

Hertil kommer foredrag, institutionsbesøg m. v.

c. *Supplerende uddannelse af autoriserede barneplejersker og sygeplejersker.*

Stk. 3. Den supplerende uddannelse af autoriserede barneplejersker og sygeplejersker omfatter ialt 450 timer fordelt på ovenstående fag.

Stk. 4. Nærmere retningslinier for uddannelsen i de enkelte under barneplejeskeuddannelsen og de supplerende kurser lienhørende fag er angivet i bilag 1 og 2.

§ 12.

B. Grunduddannelsen af medarbejdere ved opdragelseshjem bortset fra spædbørnshjem.

Stk. 1. Grunduddannelsens undervisningsfag deles i grundfag og supplerende fag. Grunduddannelsen varer 10 måneder, der deles i 2 perioder, hvoraf 1. periode betragtes som en prøvetid for eleven.

a) *Grundfag* (obligatoriske).

Grundfagene, der er obligatoriske, omfatter nedennævnte fag, og til vejledning for uddannelsesskolerne meddeles nedenstående undervisningsplan med angivelse af, hvor mange undervisningstimer, der sædvanligvis bør tillægges de fag, der vil være at undervise i:

	Ialt timer
Pædagogik og praktik.....	182
Psykologi.....	137
Litteratur m. v.....	76
Frie foredrag.....	76
Etik.....	15

	Ialt timer
Sundheds- og sygdomslære.....	76
Samfundslære.....	45
Børneforsorg m. v.....	92
Kontorarbejde.....	61
Bibliotekskundskab.....	15
Beskæftigelsesfag.....	152
	927

Hertil kommer institutionsbesøg og lignende udenfor timetallet.

b) *Supplerede fag* (valgfri) omfatter

Elementærfag (skriftlig dansk og regning),

Legemsøvelser m. v. (børnelege, boldspil, sanglege, gymnastik, rytmik, fri idræt, terrainsport, folkedans o. lign.),

Andre fag (børnesang, skolehaver, naturiagttagelse, sprog, sang, musik o. lign.).

Stk. 2. Skolen udarbejder undervisningsplan for meddelelse af undervisning i Elementærfag samt i Legemsøvelser og Andre fag i mindst 2 timer ugentlig for hver gruppe af supplerende fag. Gennemførelse af undervisning i de enkelte supplerende fag er afhængig af, at mindst 10 elever ønsker at følge undervisningen i et fag, dog at undervisning i skriftlig dansk gennemføres, dersom 5 elever ønsker denne undervisning eller af skolen skønnes at have trang dertil.

Stk. 3. Det forudsættes, at hver elev vælger at deltage i supplerende (valgfri) fag med 228 timer eller 6 timer ugentlig.

Stk. 4. Nærmere retningslinier for uddannelse i de enkelte under grunduddannelsen henhørende fag er angivet i bilag 3.

§ 13.

C. **Børneforsorgens** videregående uddannelse for medarbejdere ved opdragelseshjem.

Stk. 1. Børneforsorgens videregående uddannelse varer 10 måneder og omfatter nedennævnte obligatoriske fag med de angivne timetal:

	I alt timer
Pædagogik	105
Psykologi	210
Psykiatri	80
Anatomi, fysiologi, socialmedicin. . .	105
Socialhygiejne	30
Samfundsspørgsmål	70
Børneforsorg	80
Bogføring og regnskabsvæsen	70
Etik	15
Sang, musik og rytmik	105
Frit skabende arbejde og fritidsbeskæftigelse	140
Biblioteks- og bogkundskab	35
Metodik (almen).	40
ialt...	1085

Hertil kommer institutionsbesøg, milieu-studier, frie foredrag, underholdning samt undervisningsmetodik (speciel).

Til faget undervisningsmetodik, som kun er obligatorisk for lærere, afsættes 60 timer. Såfremt der dannes et særligt hold af lærere til dette fag, vil timetallet være at udvide efter nærmere af skoleudvalget fastsatte regler.

Stk. 2. Såfremt der skønnes anledning hertil, vil skoleudvalget kunne bestemme, at de 2 første måneder af undervisningen betragtes som en prøvetid, samt fastsætte de ændringer i undervisningsplanen, som dette måtte medføre.

Stk. 3. Nærmere retningslinier for uddannelsen i de enkelte under børneforsorgens videregående uddannelse henhørende fag er angivet i bilag 4.

V. Den praktiske uddannelse af barneplejerskerne.

§ 14.

Stk. 1. Uddannelsen foregår i 1. og 2. elevår på de af overinspektionen for børne-

forsorgen særligt dertil godkendte anerkendte vuggestuer og spædbørnehjem, optagelseshjem for spæde børn og særlige afdelinger for spæde børn på optagelseshjem med 1 år i vuggestuer og 1 år i spædbørnehjem m. v.

Stk. 2. Godkendelse som uddannelsessted kan kun gives de institutioner, der opfylder de krav i henseende til ledelse, udstyr, arbejde etc., der efter en sagkyndig bedømmelse må stilles til en velleddet og velindrettet institution. Institutionens ledelse skal derhos have de fornødne pædagogiske forudsætninger for at kunne bibringe eleverne det tilsigtede praktiske udbytte af opholdet.

Stk. 3. Samtidig med godkendelsen fastsættes det antal elever, som vedkommende institution kan modtage til henholdsvis den 1-årige uddannelse og til uddannelsen som autoriseret barneplejerske.

Stk. 4. Overinspektionen fastsætter med tilslutning fra skoleudvalget det samlede antal elevpladser til uddannelsen som autoriseret barneplejerske.

§ 15.

Stk. 1. De første 3 måneder af uddannelsen til barneplejerske på et godkendt uddannelsessted betragtes som prøvetid, hvor der gælder et gensidigt opsigelsesvarsel på 14 dage til den 1. i en måned. Efter prøvetidens udløb kan eleven kun afskediges af vedkommende institutions leder med samtykke af dens bestyrelse (tilsynsråd) og kun, såfremt hun gør sig skyldig i grov forømmelse af sine tjenesteplichter eller iøvrigt ved sin vandel gør sig uskikket til hvervet som barneplejerske. Bestyrelsen (tilsynsrådet) indberetter skriftligt afskedigelsen til skoleudvalget.

Stk. 2. Senest samtidig med at en barneplejeelev påbegynder 2. års praktisk uddannelse på en institution for spæde børn, oprettes der på særlige af socialministeriet godkendte blanketter en kontrakt mellem eleven og vedkommende forstanderinde. Kontrakten indsendes med fornøden dokumentation for tidligere uddannelse og kvalifikationer til skoleudvalget til godkendelse. Endelig antagelse til uddannelse er afhængig af skoleudvalgets godkendelse.

§ 16.

Det påhviler institutionens leder at give eleverne en grundig og omfattende instruktion. Eleverne bør have ligelig uddannelse indenfor arbejdets forskellige grene. Uddannelsen skal omfatte pleje og pasning af børn fra 0—2 år, rengøring af børnestuer og køkken m. v., tillavning af mælkeblandinger og småbørnskost samt ordning af tøj og småreparationer efter vask. Arbejdstiden skal normalt være 8 timer daglig med en ugentlig fridag.

§ 17.

Eleverne skal endvidere have 9 måneders praktikanttjeneste i en af overinspektionen dertil godkendt børnehave.

§ 18.

Eleverne skal yderligere have en 6 måneders praktikanttjeneste på et af sundhedsstyrelsen dertil godkendt børnehospital. I godkendelsen angives, hvilket antal barneplejeelever vedkommende hospital er villigt til at modtage.

§ 19.

Elever, der har haft 2 års praktisk og teoretisk uddannelse på Dronning Louises børnehospital, kan opnå autorisation som barneplejersker, såfremt de yderligere gør tjeneste i 9 måneder på et spædbørnehjem eller en vuggestue og 9 måneder i en børnehave.

VI. Undervisningens afslutning.

§ 20.

A. Barneplejerskeuddannelsen.

Stk. 1. Ved afslutningen af den *1-årige uddannelse* udfærdiger lærerne på grundlag af deres kendskab til elevernes kundskaber og evner et vidnesbyrd, der indføres i skolens afgangsprotokol, forinden den mundtlige prøve afholdes.

Stk. 2. Ved afslutningen af *uddannelsen til autoriseret barneplejerske* udfærdiger lærerne på grundlag af deres kendskab til elevernes kundskaber og evner et vidnesbyrd, der indføres i skolens afgangsprotokol; for så vidt angår de fag, hvori særlig afsluttende prøve skal aflægges, skal vidnesbyrdet være meddelt til protokollen forinden prøvens afholdelse.

Stk. 3. Vidnesbyrddene sammenfattes under betegnelserne:

- A. *med udmærkelse:* Et standpunkt, der både hvad modenhed og kundskabsmængde angår, tilfredsstillende krav, der ligger væsentligt udover dem, der kan stilles på baggrund af uddannelsen.
- A. Et afgjort godt og tilfredsstillende standpunkt.
- B. Et standpunkt, der i det store og hele tilfredsstillende de krav, der stilles på baggrund af undervisningen.
- C. Et standpunkt, der ikke ligger på højde med, hvad eleverne normalt bør nå til, men som absolut kan passere.
- D. Et standpunkt på grænsen af det antagelige, men som dog skønnes at kunne godtages.

Stk. 4. Er en elevs standpunkt i noget fag ringere end foran under D anført, kan hun ikke indstille sig til den afsluttende prøve.

§ 21.

Stk. 1. Ved den *1-årige uddannelse* afholdes der en fælles skriftlig prøve, bestående af spørgsmål omfattende sundhedslære, teoretisk barnepleje og sygdomslære, samt børnepsykologi. Endvidere afholdes der en mundtlig prøve i eet af disse fag, idet prøven tilrettelægges således, at eleverne ikke forinden prøven har kendskab til, i hvilket fag prøven afholdes.

Stk. 2. Ved uddannelsen til *autoriseret barneplejerske* afholdes følgende afsluttende prøver:

- a. en mundtlig prøve i pædiatri.
- b. en mundtlig prøve i børnepsykologi.
- c. en skriftlig opgave i børneforsorg (2 timer).
- d. en skriftlig prøve i regnskabs- og bogføring (3 timer).

Stk. 3. Opgaverne til de afsluttende skriftlige prøver stilles af vedkommende faglærer efter forhandling med censor i faget.

Stk. 4. Emnerne for de mundtlige prøver foreslås af fagets lærer, men skal godkendes af censor. Ved disse prøver medvirker vedkommende faglærer som eksaminator. Censor har ret til i tilslutning til eksaminationen at stille spørgsmål til eleven.

Stk. 5. Bedømmelse af såvel de skriftlige opgaver som de mundtlige prøver sker ved

censor i forening med vedkommende faglærer.

Stk. 6. Ved bedømmelsen af de afsluttende prøver benyttes de i § 20, stk. 3, angivne betegnelser.

§ 22.

Stk. 1. Angående elevernes praktiske uddannelse afgiver lederne af de institutioner, hvor eleverne har været beskæftiget, erklæringer efter følgende retningslinier:

Den 1-årige uddannelse:

En udførlig bedømmelse af elevernes 1) praktiske færdighed, 2) opførsel, 3) orden og 4) muligheder for at gennemføre uddannelsen til autoriseret barneplejerske, afgives af forstanderinden ved praktikstedet.

Uddannelsen til autoriseret barneplejerske:

Et vidnesbyrd fra det spædbørnehjem eller den vuggestue, hvor eleven har gjort tjeneste som 2. års elev, samt erklæringer fra vedkommende børnehave og børnehospital om, hvorvidt eleverne på tilfredsstillende måde har udført praktikanttjeneste.

Stk. 2. På grundlag af disse udtalelser affatter skolens forstander en sammenfattende bedømmelse af elevens standpunkt og evner i det praktiske arbejde.

§ 23.

Efter afslutningen af undervisningen modtager eleven, såfremt såvel det opnåede resultat i de teoretiske fag, jfr. §§ 20 og 21, som den i § 22 omhandlede af skolens forstander affattede sammenfattende bedømmelse er tilfredsstillende, et diplom, der, forsåvidt angår de elever, som har gennemgået 2. og 3. års uddannelse, giver ret til betegnelsen: autoriseret barneplejerske.

§ 24.

B. Grunduddannelsen af medarbejdere ved opdragelseshjem bortset fra spædbørnehjem.

Stk. 1. Ved afslutningen af grunduddannelsen udfærdiger lærerne på grundlag af deres kendskab til elevernes kundskaber og evner samt deres skøn over elevernes egnethed for børneforsorgsarbejdet et vidnesbyrd om deres standpunkt. Vidnesbyrdet indføres i skolens afgangsprotokol; forsåvidt angår de fag, hvori særlig afsluttende prøve skal

aflægges, skal vidnesbyrdet være meddelt i protokollen forinden prøvens afholdelse. I protokollen indføres tillige en bedømmelse af elevens kvalifikationer med henblik på eventuel deltagelse i børneforsorgens videregående uddannelse. Vidnesbyrdene sammenfattes under de i § 20, stk. 3, angivne betegnelser.

Stk. 2. Er elevens standpunkt i noget fag, hvori der afholdes afsluttende prøve, ringere end foran i § 20, stk. 3, D, anført, kan han ikke indstilles til prøven.

Stk. 3. Der afholdes følgende afsluttende prøver:

- en mundtlig fremstilling over et opgivet almindeligt emne indenfor den pædagogisk-psykologiske fagkreds, således at der gives eleven 2 timers forberedelse til en selvstændig fremstilling, der efterfølges af en samtale over emnet, der ledes af skolens lærer i faget.
- en skriftlig opgave i børneforsorg.
- en skriftlig prøve i kontorarbejde.

Stk. 4. Med hensyn til prøvens afholdelse finder bestemmelserne i § 21, stk. 3—6, tilsvarende anvendelse.

Stk. 5. Ved afslutningen af grunduddannelsen modtager eleven, såfremt det opnåede resultat er tilfredsstillende, et afgangsbevis, indeholdende oplysning om tidspunktet for deltagelse i kursus, de i de enkelte fag opnåede karakterer, samt endvidere skolens indtryk af elevens karakter, anlæg og skolearbejde og endelig elevens opførsel i og udenfor undervisningstimerne.

§ 25.

C. Børneforsorgens videregående uddannelse for medarbejdere ved opdragelseshjem.

Stk. 1. Ved afslutningen af den videregående uddannelse udfærdiger lærerne på grundlag af deres kendskab til eleverne et vidnesbyrd om deres standpunkt samt en fortrolig udtalelse om hver enkelt elevs anlæg, indsats i forbindelse med undervisningen m. v. specielt med henblik på elevernes egnethed til fremtidig at varetage en betroet stilling indenfor børneforsorgen. Vidnesbyrdene og udtalelserne, som efter affattelsen drøftes ved et lærermøde, indføres i skolens afgangsprotokol inden prøvens afholdelse.

Stk. 2. Ved afgivelsen af vidnesbyrdene anvendes de i § 20, stk. 3, angivne betegnelser.

Stk. 3. Inden undervisningens afslutning fremlægger eleven en større skriftlig opgave, der normalt skal falde ind under fagene pædagogik og psykologi. Emnet for denne opgave kan vælges af eleven efter aftale med vedkommende faglærer.

Stk. 4. Er elevens standpunkt i noget fag, hvori der afholdes afsluttende prøve samt i den i stk. 3 omhandlede skriftlige årsopgave, ringere end foran i § 20, stk. 3, under D. anført, kan vedkommende elev ikke indstilles til prøven.

Stk. 5. Der afholdes følgende afsluttende prøver:

- a. en mundtlig prøve i pædagogik.
- b. en mundtlig prøve i psykologi.
- c. en skriftlig prøve i børneforsorg.
- d. en skriftlig prøve i regnskabs- og bogføring.

løvrigt finder bestemmelserne i § 21, stk. 3—6 tilsvarende anvendelse.

Stk. 6. Efter afslutningen af den videregående uddannelse modtager eleven et afgangsbevis indeholdende oplysning om tidspunktet for deltagelse i uddannelsen, hvilke fag uddannelsen har omfattet, hvem der har varetaget undervisningen i de enkelte fag samt de opnåede karakterer. Opnås der ved bedømmelsen i et eller flere fag ikke mindst betegnelsen D, idet elevens præstation er af en sådan karakter, at den ikke vil kunne passere, afgør skolens forstander i samråd med lærerne i de hovedfag, hvori der aflægges prøve, om der kan meddeles den pågældende afgangsbevis.

VII. Ydelse af stipendier og tilskud til afholdelse af vikarudgifter m. m.

§ 26.

Stk. 1. Til deltagere i grunduddannelsen og børneforsorgens videregående uddannelse kan der ydes stipendier af et på finansloven bevilget rådighedsbeløb.

Stk. 2. Til børnehaver, der modtager barneplejeelever til praktisk uddannelse kan der ydes tilskud til afholdelse af elevlønnen af et på finansloven bevilget rådighedsbeløb.

Stk. 3. Til deltagere i grunduddannelsen, den supplerende uddannelse af autoriserede barneplejersker og sygeplejersker samt børneforsorgens videregående uddannelse kan der i et på finansloven fastsat omfang ydes tilskud til afholdelse af vikarudgifter. Betingelsen for at opnå tilskud er, at den pågældende uafbrudt har virket mindst 3 år ved anerkendte opdragelseshjem, og at stillingen ved pågældende hjem holdes åben for ham ved kursets ophør.

Stk. 4. Tilskud til elevløn til barneplejeelever bevilges af overinspektionen for børneforsorgen, medens stipendier samt tilskud til afholdelse af vikarudgifter bevilges af skoleudvalget. Ved fordeling af stipendier og tilskud til afholdelse af vikarudgifter til deltagere i grunduddannelsen deltager forstanderen for de pågældende skoler som tilforordnede i skoleudvalgets møder.

VIII. Overgangsbestemmelser.

§ 27.

Stk. 1. Nærværende bekendtgørelse træder i kraft straks, dog at uddannelsen til autoriseret barneplejerske og grunduddannelsen endnu i vinteren 1955—56 meddeles efter reglerne i henholdsvis bekendtgørelsen af 10. oktober 1951 og bekendtgørelsen af 8. marts 1952. Samtidig ophæves arbejds- og socialministeriets bekendtgørelse af 10. oktober 1951 og 8. marts 1952 henholdsvis angående barneplejerskeuddannelsen og en særlig uddannelse af ledere og medarbejdere til opdragelseshjem.

Stk. 2. Elever, der søger uddannelse til autoriseret barneplejerske, og som senest den 1. september 1955 har påbegyndt 2. elevår, er dog berettiget til at fuldføre uddannelsen efter de i bekendtgørelsen af 10. oktober 1951 fastsatte regler til og med udgangen af undervisningsåret 1956—57.

Retningslinier for uddannelsen i de enkelte under barneplejerskeuddannelsen henhørende fag.

1. Sundhedslære.

Menneskelegemets anatomi og fysiologi gennemgås i store træk; endvidere gives orientering i almindelig hygiejne, herunder seksualhygiejne, og fødemiddelhygiejne.

For de elever, der deltager i uddannelsen til autoriseret barneplejerske, undervises tilige i *anatomi* og *fysiologi* som selvstændigt fag, hvor det menneskelige legeme og dets funktioner gennemgås mere indgående.

2. Teoretisk barnepleje.

Undervisningen indledes med en gennemgang af svangerskabets forløb, hvorved der lægges særlig vægt på den gravide kvindes kost og levevis og betydningen heraf for fostrets udvikling. Fødslen omtales kort.

Barnets udvikling i legemlig og åndelig henseende samt hygiejne i barnealderen gennemgås. Der bør herved lægges vægt på, at eleverne får en grundig undervisning vedrørende den rigtige sammensætning af spædbørns og større børns kost.

3. Sygdomslære.

Der foretages en gennemgang af barnealderens almindeligste sygdomme, de smitsomme børnesygdomme og tuberkulose. Ved gennemgangen lægges særlig vægt på det forebyggende sygdomsarbejde. I tilknytning hertil gives en kort orientering om medicingivning, ligesom eleverne orienteres om bakterier og vira.

For de elever, der deltager i uddannelsen til autoriseret barneplejerske, undervises tilige i *pædiatri*, d. v. s. en udvidet omtale af sygdomme i barnealderen. Desuden foretages en fornyet gennemgang af de smitsomme børnesygdomme og disses forebyggelse, og der gives undervisning i de i barnealderen hyppigst forekommende hudsygdomme. Eleverne bør endvidere instrueres i førelse af helbreds-kort og sygejournal.

4. Børnepsykologi.

Undervisningen i børnepsykologi omfatter barnets udvikling på det intellektuelle, det følelsesmæssige og det sociale område, de arvelige anlægs og milieus betydning for en hensigtsmæssig udvikling af disse faktorer samt for en harmonisk udvikling af barnets karakter, forståelse af de forskellige reaktionsmåder hos psykisk normale børn samt afvigelser herfra hos syge børn m. v. Undervisningen må tilrettelægges således, at der til den 1-årige uddannelse i store træk gives en orientering om problemerne, hvorefter disse behandles mere indgående under uddannelsen til autoriseret barneplejerske.

5. Beskæftigelse af småbørn.

Undervisningen i beskæftigelse af småbørn tilrettelægges fortrinsvis med henblik på de 1—3-årige og omfatter børnesange, ngerlege, sanglege samt forskellige manuelle beskæftigelser, såsom foldning, udklipning, papir- og paparbejde, syning af dukker og tøj dyr m. m.

Undervisningen tilrettelægges således, at der under den 1-årige uddannelse gives eleverne et indblik i de beskæftigelsesmuligheder, der findes, medens der i uddannelsen til autoriseret barneplejerske foretages en nærmere uddybning af de enkelte former for beskæftigelse.

6. Børneforsorg.

Ved undervisningen i børneforsorg gives der en almindelig oversigt over den gældende børneforsorgslovgivning i hovedtræk, og der lægges herved vægt både på børneforsorgens historie, herunder de private institutioners, og udviklingsgangen i lovgivningen. Der gives en oversigt over børneforsorgens organer (børneværnsudvalgene, de sociale

udvalg, ankemyndigheder m. v.) og de institutioner, der virker for børneforsorg. Forsorgslovens regler om det almindelige plejetilsyn og plejetilladelse samt den forebyggende børneforsorg, herunder de forebyggende institutioner og deres virke i det moderne samfundsliv, gennemgås. Yderligere gennemgås reglerne om børns anbringelse udenfor hjemmet og de enkelte typer opdragelseshjem, specielt spædbørnehjem og almindelige børnehjem og deres virke.

I tilknytning til den egentlige børneforsorg gennemgås svangerskabslovgivningen, mødrehjælpsinstitutionerne og børnelovene samt reglerne om adoption.

7. Regnskabs- og bogføring.

Indledningsvis redegøres for de almindelige bestemmelser, der gælder vedrørende det regnskabsmæssige og økonomiske tilsyn med børneforsorgsinstitutionerne. Der gives vejledning i førelse af stambøger, møde- og betalingsbøger, idet der samtidig gives anvisning på, hvorledes man kan tilrettelægge en intern kontrol med de indtægter, der indgår til institutionerne. Endvidere gives der vejledning i førelse af poster i kassebogen på grundlag af særligt udarbejdede opgaver, der dels omfatter vuggestuer og dels spædbørnehjem. Yderligere angives de krav, man må stille til de pågældende institutioners bilagsmateriale.

På grundlag af kassebogen vises det, hvorledes tallene for enkelte måneder opsamles i hovedbogen eller på særlige ark, hvorefter der gives vejledning i udfyldelse af de regnskabskemaer, der skal indsendes til myndighederne ved årets slutning.

I forbindelse med bogføringen af de enkelte poster i kassebogen gennemgås de forskellige regnskabsmæssige og økonomiske problemer, bilagene kan give anledning til, såsom ejendomsadministration, indkøb, lønninger, refusionsregler, statstilskud m. m.

8. Etik.

Der gøres rede for de almengyldige principper, som er grundlæggende for vor kultur.

9. Pædagogik.

Undervisningen tilsigter at bibringe eleverne kendskab til opdragelsens mål og midler, idet hensyn tages til, at eleverne skal beskæftige sig med de mindste børn. Ele-

verne bør bibringes forståelse af opdragerens ansvar for tilvejebringelse af det rette milieu under barnets opvækst i de første år.

10. Samfundslære.

Eleverne bør i samtale- eller studiekredsform gøres bekendt med det danske samfunds opbygning, idet der redegøres for samfundets nuværende organisationsform og den historiske udvikling, der har ført til denne. Særlig vægt lægges på at klargøre for eleverne familiens og familielivets betydning såvel for samfundet som for det enkelte menneskes udvikling.

11. Litteratur.

Der foretages en gennemgang af den danske litteratur.

12. Hygiejne og bakteriologi.

Eleverne orienteres i personlig hygiejne, ligesom der gives eleverne indblik i hygiejne, der omfatter drikke- og spildevand, boliger, fødemiddelkontrol og arbejds-hygiejne.

Indenfor bakteriologien forklares principperne for antiseptik og aseptik, sterilisation, desinfektion m.v. Endvidere gives et indblik i den almene epidemiologi, herunder lovbestemmelser om vederlagsfri behandling af smittomme sygdomme, forebyggende foranstaltningers betydning for folkesundheden m. v.

13. Ernæringslære.

Der gives i fortsættelse af undervisningen i faget teoretisk barnepleje under den 1-årige uddannelse en orientering om den sundhedsmæssigt rette ernæring og de vigtigste fødemidler for spæde børn og større børn, samt den hensigtsmæssige kostsammensætning for disse børn. Endvidere gives der eleverne praktisk erfaring i økonomisk planlægning af daglig kost, dens tilberedning og servering. Kostens betydning for sundhedens bevarelse indskærpes. Levnedsmiddelhygiejne gennemgås.

14. Frie foredrag.

Der meddeles i foredragsform oplysning om sociale, historiske, folkelige, personalhistoriske og religiøse emner samt om aktuelle medicinske — f. eks. spørgsmålet om neurosers opståen hos småbørn — og pædagogiske problemer, der har særlig relation til barnet i dets første år.

Retningslinier for uddannelsen i de enkelte under den supplerende uddannelse af autoriserede barneplejersker og sygeplejersker henhørende fag.

1. Pædagogik.

Undervisningen meddeles efter tilsvarende retningslinier som for barneplejerskeuddannelsen (bilag 1) angivet, idet det forudsættes, at undervisningen tilrettelægges således, at den sammen med det under uddannelsen til autoriseret barneplejerske meddelte har et omfang af nogenlunde samme størrelse som undervisningen i grunduddannelsen (jfr. bilag 3).

2. Psykologi.

Med udgangspunkt i undervisningen under uddannelsen til autoriseret barneplejerske gives der eleverne kendskab til de vigtigste sjælelige funktioner hos mennesket med særligt henblik på specielle pædagogiske og psykologiske opgaver overfor børn i børneforsorgsinstitutioner. Der gives en orientering i psykologisk iagttagelse af børn og forståelse af deres reaktioner. Endvidere gives der eleverne indblik i samarbejdets kunst, udvælgelse og uddannelse af elever etc. behandlet gennem foredrag, studiegrupper og almindelige drøftelser med hele holdet.

3. Pædiatri.

De almindelige sygdomme i barnealderen gennemgås efter tilsvarende retningslinier som for barneplejerskeuddannelsen (bilag 1) fastsat, idet undervisningen fortrinsvis tilsligter en fornyelse af de under barneplejerskeuddannelsen meddelte kundskaber.

4. Anatomi og fysiologi.

Det menneskelige legemes bygning og funktioner gennemgås efter samme retningslinier som for uddannelsen til autoriseret barneplejerske (jfr. bilag 1), idet undervisningen indtil videre tilrettelægges som en repetition. Endvidere gives en orientering om det vigtigste indenfor arvelighedslærens grundsætninger.

5. Børnepsykiatri.

Med udgangspunkt i børnenes normale sjæleliv gives en orientering i de psykiske lidelser hos børn, deres opståen, forløb og behandling.

6. Socialhygiejne og bakteriologi.

Ved undervisningen i socialhygiejne, hvor der lægges særlig vægt på hygiejne i barnealderen, orienteres eleverne om hygiejnens hovedprincipper og lovgivningen desangående. Der foretages en gennemgang af sundhedsvæsenets organisation og af en række sundhedsmæssige foranstaltninger. Hovedpunkterne i bolig- og arbejds-hygiejne gennemgås. Spørgsmål vedrørende beklædning, legemspleje og badning omtales.

Under bakteriologien opfriskes de under barneplejerskeuddannelsen (jfr. bilag 1) meddelte kundskaber.

7. Ernæringslære.

Undervisning i ernæringslære tilsligter en opfriskning af de under barneplejerske uddannelsen (jfr. bilag 1) meddelte kundskaber, dog at der tages hensyn til deltagerens større modenhed og erfaring, samt til at deltagerne også skal beskæftige sig med større børn.

8. Samfundslære.

Samfundslære gennemgås efter de for uddannelsen til barneplejerske givne retningslinier, idet undervisningen tilrettelægges dels som repetition af denne og dels som en yderligere orientering i områder indenfor samfundslære, der særligt måtte påkalde elevernes interesse.

9. Sociallovgivning.

Der meddeles en almindelig orientering i den danske sociallovgivning — dog med hovedvægten på børneforsorgen, herunder

de senere års udvikling på dette område. Under hensyn til, at børneforsorgen er gennemgået ved uddannelsen til autoriseret barneplejerske, bør undervisningen lægges an på en detailgennemgang af de enkelte regler i forbindelse med børneforsorgens udøvelse i Danmark. Endelig gives der orientering om familierettens og personrettens hovedprincipper.

10. *Bogføring, regnskabsvæsen, varekundskab m. v.*

Undervisningen meddeles som i bilag 1, pkt. 7, anført, dels som en repetition af de i henhold til denne bestemmelse meddelte kundskaber, og dels som en yderligere uddybning af disse.

Under varekundskab gøres eleverne bekendt med de driftsøkonomiske og handelsmæssige betragtninger, der lægges til grund ved indkøb, montering, kostforplejning m.m.

11. *Etik.*

Undervisningen tilsigter en videreførelse af den undervisning, der er meddelt under uddannelsen til autoriseret barneplejerske, dog at der under hensyn til deltageres større modenhed gøres mere indgående rede for de almenGYldige principper, som er grundlæggende for vor kultur.

12. *Litteratur og bibliotekskundskab.*

Under litteratur foretages i store træk en gennemgang af dansk litteratur. Der gives eleverne anvisning på god, sund, oplysende og underholdende litteratur for ganske små børn og lidt større børn.

Bibliotekskundskab tilsigter at give eleverne vejledning i ordning og betjening af et mindre bibliotek samt i brugen af håndbøger.

13. *Kulturhistorie.*

Der gennemgås en række udvalgte emner f. eks. fra verdenshistorien og kunstens historie.

14. *Børnebeskæftigelse m. v.*

Faget omfatter foruden sang, musik og rytmik tillige oplæring dels i manuelt arbejde, som med beskedne redskaber og billigt materiale kan udføres i almindelige lokaler uden særligt udstyr, og dels tegning, modellering, farveklip, linoleumssnit m. v.

Formålet er at give deltagerne forståelse af den pædagogiske og psykologiske betydning af den udvikling af børns produktive evner og skaberglæde, som kan nås ved sådanne frie virksomhedsformer, der tillige udvikler hånd og øje. Denne forståelse søges dels nået ved en teoretisk gennemgang af den psykologiske baggrund for børnenes tegning og frie skaben dels gennem deltageres selvvirksomhed.

Retningslinier for uddannelsen i de enkelte under grunduddannelsen af medarbejdere ved opdragelseshjem, bortset fra spædbørnehjem, henhørende fag.

1. *Pædagogik og praktik.*

Undervisningen tilsigter med udgangspunkt i det normale familieliv og børnenes opvækst i det naturlige hjem at bibringe eleverne kendskab til opdragelsens mål og midler, herunder forståelse af opdragerens ansvar for tilvejebringelse af det rette milieu under barnets og den unges opvækst. Gruppelivets pædagogik gennemgås, ligesom opdragelseshjemets specielle pædagogiske opgaver må klargøres for eleverne.

Der gives eleverne et overblik over pædagogikkens historie, idet der navnlig lægges vægt på den nyere historie. Vor tids undervisningsformer og opdragertanker gennemgås. Som eksempler på historisk stof kan anføres: Opdragelsen hos grækerne, Rousseau, Pestalozzi, Frøbel, Grundtvig og Kold, og som eksempler på vor tids pædagoger kan nævnes Montessori, Decroly, Dewey og Jan Ligthart. I forbindelse med denne undervisning gives der så vidt muligt eleverne lejlighed til øvelse i beskæftigelse af børn under kyndig pædagogisk vejledning.

2. *Psykologi.*

Der gives en orientering i psykologisk iagttagelse af børn og unge samt forståelse og beskrivelse af deres reaktioner. Eleverne lærer om de vigtigste sjælelige funktioner hos mennesket med særligt henblik på de specielle pædagogiske og psykologiske opgaver overfor børn og unge i opdragelseshjem.

Den almindelige børnepsykologi gennemgås i et til lærerseminarierne svarende omfang.

3. *Sundheds- og sygdomslære.*

Undervisningen omfatter anatomi og fysiologi i hovedtræk, hygiejne, herunder seksualhygiejne, levnedsmiddel-, bolig- og

personlig hygiejne med særligt henblik på børns og unges specielle krav i så henseende samt hygiejniske krav i børneinstitutioner, levnedsmiddellære samt sygdomslære, specielt epidemiske børnesygdomme samt sygdomsforebyggende foranstaltninger.

4. *Samfundslære.*

Det danske samfunds opbygning gennemgås, idet der både lægges vægt på at gøre eleverne bekendt med samfundets nuværende organisationsform og den historiske udvikling, der har ført til denne.

5. *Børneforsorg.*

Der gives en almindelig oversigt over den gældende børneforsorgslovgivning i hovedtræk, og der lægges vægt på både børneforsorgens historie, herunder de private institutioners historie, og udviklingsgangen i lovgivningen. Der gives en oversigt over børneforsorgens organer (børneværnsudvalgene, de sociale udvalg, ankemyndigheder m. v.) og de institutioner, der virker for børneforsorg. Yderligere gennemgås reglerne om børns anbringelse udenfor hjemmet, om børneforsorgens forhold til de retshåndhævende myndigheder og om opdragelseshjemmenes virksomhed.

I tilknytning til den egentlige børneforsorg gives der orientering om svangerskabslovgivningen, mødrehjælpsinstitutionerne og den almindelige lovgivning til beskyttelse af barnet, familien og familielivets fremme.

Gennemgangen af lovstoffet har alene til formål at bibringe eleverne et helhedsindtryk af retstilstanden på det omhandlede område og at give dem så megen orientering i emnerne, at de i påkommende tilfælde ved hjælp af håndbøger eller lignende selv kan skaffe sig svar på eventuelle foreliggende tvivlsspørgsmål.

6. Kontorarbejde og bogføring.

Eleverne gøres bekendt med almindeligt forekommende kontorarbejde og ordensregler på et kontor med særligt henblik på det i opdragelseshjem forekommende kontorarbejde.

Endvidere gives vejledning i førelse af stambog og betalingsbog samt førelse af kassebogen på grundlag af de af overinspektionen fastsatte konteringsregler for børne- og optagelseshjem. Dernæst gennemgås de krav, der må stilles til bilagsmaterialet.

På grundlag af kassebogen vises det, hvorledes tallene for de enkelte måneder opsamles i hovedbogen og derfra overføres til regnskabsskemaet, der skal indsendes til overinspektionen ved årets slutning.

7. Etik.

Der gøres rede for de almengyldige principper, som er grundlæggende for vor kultur.

8. Litteratur m. v.

Der foretages en gennemgang af dansk litteratur, ligesom der gives vejledning i

valg af litteratur egnet til læsning af og for børn samt vejledning i højtlesning. Endvidere kan gennemgås særlige områder indenfor kulturhistorien, der måtte have elevernes interesse.

9. Bibliotekskundskab.

Ved skolens begyndelse gives der vejledning i brug af håndbøger samt et mindre biblioteks opbygning og anvendelse.

10. Beskæftigelses fag.

Beskæftigelsesfag sigter mod børns fri og legende manuelle virksomhed og kan omfatte beskæftigelser som småsløjd, vævning, lerarbejde, håndarbejde, husflid under forskellige former og forskellige materialer, arbejde med værdiløst materiale, pottemageri, o. lign.

11. Frie foredrag.

Der meddeles i foredragsform oplysning om historiske, sociale, folkelige, personalhistoriske og religiøse emner.

Retningslinier for uddannelse i de enkelte under børneforsorgens videregående uddannelse af medarbejdere ved opdragelseshjem henhørende fag.

1. Pædagogik.

Idet pædagogikkens historie og vor tids undervisningsformer og opdragertanker i et omfang som i bilag 3, pkt. 1, nævnt forudsættes bekendt, foretages en mere indgående gennemgang af pædagogikkens historie, såvel den ældre historie (grækerne, romerne, klosterskolen, Rousseau, Pestalozzi, filantropisterne) som den nyere (Mannheimersystemet, arbejdsskolen, Kerchensteiner, udviklingen af de Grundtvig-Koldske skoletanker).

Mere indgående gennemgås nyere synspunkter på opdragelse og undervisning (f. eks. Frøbel, Montessori, Decroly, Dewey). Pædagogikkens forhold dels til psykologien og dels til forskellige samfundsformer drøftes, ligesom udviklingen af dansk opdragelse og undervisning sættes i forhold til fremmede strømninger.

2. Psykologi.

Psykologiundervisningen har til formål dels at gøre eleverne bekendt med de nyere resultater af den psykologiske forskning, dels at give dem en psykologisk grundindstilling i deres arbejde ved at åbne muligheder for at iagttage og forstå både sig selv og de børn og unge de kommer til at arbejde med.

Undervisningen omfatter: Almen psykologi, børne- og ungdomspsykologi, intelligensforskning og intelligensprøver, karakterologi (herunder dybdepsykologi) samt en orientering i socialpsykologi og arbejdspsykologi (herunder psykoteknik). Endvidere gennemgås indlæringens psykologi og de forhold, der betinger en særlig opdragelse og undervisning af svagt begavede, læseretarderede, talelidende, nervøse og vanskelige børn og unge.

3. Psykiatri.

Undervisningen i psykiatri skal med ud-

gangspunkt i det normale sjæleliv tilstræbe en orientering i de psykiske lidelser i videste forstand, deres opståen, forløb og behandling med særligt henblik på barndom og ungdom.

Orienteringen bør omfatte såvel de forskellige former af åndssvaghed og psykopati som psykoser og psykopatologiske reaktioner på ydre forhold og legemlige sygdomme.

Undervisningen bør gøres så instruktiv som mulig ved gennemgang og demonstration af konkrete tilfælde og koordineres såvel med undervisningen i sygdomslære som især med undervisningen i psykologi.

Eleverne bør grundigt orienteres om en tilsynsførende psykiaters opgaver.

4. Anatomi, fysiologi og socialmedicin.

Det menneskelige legemes bygning og funktion gennemgås, og der gives et overblik over biologiens og arvelighedslærens grundsætninger.

I forbindelse hermed gives en oversigt over de mest almindelige sygdomme særligt hos børn og unge, ligesom eleverne orienteres grundigt om en tilsynsførende læges opgaver.

Socialmedicin m. v. Der gives en oversigt over de mest almindelige sygdomme særligt hos børn og unge og over disse sygdommes forebyggelse. Herunder gennemgås det menneskelige legemes bygning og funktion i nødvendigt omfang, ligesom der gives et overblik over biologiens og arvelighedslærens grundsætninger.

5. Socialhygiejne.

Ved undervisningen, hvor der lægges særlig vægt på børne- og ungdomshygiejne, orienteres eleverne om hygiejnens hovedprincipper og lovgivningen herom. Der foretages en gennemgang af sundhedsvæsenets

organisation og af en række sundhedsmæssige foranstaltninger.

Hovedpunkterne i ernæringslære og levnedsmiddelhygiejne samt skole-, bolig- og arbejds-hygiejne må gennemgås. Spørgsmål vedrørende beklædning, legemspleje og badning må omtales.

Endelig gennemgås de vigtigste seksualhygiejniske regler.

6. Samfundsspørgsmål.

Undervisningen tilsigter at give eleverne forståelse af et moderne samfunds socialpolitiske problemer.

Der lægges vægt på gennemgang af befolkningspolitik og familiepolitik, arbejdsmarkedets forhold og boligspørgsmål. Endvidere gives der eleverne et vist kendskab til socialstatistik på grundlag af dele af Statistisk Årbog samt forskellige institutionsberetninger m. v.

Under faget samfundsspørgsmål orienteres eleverne desuden om arbejdsanvisning og erhvervsvejledning.

Undervisningen afsluttes med en kort oversigt over Danmarks økonomiske stilling på grundlag af aktuelt materiale.

7. Børneforsorg.

Børneforsorgens historie, dens organisation og institutioner samt børnelovgivningen gennemgås efter de retningslinier, der er fastsat for grunduddannelsen (jfr. bilag 3), men dog mere indgående. Særlig vægt lægges på institutionerne for vanskelige eller svagt begavede børn og unge.

8. Bogføring og regnskabsvæsen.

Undervisningen omfatter en fuldstændig gennemgang af regnskabsføring og aflæggelse såvel for b ørne- og optagelseshjem som for de større hjem, hvorved også gennemgås de specielle regnskaber for landbrug, oplæringsvirksomheder m. v.

Ved opstilling af årsregnskabet gennemgås forskellige driftsstatistikker, likviditetsoversigter og værksteds-kalkulationer. Endvidere gennemgås føringen af de forskellige bibøger såsom stambog, kost- og gæstedagbog m. fl.

Eleverne undervises i beregning af stats-tilskud og i forbindelse hermed gennemgås

bl. a. normaludgifter for de forskellige grupper af opdragelseshjem og opstilling af driftsbudgetter.

Endelig gennemgås opdragelseshjemmenes økonomiske forhold, hvorved eleverne gøres bekendt med de driftsøkonomiske og handelsmæssige betragtninger, der lægges til grund ved indkøb, montering, kostforplejning, vask, ejendomsadministration m. v.

9. Etik.

Etikkens grundsætninger gennemgås og gøres til genstand for en yderligere uddybning end den under grunduddannelsen meddelte.

10. Sang, musik og rytmik.

Undervisningen tager sigte på at give eleverne en produktiv arbejdsindstilling med hensyn til musikalske og rytmiske udtryksformer.

Teoretisk belyses børns og unges musikopfattelse og musikalske udvikling gennem eksempler, således at eleverne får forståelse af, hvorledes musikopdragelse bedst kan støtte og udvikle børns og unges musikalske evner, således at de bliver i stand til at skønne over, hvad der af den foreliggende musiklitteratur er egnet til formålet.

I praksis arbejdes med stemmedannelse, sangteknik og indøvelse af brugeligt materiale. Der undervises på instrumenter, som børn og unge selv kan bruge (f. eks. rytmeinstrumenter, blokfløjte, guitar o. lign.). Nodelæsning øves. I det omfang tiden tillader, kan der øves korsang og sammenspil.

I nær tilknytning til den praktiske musik indøves rytmik, der må bygges på barnets naturlige bevægelsesformer og barnefantasiens udformning af disse i bevægelseslege. Eleverne tilegner sig forståelse for disse forhold ved selv at arbejde med bevægelser på et produktivt-rytmisk grundlag, og undervisningen støttes gennem demonstrationer, film og andet billedstof.

11. Frit skabende arbejde og fritidsbeskæftigelse.

Faget omfatter dels manuelt arbejde, som med beskedne redskaber og billigt materiale kan udføres i almindelige lokaler uden sær-

ligt udstyr, og dels tegning, modellering, farveklip, linoleumssnit m. v.

Formålet er at give eleverne forståelse af den psykologiske og pædagogiske betydning af den udvikling af børn og unges produktive evner og skaberglæder, som kan nås ved sådanne frie virksomhedsformer, der tillige udvikler hånd og øje. Denne forståelse søges nået, dels ved en teoretisk gennemgang af den psykologiske baggrund for børns og unges tegning og frie skaben, dels ved at eleverne gennem selvvirksomhed oplever disse forhold.

Som eksempler på materialer til frit manuelt arbejde kan nævnes: bast, papir og pap, læder, pappmaché, metal, plastik og plexiglas.

I tegning, maling, modellering, farveklip, linoleumssnit gennemgås de forskellige teknikker, hvorefter eleverne arbejder frit, og læreren hjælper, hvor det tiltrænges. Der arbejdes dels individuelt, dels kollektivt, idet læreren viser, hvordan en flok kan skabe morsomme ting i fællesskab både med farveklip, tegning og maling.

12. Bibliotekskundskab.

Der gives eleverne vejledning i ordning og betjening af et mindre bibliotek, afpasset efter en skole eller et opdragelseshjem, ligesom der må undervises i den rette måde at mærke og indføre bøgerne på i kataloger og kartoteker. Der må endvidere gives en særlig omtale af og vejledning i valg af faglitteratur og håndbøger. Herudover må der gives anvisning på god, sund, oplysende og underholdende litteratur for børn og unge samt gives retningslinier for bogvalget til biblioteker for børn og unge, ligesom almindelige synspunkter vedrørende børns og unges læsning må gives.

13. Institutionsbesøg og milieustudier.

Der lægges vægt på at give eleverne et så alsidigt kendskab som muligt til socialt arbejde bl. a. derved, at eleverne gøres bekendt med institutioner af lignende karakter som dem, de venter eller ønsker at blive knyttet til efter endt uddannelse, samt ved at de i videst muligt omfang får lejlighed til at gøre sig bekendt med arbejdet indenfor de forskellige grene af børneforsorgen og med andet beslægtet socialt arbejde.

Eleverne må have **lejlighed til under kon-**

trol og vejledning at stifte bekendtskab med forskellige bykvarterer, herunder de fattigste og i boligmæssig henseende ringeste kvarterer og gader i storbyen, samt have lejlighed til at lære det filantropiske arbejde, som udføres i forskellige foreninger (f. eks. Frelsens Hær, Kofoeds Skole, Kirkens Korshær) at kende.

14. Frie foredrag m. m.

Ved frie foredrag, eventuelt med påfølgende diskussioner, optages aktuelle emner eller emner, som eleverne selv fremsætter ønske om at få behandlet, eventuelt emner, der har tilknytning til behandlede fag, som ønskes nærmere uddybet. Ved disse frie møder bliver der således for eleverne lejlighed til selvstændig udarbejdelse af indlæg, eventuelt i foredragsform, men i hvert fald som diskussionsindlæg.

En del af disse timer bør anvendes til underholdning af forskellig art, f. eks. således at deltagerne her opøves i at vejlede og instruere ved arrangementer på hjemmene, f. eks. små dramatiske optrin, tableauer o. lign.

Der gives endelig eleverne et kursus i anvendelsen af småfilmsapparater i undervisningens tjeneste samt vejledning i udarbejdelse af filmsforedrag.

15. Metodik.

A. Almen metodik (for samtlige elever).

Gennemgang af hjemmets indretning, rummenes udnyttelse og udstyr, den specielle indretning af lokaler til fritidsbeskæftigelse samt af udendørs legepladser. Desuden behandles spørgsmål om hjemlivets former (dagsplan, orden, fordeling af arbejde og fritidsbeskæftigelse, opdeling af eleverne i grupper, samarbejdet mellem medarbejderne på hjemmet og med kredse udenfor hjemmet m. m.).

Spørgsmål af særlig betydning for den pædagogiske påvirkning af eleverne (andagter, samtaler om religiøse og etiske spørgsmål, anvendelse af straf og belønning, samarbejde med psykiatere og psykologer) tages op til forhandling og vejledning.

Der gives en oversigt over skolelovgivningen og undervisningens tilrettelæggelse på opdragelseshjem af forskellige typer. **Specielt gennemgås:**

- a) Spørgsmål i forbindelse med undervisning af svagtbegavede og andre undervisningshæmmede børn og unge,
- b) tilrettelæggelse af almen og erhvervsbetonet undervisning for unge.

B. Speciel undervisningsmetodik (for lærere).

Der foretages en gennemgang af de forskellige undervisningsformer, der anvendes i skolen i dag: Klasseundervisning, gruppeundervisning og individuel undervisning. Hovedvægten lægges på de to sidste former som de mest hensigtsmæssige for skolerne på opdragelseshjemmene. Endvidere gennemgås emneundervisning og lejrskoleundervisning.

Der bør derhos gives vejledning i standpunktprøver og disses udnyttelse i den dag-

lige undervisning, ligesom der må gives metodisk vejledning i undervisning af svagt begavede eller læseretardedede børn og børn med talevanskeligheder.

Yderligere må der foretages en gennemgang af ungdoms- og efterskolens fagkreds og vejledning i særlige problemer i forbindelse med undervisningen af unge, herunder arbejdskundskab for ufaglærte.

Endelig bør eleverne have indblik i foreliggende velegnet undervisningsmateriale og vejledning i selv at fremstille sådant, ligesom der må gives lejlighed til at følge og deltage i undervisningen i københavnske skoler, specielt med henblik på individuel undervisning, særundervisning og ungdomsundervisning.

Statistisk undersøgelse af personaleforholdene ved de anerkendte opdragelseshjem og vuggestuer.

A. Anerkendte spædbørnehjem og vuggestuer.

På grundlag af udsendte spørgeskemaer til de anerkendte spædbørnehjem*) og vuggestuer, er der foretaget en statistisk undersøgelse af disse institutioners personale med henblik særlig på uddannelsesforholdene.

Undersøgelsen er begrænset til lederne og de medarbejdere på spædbørnehjemmene og på vuggestuerne, som deltager i børnenes pasning og pleje.

Udsendelsen af skemaerne er foretaget gennem overinspektionen for børneforsorgen, der ligeledes inden skemaernes indsendelse til uddannelsesudvalget på grundlag af det i overinspektionen foreliggende materiale har foretaget en kritisk gennemgang af oplysningerne på skemaerne. Derimod er den egentlige bearbejdelse af det indkomne materiale foretaget ved udvalgets foranstaltning.

Den foreliggende undersøgelse refererer sig til den 1. december 1954, idet der dog for en del af undersøgelsens vedkommende, jfr. nedenfor under c, er indkrævet oplysninger for perioden 1. december 1952—1. december 1954.

Der er tidligere pr. 1. januar 1951 foretaget en tilsvarende, men knapt så detaljeret undersøgelse af personaleforholdene på børneforsorgens institutioner for spæde børn og småbørn, til hvilken undersøgelse der i det følgende gentagne gange er henvist.

Man ønsker iøvrigt at understrege, at

det ved disse to statistiske undersøgelser — navnlig den ældre undersøgelse — anvendte materiale kan være behæftet med visse fejlmuligheder, samt at forholdene hurtigt kan ændre sig ret stærkt, f. eks. som følge af en ændring i antallet af institutioner og udviklingen på arbejdsmarkedet iøvrigt. Der er derfor noget der taler for, at de heromhandlede forhold bl. a. også af hensyn til fastlæggelsen af uddannelsesskolernes kapacitet underkastes en løbende kontrol foretaget med forholdsvis korte mellemrum.

a. Spædbørnehjem.

Der er indkommet spørgeskemaer for samtlige ialt 59 spædbørnehjem. Af disse hjem var 5 kommunale, 41 selvejende, 11 tilhørte anerkendte foreninger for børneforsorg og 2 var lederejede.

I tabel a. I. er anført en oversigt over antallet af ledere og medarbejdere i normeret stilling pr. 1. december 1954.

Som det ses af denne oversigt, var der ikke større forskel i uddannelsesprocenten for ledere og medarbejdere i normeret stilling. Den gennemsnitlige alder for ledere var 47,8 år og for medarbejdere 32,7 år.

Antallet af institutioner og normerede medarbejdere er noget lavere end efter undersøgelsen i 1951; derimod har en relativt større del af medarbejderne en kvalificeret uddannelse nu end i 1951. For ledernes vedkommende er uddannelsesprocenten stort set den samme som tidligere.

Som fuldt uddannede personer anses i den foreliggende forbindelse kvinder, der

*) Herved forstås i denne undersøgelse anerkendte spædbørnehjem, anerkendte optagelseshjem for spæde børn samt selvstændige afdelinger for spæde børn på optagelseshjem.

Tabel a. I.

Oversigt over ledere og normeret personale ved anerkendte spædbørnehjem pr. 1. december 1954, fordelt efter alder og uddannelse.

Uddannelse Alder	Ledere				Medarbejdere			
	Fuldt uddan.	Ikke uddan.	Ialt (kol. 1 kol. 2)	Fuldt uddannede i pct. af samtlige ledere	Fuldt uddan.	Ikke uddan.	Ialt (kol. 5 kol. 6)	Fuldt uddan. i pct. af samtlige medarbejdere
Under 25 år.....	—	—	—	—	25	2	27	92,6
25—34 -	3	—	3	100,0	42	8	50	84,0
35—44 -	18	—	18	100,0	17	8	25	68,0
45—54 -	17	2	19	89,5	5	1	6	83,3
55—64 -	8	3	11	72,7	2	1	3	66,7
65 år og derover..	—	1	1	0	—	—	—	—
Tilsammen.....	46	6	52	88,5	91	20	111	82,0

har diplom som autoriseret barneplejerske eller som autoriseret sygeplejerske. Der er i tabel a. II. givet en oversigt over fordelingen af det uddannede personale mellem de to nævnte kategorier.

Tabel a. II.

Oversigt over antallet af autoriserede sygeplejersker og autoriserede barneplejersker ved anerkendte spædbørnehjem pr. 1. december 1954, fordelt efter stilling og alder.

Uddannelse Alder	Ledere		Medarbejd.		aut. sygeplejersker ialt	aut. barneplejersker ialt
	aut. sygeplejersker	aut. barneplejersker	aut. sygeplejersker	aut. barneplejersker		
Under 25 år	—	—	2	23	2	23
25—34 -	2	1	14	28	16	29
35—44 -	17	1	12	5	29	6
45—54 -	15	2	2	3	17	5
55—64 -	8	—	2	—	10	—
65 år og derover	—	—	—	—	—	—
Tilsammen.	42	4	32	59	74	63

Ca. 54 pct. af det uddannede personale havde uddannelse som sygeplejersker og 46 pct. som egentlige barneplejersker. I 1951 blev det relative antal sygeplejersker opgjort til 45,5 pct. Det ses endvidere af tabellen, at barneplejersker er talrigst repræsenteret blandt de yngre medarbejdere;

barneplejerskerne gennemsnitlige alder er 30,3 år imod 42,4 år for sygeplejerskerne.

Nedenfor i tabel a. III. er anført en samlet oversigt over det normerede personale.

Tabel a. III.

Samlet oversigt over normeret personale ved spædbørnehjem pr. 1. december 1954 fordelt efter alder og uddannelse.

Uddannelse Alder	Fuldt uddan.	Ikke uddan.	Ialt	Fuldt uddan. i pct. af hele personalet
Under 25 år	25	2	27	92,6
25—34 -	45	8	53	84,9
35—44 -	35	8	43	81,4
45—54 -	22	3	25	88,0
55—64 -	10	4	14	71,4
65 år og derover	—	1	1	0
Ialt.	137	26	163	84,0

Uddannelsesprocenten andrager 84, og er noget højere end efter undersøgelsen i 1951. Gennemsnitsalderen for de fuldt uddannede er 36,9 år og 41 år for de ikke-uddannede.

Antallet af ledige stillinger udgør 21, hvilket også nogenlunde svarer til det resultat, der fremkom ved den tidligere undersøgelse.

Om grunden til, at disse stillinger ikke er besat, er det oplyst, at der ikke har været

kvalificerede ansøgere, at nedgangen i belægningstallene har overflødiggjort besættelsen af ledige stillinger, eller at ikke-normeret personale på tilfredsstillende måde bestrider arbejdet.

Tabel a. IV.

Oversigt pr. 1. december 1954 over det normerede personales anciennitet indenfor børneforsorgen.

År	Ledere	Fast ansatte medarbejdere
0— 1 år.	0	22
1—2	1	13
2— 3	1	8
3—5	6	22
5—10	14	32
10—15	10	9
15—20	9	2
20—25	4	0
25—30	4	2
30— 35	3	0
35 år og derover....	0	1
Ialt.	52	111

Den gennemsnitlige ansættelsestid indenfor børneforsorgen var for ledere og medarbejdere henholdsvis 13,7 år og 5,6 år. I særdeleshed det sidste tal antyder, at der må være betydelig til- og afgang fra medarbejdergruppen.

I tabel a. V. er angivet en oversigt over det ikke normerede personale, idet opmærksomheden henledes på, at der som foran

Tabel a. V.

Oversigt over det ikke-normerede personale pr. 1. december 1954 ved spædbørnehjem, fordelt efter alder og uddannelse.

Uddannelse Alder	Fuldt uddan. personer	Ikke-uddan. personer	Ialt
Under 25 år	1	221	222
25—34 - ———	4	14	18
35—44 - ———	2	2	4
45—54 - ———	0	4	4
55—64 - ———	0	2	2
Tilsammen.	7	243	250

nævnt kun er medtaget personer, der deltager i børnenes pasning og pleje.

Uddannelsesprocenten for det ikke-normerede personale er langt mindre end for det normerede personale, jfr. tabel a. IIL, idet kun 2,8 pcb. af det ikke-normerede personale har en fyldestgørende uddannelse. Gennemsnitsalderen for dette personale er 23,6 år, således at disse personer er væsentligt yngre end de fast ansatte personer; langt det overvejende antal ikke-normerede personer var ikke fyldt 25 år.

Endelig var der ved denne gruppe af institutionerne ialt 253 elever, nemlig 163 1. års elever og 90 2. års elever. Over 96 pct. af eleverne var ikke fyldt 25 år.

Antallet af ikke-normerede personer er ifølge nærværende undersøgelse væsentligt større end efter 1951-undersøgelsen, men til gengæld er der nu færre elever. Den foreliggende forskel er dog måske i nogen grad af formel karakter, idet institutionerne ved den ældre undersøgelse fejlagtigt havde placeret en del af det ikke-normerede personale som elever. Dette gælder formentlig navnlig de såkaldte barnefrøkener med 1. års uddannelse.

b. Vuggestuer.

Der er indkommet spørgeskemaer fra ialt 109 vuggestuer, heraf 34 kommunale, 72 selvejende, 2 tilhørte anerkendte foreninger for børneforsorg og 1 var lederejet institution.

I tabel b. I. er anført en oversigt over antallet af ledere og medarbejdere i normeret stilling pr. 1. december 1954.

Som det ses af tabellen havde henved 90 pct. af lederne en kvalificeret uddannelse og knapt $\frac{2}{3}$ af medarbejderne. Ved at sammenligne tabellen med den tilsvarende tabel (a. I.) for personalet ved spædbørnehjemmene vil det ses, at en mindre del af medarbejderne ved vuggestuerne er fuldt uddannede end tilfældet er ved spædbørnehjem, medens uddannelsesprocenten derimod er nogenlunde ens for ledernes vedkommende. Ledernes gennemsnitsalder er 44,8 år og medarbejdernes 29,6 år. Ifølge den tidligere omtalte undersøgelse i 1951 var godt halvdelen af medarbejderne fuldt uddannede og — ligesom nu — henved 90 pct. af lederne.

Tabel b. I.

Oversigt over ledere og normeret personale ved anerkendte vuggestuer pr. 1. december 1954, fordelt efter alder og uddannelse.

Uddannelse Alder	Ledere				Medarbejdere			
	Fuldt uddan.	Ikke uddan.	Ialt	Fuldt uddannede i pct. af samtlige ledere	Fuldt uddan.	Ikke uddan.	Ialt	Fuldt uddannede i pct. af samtlige medarbejdere
Under 25 år					45	39	84	53,6
25—34 -	10		10	100	64	25	89	71,9
35—44 -	32	8	40	80	19	4	23	82,6
45—54 -	38		38	100	6	2	8	75,0
55—64 -	9	3	12	75		1	1	0
65 år og derover . .	1		1	100				
Tilsammen	90	11	101	89,1	134	71	205	65,4

I tabel b. II. er det nærmere angivet, hvordan det uddannede personale fordeler sig mellem autoriserede barneplejersker og sygeplejersker.

Tabel b. II.

Oversigt over antallet af autoriserede sygeplejersker og autoriserede barneplejersker ved de anerkendte vuggestuer pr. 1. december 1954, fordelt efter stilling og alder.

Uddannelse Alder	Ledere		Medarbejd.		aut. sygeplejersker ialt	aut. barneplejersker ialt
	aut. sygeplejersker	aut. barneplejersker	aut. sygeplejersker	aut. barneplejersker		
Under 25 år	—	—	—	45	—	45
25—34 -	5	5	7	57	12	62
35—44 -	24	8	7	12	31	20
45—54 -	29	9	2	4	31	13
55—64 -	6	3	—	—	6	3
65 år og derover	1	—	—	—	1	—
Tilsammen .	65	25	16	118	81	143

Ca. 36 pct. af det kvalificerede personale var sygeplejeuddannet og ca. 64 pct. havde uddannelse som autoriserede barneplejersker. I 1951 havde ca. 50 pct. af det kvalificerede personale uddannelse som sygeplejerske. Der er forholdsvis flere uddannede barneplejersker ved vuggestuerne

Tabel b. III.

Samlet oversigt over normeret personale ved anerkendte vuggestuer pr. 1. december 1954, fordelt efter alder og uddannelse.

Uddannelse Alder	Fuldt uddan.	Ikke uddan.	Ialt	Fuldt uddan. i pct. af hele personalet
Under 25 år	45	39	84	53,6
25—34 -	74	25	99	74,7
35—44 -	51	12	63	81,0
45—54 -	44	2	46	95,7
55—64 -	9	4	13	69,2
65 år og derover	1	—	1	100,0
Tilsammen.	224	82	306	73,2

end ved spædbørnehjemmene. Sygeplejerskernes gennemsnitlige alder er 44,2 år og barneplejerskernes 32 år.

Endelig gives der i tabel b. III. en samlet oversigt over det normerede personale.

Uddannelsesprocenten andrager ca. 73 og er altså noget mindre end på spædbørnehjemmene m. v., jfr. tabel a. III.

Den nævnte procent er steget noget i forhold til 1951, da ca. $\frac{2}{3}$ af personalet var fuldt uddannet. Den gennemsnitlige alder er 36,4 år for det uddannede personale og 30,6 år for de øvrige.

Pr. 1. december 1954 var der ved vuggestuerne ialt 138 ledige stillinger. For de 109

ledige stillingers vedkommende foreligger ingen oplysninger om grunden til ledigheden; i de således relativt få tilfælde, hvor der foreligger oplysning om grunden til ledigheden, er angivet tilsvarende oplysninger som for spædbørnehjemmenes vedkommende, jfr. foran.

Herefter anføres en oversigt over de i normerede stillinger ansatte personers anciennitet i børneforsorgens tjeneste.

Tabel b. IV.

Oversigt pr. 1. december 1954 over det normerede personales anciennitet indenfor børneforsorgen.

År	Ledere	Medarbejdere
0—1 år.	1	22
1—2 "	3	30
2—3 "	3	27
3—5 "	5	49
5—10 "	30	58
10—15 "	18	13
15—20 "	16	4
20—25 "	12	
25—30 "	9	1
30—35 "	3	1
35 år og derover . .	1	
	101	205

Den gennemsnitlige ansættelsestid indenfor børneforsorgen var for ledere og medarbejdere henholdsvis 14 år og 5,1 år, hvilket nogenlunde svarer til forholdet ved spædbørnehjemmene m. v.

I den følgende tabel er givet en oversigt over de ikke-normerede medarbejdere, som deltager i børnenes pasning og pleje.

Uddannelsesprocenten for det ikke-normerede personale er langt mindre end for det normerede personale, jfr. tabel b. III., idet kun 1,4 pct. af det ikke-normerede personale havde en tilfredsstillende uddannelse. Den gennemsnitlige alder for det ikke-normerede personale er $23\frac{1}{4}$ år, d. v. s. noget mindre end for de fastansatte medarbejdere; langt det overvejende antal ikke-normerede personer er ikke fyldt 25 år.

Ved vuggestuer er der herudover ialt 256 elever, heraf 182 1. års elever og 74 2. års elever.

Der er herefter ved spædbørnehjemmene

Tabel b. V.

Oversigt over det ikke-normerede personale ved anerkendte vuggestuer pr. 1. december 1954, fordelt efter alder og uddannelse.

Uddannelse Alder	Fuldt uddan. personer	Ikke-uddan. personer	Ialt
Under 25 år. . . .	3	314	317
25—34 ———	2	39	41
35—44 ———	—	4	4
45—54 ———	—	2	2
55—64 ———	—	—	—
65 år og derover	—	—	—
	5	359	364

og ved vuggestuerne beskæftiget ialt 509 elever, hvoraf $\frac{2}{3}$ eller 345 var 1. års elever og den resterende $\frac{1}{3}$ eller 164 2. års elever.

Antallet af ikke-normerede personer er ifølge nærværende undersøgelse væsentligt større end efter 1951-undersøgelsen, medens derimod antallet af elever er noget mindre, jfr. herved foran side 94.

c. Vedrørende behovet for uddannede barneplejersker.

Behovet for uddannede barneplejersker er afhængigt af forskellige faktorer, herunder den årlige afgang blandt det antal kvinder, som i dag er ansat i normerede stillinger ved spædbørnehjem og vuggestuer og det antal kvinder med anden kvalificeret uddannelse (sygeplejersker), som søger stillinger på de nævnte børneforsorgsinstitutioner samt af udviklingen i antallet af institutioner, i hvilken forbindelse det iøvrigt bemærkes, at der i de kommende år må forventes en svag nedgang i antallet af børn i alderen 0—2 år. Endelig er behovet naturligvis betinget af, hvorvidt og i bekræftende fald i hvilket omfang de ledige stillinger rent faktisk ønskes besat, og af den socialpolitik, der iøvrigt føres fra det offentliges side på dette felt.

For at få et talmæssigt indtryk af dette behov er der på grundlag af erfaringerne for perioden 1. december 1952—1. december 1954 foretaget en beregning af afgangskvotienter for de ved de heromhandlede børneforsorgsinstitutioner ansatte ledere og medarbejdere.

For lederne af spædbørnehjem og vuggestuer er afgangskvotienten beregnet til henholdsvis 4,1 og 0,2 og for medarbejderne til henholdsvis 23,8 og 18,5.

Ved at anvende de således beregnede afgangskvotienter på personalet er det beregnet, at der årligt skal bruges 66 uddannede barneplejersker.

Det kan i den foreliggende forbindelse anføres, at der iflg. den tidligere omtalte undersøgelse i 1951 skulle være et tilsvarende årligt behov på 80 uddannede barneplejersker. Den omstændighed, at afgangskvotienterne nu er noget mindre end tidligere, skyldes formentlig bl. a., at afgangsen er blevet noget mindre, efterhånden som en stadig større del af personalet er uddannet, idet det mangelfuldt uddannede personale synes at have en større afgangskvotient end det uddannede personale; dette forhold medfører atter, at en større del af personalet når op i de ældre aldersklasser, hvorfra afgangsen er mindre end fra de yngre aldersklasser. Herudover spiller også forholdene på det almindelige arbejdsmarked ind og navnlig adgangen til andre og bedre stillinger såvel med hensyn til løn som øvrige arbejdsvilkår.

Såfremt de ledige stillinger ønskes besat, må tilgangen af uddannede barneplejersker selvsagt øges.

Hertil kommer, at det ved opgørelsen af trangen til uddannelse af barneplejersker må tages i betragtning, at autoriserede barneplejersker også beskæftiges ved andre opdragelseshjem for mindre børn end de egentlige spædbørnehjem. Ved tilrettelæggelsen af udvalgets forslag til den fremtidige uddannelse af barneplejersker er der taget hensyn til dette forhold, idet man sigter på at tilrettelægge uddannelsen således, at de autoriserede barneplejersker skulle blive bedre egnede til også at tage sig af de lidt større børn. Alt taget i betragtning bør man derfor formentlig også i fremtiden sigte på at uddanne mellem 80 og 100 autoriserede barneplejersker årligt.

d. Oplysning om, i hvilke kurser personalet har deltaget.

Da det må antages, at de benyttede spørgeskemaer er ret mangelfuldt udfyldt på dette

*) Inddelingen er foretaget efter Holger Horsten:

Tabel d. I.
Oversigt over kursusdeltagelse.

Spædbørnehjem

Kursets art	Ledere	Medarbejdere	Til sammen
Sygeplejekursus	13	3	16
Psykologikursus	5	8	13
Samaritterkursus	0	3	3
Husholdningskursus. .	1	7	8
Andre kurser.	18	20	38
Ialt. . .	37	41	78
Deltagelsesprocent . .	71,2	11,4	18,9

Vuggestuer

Kursets art	Ledere	Medarbejdere	sammen Til-
Sygeplejekursus	18	5	23
Psykologikursus. . . .	9	10	19
Samaritterkursus	4	6	10
Husholdningskursus. .	2	3	5
Andre kurser.	21	24	45
Ialt. . .	54	48	102
Deltagelsesprocent . .	53,5	8,4	15,2

punkt, må ovenstående oversigt over kursusdeltagelsen læses med et vist forbehold. Det bemærkes, at nogle af lederne og medarbejderne har deltaget i flere kurser, og at tabellen derfor giver udtryk for selve kursusdeltagelsen og ikke for antallet af kursusdeltagere. Det ses af tabellen, at lederne har en mere intensiv kursusdeltagelse end de øvrige personale, inklusive det ikke-normerede personale.

B. Andre anerkendte opdragelseshjem.

e.

Til indledning anføres omstående tabel e. I., der giver en oversigt over de forskellige kategorier af anerkendte opdragelseshjem, fra hvilke der er indkommet skemaer*).

Samtlige 270 opdragelseshjem har besvaret de udsendte spørgeskemaer.

I omstående tabel e. II. er dernæst anført en oversigt over ansatte personer ved samt-

Børneforsorgen i Danmark", side 329—63.

Tabel e. I.

Oversigt over antallet af opdragelseshjem pr. 1. december 1954, fordelt efter hjemmenes art og ejerforhold.

Opdragelseshjemmets art	Stats-hjem	Kom-munale hjem	Selv-ejende institu-tioner	For-enings-ejede hjem	Leder-ejede hjem	Ialt
Ungdomshjem	4	1	2	3	—	10
Skolehjem	1	—	7	—	—	8
Fredehjem	—	1	8	2	—	11
Oplæringshjem	1	—	10	7	1	19
Børnehjem med særlige opgaver	—	2	16	4	1	23
Optagelseshjem og iagttagelseshjem	2	1	11	15	—	29
Almindelige børnehjem	—	9	87	13	19	128
Optagelseshjem	—	16	16	10	—	42
Ialt	8	30	157	54	21	270

lige 270 opdragelseshjem, fordelt efter køn og stilling.

Ved de af undersøgelsen omfattede 270 opdragelseshjem var der ialt fast ansat 996 personer, hvoraf ca. $\frac{2}{3}$ var kvinder. Tallene svarer ret nøje til tallene fra den tidligere omtalte undersøgelse i 1951, jfr. for denne kategori af børneforsorgsinstitutioners vedkommende her og i det føl-

gende betænkningen af 27. februar 1952 vedrørende en særlig uddannelse af ledere og medarbejdere til opdragelseshjem. Indenfor de enkelte personalegrupper har antallet af lærere med pædagogisk uddannelse holdt sig konstant, antallet af egentlige faglærere har været faldende, hvorimod der har været en stigning for andre faglærere og praktiske medhjælpere.

Tabel e. II.

Oversigt over ledere og fast ansatte medarbejdere ved de anerkendte opdragelseshjem (bortset fra opdragelseshjemene for spæde børn) pr. 1. december 1954, fordelt efter køn og stilling.

Opdragelseshjemmets art	Ledere		Lærere med eksamen fra folkeskoleseminarium, Elbæk lærerskole o. l., eller fra børnehavese- eller fritidshjemsseminarium		Faglærere med egentlig fagud-dannelse		Andre fag-lærere		Praktiske med-hjælpere		Ialt		Til-sammen
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	
Ungdomshjem	6	4	3	2	21	4	3	9	10	7	43	26	69
Skolehjem	6	2	13	5	12	1	4	6	6	12	41	26	67
Fredehjem	5	6	—	3	3	8	5	12	7	13	20	42	62
Oplæringshjem	14	4	—	—	4	6	3	4	15	7	36	21	57
Børnehjem med særlige opgaver	13	10	11	12	3	2	8	3	10	31	45	58	103
Optagelses- og iagttagel-seshjem	17	12	4	—	11	4	12	12	28	29	72	57	129
Almindelige børnehjem	40	88	11	5	—	1	4	13	24	187	79	294	373
Optagelseshjem	10	31	1	5	—	—	3	12	4	70	19	117	136
Tilsammen	111	157	43	32	54	26	42	71	104	356	355	641	996

f. Opdragelseshjem for vanskelige eller svagt begavede børn.

Herefter skal anføres nogle oversigter over personaleforholdene på samtlige 100 anerkendte opdragelseshjem for vanskelige eller svagt begavede børn, jfr. de 6 første rubrikker i foranstående tabel e. II.

I tabel f. I. er først anført en oversigt over ledere ved opdragelseshjem af denne kategori.

Tabel f. 1.

Oversigt pr. 1. december 1954 over ledere af de 100 opdragelseshjem for vanskelige eller svagt begavede børn, fordelt efter alder, køn og uddannelse.

Uddannelse	Lærer-eksamen	Egentl. fag-uddannelse	Anden uddannelse	Ialt	Til-sammen
Alder	M. K.	M. K.	M. K.	M. K.	
25—34 år..	1 1	— —	1 —	2 1	
35—44 - ..	13 2*	3 2	3 3	19 7	26
45—54 - ..	20 7	3 3	3 10	26 20	46
55—64 - ..	5 1	2 1	4 8	11 10	21
65 år og der-over	2 —	1 —	— —	3 —	3
Tilsammen.	41 11	9 6	11 21	61 38	99

*) 1 leder har eksamen fra børnehaveseminarium.

Uoverensstemmelsen mellem antallet af opdragelseshjem og antallet af ledere beror på, at statslandbrugshjemmet „Christine-lund” og statsoptagelseshjemmet „Skibby” har fælles leder.

Det fremgår af tabellen, at henved $\frac{2}{3}$ af lederne var mænd, og at godt halvdelen af lederne havde afgangseksamen fra et seminarium, medens resten havde f. eks. håndværker- eller sygeplejeuddannelse eller alene flerårigt arbejde på opdragelseshjem. Disse resultater svarer ret nøje til resultaterne af den omtalte undersøgelse i 1951.

Den gennemsnitlige alder for de mandlige og kvindelige ledere er henholdsvis $48\frac{3}{4}$ og $50\frac{1}{4}$ år.

Det bemærkes, at af lederne uden lærer-eksamen har 2 kvinder deltaget i børne-forsorgens grunduddannelse på Hindholm højskole og 1 mand i børneforsorgens videre-gående uddannelse på Den sociale Skole.

Nedenfor i tabel f. II. er anført en særlig oversigt over de ledere uden seminarieud-dannelse, som ikke har gennemgået nogen af de to ovennævnte specielle former for uddannelse indenfor børneforsorgen.

Tabel f. II.

Oversigt over de ledere uden seminarieuddannelse, som ikke har gennemgået børneforsorgens grunduddannelse eller børneforsorgens videregående uddannelse med angivelse af køn, alder og ægteskabelig stilling.

Alder	Mænd		Kvinder		Ialt
	gift	ugift	gift	ugift	
25—34 år..	1	—	—	—	1
35—44 - ..	5	—	—	4	9
45—54 - ..	5	1	1	11	18
55—64 - ..	6	—	1	8	15
65 år og der-over	1	—	—	—	1
Tilsammen.	18	1	2	23	44

Herefter anføres en oversigt over de medarbejdere (lærere), der aflønnes efter reglerne 2. og 3. lønningsklasse i socialministe-riets cirkulære af 20. februar 1948, bilag 3.

Tabel f. III.

Oversigt pr. 1. december 1954 over de ved opdragelses-hjem for vanskelige eller svagt begavede børn i 2. og 3. lønningsklasse ansatte lærere (lærerinder).

Alder	Lærer-eksamen	Eksamen fra børnehave-ell. fritids-hjemseminarium	Uddannelse på Elbæk-skole	Ialt	Til-sammen
	M. K.	M. K.	M. K.	M. K.	
Under 25 år	2 —	— 1	— —	2 1	3
25—34 -	11 8	— 1	— —	11 9	20
35—44 -	5 —	— —	2 —	7 —	7
45—54 -	2 1	— —	— —	2 1	3
55 år og derover	3 1	— —	— —	3 1	4
Tilsammen.	23 10	— 2	2 —	25 12	37

Den gennemsnitlige alder for de mandlige lærere er ca. 38 år og for lærerinderne $31\frac{1}{3}$ år.

I følgende tabel er givet en oversigt over de egentlige faglærere.

Tabel f. IV.

Oversigt pr. 1. februar 1954 over faglærere (-lærerinder) ved opdragelseshjem for vanskelige eller svagt begavede børn.

Alder	Egentlig faguddannelse		Anden uddannelse		Ialt		Til-sammen
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	
Under 25 år	—	2	—	—	—	2	2
25—34 -	15	9	—	1	15	10	25
35—44 -	21	8	1	—	22	8	30
45—54 -	8	4	—	—	8	4	12
55—64 -	8	1	—	—	8	1	9
65 år og derover	1	—	—	—	1	—	1
Tilsammen.	53	24	1	1	54	25	79

Den gennemsnitlige alder for mændene er $42\frac{1}{6}$ år og for kvinderne 37 år. 4 af de mandlige lærere indenfor aldersgruppen 35—54 år har gennemgået børneforsorgens grunduddannelse.

Der anføres herefter en oversigt over de egentlige faglærere, som ikke har gennem-

gået børneforsorgens grunduddannelse respektive børneforsorgens videregående uddannelse.

Tabel f. V.

Oversigt over de egentlige faglærere (inder) på opdragelseshjem for vanskelige eller svagt begavede børn, som ikke har gennemgået børneforsorgens grunduddannelse, fordelt efter alder, køn og ægteskabelig stilling.

Alder	Mænd		Kvinder		Ialt
	gift	ugift	gift	ugift	
Under 25 år	—	—	—	2	2
25—34 -	12	3	—	10	25
35—44 -	17	2	—	8	27
45—54 -	7	—	—	4	11
55—64 -	8	—	—	1	9
65 år og derover	1	—	—	—	1
Tilsammen.	45	5	—	25	75

I tabel f. VI. anføres en oversigt over „andre faglærere (-lærerinder)“ med angivelse af disses uddannelse.

Tabel f. VI.

Oversigt pr. 1. december 1954 over andre faglærere (-lærerinder) på opdragelseshjem for vanskelige eller svagt begavede børn, inddelt efter alder, køn og uddannelse.

Alder	Egentlig faglig uddannelse		Elbæk lærerskole m.v.		Børneforsorgens grunduddann.		Børneforsorgens videreg. uddann.		Anden uddannelse		Ialt		Til sammen
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	
Under 25 år.....	—	1	1	1	—	1	—	—	3	1	4	4	8
25—34 -	2	3	4	3	1	—	1	—	10	6	18	12	30
35—44 -	2	3	1	1	1	2	1	1	8	5	13	12	25
45—54 -	—	2	—	5	—	1	1	1	4	12	5	21	26
55—64 -	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	7	7
65 og derover.....	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1
Tilsammen.....	4	9	(6*)10**)		2	4	3	2	26	31	41	56	97

*) 2 har gennemgået henholdsvis børneforsorgens grunduddannelse og børneforsorgens videregående uddannelse.

**) 2 har eksamen fra børnehaveseminarier.

Ca. 59 pet. af disse andre lærere (-inder) har ingen særlig uddannelse. Den gennemsnitlige alder for mændene er 36 år og for kvinderne 43 $\frac{1}{3}$ år.

Tabel /. VII.

Oversigt pr. 1. december 1954 over de andre lærere uden seminarie (lærerskole) uddannelse ved opdragelseshjem for vanskelige eller svagt begavede børn, som ikke har gennemgået børneforsorgens grunduddannelse eller børneforsorgens videregående uddannelse, fordelt efter alder, køn og ægteskabelig stilling.

Alder	Mænd		Kvinder		Ialt
	gift	ugift	gift	ugift	
Under 25 år	—	3	1	1	5
25—34 -	8	4	—	9	21
35—44 -	8	2	1	7	18
45—54 -	3	1	1	13	18
55—64 -	—	—	—	7	7
65 år og derover	1	—	—	—	1
Tilsammen.	20	10	3	37	70

I tabel f. VII. er anført en oversigt over disse andre lærere uden seminarie (lærerskole) uddannelse, der hverken har gennemgået børneforsorgens grunduddannelse eller børneforsorgens videregående uddannelse.

Antallet af praktiske medhjælpere og disses uddannelse fremgår af tabel f. VIII.

Som det vil kunne ses deraf har ca. 69 pot. af de praktiske medhjælpere ingen pædagogisk uddannelse.

Det bemærkes, at en mand og en kvinde har eksamen fra børnehave- og fritidshjemsseminarium.

Den gennemsnitlige alder for de mandlige medhjælpere er 34,5 år og for de kvindelige medhjælpere 36,8 år.

I tabel f. IX. anføres en oversigt over de praktiske medhjælpere, som hverken har gennemgået børneforsorgens grunduddannelse eller børneforsorgens videregående uddannelse.

Tabel /. VIII.

Oversigt pr. 1. december 1954 over de praktiske medhjælpere på opdragelseshjem for vanskelige eller svagt begavede børn, inddelt efter alder, køn og uddannelse.

Alder	Faglig uddannelse		Børneforsorgens grunduddannelse		Børneforsorgens videreg. uddannelse		Anden uddannelse		Ialt		Tilsammen
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	
Under 25 år.....	1	2	—	1	—	—	1	8	2	11	13
25—34 -	16	2	5	7	2	1	25	33	48	43	91
35—44 -	3	1	4	2	1	—	10	20	18	23	41
45—54 -	1	1	3	1	—	—	3	13	7	15	22
55—64 -	—	—	—	—	—	—	—	7	—	7	7
65 og derover.....	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1
Tilsammen.....	21	6	12	11	3	1	40	81	76	99	175

Tabel f. IX.

Oversigt pr. 1. december 1954 over de praktiske medhjælpere uden seminarieuddannelse ved opdragelseshjem for vanskelige eller svagt begavede børn, som ikke har gennemgået børneforsorgens grunduddannelse eller børneforsorgens videregående uddannelse, inddelt efter alder, køn og ægteskabelig stilling.

Alder	Mænd		Kvinder		Ialt
	gift	ugift	gift	ugift	
Under 25 år	—	2	—	10	12
25—34 -	20	20	5	29	74
35—44 -	7	6	—	21	34
45—54 -	4	—	—	14	18
55—64 -	—	—	—	7	7
65 år og	1	—	—	—	1
Tilsammen.	32	28	5	81	146

På de heromhandlede opdragelseshjem var pr. 1. december 1954 77 af de normerede stillinger ledige. I ca. $\frac{2}{3}$ af tilfældene angives manglende kvalificeret arbejdskraft som grund til vakancen; i enkelte tilfælde har der fundet omlægning af arbejdet sted, så at det ikke har været nødvendigt at besætte de ledige stillinger, og for ca. $\frac{1}{4}$ af de ledige stillingers vedkommende var grunden til ledigheden uoplyst. For tiden må en del af arbejdet på disse opdragelseshjem udføres af det som regel uuddannede, ikke-normerede personale, jfr. nedenfor tabel f. XI.

Som det vil ses af tabel f. X. har den gennemsnitlige ansættelsestid været ret ens indenfor henholdsvis de forskellige grupper af ledere og de forskellige grupper af medarbejdere.

Tabel /. X.

Oversigt pr. 1. december 1954 over den tid, det normerede personale har været ansat i stillinger indenfor børneforsorgen.

Ansættelsestid	Ledere				Medarbejdere			
	Med pædagogisk udd. *)	Uden pædagogisk udd.	Mænd	Kvinder	Med pædagogisk udd. *)	Uden pædagogisk udd.	Mænd	Kvinder
0—1 år.....	1	0	1	0	12	40	21	31
1—2 -	1	1	1	1	9	35	26	18
2—3 -	1	0	1	0	4	32	14	22
3—5 -	1	5	1	5	10	53	34	29
5—10 -	12	3	13	2	12	82	57	37
10—15 -	7	10	9	8	3	35	21	17
15—20 -	9	4	10	3	0	23	10	13
20—25 -	7	10	9	8	2	15	2	15
25—30 -	6	6	6	6	1	5	2	4
30—35 -	2	5	3	4	0	7	4	3
35 og derover	5	3	7	1	2	6	5	3
Ialt...	52	47	61	38	55	333	196	192
Gennemsnitlig ansættelsestid i år.	17,7	19,2	18,4	18,5	6,3	8,1	7,7	8,3

D. v. s. lærereksamen, eksamen fra børnehaver eller fritidshjemsseminarium eller fra Elbæk lærerskole, el. lign.

Endelig anføres en oversigt over det ikke-normerede personale.

Tabel f. XI.

Oversigt pr. 1. december 1954 over det ikke-normerede personale ved opdragelseshjem for vanskelige eller svagt begavede børn, fordelt efter alder, køn og uddannelse.

Alder	Lærereksamen		Anden uddan.		Ialt	Til-sammen
	M. K.	Ialt	M. K.	Ialt	M. K.	
Under 25 år	1 —	1	7 28	35	8 28	36
25—34 -	4 1	5	24 29	53	28 30	58
35—44 -	1 4	5	16 24	40	17 28	45
45—54 -	— 3	3	6 11	17	6 14	20
55—64 -	— 1	1	2 8	10	2 9	11
65 år og derover	— —	—	1 1	2	1 1	2
Tilsammen.	6 9	15	56 101	157	62 110	172

For det ikke-normerede personale er den gennemsnitlige alder for mænd og kvinder henholdsvis $35\frac{1}{2}$ og $36\frac{1}{3}$ år.

Der har siden undersøgelsen i 1951 været nogen stigning i antallet af ikke-normerede personer.

g. Almindelige børnehjem og opdagelseshjem for ikke vanskelige børn.

Tabel g. I.

Oversigt pr. 1. december 1954 over lederne af almindelige børnehjem og opdagelseshjem for ikke vanskelige børn, fordelt efter alder, køn og uddannelse.

Alder	Lærer-uddannelse	Uddannelse på børne- og fritidshj.s seminarium	Uddann. på Elbæk lærerskole o. lign.	Anden uddannelse	Ialt	Tilsammen
	M. K.	M. K.	M. K.	M. K.	M. K.	
25—34 år	1 —	— —	1 —	4 2	6 2	8
35—44 -	6 1	— 5	— —	13 18	19 24	43
45—54 -	9 7	— 4	— 1	4 40	13 52	65
55—64 -	6 2	— 3	— 2	4 30	10 37	47
65 år og derover	— —	— —	— 1	2 3	2 4	6
Tils. . .	22 10	— 12	1 4	27 93	50 119	169

Derefter anføres en række tabellariske oversigter vedrørende personaleforholdene

på de 170 anerkendte opdagelseshjem for ikke vanskelige børn, jfr. de sidste 2 rubrikker i foranstående tabel e. II.

Først anføres en oversigt, tabel g. I., vedrørende lederne på de nævnte opdagelseshjem.

Ved de 170 opdagelseshjem er der kun medregnet 169 ledere, idet lederen af sel-skabet Børnenes Vel's opdagelseshjem i Esbjerg er medregnet under opdagelseshjem for spæde børn.

Den gennemsnitlige alder for mandlige og kvindelige ledere er henholdsvis $46\frac{1}{2}$ og $51\frac{1}{3}$ år.

Ca. 29 pct. af lederne er mænd, og ligeledes har ca. 29 pct. af lederne seminarie-uddannelse. Disse forhold er nærmest uændrede siden 1951.

I nedenstående tabel g. II. er herefter anført en oversigt over de ledere uden seminarie-uddannelse, som hverken har gennemgået børneforsorgens grunduddannelse eller børneforsorgens videregående uddannelse.

Tabel g. II.

Oversigt pr. 1. december 1954 over de ledere uden seminarie (lærerskole) uddannelse, som heller ikke har gennemgået børneforsorgens grunduddannelse eller børneforsorgens videregående uddannelse.

Alder	Mænd		Kvinder		Til-sammen
	gift	ugift	gift	ugift	
25—34 år . .	4	—	—	1	5
35—44 - . .	7	—	—	9	16
45—54 - . .	3	—	1	33	37
55—64 - . .	4	—	1	26	31
65 år og derover	2	—	—	3	5
Tilsammen.	20	—	2	72	94

I tabel g. III. er givet en oversigt over medarbejderne ved opdagelseshjemmene for ikke vanskelige børn. Idet der iøvrigt henvises til denne tabel, skal det yderligere anføres, at den gennemsnitlige alder for de mandlige og kvindelige medarbejdere er henholdsvis ca. 36 år og 37 år.

Af de egentlige lærere har 1 mand og 4 kvinder eksamen fra børnehav- eller fritidshjemsseminarium; 3 mænd og 1 kvinde er uddannet på Elbæk lærerskole.

Tabel g. III.

Oversigt pr. 1. december 1954 over personalet på almindelige børnehjem og optagelseshjem for ikke vanskelige børn, fordelt efter alder, køn og uddannelse.

Alder	Lærere med eksamen fra folkeskoleseminarium, børnehave- eller fritidshjemsseminarium eller Elbæk lærerskole		Andre lærere	Praktiske medhjælpere		Ialt	Tilsammen
	M.	K.	M. K.	M. K.	M. K.		
Under 25 år	—	1	—	—	1	39	41
25—34 -	4	5	4	5	15	105	138
35—44 -	4	1	2	11	11	60	89
45—54 -	3	3	1	7	1	36	51
55—64 -	1	—	—	3	—	16	20
65 år og derover	—	—	—	—	1	—	1
Tilsammen.	12	10	7	26	28	257	340

Af de praktiske medhjælpere har 2 bestået lærereksamen, og 15 har gennemgået børnehave- eller fritidshjemsseminarium.

Endvidere har af samtlige medarbejdere 1 mand og 5 kvinder gennemgået børneforsorgens videregående uddannelse, og en-

delig har 12 mænd og 74 kvinder gennemgået børneforsorgens grunduddannelse.

Medens det mandlige personale er af samme omfang som i 1951, er der sket en ikke uvæsentlig reduktion i antallet af kvindelige medarbejdere.

Tabel g. IV.

Oversigt pr. 1. december 1954 over de medarbejdere uden seminarie (lærerskole) uddannelse ved almindelige børnehjem og optagelseshjem for ikke vanskelige børn, der hverken har gennemgået børneforsorgens grunduddannelse eller børneforsorgens videregående uddannelse, fordelt efter alder, køn og ægteskabelig stilling.

Alder	Mænd		Kvinder		Ialt
	gift	ugift	gift	ugift	
Under 25 år	1	—	—	25	26
25—34 -	8	6	7	61	82
35—44 -	8	—	1	39	48
45—54 -	2	—	1	34	37
55—64 -	—	—	—	16	16
65 år og derover	—	—	—	—	—
Tilsammen.	19	6	9	175	209

Tabel g. V.

Oversigt pr. 1. december 1954 over den tid, det normerede personale har været ansat i stillinger indenfor børneforsorgen.

År	Ledere				Medarbejdere			
	Med seminarieuddan.	Uden seminarieuddan.	Mænd	Kvinder	Med seminarieuddan.	Uden seminarieuddan.	Mænd	Kvinder
0—1 år.....	—	—	—	—	10	24	12	22
1—2 -	—	—	—	—	2	17	4	15
2—3 -	1	1	1	1	6	25	3	28
3—5 -	2	4	3	3	5	52	5	52
5—10 -	4	18	6	16	13	95	20	88
10—15 -	13	20	10	23	—	36	2	34
15—20 -	6	23	7	22	1	16	—	17
20—25 -	12	13	11	14	—	16	—	16
25—30 -	6	20	5	21	1	10	1	10
30—35 -	4	17	7	14	1	9	—	10
35 og derover	1	4	—	5	—	1	—	1
Ialt...	49	120	50	119	39	301	47	293
Gennemsnitlig ansættelsestid i år.	18,6	19,6	18,4	19,7	5,7	9,0	5,0	9,2

I foranstående tabel g. IV. er herefter angivet antallet af de medarbejdere, som hverken har gennemgået børneforsorgens grunduddannelse eller børneforsorgens videregående uddannelse.

116 af de normerede stillinger ved denne gruppe af opdragelseshjem var ledige pr. 1. december 1954. I ca. halvdelen af tilfældene var manglende kvalificeret arbejdskraft grund til vakancen, i enkelte tilfælde har det ikke været nødvendigt at besætte de ledige stillinger. En del af arbejdet på opdragelseshjem må derfor antages at blive udført af ikke-normeret personale, jfr. nedenfor tabel g. VI. I ca. $\frac{1}{4}$ af tilfældene foreligger ingen oplysninger om grunden til ledigheden.

I foranstående tabel g. V. er anført en oversigt over det normerede personales ansættelsestid indenfor børneforsorgen.

Den gennemsnitlige ansættelsestid er ret ens for de forskellige grupper af ledere, for medarbejdernes vedkommende er spredningen noget større, de kvindelige medarbejdere har noget længere ansættelsestid end mændene.

I det følgende anføres en oversigt, tabel g. VI., over det ikke-normerede personale.

Tabel g. VI.

Oversigt pr. 1. december 1954 over det ikke-normerede personale ved almindelige børnehjem og optagelseshjem for ikke vanskelige børn, fordelt efter alder, køn og uddannelse.

Alder	Semina- rieuddan.		Anden uddan.		Ialt		Til- sam- men
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	
Under 25 år	—	—	2	205	2	205	207
25—34 -	—	—	9	72	9	72	81
35—44 -	—	—	7	37	7	37	44
45—54 -	—	2	1	17	1	19	20
55—64 -	1	1	—	10	1	11	12
65 år og derover	—	—	—	3	—	3	3
Tilsammen.	1	3	19	344	20	347	367

Den gennemsnitlige alder for de mandlige medarbejdere er ca. 35 år og for de kvindelige medarbejdere ca. 28 år. Antallet af ikke-

normerede medarbejdere er væsentlig forøget siden 1951.

h. Vedrørende behovet for nye medarbejdere til de anerkendte opdragelseshjem, bortset fra opdragelseshjemmene for spæde børn.

Idet der iøvrigt henvises til de almindelige betragtninger foran side 96 angående de faktorer, der bestemmer behovet for nye medarbejdere, skal det bemærkes, at der ligeledes for disse opdragelseshjem er foretaget beregninger af afgangskvotienter for personalet henholdsvis på opdragelseshjem for vanskelige og svagt begavede børn og på almindelige børnehjem samt optagelseshjem for ikke vanskelige børn.

For samtlige ledere af *opdragelses hjem for vanskelige og svagt begavede børn* er afgangskvotienten beregnet til ca. 4; for kvinder er den lidt højere end for mænd. Der er større relativ afgang for ledere med pædagogisk uddannelse end for ledere med anden uddannelse.

For medarbejdernes vedkommende er afgangskvotienten beregnet til ca. 21 for kvinder og til ca. 18 for mænd; den samlede afgangskvotient er beregnet til ca. 20. Afgangskvotienten er størst for de seminarieuddannede medarbejders vedkommende.

Ved at anvende de beregnede afgangskvotienter er man kommet til det resultat, at der årligt skal bruges ca. 80 nye medarbejdere.

Der er i den foreliggende forbindelse foretaget en særlig undersøgelse af materialet vedrørende den heromhandlede gruppe af opdragelseshjem med henblik på at få et skønsmæssigt overslag over, hvor mange personer der i fremtiden bør gennemgå børneforsorgens videregående uddannelse.

Resultatet af undersøgelsen er, at der årligt skal bruges ialt 14 mænd og 16 kvinder med den nævnte uddannelse.

Endvidere skal der bruges 24 mænd og 26 kvinder årligt med grunduddannelsen.

Da der ved disse opdragelseshjem var ialt 77 ledige stillinger, må tilgangen af nye medarbejdere — udover de 80 — øges i samme omfang, som disse stillinger ønskes besat.

Efter de foreliggende oplysninger må behovet for nye medarbejdere til denne gruppe

opdragelseshjem antages at være noget større end efter den tidligere undersøgelse i 1951.

Dernæst er der foretaget en beregning af afgangskvotienten for det ved *almindelige børnehjem m. v.* ansatte personale.

For lederne er afgangskvotienten beregnet til ca. 3; mændene har en noget mindre afgangskvotient end kvinderne.

De ikke seminarieuddannede ledere har den største afgangskvotient.

Den samlede afgangskvotient for medar-

bejderes vedkommende er beregnet til ca. 21; for mændene ca. 26 og for kvinderne ca. 20.

Medarbejdere med seminarieuddannelse har en noget større afgangskvotient end de øvrige medarbejdere.

Ved at anvende de beregnede afgangskvotienter på personalet er det beregnet, at der skal bruges 2 mænd og 5 kvinder årligt med børneforsorgens videregående uddannelse eller anden videregående uddannelse. Herudover skal der årligt anvendes

Tabel i. I.

Oversigt over kursusdeltagelse for personalet (ind. ikke-normerede medarbejdere) ved anerkendte opdragelseshjem bortset fra hjem for spæde børn.

Opdragelseshjem for vanskelige og svagt begavede børn.

Kurser	Ledere			Medarbejdere			Ialt
	M.	K.	Tilsammen	M.	K.	Tilsammen	
Psykologi.....	30	16	46	30	47	77	123
Gymnastik og idræt.....	14	7	21	27	11	38	59
Husholdning.....	—	4	4	—	41	41	45
Husflid og sløjd.....	19	3	22	44	10	54	76
Fritidsbeskæftigelse.....	—	1	1	8	6	14	15
Samaritterkursus.....	3	1	4	3	6	9	13
Erhvervsvejledning.....	8	2	10	—	—	—	10
Andre kurser.....	51	34	85	109	144	253	338
Ialt...	125	68	193	221	265	486	679
Deltagelsesprocent	201,6	183,8	194,9	85,0	88,3	86,8	103,0

Almindelige børnehjem og *optagelseshjem* for ikke vanskelige børn.

Kurser	Ledere			Medarbejdere			Ialt
	M.	K.	Tilsammen	M.	K.	Tilsammen	
Psykologi.....	20	32	52	7	45	52	104
Gymnastik og idræt.....	12	5	17	8	11	19	36
Husholdning.....	—	25	25	—	64	64	89
Husflid og sløjd.....	22	29	51	18	37	55	106
Fritidsbeskæftigelse.....	2	9	11	2	15	17	28
Samaritterkursus.....	1	17	18	2	29	31	49
Erhvervsvejledning.....	3	3	6	—	—	—	6
Andre kurser.....	42	90	132	29	211	240	372
Ialt...	102	210	312	66	412	478	790
Deltagelsesprocent	208	176,5	184,6	103,1	64,2	67,6	90,3

10 mænd og 60 kvinder med grunduddannelsen.

Ialt skal der således bruges 77 nye medarbejdere årligt ved de almindelige børnehjem og optagelseshjem for ikke vanskelige børn, idet det herved bemærkes, at der er bortset fra besættelse af de 116 ledige stillinger ved disse opdragelseshjem.

Størrelsen af dette behov er noget mindre end efter undersøgelsen i 1951.

Ved samtlige opdragelseshjem (bortset fra opdragelseshjemmene for spæde børn) må man herefter regne med en årlig afgang på gennemsnitlig henved 160 medarbejdere og et tilsvarende behov for nye medarbejdere. Af disse bør mindst 35—40 personer gennemgå børneforsorgens videregående uddannelse eller anden højere uddannelse, medens resten ca. 120 bør gennemgå grunduddannelsen. Med hensyn til antallet af medarbejdere, der bør gennemgå børneforsorgens videregående uddannelse, må dette anses for at være lavt ansat, idet tillige en række andre medarbejdere ved hjem for

vanskelige børn af hensyn til deres arbejde bør tage denne uddannelse. Alt taget i betragtning må behovet antages at være af nogenlunde samme størrelse som efter undersøgelsen i 1951.

- i. Oplysning om, i hvilke kurser personalet ved opdragelseshjem, bortset fra hjem for spæde børn, har deltaget.

Da nogle af lederne og medarbejderne har deltaget i flere kurser, giver tabel i. I. udtryk for selve kursusdeltagelsen og ikke for antallet af kursusdeltagere.

Det ses af tabellen, at såvel lederne som medarbejderne ved opdragelseshjemmene for vanskelige og svagt begavede børn har en relativt større kursusdeltagelse end personalet ved de almindelige børnehjem og optagelseshjem for ikke vanskelige børn.

Indenfor begge grupper af opdragelseshjem gælder det, at lederne har en mere intensiv kursusdeltagelse end det øvrige personale incl. det ikke-normerede personale.

Statistisk undersøgelse af personaleforholdene pr. 1. januar 1953 ved anerkendte børnehaver, fritidshjem og fritidsklubber med supplement pr. 1. marts 1955.

På foranledning af udvalget vedrørende uddannelse af ledere og medarbejdere til børneforsorgens institutioner er der for årene 1951 og 1952 foretaget en statistisk undersøgelse af personaleforholdene i anerkendte børnehaver, fritidshjem og fritidsklubber, navnlig med henblik på en beregning af det fremtidige behov for uddannede medarbejdere til institutioner af denne art.

Undersøgelsen er baseret på spørgeskemaer, der gennem overinspektionen for børneforsorgen har været udsendt til samtlige institutioner af ovennævnte art.

Ligeledes har overinspektionen på grundlag af det i overinspektionen foreliggende materiale foretaget en kritisk gennemgang af skemaerne, medens den egentlige statistiske bearbejdelse af det indkomne materiale er foretaget ved udvalgets foranstaltning. Det bemærkes, at undersøgelsen er begræn-

set til at omfatte de ledere og medarbejdere, som deltager i børnenes pleje og pasning.

a. Børnehaver.

Nedenstående redegørelse er udarbejdet på grundlag af indkomne spørgeskemaer fra ialt 499 børnehaver, heraf 343 selvejende, 91 kommunale og 65 lederejede børnehaver.

I nedenstående tabel a. I. er anført en oversigt over antallet af ledere pr. 1. januar 1953, fordelt efter uddannelse, ægteskabelig stilling og alder.

Det ses af tabellen, at over 90 pct. af lederne var uddannede. Ca. 75 pct. var ugifte, ca. 16 pct. var gifte og resten ca. 9 pct. var enten fraskilte, fraseparerede eller enker. Af de 43 ikke-uddannede ledere har 13 været ansat mindre end 5 år, 10 har været ansat fra 5—15 år og 20 i over 15 år.

Tabel a. I.

Oversigt over ledere af anerkendte børnehaver pr. 1. januar 1953.

Alder	Uddannede ledere					Ikke-uddannede ledere					Til- sam- men
	Ægteskabelig stilling					Ægteskabelig stilling					
	ugift	gift	fraskilt el. sep.	enke	ialt	ugift	gift	fraskilt el. sep.	enke	ialt	
Under 25 år	2	4	—	—	6	—	—	—	—	—	6
25—34 -	79	33	10	4	126	2	—	—	—	2	128
35—44 -	117	32	15	2	166	6	2	2	1	11	177
45—54 -	98	8	4	1	111	9	—	—	—	9	120
55—64 -	33	—	3	2	38	14	2	—	—	16	54
65 år og derover	4	—	—	1	5	4	—	—	1	5	10
Tilsammen	333	77	32	10	452	35	4	2	2	43	495

Tabel a. II.

Oversigt over normeret personale ved anerkendte børnehaver pr. 1. januar 1953.

Alder	Uddannede normerede medarb.					Ikke-uddannede normerede medarb.					Til- sam- men
	Ægteskabelig stilling					Ægteskabelig stilling					
	ugift	gift	fraskilt el. sep.	enke	ialt	ugift	gift	fraskilt el. sep.	enke	ialt	
Under 25 år	150	34	3	—	187	3	—	—	—	3	190
25—34 -	268	116	18	2	404	6	9	1	—	16	420
35—44 -	83	32	7	2	124	6	4	—	1	11	135
45—54 -	20	7	4	2	33	7	—	1	—	8	41
55—64 -	5	—	—	2	7	5	1	—	—	6	13
65 år og derover	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1
Tilsammen	526	189	32	8	755	28	14	2	1	45	800

I ovenstående tabel a. II. er anført en oversigt over de normerede medarbejdere pr. 1. januar 1953 fordelt efter uddannelse, ægteskabelig stilling og alder.

Ca. 6 pct. af medarbejderne besad ikke den for stillingen krævede uddannelse. Ca. 70 pct. af medarbejderne var ugifte, godt 25 pct. var gift og resten ca. 5 pct. var enten fraskilte, fraseparerede eller enker; ægteskabs-hyppigheden er således noget større for medarbejderne end for lederne.

Af de 45 ikke-uddannede medarbejdere har 21 været ansat i mindre end 5 år, 16 har været ansat fra 5—10 år og 8 i over 15 år.

Af de omtalte ikke-uddannede ledere og medarbejdere har henholdsvis 10 og 12 deltaget i den på socialministeriets foranledning i efteråret 1954 gennemførte supplerende uddannelse af uuddannede ledere og medarbejdere ved børnehaver og fritidshjem.

I tabel a. III. er anført en oversigt over

antallet af normerede stillinger herunder de ledige stillinger ved børnehaverne.

72 pct. af samtlige stillinger var besat med uddannet personale og kun 5 pct. af stillingerne med ikke-uddannede personer.

Af de normerede stillinger var 385 eller ca. 23 pct. ubesatte pr. 1. januar 1953.

Der foreligger kun oplysning om grunden til, at de nævnte stillinger var ubesat for ca. $\frac{1}{4}$ af stillingernes vedkommende; i langt det overvejende antal besvarelser anføres det, at ledigheden skyldes mangel på kvalificerede ansøgere, kun i 3 tilfælde er anført, at stillingernes besættelse ikke skønnes nødvendig.

For at få et udtryk for det årlige behov for tilgang af nye børnehavelærere er der beregnet en afgangskvotient for henholdsvis ledere og medarbejdere i normerede stillinger. Det skal straks anføres, at skemaernes oplysninger på dette punkt næppe i alle tilfælde kan anses for at være fyldest-

Tabel a. III.

Oversigt over antallet af stillinger ved anerkendte børnehaver pr. 1. januar 1953.

	Antal nor- merede stillinger	Besat m. uddannet personale	Kol. 2 i pct. af kol. 1	Besat m. ikke udd. personale	Kol. 4 i pct. af kol. 1	Ubesatte stillinger	Kol. 6 i pct. af kol. 1
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Ledere	499	452	90,6	43	8,6	4	0,8
Normeret personale iøvrigt . .	1181	755	63,9	45	3,8	381	32,3
Tilsammen	1680	1207	71,9	88	5,2	385	22,9

gørende. Endvidere bemærkes, at der — i det omfang, det har været muligt — er taget hensyn til, om vedkommende person påny er blevet ansat ved en børnehave eller et fritidshjem. Overinspektionen har dog i denne forbindelse taget forbehold med hensyn til kontrollen med de i spørgeskemaerne indeholdte oplysninger, dels fordi der ikke i alle tilfælde rettidigt er indgået meddelelse fra institutionerne til overinspektionen om til- og afgang af det uddannede personale, dels fordi overinspektionen ikke er i besiddelse af oplysninger for de kommunale institutioners vedkommende, hvis personale aflønnes i henhold til vedkommende kommunale lønregulativ, forsåvidt dette fastsætter højere lønninger end de ved lønningsplanen af 20. februar 1948 godkendte.

Efter den foretagne beregning har lederne en årlig afgang på 7,2 pct. og medarbejderne på 21,9 pct.

Anvender man disse kvotienter på antallet af personer i normerede stillinger, kommer man til det resultat, at der kan forventes en årlig afgang på ca. 210.

Som anført fandtes der pr. 1. januar 1953 ialt 385 ubesatte stillinger; ønskes disse stillinger besat indenfor en relativt kort årrække, må man regne med et årligt behov for uddannede børnehavelærerinder på ca. 300. I denne forbindelse kan det anføres, at der årligt uddannes ca. 270 børnehavelærerinder fra de forskellige seminarier, jfr. bilag 3. I., side 117. Såsnart det nye børnehaveseminarium i Ålborg med en uddannelseskapaletet på 20 elever årligt er oprettet, må behovet efterhånden kunne forventes dækket.

Ved denne beregning er der set bort fra en forøgelse af antallet af børnehaver, der ifølge sagens natur må ledsages af et større behov for uddannede børnehavelærerinder.

En undersøgelse af afgangsårsagerne har vist, at indgåelse af ægteskab er den hyppigste grund til opgivelse af arbejdet, derefter kommer overtagelse af beskæftigelse uden for børneforsorgen, helbred, alder og død.

Det må dog herved bemærkes, at skemaerne for disse forholds vedkommende er ret mangelfuldt udfyldt.

Efter undervisningsministeriets bekendtgørelse af 24. september 1953 om uddan-

nelsen på de anerkendte børnehaveseminarier kan der indrettes en videregående uddannelse til uddybning og supplerig af den almindelige 2-årige børnehavelærerindeuddannelse bl. a. med henblik på overtagelse af stillingerne som ledere af børnehaver eller kombinerede institutioner for forebyggende børneforsorg.

Til belysning af størrelsen af behovet for en sådan videregående uddannelse under forskellige forudsætninger skal bemærkes følgende:

Under forudsætning af, at samtlige ledere samt de børnehavelærerinder, der bliver i arbejdet i en årrække, men ikke avancerer til en lederstilling, skal have den omhandlede videregående uddannelse, er det beregnet, at der gennemsnitlig årligt skal uddannes 45—100 kvinder; er det derimod alene de nye ledere, som skal gennemgå denne uddannelse, skulle det være tilstrækkeligt at uddanne ca. 35 kvinder årligt.

Såfremt det kun skønnes nødvendigt, at ledere af børnehaver til 50 børn og derover (213 børnehaver) samt ledere af de mindre børnehaver (ca. 126), der er godkendt som praktiksteder, gennemgår den videregående uddannelse, vil der være et gennemsnitlig årligt behov for uddannelse af ca. 20 kvinder.

Endvidere er der i ungdomskommissionens betænkning af 1952 om den tilpasningsvanskelige ungdom peget på det ønskelige i, at nogle af de nuværende børnehavedere og -lærerinder, der har fået den teoretiske uddannelse på et tidspunkt, hvor der ikke blev lagt så stor vægt på, at eleverne fik kendskab til børnepsykologi m. v., gennemgår supplerende kursus.

Efter de for udvalget foreliggende oplysninger kan man regne med, at de kvinder, der har påbegyndt deres uddannelse efter den sidste verdenskrig, vil have en uddannelse, der er fyldestgørende efter ungdomskommissionens kriterium. Der er i tabel a. IV. angivet en oversigt over de ledere og øvrige medarbejdere, som har bestået den afsluttende eksamen senest i 1946.

De i tabellen anførte ledere og medarbejdere, som der kan være tale om at give en supplerende uddannelse i overensstemmelse med ungdomskommissionens forslag, må formentlig fortrinsvis være dem, som befinder sig i aldersgrupperne 35—55 år, d. v. s. ca. 335 kvinder.

Tabel a. IV.

Oversigt over de pr. 1. marts 1955 ved børnehaver ansatte ledere og medarbejdere, som har afsluttet den teoretiske uddannelse senest i 1946.

Alder	Stilling			Ialt
	Ledere	Afdelingsledere	Andre medarbejdere	
26—30 år ...	3	—	15	18
31—35 - ...	45	—	55	100
36—40 - ...	68	1	29	98
41—45 - ...	62	—	26	88
46—50 - ...	66	1	19	86
51—55 - ...	49	1	10	60
56—60 - ...	19	—	3	22
61—65 - ...	18	—	2	20
66—70 - ...	6	—	—	6
Ialt ...	336	3	159	498

Hvis disse kvinder skal gennemgå den supplerende uddannelse indenfor en begrænset årrække, må der i en overgangsperiode oprettes et ret betydeligt antal uddannelseshold (å 25 deltagere).

I tabel a. V. er gengivet resultatet af en beregning over, hvor lang tid en person gennemsnitlig har beklædt den nuværende stilling.

Som det ses er den gennemsnitlige ansættelsestid relativ kort i særdeleshed for medarbejderne, hvilket man iøvrigt også måtte

Tabel a. V.

Oversigt over det antal år en person pr. 1. januar 1953 gennemsnitligt har været ansat i nuværende stilling med angivelse af personernes aldersfordeling.

Alder	Ledere	Medarbejdere
Under 25 år	1,0 år	1,0 år
25—34 -	2,8 -	2,1 -
35—44 -	5,6 -	3,9 -
45—54 -	10,4 -	7,0 -
55—64 -	18,4 -	14,0 -
65 år og derover	19,8 -	22,5 -
Ialt i gennemsnit . . .	7,7 år	2,6 år

forvente efter det tidligere anførte angående afgangskvotienterne; ansættelsestiden er stærkt stigende med alderen.

I tabel a. VI. er meddelt forskellige oplysninger om det ikke-normerede personale, som deltager i børnenes pleje og pasning.

Af dette personale var knapt 7 pct. uddannet. Henvend 80 pct. af disse personer var ugift, hvilket er en noget højere andel end for de normerede medarbejdere; ca. 17 pct. var gift og ca. 3 pct. var fraskilt, fraseparerede eller enker. Endvidere er disse personer betydeligt yngre end det normerede personale, ca. 70 pct. var under 25 år.

Det skulle på spørgeskemaerne angives, om den pågældende ikke-uddannede måtte betragtes som ansat med uddannelse på et børnehaveseminarium for øje, samt i bekræftende fald, hvornår den teoretiske uddannelse ville blive påbegyndt.

Tabel a. VI.

Oversigt over det ikke-normerede personale ved anerkendte børnehaver pr. 1. januar 1953.

Alder	Uddannet ikke-normeret personer					Ikke-uddann. ikke-normeret pers.					Til-sammen
	Ægteskabelig stilling					Ægteskabelig stilling					
	ugift	gift	fraskilt el. sep.	enke	ialt	ugift	gift	fraskilt el. sep.	enke	ialt	
Under 25 år	14	8	—	—	22	820	35	1	—	856	878
25—34 -	19	17	4	1	41	88	79	8	2	177	218
35—44 -	3	4	1	2	10	18	36	5	2	61	71
45—54 -	5	3	1	—	9	18	26	5	8	57	66
55—64 -	—	1	—	1	2	3	3	3	1	10	12
65 år og derover	—	—	—	—	—	4	—	—	—	4	4
Tilsammen	41	33	6	4	84	951	179	22	13	1165	1249

Af de indkomne besvarelser fremgår det, at omtrent $\frac{3}{4}$ af heromhandlede personer ikke er ansat med uddannelse for øje. Grunden hertil er dog kun sparsomt angivet, men det synes dog som forventet, at ægteskab og økonomiske forhold er de oftest anførte årsager. Besten ca. 300 medarbejdere vil påbegynde en teoretisk uddannelse som børnehavelærere, idet ca. 100 vil påbegynde uddannelsen indenfor et tidsrum af 1 år, ca. 50 indenfor 2 år og resten ca. 150 vil først påbegynde uddannelsen senere.

En undersøgelse over, i hvilke kurser lederne og de øvrige medarbejdere har deltaget, har vist, at 57 personer har deltaget i kursus i småsløjd og husflid, 68 har været på Hindholm højskole, og 60 har deltaget i kursus i psykologi og 20 i kursus i pædagogik. Lederne har relativt hyppigst deltaget i kurser, og det ikke-normerede personale har relativt mindst deltagelse.

Det må dog bemærkes, at materialet næppe er helt fuldstændigt på dette område, af hvilken grund disse oplysninger ikke er angivet i tabellarisk form.

b. Fritidshjem.

Nedenstående undersøgelse er udarbejdet på grundlag af indkomne spørgeskemaer fra 123 fritidshjem, deraf 71 selvejende, 42 kommunale og 10 lederejede fritidshjem.

Tabel b. I.

Oversigt over de mandlige ledere af anerkendte fritidshjem pr. 1. januar 1953.

Alder	Uddannede ledere			Ikke-uddann. ledere			Til-sammen
	Ægtesk. stilling			Ægtesk. stilling			
	gift*	ugift	ialt	gift*	ugift	ialt	
Under 25 år	—	—	—	—	—	—	—
25—34 -	9	1	10	1	—	1	11
35—44 -	11	—	11	3	1	4	15
45—54 -	3	—	3	—	1	1	4
55—64 -	9	—	9	1	—	1	10
65 år og derover	2	—	2	—	—	—	2
Ialt...	34	1	35	5	2	7	42

*) herunder enkemænd og fraskilte samt fraseparerede.

Først er der i tabel b. I. anført en oversigt over de mandlige ledere, fordelt efter uddannelse, ægteskabelig stilling og alder.

Af de 42 mandlige ledere var 7 eller 17 pct. uden uddannelse, hvorved dog må bemærkes, at af de 35 uddannede ledere havde kun 14 en egentlig uddannelse fra fritidsseminarium, de øvrige 21 havde almindelig læreruddannelse.

I tabel b. II. er på samme måde anført en oversigt over de kvindelige ledere.

Tabel b. II.

Oversigt over de kvindelige ledere af anerkendte fritidshjem pr. 1. januar 1953.

Alder	Uddannede ledere					Ikke-uddannede ledere					Til-sammen
	Ægteskabelig stilling					Ægteskabelig stilling					
	ugift	gift	fraskilt el. sep.	enke	ialt	ugift	gift	fraskilt el. sep.	enke	ialt	
Under 25 år	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25—34 -	10	3	2	—	15	—	—	—	—	—	15
35—44 -	18	5	4	5	32	2	1	—	—	3	35
45—54 -	15	3	1	—	19	2	1	—	—	3	22
55—64 -	3	—	—	—	3	2	—	—	—	2	5
65 år og derover	1	—	—	—	1	1	—	—	—	1	2
Ialt	47	11	7	5	70	7	2	—	—	9	79

Af samtlige 79 kvindelige ledere var 9 eller 11 pct. ikke uddannet; af de 70 uddannede ledere har 50 en egentlig uddannelse fra fritidsseminarium, 5 har almindelig læreruddannelse og 15 er uddannet som børnehavelærere. Ca $\frac{2}{3}$ af lederne var ugift.

Af de ialt 16 ikke-uddannede ledere har 2 været ansat i mindre end 5 år, 9 har været ansat fra 5—15 år og 5 i over 15 år.

I tabel b. III. gives en oversigt over mandlige medarbejdere i normerede stillinger, fordelt efter uddannelse, alder og ægteskabelig stilling.

Som det ses af tabellen, havde så godt som alle medarbejdere uddannelse; ca. $\frac{4}{5}$ havde gennemgået en uddannelse på et fritidshjemsseminarium; næsten alle var under 45 år.

Tabel b. III.

Oversigt over mandlige medarbejdere i normerede stillinger ved de anerkendte fritidshjem pr. 1. januar 1953.

Alder	Uddannet normeret pers.			Ikke-uddann. normeret pers.			Til- sam- men
	Ægtesk. stilling			Ægtesk. stilling			
	gift*	ugift	ialt	gift*	ugift	ialt	
Under 25 år	—	2	2	—	—	—	2
25—34 -	16	1	17	—	—	—	17
35—44 -	6	3	9	—	—	—	9
45—54 -	2	—	2	1	—	1	3
55—64 -	—	—	—	—	—	—	—
65 år og derover	—	—	—	—	—	—	—
Ialt...	24	6	30	1	—	1	31

*) herunder enkemænd og fraskilte samt fraseparerede.

Tabel b. IV.

Oversigt over de kvindelige medarbejdere ved anerkendte fritidshjem pr. 1. januar 1953.

Alder	Uddannet normeret personale					Ikke-uddannet normeret personale					Til-sammen
	Ægteskabelig stilling					Ægteskabelig stilling					
	ugift	gift	fraskilt el. sep.	enke	Ialt	ugift	gift	fraskilt el. sep.	enke	ialt	
Under 25 år	7	2	—	—	9	—	—	—	—	—	9
25—34 -	22	18	6	1	47	1	3	—	—	4	51
35—44 -	17	14	5	1	37	—	3	3	—	6	43
45—54 -	7	1	1	1	10	4	—	1	—	5	15
55—64 -	—	—	—	—	—	2	1	—	—	3	3
65 år og derover	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1
Ialt	53	35	12	3	103	8	7	4	—	19	122

I tabel b. IV. er anført en lignende oversigt over de kvindelige medarbejdere ved fritidshjemmene.

Af de 122 kvindelige medarbejdere var 103 eller ca. 85 pct. uddannet, ca. $\frac{3}{4}$ på fritidsseminarium.

Af de ialt 20 ikke-uddannede medarbejdere har 5 været ansat i mindre end 5 år, 10 har været ansat fra 5—15 år og 5 i over 15 år. Af de nævnte ikke-uddannede ledere og medarbejdere har henholdsvis 7 og 12 deltaget i den på socialministeriets foranledning i efteråret 1954 gennemførte supple-

rende uddannelse for uuddannede ledere og medarbejdere ved børnehaver og fritidshjem.

Antallet af stillinger m. v. ved de anerkendte fritidshjem fremgår af omstående tabel b. V.

Af de 369 stillinger ved fritidshjemmene var 238 eller ca. 64 pct. besat med uddannet personale, 36 eller ca. 10 pct. var besat med ikke-uddannede personer og 95 stillinger eller ca. 26 pct. var ubesatte. Endvidere var 73 af stillingerne besat med mænd og 201 med kvinder.

Tabel b. V.

Oversigt over antal stillinger ved anerkendte fritidshjem pr. 1. januar 1953.

	Antal stillinger	Besat med uddannede mænd	Kol. 2 i pct. af kol. 1	Besat med uddannede kvinder	Kol. 4 i pct. af kol. 1	Besat med ikke-uddannede mænd	Kol. 6 i pct. af kol. 1	Besat med ikke-uddannede kvinder	Kol. 8 i pct. af kol. 1	Ubesatte	Kol. 10 i pct. af kol. 1
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
Ledere.....	123	35	28,5	70	56,9	7	5,6	9	7,3	2	1,7
Normeret personale....	246	30	12,2	103	41,9	1	0,4	19	7,7	93	37,8
Ialt...	369	65	17,6	173	46,9	8	2,2	28	7,6	95	25,7

Spørgsmålet om grunden til, at 95 stillinger var ubesat, er kun besvaret for ca. $\frac{1}{3}$ af disse stillingers vedkommende, og i alle tilfælde er som grund hertil angivet mangel på kvalificeret arbejdskraft.

For at få et udtryk for den årlige afgang og derved for behovet for uddannelse af nye fritidshjemslærere og -lærerinder har man beregnet en afgangskvotient for henholdsvis ledere og medarbejdere i normerede stillinger på samme måde som for børnehavernes vedkommende, jfr. herom nærmere side 109.

Efter denne beregning har lederne en årlig afgangskvotient på 5,1 pct. og medarbejderne på 18,7 pct.

Anvender man disse kvotienter på antallet af personer i normerede stillinger, kommer man til det resultat, at der kan forventes en årlig afgang på ca. 35.

Som anført fandtes der pr. 1. januar 1953 ialt 95 ledige stillinger; ønsker man disse stillinger besat indenfor en relativ kort år-række, må man regne med et årligt behov for uddannede fritidshjemslærere (-lærerinder) på ca. 60. I den foreliggende forbindelse kan det oplyses, at det må forventes, at der årligt vil blive uddannet ca. 60 fritidshjemslærere (-lærerinder), jfr. bilag 3. I., side 117.

Ved denne beregning er der set bort fra en eventuel stigning i antallet af fritidshjem, der ifølge sagens natur vil kræve en forøget tilgang af nye medarbejdere.

En undersøgelse af afgangsårsagerne har vist, at overtagelse af beskæftigelse udenfor

børneforsorgen er den hyppigst forekommende afgangsgrund, dernæst kommer indgåelse af ægteskab og svigtende helbred. Skemaerne må dog på dette punkt antages at være ret mangefuldt udfyldt.

I ungdomskommissionens betænkning af 1952 om den tilpasningsvanskelige ungdom er det — ligesom for personalet ved børnehaverne, jfr. foran side 110 — anført, at de nuværende ledere og medarbejdere ved fritidshjemmene har en højst forskelligartet og i visse tilfælde meget ufuldstændig uddannelse, i hvert fald for så vidt angår mentalhygiejniske problemer. Ungdomskommissionen har derfor anbefalet, at også personalet ved fritidshjemmene får lejlighed til at gennemgå supplerende kurser vedrørende disse spørgsmål.

Efter de for nærværende udvalg foreliggende oplysninger kan man regne med, at de personer, der har gennemgået deres uddannelse efter sidste verdenskrig, vil have en uddannelse, der er fyldestgørende efter ungdomskommissionens kriterium. Der er derfor i tabel b. VI. meddelt en oversigt over de ledere og øvrige medarbejdere ved fritidshjemmene, som har bestået den afsluttende eksamen senest i 1946.

De i tabellen anførte ledere og medarbejdere, der kan være tale om at give en supplerende uddannelse i overensstemmelse med ungdomskommissionens forslag, må formentlig fortrinsvis være dem, der befinder sig i aldersgruppen 35—55 år, d. v. s. ca. 60 personer.

Tabel b. VI.

Oversigt over de pr. 1. marts 1955 ved, fritidshjemmene ansatte ledere og medarbejdere, som har afsluttet den teoretiske uddannelse senest i 1946.

Alder	Stilling			Ialt
	Ledere	Afdelingsledere	Assistent	
Under 30 år .	—	—	2	2
31—35 - .	6	1	4**)	11
36—40 - .	10*)	—	6**)	16
41—45 - .	14*)	—	5	19
46—50 - .	6	1	6	13
51—55 - .	8	1	2	11
56—60 - .	4*)	1	1	6
61—65 - .	2	—	1	3
66—70 - .	2*)	—	1	3
Ialt...	52	4	28	84

*) Heraf havde ialt 5 personer læreruddannelse og en var cand. theol.

**) Heraf havde ialt 2 personer læreruddannelse.

I tabel b. VII. er gengivet resultatet af en beregning over, hvor lang tid en person gennemsnitlig har beklædt den nuværende stilling.

Det ses af oversigten, at den gennemsnitlige ansættelsestid i samme stilling er noget længere for lederne end for medarbejderne, og at ansættelsestiden indenfor begge grup-

per er nogenlunde ens for mænd og kvinder.

Endelig er der i tabellerne b. VIII. og b. IX. givet forskellige oplysninger om det ikke-normerede personale pr. 1. januar 1953, fordelt efter uddannelse, ægteskabelig stilling og alder. Tallene omfatter kun det personale, som deltager i børnenes pasning og pleje.

Af mændene er godt halvdelen ikke uddannet, medens ca. 82 pct. af kvinderne ikke var uddannet.

Af disse ikke uddannede personer —120 kvinder og 45 mænd — var 63 eller 38 pct. ansat med uddannelse for øje. Heraf vil 51 påbegynde deres teoretiske uddannelse indenfor et år. Grunden til, at de øvrige 102 medarbejdere ikke agter at søge teoretisk uddannelse er kun oplyst i ganske få tilfælde; i de tilfælde, hvor der foreligger oplysninger om dette punkt, angives grunden at være forventet indgåelse af ægteskab, alder og økonomiske vanskeligheder; andre ønsker beskæftigelse udenfor børneforsorgen.

En foretagen undersøgelse over, i hvilke kurser lederne og det øvrige personale har deltaget, har vist, at 192 personer har deltaget i kursus i småsløjd, husflid og vævning, 32 har gennemgået kursus i psykologi og 40 har været på Hindholm højskole. Endvidere har nogle personer deltaget i samaritterkursus og kursus af social art. Det er navnlig lederne, der har frekventeret de for-

Tabel b. VII

Oversigt over det antal år en person pr. 1. januar 1953 gennemsnitligt har været ansat i sin nuværende stilling med angivelse af personernes aldersfordeling.

Alder	Ledere			Medarbejdere		
	Mænd	Kvinder	Gennemsnit af kol. 1 og 2	Mænd	Kvinder	Gennemsnit af kol. 4 og 5
	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Under 25 år	år	år	år	år	år	år
25—34 -	—	—	—	0,5	0,7	0,7
35—44 -	1,7	4,2	3,1	1,3	1,8	1,6
45—54 -	6,0	5,1	5,4	2,2	4,1	3,8
55—64 -	13,1	6,7	7,7	9,2	5,2	5,8
65—74 -	9,9	15,0	11,8	—	20,0	20,0
75 år og derover	—	15,0	15,0	—	7,5	7,5
Ialt...	6,3	6,2	6,3	2,2	3,4	3,2

Tabel b. VIII.

Oversigt over det ikke-normerede mandlige personale ved anerkendte fritidshjem pr. 1. januar 1953.

Alder	Uddannet ikke-normeret personale			Ikke-uddann. ikke-normeret personale			Til- sam- men
	Ægtesk. stilling			Ægtesk. stilling			
	gift*	ugift	ialt	gift*	ugift	ialt	
Under 25 år	1	1	2	1	11	12	14
25—34 -	17	5	22	18	3	21	43
35—44 -	12	—	12	6	2	8	20
45—54 -	3	2	5	3	—	3	8
55—64 -	1	—	1	—	1	1	2
65 år og derover	—	—	—	—	—	—	—
Ialt...	34	8	42	28	17	45	87

*) herunder enker og fraskilte samt fraseparerede.

skellige kurser. Det ikke-normerede personale har den relativt laveste kursusdeltagelse. Det må dog bemærkes, at det foreliggende materiale næppe er helt fuldstændigt på dette punkt.

c. Fritidsklubber.

Der har endvidere været udsendt spørgeskemaer til de anerkendte fritidsklubber og 50 af disse har tilbagesendt skemaerne i udfyldt stand. Heraf var 32 selvejende institutioner og 18 kommunale.

Fritidsklubberne drives almindeligvis i forbindelse med et fritidshjem, og langt den overvejende del af personalet er ansat både ved fritidshjemmet og -klubben. Bl. a. som følge heraf er der ikke foretaget en selvstændig statistisk undersøgelse af personalet ved fritidsklubberne af samme karakter som foranstående undersøgelser vedrørende børnehaver og fritidshjem.

Det må dog anføres, at ifølge de indkomne spørgeskemaer var der ialt ansat 205 personer ved de heromhandlede fritidsklubber, heraf var 129 mænd og 76 kvinder; 84 personer, heraf 33 ledere, havde uddannelse, d. v. s. enten lærereksamen eller eksamen som fritidshjemslærer (-lærerinde).

Disse personer var efter det oplyste i alt væsentligt alene tilknyttet vedkommende fritidsklub.

Afgangskvotienterne for dette personale er beregnet til 7,5 pct. og 31,3 pct., for henholdsvis ledere og medarbejdere.

Tabel b. IX.

Oversigt over det ikke-normerede kvindelige personale ved anerkendte fritidshjem pr. 1. januar 1953.

Alder	Uddannet ikke-normeret personer					Ikke-uddannet ikke-normeret pers.					Til-sam-men
	Ægteskabelig stilling					Ægteskabelig stilling					
	ugift	gift	fraskilt el. sep.	enke	ialt	ugift	gift	fraskilt el. sep.	enke	ialt	
Under 25 år.....	1	1	—	—	2	47	6	1	—	54	56
25—34 -	8	3	—	—	11	14	12	3	1	30	41
35—44 -	—	4	2	—	6	6	10	5	1	22	28
45—54 -	2	1	2	—	5	2	5	1	2	10	15
55—64 -	1	1	1	—	3	1	2	—	1	4	7
65 år og derover	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ialt...	12	10	5	—	27	70	35	10	5	120	147

**Oversigt over det antal elever, der forventes at afslutte deres uddannelse i børnehave -
og fritidshjemsseminarier henholdsvis i 1955 og 1956.**

	Børnehavelærere(inder)		Fritidshjemslærere	
	1955	1956	1955	1956
Frøbelseminariet	58	56	—	—
Frøbelhøjskolen	51	51	—	—
Kursus for småbørnspædagoger	35	41	16	18
Nordisk Montessorikursus	15	21	—	—
Jydsk Børnehaveseminarium	54	35	6	9
Socialpædagogisk Seminarium	24	19	7	—*)
Odense Børnehaveseminarium	23	24	—	—
Åbenrå Børnehaveseminarium	12	17	—	—
Dansk Fritidshjemsseminarium	—	—	23	33
Ialt...	272	264	52	60

*) Uddanner ingen fritidshjemslærere(inder) på grund af manglende tilgang af nye elever.

Uddannelsesskoler	Grund- uddann. i henhold til bekendtgørelse 8. marts 52	Grund- uddann. efter udvalgets forslag	Børnefor- sorg. videre- gående ud- dann. i henh. t. bekendtg. 8. marts 52	Børnefor- sorg. videre- gående ud- dann. efter udvalgets forslag	Børnehave- lærerinde- uddann. i henh. til be- kendtgør. 24. sept. 53	Børnehave- lærerinde- uddann. 3 år i henh. til un- dervisnings- min. forslag	Fritidshj.s læreruddan- nelsen i henhold til bek.gørelse 25. sept. 53	Uddan- nelsen som autoriseret barne- plejerske (incl. den 1-årige udd.)	Uddannelse som aut. barneplejer- ske efter udv. forslag (incl. den 1-årige udd.)	Supplerende uddannelse af barne- plejersker og syge- plejersker
Fag	Antal timer	Antal timer	Antal timer	Antal timer	Antal timer	Antal timer	Antal timer	Antal timer	Antal timer	Antal timer
Pædagogik	120	182	108	105	72	280	108	—	63	45
Psykologi/børnepsykologi	80	137	108	210	144		144	32	78	63
Sundheds- og sygdomsl./pædiatri, teoretisk barnepleje, sygdomslære	60	76	108	105	72	35	54	48	100	63
Hygiejne, socialmedicin m. v. ...	—	—	27	30	—	—	—	—	25	27
Psykiatri	—	—	81	80	—	—	—	—	—	18
Sociallovgivning/børneforsorg ...	60	92	81	80	90	—	90	28	48	45
Samfundslære	40	45	54	70	—	—	—	—	12	18
Regnskab og bogføring	20	61	40	70	—	—	—	20	48	36
Etik	20	15	14	15	18	—	18	16	16	18
Litteratur og bibliotekskundskab.	80	91	27	35	72	—	72	—	12	36
Kunsthistorie, boligkultur m. v. ...	20	27	—	—	—	—	—	—	—	27
Metodik	—	—	135 valgfrit	40	—	—	—	—	—	—
Børnehavelære/fritidshjemslære ..	—	—	—	—	144	210	144	—	—	—
Naturkundskab	—	—	—	—	36	—	46	—	—	—
Tegning	—	—	—	—	72	—	72	—	—	—
Skriftlig dansk	40—80 valgfrit	valgfrit	—	—	—	—	—	—	—	—
Ernæringslære	—	—	—	—	—	—	—	—	25	9
Småsløjd og andet manuelt arbejde, frit skabende arb. og fritidsbesk.	80 valgfrit	152	108 valgfrit	140	216 (180)	105	288	10	42	45
Sanglege, boldspil, idræt, sang og musik (rytmik)	40 valgfrit	228 valgfrit	81 valgfrit	105	108	105	72	—	—	
Husflid	40 valgfrit		—	—	—	—	—	—	—	
Rytmik og gymnastik	—	—	—	—	108 (72)	—	108	—	—	—
Valgfri fag/frie foredrag	—	76	—	—*)	72	105	180	—	20	—*)
Ialt ...	560 + 100 valgfrit	927 + valgfrit	756—811	1085	1224 (1152)	840	1296	154	489	450

*) Antallet herfor er ikke nærmere angivet.

Redegørelse vedrørende de i betænkning, afgivet under 21. april 1954 af det af indenrigsministeriet under 9. februar 1946 nedsatte udvalg om sygeplejerskemanglen, fremsatte forslag til ændrede regler vedrørende uddannelse af sygeplejersker m. m.

Det af indenrigsministeriet i 1946 nedsatte udvalg til undersøgelse af mulighederne for at råde bod på sygeplejerskemanglen har i sin under 21. april 1954 afgivne betænkning fremsat forslag til en forbedring af sygeplejerskernes uddannelse.

Udvalgets forslag til at forbedre uddannelsen går i hovedtræk ud på, at der etableres:

1. Grunduddannelse, bestående af:
 - a. Forskoleuddannelse og
 - b. 3-årig uddannelse.
2. Specialuddannelse og
3. Videregående (højere) uddannelse.

1. Grunduddannelsen.

Grunduddannelsen består som nævnt af forskoleuddannelse efterfulgt af en 3-årig uddannelse og skal gennemgås af alle sygeplejeelever. Den skal være sammenhængende og give det grundlag, som enhver sygeplejerske må have for at kunne udøve syge- og sundhedspleje. Udvalget tillægger det stor vægt, at sygeplejersken ikke i for høj grad „stavnsbindes“ indenfor een eller nogle få sygeplejegrane, og grunduddannelsen må derfor være så bred, at sygeplejersken får et sådant grundlag, at hun i princippet, bortset fra visse specialopgaver, kan udføre sygepleje indenfor enhver af sygeplejens grene. Eleven skal sættes ind i principperne for udførelsen af såvel elementær som mere speciel og kompliceret sygepleje og skal have en passende kortere uddannelse indenfor de forskellige sygeplejegrane, således at hun får et alsidigt indblik i et betydende antal sygdommes forebyggelse,

symptomer, behandling og pleje. Til grundprincipperne hører også, at sygeplejersken får forståelse af sygeplejerskens opgaver. Udvalget finder i denne forbindelse anledning til at understrege, at den stadige udvikling indenfor sygeplejen nødvendiggør, at sygeplejersken er opmærksom på til stadighed at søge fortsat dygtiggørelse, og under sygeplejerskeruddannelsen må dette indskærpes eleven.

Forskoleuddannelsen foreslås at skulle foregå, på sygeplejehøjskoler og på sygehuse, medens den 3-årige uddannelse hovedsagelig skal finde sted på sygehuse. For at få adgang til sygeplejerskeuddannelsen, må ansøgeren opfylde visse betingelser med hensyn til kundskaber, alder, helbred m. m.

Med hensyn til skolekundskaber er det anført i betænkningen, at udvalger mener, at hovedvægten bør lægges på de personlige egenskaber, og at man derfor ikke har ønsket at fastslå eksamenskrav som forudsætning for adgangen. Sygeplejerskeuddannelsen vil som hovedregel kunne bygge på de kundskaber, der erhverves i folkeskolen. Da der imidlertid i sygeplejerskeuddannelsen indgår en del læsefag, der stiller krav til elevens evner for at arbejde teoretisk, og da det er af største betydning for eleven også med henblik på tiden efter uddannelsens afslutning, at hun under sin uddannelse ikke blot samler sig kundskabsstof, men bliver i stand til og får lyst til på egen hånd at dygtiggøre sig, foreslås det, at der i fagene dansk, regning og naturlære (fysik og kemi) må stilles krav om kundskaber, der rækker videre end folkeskolens. Fordringerne i dansk og regning må være på højde med realeksamens fordringer og i na-

turlære med mellemskolens ved drengeskolen. Disse særlige fordringer behøver eleven ikke at opfylde straks ved forskolens begyndelse, men eleven vil eventuelt kunne få disse kundskaber i forskolens første del (på en sygeplejehøjskole) eller gennem folkeskolens fortsættelsesundervisning, deltagelse i kursus, studiekredsarbejde eller gennem selvstudium.

Om aldersbetingelsen udtales, at tilgangen til sygeplejen hidrører væsentligt fra unge piger i alderen 19—25 år, og i de senere år har navnlig årgangene 19—21 været stærkt repræsenteret. Det sker dog heller ikke helt sjældent, at der antages elever, der er under 19 år eller over 25 år.

Når der i almindelighed stilles krav om, at ansøgeren har nået en vis alder ved uddannelsens påbegyndelse, skyldes det ønsket om, at eleven er i besiddelse af en vis modenhed og ansvarsfølelse. Det på mange punkter krævende arbejde og den uvante omgang med meget dårlige patienter stiller betydelige fysiske og psykiske krav. At der sjældent antages ældre elever hænger sammen med, at disse undertiden har vanskeligt ved at tilpasse sig indenfor uddannelsens nuværende rammer. I de senere år er hertil kommet, at staten og flere kommuner af hensyn til pensionsbyrden er begyndt at lægge vægt på, at den første ansættelse som tjenestemænd ikke sker i en for sen alder.

Da det fra et rekrutteringssynspunkt kan være uheldigt med en aldersgrænse nedad på 18 år, der medfører, at der for mange tilkommende elever må gå flere år fra skolegangens afslutning til sygeplejerskeuddannelsens påbegyndelse, således at de pågældende fristes til at søge til andre erhverv, finder udvalget anledning til at pege på, at det for sygeplejen såvel som for den unge selv er betydningsfuldt, at de nævnte år udnyttes bedst muligt til dygtiggørelse, f. eks. udvidelse af pågældendes skolekundskaber, til husligt arbejde og til barnepleje.

Ifølge udvalgets forslag fastsættes der — såvel med hensyn til forskoleuddannelsen som den 3-årige uddannelses mindstekrav, som går ud på, at der skal undervises i nogle nærmere angivne fag — et bestemt antal timer. Endvidere foreslås mindstekrav med hensyn til den praktiske uddannelses art og omfang. Teoriundervisningen skal foregå indenfor elevens normale arbejdstid (ikke

i fritiden) og må forøges navnlig i forhold til den undervisning, der for tiden gives ved mindre sygehuse. Den praktiske side af uddannelsen skal finde sted på et nærmere angiven antal afdelinger, og der skal tillige gives orientering i udøvelse af hjemmesygepleje og sundhedspleje. Det understreges, at uddannelsesstederne bør lægge en fast uddannelsesplan byggende på pædagogiske principper og anvende emneundervisning og klinisk undervisning m. m. Forslag fremsættes med hensyn til sygeplejerskolen organisation, lærerkræfter, undervisningslokaler og undervisningsmateriel samt med hensyn til elevens vidnesbyrd, prøver og eksamen.

Uddannelses-nævnet.

Det foreslås, at der oprettes et sagkyndigt nævn, hvis opgave skal være på eget initiativ at behandle spørgsmål vedrørende uddannelsen og over for sundhedsstyrelsen fremkomme med forslag og ønsker vedrørende sygeplejerskeuddannelsens indhold og tilrettelæggelse m. m., og som kan udtale sig i de spørgsmål vedrørende sygeplejerskeuddannelsen, der af sundhedsstyrelsen forelægges nævnet. Dette nævn skulle også udarbejde forslag til sygeplejerskernes specialuddannelse og den videregående uddannelse, der — på linie med udvalgets forslag til amdring af grunduddannelsen — snarest bør finde sted.

Nævnet, der foreslås at skulle bestå af mindst 5 medlemmer og højst 10 medlemmer, må have adgang til at tilkalde specialkyndig bistand, hvor dette er påkrævet.

Det foreslås, at nævnets formand beskikkes af indenrigs- og boligministeren, og at de øvrige medlemmer udpeges af indenrigs- og boligministeren efter indstilling af sundhedsstyrelsen. I nævnet bør bl. a. sygehusforeningen i Danmark og Københavns kommune være repræsenteret, og endvidere bør 1 medlem være sagkyndig i undervisningsspørgsmål (pædagog).

Grunduddannelsen omfatter følgende 4 emnegrupper, hvoraf de to første fortrinsvis medtages i forskolen, medens de sidste fortrinsvis behandles i den 3-årige uddannelse:

Emnegruppe I. Legemet og dets funktioner, bestående af følgende fag:

Fysik	25	timer
Kemi	35	—
Anatomi	40	—
Fysiologi	40	—
Patologi	10	—
Arvelighedslære	10	—
Bakteriologi	30	—
Demonstration og øvelser	60	—

Emnegruppe II. Medborger- og menneskekundskab, bestående af følgende fag:

Hygiejne (personlig hygiejne og samfundshygiejne)	15	timer
Ernæringslære	20	—
Samfundslære	38	—
Sundhedsvæsen	65	—
Sociallovgivning	30	—
Psykologi	50	—
Mentalhygiejne	30	—
Pædagogik	20	—
Sygehusdrift	35	—

Emnegruppe III. Sundhedspleje og sygepleje, bestående af: Almindelig sygeplejelære 50 + 90 timer (sygeplejens grundprincipper og elementær sygeplejetechnik).

Speciel sundheds- og sygeplejelære 23 + 23 timer.

(Herunder den mere komplicerede sygeplejetechnik.)

Undersøgelsesmetoder 16 + 4 timer.
Lægemidler 30 timer. Diætlære og diætmadlavning 15 + 22 timer. Nødhjælp, bind- og bandagelære 8 + 12 timer.

Emnegruppe IV. Sygdomsforebyggelse og sygdomsbehandling, bestående af følgende fag:

Medicinske sygdomme	45	timer
Tuberkulose	8	—
Epidemiske sygdomme	10	—
Hud- og kønssygdomme	12	—
Rheumatiske sygdomme og fysioterapi	8	—
Radiologi	9	—
Kirurgiske sygdomme	45	—
Svangerskab og fødsel	10	—
Gynækologiske sygdomme	6	—
Øre-, næse- og halssygdomme	10	—
Øjensygdomme	10	—
Ortopædiske sygdomme	6	—
Pædiatri	35 + 32	—
Psykiatri	30	—

Forskolen er iøvrigt delt op i 1. del, der kan finde sted enten på sygeplejehøjskole eller på en forskole ved et sygehus og 2. del, der skal finde sted på en forskole ved et sygehus.

1. del omfatter 336 undervisningstimer, 110 timer for demonstration og 97 timer til studiebesøg m. v., ialt 543 timer.

2. del omfatter 101 undervisningstimer, 98 demonstrationstimer og 45 timer til studiebesøg m. v., ialt 244 timer.

Forskolens samlede timetal bliver herafter 437 undervisningstimer, 208 demonstrationstimer og 142 timer til studiebesøg m. v., ialt 787 timer.

Den 3-årige uddannelse omfatter dels en praktisk og dels en teoretisk uddannelse på ialt 547 timer.

2. Specialuddannelsen.

Specialuddannelse bliver der tale om, såfremt sygeplejersken arbejder indenfor en sygeplejeregion, hvor der kræves større viden end grunduddannelsen giver, og det findes hensigtsmæssigt at give denne form af en særligt tilrettelagt specialuddannelse. Dette vil f. eks. være tilfældet for så vidt angår arbejdet ved røntgenafdelinger, sundhedspleje og hjemmesygepleje. Afgørelsen med hensyn til indenfor hvilke sygeplejeregioner, der bør gives specialuddannelse, og uddannelsens indhold og tilrettelæggelse bør træffes af sundhedsstyrelsen efter samråd med det af udvalget foreslåede uddannelsesnævn.

3. Videregående uddannelse.

For sygeplejersker, der skal indtage ledende stillinger, som af deres udøvere kræver større forudsætninger end dem, der kan erhverves gennem grunduddannelse, specialuddannelse og efterfølgende udøvelse af sygeplejergerning, må der i passende omfang være adgang til *videregående uddannelse*. Udvalget finder, at der på indeværende tidspunkt er anledning til at foreslå videregående uddannelse for antagelse som afdelingssygeplejerske, instruktionssygeplejerske og forstanderinde, og at spørgsmålet herom ligeledes bør behandles af det fornævnte uddannelsesnævn.

Forslag til ændring af barneplejerskeuddannelsen udarbejdet af en gruppe indenfor skoleudvalget vedrørende barneplejerskeuddannelsen.

Til udvalget til uddannelse af medarbejdere indenfor børneforsorgen og særfor sorgen.

Ved skoleudvalgsmødet den 26. november 1954 gav formanden sin tilslutning til, at de af skoleudvalgets medlemmer, som var interesserede i tanken om — ved den videregående uddannelse — at henlægge teoriundervisningen til et 3-måneders høj-skoleophold, drøftede denne tanke nærmere og prøvede, om de kunne fremsætte et forslag. Det var herved forudsætningen, at det forslag, der fremsattes, skulle kunne løse følgende spørgsmål:

- 1) Hvor skal skoleopholdet foregå?
- 2) Hvordan skal lærerkræfterne fremskaffes?
- 3) Hvor skal pengene komme fra?

De 4 forstanderinder i skoleudvalget samt overinspektionens repræsentant i dette har herefter drøftet disse spørgsmål og har herunder fæstnet opmærksomheden ved Krogerup højskole pr. Humlebæk, som man finder er et særdeles velegnet sted til gennemførelsen af det omhandlede kursus.

Skolen kan med lethed tage 80 elever og kan, efter hvad der er blevet oplyst for os, indrette sig på at modtage 100 elever, hvilket formentlig vil blive det antal, man skal regne med til kurset.

Skolens egne lærere vil kunne give eleverne de almindelige fag og må formodes ikke mindst i samfundskundskab at kunne give eleverne en meget værdifuld — og højst tiltrængt — undervisning.

Skolens beliggenhed er endvidere sådan, at det ikke skulle være umuligt at få lærerne i de specielle børneforsorgsfag til at tage frem og tilbage fra København (eventuelt for enkeltes vedkommende fra Helsingør). Yderligere skal henvises til, at der fra skolen vil kunne aflægges institutions-

besøg i en række forholdsvis nært beliggende opdragelseshjem og forebyggende institutioner.

Det er oplyst, at skolen hidtil er drevet på den måde, at den i tiden udenfor månederne november til april, hvor skolens egen virksomhed foregår, har været udlejet til forskellige kurser, stævner og lign. Indførelsen af et 3-måneders kursus for barneplejersker ville for skolen indebære den fordel, at en del af dens lærere — hvoraf nogle nu bor ved skolen — ville have beskæftigelse ved skolen praktisk talt hele året, bortset fra sommerferien.

Barneplejerskekurset må af hensyn til skolens normale drift ligge enten fra 1. maj—31. juli eller fra 1. august—31. oktober, og man skal herefter foreslå, at det omhandlede 3-måneders kursus fastlægges til tiden 1. maj til 31. juli. Dette vil medføre, at spædbørneinstitutionerne kun kan antage 2-års elever 1 gang om året, nemlig den 1. maj, således at eleverne er færdige til at sendes på skole den følgende 1. maj. Også praktiktjenesten efter skoleopholdet, der tænkes indskudt mellem 2. og 3. års praktik, må herefter tidsmæssigt lægges i fastere rammer end hidtil, således at halvdelen af „skoleholdet“ kommer i børnehaven den 1. august, medens den 2. halvdel kommer på hospital, hvorefter de 2 hold skifter — henholdsvis til hospital og børnehaven — den 1. februar. Derved vil man undgå, at nogle af eleverne får deres børnehavetid i sommerhalvåret, hvor de utvivlsomt ikke lærer så meget som i vinterhalvåret. Man er vel klar over, at dette vil kunne berede visse overgangsvanskeligheder, men disse må formentlig nok kunne løses.

Under et 3-måneders høj skoleophold vil eleverne kunne få ca. 450 timers undervisning. Det har været overvejet, om man skulle lade skoleopholdet afslutte med en eksamen, eller om denne skulle henlægges til det tidsrum, hvori eleverne er i børnehave, således at de forinden eksamen gennemgik et ganske kort repetitions-kursus i eksamensfagene. Den sidstnævnte løsning har den fordel, at man undgår eksamenslæsningspresset under højskoleopholdet, og at der bliver plads til flere timer i de almindennende fag, og man foretrækker derfor denne udvej. Man skal herefter fremsætte følgende

forslag til undervisningsplan.

Fag	Antal timer på højskolen	Antal timer under repetitions-kurset	Samlet antal timer
Anatomi, fysiologi og pædiatri.....	66	6	72
Børnepsykiatri.....	16	—	16
Børnepsykologi.....	66	6	72
Pædagogik.....	30	—	30
Børneforsorg.....	44	6	50
Regnskabs- og bogføring samt regning.....	34	6	40
Etik.....	16	—	16
Samfundslære.....	18	—	18
Hygiejne.....	20	—	20
Ernæringslære.....	18	—	18
Syning.....	20	—	20
Dansk sprog og litteratur..	50	—	50
Historie.....	22	—	22
Naturfag, herunder daglig livets fysik.....	17	—	17
Sang og rytmik.....	13	—	13
Ialt...	450	24	474

Det bemærkes, at forslaget til undervisningsplan kun skal betragtes som en skitse, der kan danne grundlag for videre forhandlinger. Bortset fra faget pædagogik vil der efter denne plan blive givet det samme antal undervisningstimer som efter den plan, der for tiden drøftes i uddannelsesudvalgets arbejdsudvalg, og hertil er så føjet et syning og forskellige almindennende fag, som man

mener vil være af betydning for elevernes udvikling.

Man har herefter ment at kunne undlade at afsætte timer til frie foredrag.

Forslagets økonomiske konsekvenser.

Opholdet på Krogerup højskole vil formentlig komme til at koste ca. 175 kr. pr. måned pr. elev, hvilket giver 52 500 kr. for 100 elever i 3 måneder. Denne betaling vil dække kost, logi, undervisning og udflugter. Hertil må lægges honorarer til lærere i specialfagene og disses befordringsudgifter til og fra højskolen.

Hvis man regner med, at skoleholdet må deles i 4 klasser, der hver skal have ca. 250 timer i specialfagene, og at hver lærer hver gang kun skal have een dobbelt time, bliver der tale om 500 befordringer til og fra højskolen, hvilket, såfremt man antager, at turen foregår i eget automobil, til en pris af 47 øre pr. km, vil give en samlet kørselsudgift på 16 500 kr. Det vil ses, at dette tal må repræsentere et absolut maksimum, dels fordi man næppe vil ordne det således, at hver tilrejsende lærer kun har 2 timer ad gangen, dels fordi ikke alle lærere vil have automobil, hvorved befordringsudgiften bliver mindre. Endelig må til fornævnte udgifter lægges udgifter til leder, kontorhold m. m., som formentlig kan anslås til 4 000 kr. pr. kursus.

Det har været overvejet, om der bør afsættes noget beløb til lommepenge til eleverne under højskoleopholdet; men man har ment, at eleverne burde kunne spare et beløb sammen hertil under deres 2. elevår. Man henviser i denne forbindelse til, at eleverne ikke får udgifter til udflugter under højskoleopholdet, idet disse udgifter er inkluderet i den faste betaling for opholdet, jfr. ovenfor.

Når man skal sammenligne udgifterne ved højskoleopholdet med udgifterne ved det påtænkte ekstra halvår, som eleverne skulle have i børnehaven, kan man formentlig lade selve honorarerne til speciallærerne for undervisningen ude af betragtning, idet disse honorarer også skulle udredes, såfremt undervisningen foregik under elevernes ophold i børnehaven.

De særlige udgifter ved opholdet på Krogerup bliver altså følgende:

Elevernes kost, logi, almindelig	
undervisning og udflugter . . .	52 500 kr.
Speciallærernes transport . . .	16 500 -
Udgifter til leder, kontorhold	
m. m.	4 000 -
Ialt...	73 000 kr.

Heroverfor står udgiften til elevernes ekstra halvår i børnehave, som med 100 elever, der hver skal have 250 kr. om måneden (løn: 125 kr. + godtgørelse for kost og logi 125 kr.) vil andrage 150 000 kr., som bæres med 70 pct. eller 105 000 kr. af staten og med 30 pct. eller 45 000 kr. af kommunerne.

Det ovenfor fremsatte forslag om højskoleopholdet betyder altså i sammenligning hermed en besparelse for det offentlige på 77 000 kr. om året. Denne besparelse fordeler sig med 32 000 kr. til staten og 45 000 kr. til kommunerne, hovedsagelig Københavns kommune, jfr. dog nedenfor. Det bemærkes, at besparelsen vil blive endnu større, såfremt det forslag om forhøjelse af elevlønninger m. v., der for tiden er til behandling, bliver tiltrådt.

Der er i foranstående opstilling *ikke* regnet med understøttelse fra undervisningsministeriet. Selvom kurset ifølge sagens natur bliver stærkt fagligt betonet, vil der dog, jfr. ovenfor, kunne blive et så stort antal timer med undervisning i alment kulturelle fag, at det ikke skulle være udelukket at opnå en sådan understøttelse til eleverne. Dette vil give en yderligere besparelse; men denne er naturligvis fiktiv, idet beløbet så blot udredes af en anden konto på finansloven.

Det beløb, der herefter skal fremskaffes til elevernes ophold på højskolen, bør formentlig tilvejebringes ved en forhøjelse af bevillingen til barneplejeskolen; men det kunne måske også fremskaffes på den måde, at de institutioner, hvor eleverne har været 2. års elever, bemyndiges til at udrede beløbet som løn under højskoleopholdet.

Besparelsen vil i så fald fordele sig på en noget anden måde end ovenfor angivet. Den førstnævnte udvej forekommer dog mest naturlig.

Man er meget vel klar over, at problemet om en udvidelse af barneplejeelevernes teoretiske uddannelse kan løses ved, at man forlænger deres ophold i børnehave med $\frac{1}{2}$ år og samler deres teoriundervisning i det tidsrum, hvori de er i børnehave; men man vil gerne have lov at pege på, at denne løsning ikke er uden betænkeligheder.

Det drejer sig om unge piger på ca. 20 år, som for størstedelen kommer fra provinsen, og som i det pågældende tidsrum skal klare sig selv for en meget lille løn, og de er derfor nødt til at bo og leve så billigt som muligt. Hvilket miljø kommer de i? Hvilken påvirkning kommer de ud for? Hvad foretager de sig i deres fritid? Er der overhovedet nogen, der tager sig af dem udenfor skole- og arbejdstiden?

Heroverfor står forslaget om højskoleopholdet, der vil kunne give dem en åndelig og almindelig påvirkning, der i forbindelse med det kammeratlige samvær, udflugter m. m. vil kunne betyde et minde for livet eller dog ihvert fald i lang tid fremover. Og så betyder forslaget endda — sammenlignet med den nævnte løsning — en besparelse på ca. 77 000 kr. om året.

København, den 14. januar 1955.

På gruppens vegne

Ove Lissner.

Godkendt af socialministeriet ved bekendtgørelse af

Udkast til normal-ansættelseskontrakt for barneplejeelever, der har gennemgået den 1-årige barneplejerskeuddannelse.

Uddannelsen til autoriseret barneplejerske, der indbefatter den 1-årige barneplejerskeuddannelse, jfr. bestemmelserne i socialministeriets bekendtgørelse af angående en særlig uddannelse af ledere og medarbejdere indenfor børneforsorgen, kan gennemføres på ialt $3\frac{1}{4}$ år. Når den 1-årige barneplejerskeuddannelse er gennemført, vil de følgende $2\frac{1}{4}$ års praktiske uddannelse omfatte:

- 1 år i vuggestue eller spædbørnehjem, alt eftersom den 1-årige barneplejerskeuddannelse er gennemført i et spædbørnehjem eller en vuggestue,
- 9 måneder i børnehave, jfr. bekendtgørelsens § 17.
- 6 måneder på børnehospital, jfr. bekendtgørelsens § 18.

§ 1.

født den / 19....., påbegynder pr. / 19.....uddannelsen til autoriseret barneplejerske.

§ 2.

Eleven har forinden uddannelsens påbegyndelse gennemgået den 1-årige barneplejerskeuddannelse i henhold til ovennævnte bekendtgørelse og har bestået den i § 22 omhandlede afsluttende prøve.

§ 3.

Uddannelsen tilsigter at give eleven en uddannelse i barnepleje i overensstemmelse med de af socialministeriet fastsatte regler med henblik på at gøre eleven skikket til arbejdet ved spædbørnehjem og vuggestuer.

Det påhviler pågældende institutions leder at påse, at der gives eleven en grundig og omfattende instruktion. Eleven bør have ligelig uddannelse indenfor arbejdets forskellige grene. Den praktiske uddannelse i vuggestuer eller spædbørnehjem skal omfatte pleje og pasning af børn fra 0—3 år, tillavning af mælkeblandinger og småbørnskost, rengøring af børnestuer og køkken m. v., samt ordning af tøj og småreparationer efter vask. Arbejdstiden skal normalt være 8 timer daglig.

§ 4.

Elevtiden er $2\frac{1}{4}$ år, jfr. ovenstående indledende bemærkninger.

De første tre måneder på hvert uddannelsessted betragtes som prøvetid, hvor der gælder et gensidigt opsigelsesvarsel på 14 dage til den 1. i en måned. Efter prøvetidens udløb kan, når kontraktforholdet ikke ophæves efter fælles aftale, eleven afskediges af vedkommende institutions leder med samtykke af dens bestyrelse (tilsynsråd), såfremt hun gør sig skyldig i grov forsømmelse af sine tjenestepligter eller iøvrigt ved sin vandel gør sig uskikket til hvervet som barneplejerske. Iøvrigt kan afskedigelse kun finde sted med overinspektionens tilslutning. Bestyrelsen (tilsynsrådet) indberetter skriftligt afskedigelsen samt årsagen hertil til skoleudvalget for børneforsorgsuddannelsen ved Den sociale Skole, Randersgade 10, København O.

Såfremt eleven i elevtiden har haft mere end 14 sygedage, forlænges elevtiden med det overskydende antal dage.

§ 5.

Eleven er forpligtet til efter lederens bestemmelse at deltage i det daglige arbejde på de forskellige afdelinger med flid og interesse; ved spædbørnehjem m. v. tillige i nat-tjeneste.

Eleven har tavsheds- og diskretionspligt med hensyn til forhold, som hun i arbej-dets medfør bliver bekendt med, og hvis hemmeligholdelse ifølge sagens natur er påkrævet eller bliver foreskrevet af hendes foresatte.

Eleven er pligtig til straks ved ansættelsen i en vuggestue eller et spædbørnehjem at præstere tilfredsstillende helbredsattest på særlig af skoleudvalget godkendt blanket, samt at underkaste sig undersøgelse for tuberkulose. Attesten indsendes af lægen i lukket kuvert til skoleudvalget for børneforsorgsuddannelsen ved Den sociale Skole.

§ 7.

Eleven skal om muligt være nydende medlem af en statsanerkendt sygekasse. I tilfælde af kontingentrestance er institutionen berettiget til at betale kontingentet mod fradrag i lønnen.

§ 8.

Den månedlige løn andrager det under det enkelte uddannelsessted angivne beløb, jfr. nedenfor under I, II og III.

Der ydes endvidere fri station og tjenestedragt. Såfremt institutionen ikke er i stand til at stille værelse til rådighed og derfor tillader eleven selv at sørge for kost og bolig, ydes der en godtgørelse, svarende til den til enhver tid af statens ligningsdirektorat fastsatte normalværdi af kost og logi.

Under elevens ferie tilkommer der hende kostpenge i lige så lang tid, som ferien varer, og kostpenge udbetales endvidere, når der gives mindst 2 sammenhængende fridage, hvorunder eleven er borte fra institutionen.

§ 9.

Under sygdom ydes der eleven løn for den måned, i hvilken sygdommen indtræder, og for den følgende måned, samt derudover halv løn i 2 måneder.

Kostpenge ydes i det tidsrum, i hvilket der ydes løn og i samme forhold som denne. Kostpenge ydes dog ikke under sygehusophold, der ikke medfører udgift for eleven.

§ 10.

Eleven har ret til een ugentlig fridag.

§ 11.

Der gives ferie i overensstemmelse med de i lov af 31. marts 1953 om ferie med løn fastsatte regler.

§ 12.

Efter endt uddannelse afgiver institutionens leder til skoleudvalget til brug ved dettes bedømmelse af, hvorvidt eleven er egnet til at gennemgå den fortsatte teoretiske uddannelse til autoriseret barneplejerske, på særlige af skoleudvalget godkendte blanketter en erklæring om, hvorvidt eleven på tilfredsstillende måde har udført arbejdet.

§ 13.

Nærværende kontrakt indsendes af vedkommende vuggestues eller spædbørnehjems forstanderinde i 3 eksemplarer i underskreven stand til skoleudvalget, bilagt elevens diplom for gennemførelsen af den 1-årige uddannelse, til forsyning med skoleudvalgets godkendelsespåtegning. Ingen elev vil kunne optages til den teoretiske undervisning på barneplejerskeskolen, før kontrakten er godkendt.

Når kontrakten er godkendt, påhviler det barneple jeskolen, såfremt de i kontrakten samt ovennævnte bekendtgørelse fastsatte betingelser er opfyldt, at modtage eleven til den teoretiske undervisning, samt sørge for, at eleven får lejlighed til at gennemgå den resterende del af den praktiske uddannelse, der finder sted i børnehaver og børnehospitaler, jfr. bekendtgørelsens §§ 17 og 18. Eleven er for sit vedkommende forpligtet til at deltage i den teoretiske uddannelse med påfølgende eksamen, medmindre pågældendes uddannelse ophører efter aftale med skolen.

I.

Undertegnede anerkender at have indgået nærværende kontrakt på foran anførte vilkår:

Varigheden af den del af elevtiden, der gennemføres i vuggestue
spædbørnehjem,
er 1 år.

Den månedlige løn andrager kr.

....., den / 19.....

.....
(elevens underskrift)

.....
(institutionens underskrift)

Foranstående overenskomst godkendes.

Skoleudvalget for børneforsorgsuddannelsen ved Den sociale Skole.

København, den 19.....

.....
(underskrift)

II.

Undertegnede anerkender at have indgået nærværende kontrakt på nedenfor anførte vilkår:

Varigheden af den del af elevtiden, der gennemføres i børnehave,
er 9 måneder.

Den månedlige løn andrager kr.

....., den / 19.....

.....
(elevens underskrift)

.....
(institutionens underskrift)

III.

Undertegnede anerkender at have indgået nærværende kontrakt på nedenfor anførte vilkår:

Varigheden af den del af elevtiden, der gennemføres i hospital,
er 6 måneder.

Den månedlige løn andrager kr.

....., den / 19.....

.....
(elevens underskrift)

.....
(institutionens underskrift)

Godkendt af socialministeriet ved bekendtgørelse af

Oplysning om helbredstilstand.

(til brug ved ansættelse som 1. års barneplejeelev)

Efternavn

Fornavn..... fødselsdag.....

Adresse fødested.....

Er hørelsen normal?

Er synet normalt?

Bruger De briller?

Har De været indlagt på hospital?

Hvor Hvornår

Hvorfor

Har nogen af Deres familie haft:

Tuberkulose

Sindslidelser

Har De haft — besvares med ja eller nej, hvis „ja“ tillige hvornår —

Kramper

Sindslidelser

Hudlidelser

Lider De af — besvares med ja eller nej —

hyppig hovedpine hyppig angina

hyppige forkølelser hyppig hoste.....

Hvad var Deres vægt for 1 år siden? nu

Er menses uregelmæssig? Antal dage

Har smerterne nødvendiggjort sengeleje?

Har De haft

Mæslinger? Skarlagensfeber?

Kighoste? Røde hunde?

Skoldkopper? Fåresyge?

Er De difterivakcineret?.....Hvornår?Hvor mange gange?

Er De calmettevaccineret?.....Hvornår?

..... d. 195 .

Underskrift.

Redegørelse vedrørende uddannelsen af lærere
til folkeskolen efter gennemførelsen af lov nr. 220 af 11. juni 1954
(specielt vedr. undervisningen i pædagogik, psykologi samt praktisk skolegerning).

Ved lov nr. 220 af 11. juni 1954 om uddannelse af lærere til folkeskolen er der som en nyordning indenfor seminarieuddannelsen i § 11 indført særlige hovedfag: praktisk skolegerning, pædagogik og psykologi.

De nærmere regler for undervisningen i pædagogik og psykologi samt i praktisk skolegerning er fastsat i undervisningsministeriets bekendtgørelse af 5. april 1955 om uddannelse af lærere til folkeskolen (den 4-årige almindelige uddannelse og den 3-årige almindelige uddannelse for studenter).

Med hensyn til de pågældende fags omfang er der udtalt følgende:

Pædagogik og psykologi (bekendtgt. § 28).

Det tilstræbes at bibringe eleverne indgående kendskab til opdragelsens og undervisningens grundproblemer og almindelige principper,

at hjælpe dem til den bedst mulige indsigt i barnets og den voksne sjæleliv, herunder gøre dem åbne for erkendelsen af motiverne til de menneskelige handlinger og derigennem fremme forståelsen af barnet, og

at orientere dem i skolens ordning, opbygning og problemer.

Undervisningsstoffet omfatter:

- a) opdragelses- og undervisningslære, principper og historie,
- b) psykologi,
- c) skolelovgivning.

ad a) Opdragelsens og undervisningens mål og midler gennemgås i videst muligt

omfang. Som støtte for denne undervisning læses hovedafsnit af pædagogikkens historie, således at hovedvægten lægges på ideerne, medens det biografiske stof kun medtages i den udstrækning, som forståelsen nødvendiggør. Gennemgangen kan knyttes til pædagogiske tekster, spændende fra oldtid til nutid.

ad b) Undervisningen i psykologi må tage sigte på elevernes fremtidige gerning som lærere. Der gives en oversigt over den almene psykologi og dens grundbegreber og en udførlig gennemgang af barnets sjælelige udvikling fra fødselen op gennem skolealderen og overgangsårene, således at eleverne hjælpes til at se sammenhæng, årsager og symptomer.

Som eksempler på emner nævnes:

Bestemmende faktorer for barnets udvikling. Barnets følelsesmæssige udvikling. Dets sociale udvikling. Dets sproglige udvikling. Dets intellektuelle udvikling. Udviklings- og intelligensmålinger. Udviklingen af barnets behov. Udviklingen af barnets interesser. Barnets etiske udvikling. Bevidsthedens udvikling. Indlæring og modning. Læsefunktionen og læsevanskeligheder. Standpunktsprøver. Udviklingshæmmede børn. Tilpasningsvanskelige børn.

ad c) Den danske skoles nuværende ordning gennemgås i tilknytning til gældende love for folkeskolen, dens styrelse og tilsyn. Endvidere gennemgås de vigtigste bestemmelser vedrørende sundhedsplejen samt lovene for friskolen, ungdomsundervisningen og børneforsorgen. I forbindelse hermed gives en kortfattet oversigt over skolen i de øvrige nordiske lande.

Praktisk skolegerning (bekendt. § 27).

Det tilstræbes gennem metodikundervisning og praktiske øvelser at bibringe eleverne fyldige og alsidige forudsætninger for deres senere undervisning i folkeskolen, herunder særundervisning af børn, der ikke kan følge den normale undervisning.

Metodikundervisningens hovedsigte er derfor at tilvejebringe grundigt kendskab til undervisningens almene principper, de enkelte fags metodik på de forskellige klassetrin samt fagenes praktiske hjælpemidler. Indenfor det til faget afsatte timetal gives der praktiklærerne lejlighed til konference-timer med praktikholdene, hvor forhold vedrørende de praktiske øvelser kan drøftes.

De praktiske øvelser må i videst muligt omfang give kendskab til klasseundervisning, individuel undervisning, gruppearbejde, emneundervisning, andre friere og aktiviserende arbejdsformer, der bygger på skolebiblioteksarbejde (læsestue og udlån), ekskursioner, lejrskoler, laboratorieøvelser, museumsbesøg o. lign. samt til særundervisning. Vejledning i tydelig artikulation og rigtig stemmeføring bør indgå i arbejdet.

Undervisningen må give kendskab til såvel købstad- som landsbyskolen og må omfatte alle folkeskolens afdelinger — herunder småbørnsklasser og særklasser — og alle dens obligatoriske fag.

Metodikundervisningen og de grundlæggende praktiske øvelser skal fortrinsvis foregå i seminariets øvelsesskole.

Til supplerung af øvelsesskolens undervisning gives der eleverne adgang til at deltage i undervisningen i andre folkeskoler eller anerkendte privatskoler i seminariets nærhed.

Herudover skal eleverne have mindst 3 måneders praktisk virksomhed i en eller flere skoler uden for øvelsesskolen for at give dem lejlighed til gennem en sammen-

hængende undervisning at leve sig ind i en skoles liv. Opholdet bør derfor højst omfatte 3—4 uddannelsessteder; indtil 1 måned kan tilbringes ved en ungdomsskole.

Denne virksomhed, der ikke må have karakter af vikariat, skal altid ske under vejledning af lærere med de fornødne faglige og pædagogiske forudsætninger. Med henblik herpå udpeges skolerne af seminariet. I det omfang, det er pædagogisk forsvareligt og praktisk gennemførligt, tages der hensyn til elevens ønske om uddannelsessted.

Praktikanten udarbejder rapport over sin virksomhed i udsendelsestiden.

Ved opholdets afslutning afgiver vedkommende skole til seminariets forstander en udtalelse om den enkelte praktikant.

Med hensyn til omfanget af undervisningen i de nævnte fag er der i § 26, for så vidt angår den 4-årige uddannelse, opstillet en plan for, hvorledes undervisningen eksempelvis kan tilrettelægges. Efter denne plan vil der være en samlet undervisning i pædagogik og psykologi i et omfang, svarende til 10 timer ugentlig i eet år eller ialt 380 timer, og i praktisk skolegerning i et omfang, svarende til 12 timer ugentlig i eet år eller ialt 456 timer. Ved den 3-årige uddannelse for studenter (§ 44) omfatter undervisningen i pædagogik og psykologi 9 timer ugentlig eller 342 timer og i praktisk skolegerning 10 timer ugentlig eller 380 timer.

Med hensyn til afgangsprøven er det fastsat (§ 62, jfr. § 75), at der ikke afholdes eksamen i faget pædagogik og psykologi, men der afgives en udtalelse om dimittendens arbejde, byggende på faglærernes indstilling herom. Ej heller i faget praktisk skolegerning afholdes eksamen, men der afgives en udtalelse, byggende på indberetning fra den øvelsesskole, hvor eleven har haft 3 måneders praktisk virksomhed.

HINDHOLM HØJSKOLE

Styrelsen

*København, den 30. januar 1955.**Udvalget til uddannelse af medarbejdere indenfor børneforsorgen, socialministeriet, Slotsholmsgade, København K.*

Hindholm højskoles styrelse er gennem forstander Mølbak blevet kendt med, at udvalget til uddannelse af medarbejdere indenfor børneforsorgen arbejder med planer om at udvide grunduddannelsen for ledere og medarbejdere til opdragelseshjem, der hidtil er meddelt gennem Hindholm højskole, til et årskursus, og at Kong Frederik d. VII's stiftelse, Jægerspris, arbejder med planer om at oprette en skole, der ligeledes giver denne undervisning.

Det er af forstander Mølbak overfor styrelsen oplyst, at der i de hidtidige forhandlinger i det nedsatte arbejdsudvalg har været enighed om, at de to skoler må have ligelige arbejdsvilkår, således at betaling for elever, tilskudsordning m. m. i økonomisk henseende ligestiller de to skoler — et standpunkt, Hindholm højskoles styrelse helt kan tilslutte sig.

I den forbindelse kan man fra skolens side pege på, at ligestilling også forudsætter, at de to skolars ydre rammer er af tilnærmelsesvis samme omfang og standard.

Hindholm højskoles styrelse har længe været opmærksom på, at den eksisterende skolebygning trænger til ikke ubetydelige forbedringer for at være på linie med de krav, man med rette kan stille til en børneforsorgsskole, og at det endvidere er påkrævet, at dens rammer udvides med gymnastiksal, bibliotek, læsestue og et enkelt klasseværelse samt yderligere ca. 15 eneværelser.

Som et forsøg på at løse den første del af denne opgave har skolen, som det formentlig vil være udvalget bekendt, den 18. april 1953 ansøgt bidragsfonden om et beløb i lån og tilskud på ialt 150 000 kr. Selv om denne ansøgning efter stedfundne undersøgelser fandtes velbegrundet, afvises ansøgningen med den begrundelse, at opgaven lå udenfor bidragfondens område, men samtidig videresendte socialministeriet den til undervisningsministeriet, idet man anbefalede ansøgningen og henstillede til undervisningsministeriet at finde udveje for tilskud og lån til de anførte formål. Undervisningsministeriet har den 8. januar 1954 meddelt, at man må henvise skolen til de lånemuligheder, højskoleloven giver: i det foreliggende tilfælde lån på ca. 88 000 kr. under forudsætning af, at skolen på anden måde kan financiere de øvrige udgifter, ca. 62 000 kr.

Skolens styrelse har fundet, at spørgsmålet om en forbedring af de eksisterende rammer måtte finde sin løsning, inden man tog det foran omtalte spørgsmål om udvidelse op, og har derfor siden sit sidste årsmøde arbejdet med en plan til løsning heraf, men når de foreslåede ændringer i grunduddannelsen formentlig vil medføre, at spørgsmålet om skolens administrative tilhørsforhold må tages op til forhandling og afgørelse, finder den det naturligt, at også dette spørgsmål bringes frem i drøftelserne, således at man når en samlet løsningsmulighed.

På styrelsens vegne

Andr. Boje

fm.

